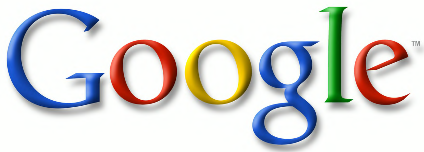
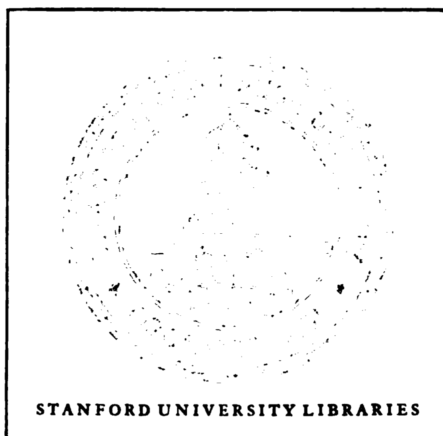
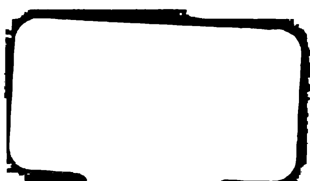

SBÍRKA PRAMENŮV

KU POZNÁNÍ LITERÁRNÍHO ŽIVOTA

V ČECHÁCH, NA MORAVĚ A V SLEZSKU.

VYDÁVÁ

III. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA

PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ V PRAZE.

SKUPINA I. ŘADA 1.

PAMÁTKY ŘEČI A LITERATURY ČESKÉ.

ČÍSLO 1.

BESEDNÍ ŘEČI TOMÁŠE ZE ŠTÍTNÉHO.

V PRAZE.
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.
1897.

Štítný, T.

BESEDNÍ ŘEČI

TOMÁŠE ZE ŠTÍTNÉHO.

11

PODLE RUKOPISU BUDYŠÍNSKÉHO

VYDAL

MARTIN HATTALA,

ŘÁDNÝ ČLEN ČESKÉ AKADEMIE.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1897.

T. II

Tiskem J. Otty v Praze

NÁVĚŠTÍ.

Besední řeči čili, jak jim dříve říkali, Rozmluvy nábožné rytíře Tomáše ze Štítného, zachované rukopisem Gersdorfské knihovny v Budyšíně, uznány jsou již dávno za nejvýtečnější všech ostatních prací jeho literarných hlavně po filosofickém rozboře jejich, jakým se nám zejmena I. J. Hanuš a J. Dastich zavděčili, dovedše pravou podstatu a důležitosť jejich pro dějiny osvěty české mnohem důkladněji vylíčiti, než to bylo možno podle toho přepisu jejich samého, který J. A. Dundr pořídil 1844 r. pro Museum království českého, odchýliv se všelijak od originalu. Mladší rukopis Besedních řečí, zachovaný v Paříži, pak přepsán byl 1894 r. pro též Museum opravdu vzorně; ale liší se již i obsahem svým od Budyšínského tak velice, že jej bude třeba zvláště vydati. Mezitím račiž ct. obecenstvo české vůbec a dotyčná část jeho zvláště laskavě přestati na přítomném otisku, pořízeném podle originalu Budyšínského, a na následujícím výkladě skratkův a oprav, mohouce ostatně jisti býti tím, že se všemožně přičiním i o brzké vydání podrobné průpravy k snadnějšímu zažití výtečného díla tohoto.

I. Skratky.

1) p̃ m. *pra* v p̃woſt na str. 7, v řád. 27; zp̃wil 7, 29; p̃wda 8, 6 a jinde;
2) ꝑ m. *pro* v ꝑtiwna 8, 9; ꝑmiena 25, 17; ꝑrok 74, 20 a j.
3) o m. *ro* jen mud°ſt 28, 9 a mud°ſti 37, 17 a 24.
4) ⌢ nad středem a koncem slov znamená:
   a) *m* ve kterŷž m. kterýmž 1, 9; tagênŷ m. tajemným 8, 6; darê 64, 27 a j. mimo wſeôc͏ͥ m. a v. wſeôhucij = všemohúcí 32, 27;
   b) *n* též nad středem a koncem slov, jako v gêž m. jenž 5, 19; ſlûci 9, 25; kamê 53, 6 a j.
   c) *en* jen v elem͡ti m. elementy 17, 7;
   d) *es* jen v g͡t a g͡. m. jest 2, 39; 8, 1; 41, 9 a j.
   (Místo *jest* a *je* však objevuje se v části na pergameně psané i pouhé *j*, enkliticky spojené se samohláskami předchozích slov, a sice častěji jako *y* než jako *g* a *i*, na př. coy a czoj m. coj 3, 34; 4, 17; 7, 8 a j. Anoy 4, 6; protiwnoy 7, 26; kdelig 6, 5; zei a zey m. žej 6, 27, 31 a j.)

e) *ez* jen v Jhū m. Jhezu a obyčejnějšího Jezu 33, 12;
f) *ež* jen v ğto m. ježto 41, 19; 44, 35; 54, 39 a j. Kdekoli je však ğto zcela vypsáno, protiví se nejen etymologickému než i fonetickému pravopisu svými ſſ, ẛ a ſ m. ž, jako v geſſto 2, 26, 31 a 32; geſtoy 5, 26; geẛtoy 6, 4 a j.;

5) ꝰ m. *us* jen v kristꝰ 34, 5 a 12; častěji m. *ustinus* v augꝰ a auggꝰ = augustinus 2, 38; 3, 6; 32, 24 a j.

6) ˜ m. *rist* jen v x̃a = christa 33, 12 a m. *na* jen ve znamewa = znamenává 77, 8.

7) Čárka nebo tečka na konci slov s nadepsanými menšími písmeny, tato však i sama o sobě znamenají nejčastěji následující slabiky:

a) *mi* ve wſſe[i] m. všemi 9, 14; wſſe! a wybornieyſſie! m. výbornějšiemi 10 36, 37 a j.
b) *na, ne, ni* a podobné ve zſſlechce[a] m. zšlechcena 6, 40; zapekle[a] m. zapeklená 7, 18; gednostay[e] m. jednostajné 18, 20; proſwiecze[ie] m. prosviecenie a nynějšího prosvícení 2, 17; ſtwore! m. stvoření 12, 40 a j.;
c) *ho* v ſtateczne[o] m. statečného 2, 31; ſwe? m. svého 4, 10; ge? m. jeho 41, 18 a j. mimo s[ho] a s? m. svatého, o nichž ostatně viz i níže pod f);
d) *mu* ve ſwe? m. svému 1, 3; wyſoke? m. vysokému 4, 4; rozūne? m. rozumnému 54, 25 a j. mimo bo? m. bohu 72, 18 a wẛeô[ci], vyložené již nahoře pod 4a);
e) *val* jen v nemilo! m. nemiloval 39, 25;
f) *vatý, vaté, vatým* ve S[ti], S[te] a Sẙ m. svat-ý, -é a -ým 3, 6, 7 a 21; ſ[te] 31, 15 a j. mimo s[ho] a s? m. svatého 9, 1 a 13. O.s.a.S. viz níže č. 8.
g) *vel* jen v pa! m. pavel 10, 3, 14 a j.
h) *věk* ve czlo[k], člzo[k] a člo[k] m. člověk 2, 4; 15, 28; 69, 16 a jinde; dle toho pak i ve člo[ka], čzlo[ku] a člo[ke] m. člověk-a, -u a -em 23, 6 a 19; 28, 31, 33 a j.
i) *vie* m. nynějšího *ví* v ẛeredczſt[e] = šeredstvie 7, 32; mnozſt[e] 23, 25; protiwenſt[e] 90, 18 a j.
j) *viti* jen ve mlu[ti] m. mluviti 4, 15 a 27, 20.

8) Mezi tečkami stojící *s*, *S* a *t* znamenají *svatý* 10, 3, 11 a 14; 12, 37 i j. a *totiež* anebo *točiž, tociž* a *totiž* 3, 2; 5, 40 a j. V originale však nestojí tečky ty na dolní čáře řádků než mezi horní a dolní, což tiskem napodobiti bylo těžko a sotva hodno.

9) Kromě *svatý* nejrozmanitěji skracuje se *kapitola*, zněvší také *kapitula*, jak se o tom o všem ct. čtenářové i sami snadno mohou přesvědčiti, přehlednouce nápisy, tištěné velkými písmeny od str. 3 do 39.

II. Opravy

1) mnou podniknuté týkají se:

a) písmen a slov, vyznamenaných závorkou ( ) co takých, bez nichž dle mého mínění nelze textu náležitě porozuměti, jako na př. bez bystrého se a o na str. 1 v ř. 9, 14, 24 a 30; bez s 2, 12; bez o ve wyzraleh(o)

56, 35 a j. mimo číslice, jimiž označuji strany originalu, jako na str. 1 v ř. 15; 2, 5 a 21; 3, 3 atd.;

b) nejen liter a slov než i celých vět zbytečných, označených závorkou [ ], jako na př. W kterychžto 1, 10; d v na[d] 21, 5; aneb newierzieme 46, 17; roznieti ſie k dobremu 49, 30 a j.;

c) interpunkce, která je v originale celém i dle snímků stran jeho 1, 3, 32 a 118, otištěných na str. 1, 2, 16, 17, 58 a 59, příliš nedostatečná. Text jeho pak oplývá i jinými chybami mnohem více, než bych nesměl upřímně vyznati, že jsem interpunkce nedovedl opraviti nijak na několika místech, obnášejících okolo 40 řádků tištěných, jako na str. 7 v ř. 22—24: aby protiw—prawdy; v ř. 34 a 35: To—ſwietla; v ř. 40—42: by chtielo—mohlo a j.

2) Písaři originalu opravují chyby své vesměs mnohem rozmanitěji a nedůsledněji, než jak o tom skratky jejich svědčí.

Prvý z nich totiž označuje jen žádané přestavení slov ustavičně uvozovkami, stojícími na horní čáře řádků, jako na př. v otázce: Kde "gt" on? mající zníti: Kde on jest? 6, 8; O "mudroſti" mocz m. O moc múdrosti 10, 6 a j. Druhý nedbá o takové chyby zhola nic, ačkoli se jich též nejednou dopustil. Některé z nich i ct. čtenářové sami snadno zpozorují a opraví, pročež mohu tušim výklad jejich bezpečně odložiti do průpravy, mající nahraditi úvod jiných vydavatelů podobných památek literarných.

Oba písaři vyznačují zbytečné čili ty litery, slova a věty, kterých netřeba čísti, vesměs takými spůsoby, jichž většiny nebylo možno věrně napodobiti tiskem. Nepřestávajíť oni na tečkách a rozmanitých čárkách pod zbytečnými literami, slovy a větami, než i přetrhují je ještě rozličnými čarami a sice: vodorovnými, taženými středem řádků nejen inkoustem než i rumělkou; kolmými a šikmými, z nichž tyto spojeny jsou někdy i na kříž.

V tisku přestali jsme na samých tečkách i místo rozmanitých čárek originalu, jako na př. ve ſwem 1, 5; v nelibe? m. libého 20, 24; v mudroſt 23, 5 a j. Vodorovným čarám dopřáli jsme místa jen tam, kde písaři originalu jimi samými označili zbytečnosť přetržených liter, slov a vět, jako na př. pod ſke v nebeſke 14, 32; pod le 25, 35; pod celými větami 102, 32 a j. Kde však oni pod vodorovně přetržené litery, slova a věty přidali ještě zbytkem i tečky nebo jakékoli čárky, tam jsme přestali na samých tečkách, což ostatně teprve ve průpravě míním zevrubněji vyložiti. Kolmé čáry a šikmé kříže vytištěny jsou vedle písmen jimi přetržených, jako na př. po g 15, 35; po z v muz|ſky, aby se četlo *mušky* 44, 12; po *r* ve pr|o 88, 44; po u ve wiervu|| 49, 35, ačkoli by se tam wiervu m. *věrú* a nynějšího *věrou* čili jako jedn. instrumental spíše hodilo než akkusativ *vieru*; před k ve kteraXk 30, 11; před ſp 50, 20 a j. mimo ˣᵏto 39, 25, kde pod k nevyšel v tisku uhel, jakým zejmena prvý z písařů našich velmi rád odkazuje čtenáře nejen k literám než i k celým slovům a větám opravou připsaným, pročež i na témže místě třeba čísti *kto*; X před chwalu 88, 38 naproti tomu zdá se býti pouhou opravou zbytečné tam interpunkce, vykonanou přetržením šikmé čáry /, jaká se na téže str. 180

v ř. 25 a 29 originalu objevuje, také šikmou \ na kříž. Kdekoli pod literami, přetrženými kolmou čarou a šikmým křížem, viděti v originale tečku nebo jakoukoli čárku, tam jsem dopřál místa také tečkám, jako na př. v ẜlechẹ|tiloſti 18, 42; v toχẖ 91, 34. Konečně dvěma šikmými, ale rovnoběžnými čarami přetrženo jest omylem u v Sebuu 46, 41, poněvadž se tam zdvojené *u* m. *ú* a nynějšího *ou* ještě jistěji hodí než *vu* do výše dotčeného wiervu.

Většina ostatních oprav dala se mnohem snadněji, tudíž i srozumitelněji napodobiti tiskem nežli předešlé mezi jiným i přes to, že druhý z písařů našich též rozmanitěji a zmatečněji označuje připsané litery, slova a věty nežli prvý.

Ten se totiž odchýlil od pravidla o ʌ, dotčeného již nahoře mimochodem, jen po jednou tak nedůsledně, že ani já nemohu určitě vyznati, co vlastně mínil znamením, patrným v otisku našem na str. 11 v ř. 13 a 17. Týkáť se /· na prvém z těch míst beze vší pochyby celých slov, na druhém pak jen posledních slabik. Dle mého mínění však hodí se *zdravému* a *neztratil* do tamějších kontextů lépe než *nevinnému* a *neztrácal* m. nynějšího *neztrácel*. Ostatně přestává týž písař nejraději na ʌ buď samém, jako na př. pod w 6, 32; pod y 16, 19 a 23, 35; buď je klade i před připsané litery, slova a věty, jako na př. před to, coy včinil 23, 27; před k 31, 27; před a 38, 32 atd.

Druhý naproti tomu nejraději vyznamenává připsané litery a slova rovnoběžnými čarami buď vodorovnými buď šikmými a sice nejen po jednou, jako na př. ho 65, 37; ne 69, 15; me 92, 1 a jinde, než i častěji a sice po dvakrát: jako w 48, 14 a 55, 4; po 51, 37 a k 79, 16; po třikrát: bud m. buď 44, 18; wa 48, 33 a ze m. že 50, 13; po čtyřikrát: tak 42, 20; zdaly m. zdali 94, 1; zle m. zlé 96, 27; ſtarosty 100, 23 a j. Řídčeji přestává týž písař na jediné čáře vodorovné nebo šikmé buď samé, jako na př. pod o 42, 38; pod ne 57, 24 a pod v m. u 70, 21; buď ji opakuje i na pravé nebo levé straně litery připsané, jako u l 58, 31; u d 89, 13 a j. Nejednou však není pod připsanými literami a slovy ani vedle nich nic, jako na př. u ne 56, 16; u yob 70, 42; u ye 77, 6; u w 80, 1; u po 86, 27 a j.

Z ostatních oprav téhož písaře zdají se mi ještě následující hodnými býti zvláštní zmínky: Vrchním ʌ, opatřeným i tečkou a splývajícím s u, dal on tuším aspoň poněkud i to na jevo, že na str. 86 v ř. 16 přítomného otisku třeba čísti *jiném* m. *jinému*. U niekto 84, 34 však není nutný opak toho nijak označen: ani tečkami ani žádnými čarami, oblíbenými jinde témuž písaři tak, jak už výše řečeno a vysvitne ještě jasněji zejmena z té opravy, která je na str. 68 v ř. 12 otištěna, připomenu-li o ní, že v originale *um* její přetrženo jest inkoustem nejen vodorovně než i kolmo přes poslední čáru písmene *m*, *byhor* pak opatřeno je tečkami a též vodorovně přetrženo rumělkou. Ostatně zdá se mi nadepsané tamže myloſty velmi záhadným a sice hlavně proto, že jsem nedovedl ani následujících souvětí od »Ale—Nebludimt« nijak interpungovati. Chtě k objasnění těch míst,

seč právě jsem, přispěti, připomínám předně to, že se onde hornu má čísti *horní* m. nynějšího *horoucí* nebo *vroucí,* mylofty a miloft pak rovnají se smyslem nynějším *láskou* a *lásku*; podruhé však zdá se mi tamže *milostí* býti zbytečným. Co se konečně nez[na]zediely fie 78, 42 týče, o tom nepochybuji, že se tam jako *nezžedie-li sě* nebo *se* lépe hodí m. nynějšího *nezašádají-li převelmi* než *nenadie-li se*, mínil-li opravovatel toho čtení dosíci, nadepsav na a přetrh litery zze inkoustem tak jemně, jako kdy by byl o ně jen mimovolně zavadil pérem. Proto jsem jich ani nedal vyznamenati vodorovnou čarou.

V Praze dne 1. května 1897.

M. Hattala.

Przedmluwa na tyto Kniehy,

W nichž w prwnich zawiera, o czem tieži synowe otce, w druhych tiežе dusse swiedomie; A oni zase gim odpowiedagi.

Daru Božieho dobri ſſaffarz a ſluha w nadiegi Božie, mage hrziwnu od Boha poꝛuczenu, nechtiel gie pokopati; Ale gie wzem, oddal ſe na tieženi, aby panu ſwe' z nie užitek zyſkal a przineſl.

Byl za čaſu krale Waczlawa Czeſkeho trzetieho panoſſe geden ſlowutny, Thoma z Sſtitneho, litterat dobri, w ſwych letech pocztiwie a w ſwem ſlechetnem ziwotu do ſtaroſti zachowaly. A weda žiwot bohomyſlny a pokoyny na ſwe twrzy, Složil a wyložil tyto kniehy czeſkym iazykem A, ačzkoli w druhych ſlowiech, za naſſich let neobyčzeynych, ale w ſtare czeſke rzečzi nalezenych; kterŷž, czaſto čzta, poꝛozomieš. A take gſa rozumu (bystrého), mluwi rzeczi okraſſlenu a milu, [W kterychžto] piſma ſwateho ſtareho y noueho zakona y doktorow ſwatych požiwage. Kterezto rozdielil geſt we troge kniehy. A gſut na mnoho mieſtech a zwlaſſtie na počzatku rozomow wtipnych a wyſokych pro ty, genž gſu žiwotow k Bohu pozdwiženych a myſli ſwu a genž magi o Bohu wyſſie poznanie nezz ſproſtni. Protoz komuž by (se) zdali u prwu tiežki a neſnadny, nerozpakug ſie; Protož przetrp (str 2) laſkominy a oſtroſt tu, iako onoho wina na one ſwadbie prwnieho; Potomt bude pochotnieyſſi dano, A iakož žakom we ſſkole rziekagi: lekczy čztena gednu libi ſe a deſietkrat przečztena lepe rozumie ſie. A k tomu popꝛos pana Boha, toho miſtra vmieleho, at rozū otewrze a oſwieti a k tomu chut a milost da, a uzrziſs s pomoczy geho w nich weliku kratochwil a vžitek duſſi a ſpaſeni ſwemu. Ale ktož chczeſs vžitku toho požiwati, muſyš s ſwietem nemnoho mieti čziniti a též tieleſnym žadoſtem, liboſtem a diabelſkemu lakani odolawati a w čzitanie upokogenu myſl mieti.

Y wieziz, o czem w prwnich kniehach wypiſuge. Nayprwe (o) poznanie Boha a Trogicze ſwate — a tak o Božſke gednotie — A kterak muož Buoh po ſtworzenie poznan byti A o geho moczi, mudroſti a dobrotie; A ſkrze kteꝛe wieczi wiece a w czem mož a ma buoh poznan, cztien a tak milowan byti. Dale o przirozeni a duoſtogenſtwie angelſkem, o gich moczech, O dewieti korziech anďielſkych a ſpoſobu A zwlaſſtnoſti gich koru každeho. W druhych kniehach, kdez rozmluwa duſſe s ſwiedomiê, Nayprwe (o) poznanie, o milowanie

Boha, o nabozenſtwie a kterak ſe ma duſſe geho ſameho przidržeti a ſwiet a ďiabla a tielo ſwe w gich žadoſtech opuſtiti; Czo geſt czlowiek a odkud poſſel a kam zabludil a z čzeho zaſie wyſſel. Dale dari a dobrodieni mnoha a welika duchownie y tieleſna, genž čzlok od Boha wzal a berze, kteꝛak gich ma wdiečzen byti A z toho geho zamilowati a k niev (str. 3) ſie weſſken pohnuti a obratiti. Opiet dale o dwogi radoſti duchownie a tieleſne, ktera užitecznieyſſi; O pomſtwie a ſmrti zle hrzieſſnych a gich biedach pekelnych; O radoſti a o odplatie dobrych a pochotne ſmrti gich a o kralowstwe nebeſkê, kteꝛe gſu w niem przipravy a vžitkowe, a chwale boha a ſ nim geho zwolenych.

TUTO GIŽ POCZINA RZEČZ NAYPRWE SAM S SEBU A POTOM S DIETKAMI Y DIE TAKTO:

BVoh wſſemohutnie miloſrdny ſkrze Moizieſſe, proroka ſweho, mluwi, Chtie, aby ſe lide ptali naň a na ſkutki geho. Wieda, ež w poznanie boha geſt wiečzny život, A chtie, aby (s) ſwe wuole lide tahnuli ſie k niemu, gimž geſt dal na to wuole ſwobodnoſt, aby w nich dobreo ſtranu lepſſie uczinila ta ſwobodnoſt, když by ſie, chtiecz a mohucz ginemu chtieti, po Bohu tahli A nan ſie ptali, Y die: Otiež otcze ſweho a powiet, ſwych ſtarſſich wztiež a vkažit. Czo bychô my wierze krzeſtianſke rozomieli, kdy bychô gie od ſwych ſtaroſt nepoſluchali A naučzenie y profwieczeie negmieli od včzenych w piſmie ſwatem? A tak pan Buoh, chtie weſſken porz̊ad gmieti w ſwê kralowſtwu, zporziedil mlazſſi y ſtarſſi, ſpꝛoſtnieyſſi y rozomnieyſſi, Aby gedni od druhych mudroſt tahli: Starſſi, aby, pꝛawiecz mladſim diwnoſt Božie a myſli gich k Božij miloſti podnieczugicz, odplaty zwlaſſtie zaſlužili; A mlaž- (str. 4) ſſi take nebyli gie prazdni, Ptagiecz ſie na ſtarſſich po ſwem Bohu, aby ſie w nich miloſt Božie rozmahala a k ſwietu tomuto potuchala; Slyſſiecz, ež blažeňi gſu, ktož gſu laczni a ziezniwi ſprawedlnoſti, neb budu naſyceni. A ktož gſu lačzni a žiezniwi, zdali ſe netahnu k toy, gehož žadagi? A ktož budu učzeni, budu ſie ſtkwieti iako hwiezdy nebeſke u wiečzne wiecznoſti, geſſto zučzie mnohe K ſprawedlnoſti. Neb czyzij ohen popaduje lid nezuczeny, Jakož pꝛawi ginde piſmo: Ohen czyzy geſt miloſt ſwietſkych wieczy. A toho ten ohen nayſpieſs popadne, Ktoz nenie naučzen, by Boha poznal. Neb duſſe geſt toho przirozenie, ež muſy nieczo milowati A chcze wždy nieczo milowati; Nepozna-li co ſtateczneo ale, obrati miloſt k neſtatecznev. A takey zde mezy tiemi, geſſto tiezi o potrzebnem, a mezi tiemi, geſſto gim w dobrotie odpowiedagi: Rozmaha ſie a roſte miloſt, když ſwoꝛnie a gednoſtaynie budu prawdie rozomieti, Neb neſwornych vmyſlow nemohu ſpolu mile byti.

O tom tak myſle a wzpominage, kak mi geſt z mladu milo bylo czoſ bud ſlychati krzeſtianskych wieczy od otcze ſweo a od materze, proniez gſem pak y w piſma przisſel v niekaku znamoſt, Wymyſlil ſe kňihy tyto, jako by dieti tazali otcze a otecz gim odpowiedal. Neb, iakoz die S. aug., chtie o ſwate trogici knihy pſati: vžiteczno gt, ež rozličzni rozlicznee ą rozliczným

czinem ne w rozličzne, ale w gedne wierze knihy piſſi a gedne teez wieci, .t. aby Buoh byl poznan a milowan A prawda gedna krzeſtianſke wiery, (str. 5) Aby tak k rozliczný lidem gedne wiery prawda prziſſla. Proczež pak rechnie a wrczſſi pyſſnij na mie anebo hlupi, geſſto wſſe hyzdie, gemuž nemohu ſami rozomieti, ež piši czeſki. A kto wie, komu to bude niekdy vzitečzno a kratochwilno w hoſpodinu? Sam to wiedie a to, co chczi rzeczi, S^ti aug^9 die, dokonaw knihy o Ste Trogiczi: Ež we mnoho mluweni nebude bez hrziecha, Jakož d(ie) piſmo. Ale by tomu Buoh chtiel, bych gen, mluwie Božie ſlowo a twu chwalu, hoſpodine, mluwil, netolik bych hrziechu nemiel, ale ſhromazdil bych dobru odplatu. Ale, moy Bože, wyproſt mie od mnoho mluweni, geſto ge trpim wnitrz, w ſwe hubene duſſi przed twý obliczegê. Pronieżt ſie twe modlim miloſrdij, Nebt nemlczim myſleňim y tehdy, když mlczim hlaſem; A kdy bych gineho nemyſlil, gen to, geſlto by ſe libilo tobie, neprosyl bych, by mie od toho mnoho mluwenij wyproſtil. Ale mnoha gſu ma myſſlenie taka, iakož ty znaš myſſlenie lidſka ežt gſu marna, dayž mi, hoſpodine, ať gim nepowolugi! Acz kdy mam w nich liboſt, abych to zawrhl A w tô abych nedržal chwile, jako držie mie; Ani gim day we mnie tak ſylnu byti, abych z nich wſſel w takowe ſkutky, Ale vczin mie w ſwiedomie y w mem vmyſle przed nimi bezpečzna! A protoz znamt to, ežt gest mie nayprwe vžiteczno pſati, czozt piſſi, Aby zda ta nepzdn w Božie miloſti ſkrutila we mnie liboſt onoho mnoho mluvenie ſrdeczne°. A protoz opiet řzku s Sý aug^9: ya budu myſliti w zakonie Boziem, acz newzdy, wedne y w noczi, (str. 6) Ale aspoň w kterež chwile czaſow mohu. A ſwa myſſlenie tiech drahych chwili, aby gich nepamiet newzdwihla, pismem twrdý, uſſage do Božieho milosrdie, ež w te prawdie, w niežto gſem giſt, včzin(ſ) mie sſtala až do koncze. Ale byloli by mi ukazano, ež bych kde pochybil, dal bych ſie rad naweſti prawdie. Protoz wzdy rzku: ku opraweni koſtelnie poddawâ ſie; Ale ne, by leczktos chtiel mie ſuditi a me rzečzi, ginak ge bera, než ia mienim. A wy, me dietky, podte a ſlyſte mie, bazňit Bozie was ucziti budu.

Dieti giž počzinagi tazati otcze o tom czo gest Buoh a skrze co ma poznan byti. Giž poslyss pilnie o to(m). A tot giž bude prwa k.

Mily tatiku! kdyžt nam tazati tebe, radi bychô, coy Buoh, ſrozomieli.

Otecz. O dietki! kratke, ale daleke a przewyſoke uczinili ſte otazanie. Nedat ſie myliti rozû, ež Buoh gt; wſſet ſtworzenie wola, ez buoh ſtworzitel gt, Neb nicz ſe gt ſamo neuczinilo. Protož wſſeliky lid pohanſky, židowſky, křeſtianſky, kaczierzi y philozofi magi nieczo za Buoh; Ale, czoy buoh, toho ſmyſl czlowieczi neobſiehne. Protoz rzkut, ež Buoh gt newyprawna wiecz ſwrchowana, gehož nicz lepſſieho, nicz blaženieyſſie°, nicz welebnieyſſie° nemož byti pomyſſleno, Ani tak dobre, tak blažene, tak welebne. Neb w tom wychazie nad každu myſl, nad kazdy ſmyſl angelſky y czlowieczi, wzdy gt

nad to wyborniegie, nezli moz kto powiedieti neb pomyſliti. A tak, co Buoh nenie, naleznete; Ale czo gest, toho nemozeme doſahnuti. Neb kakz kto mož naywietčzi welebnost pomyſliti, wzdyt ğt nad to; wegdi czlok, iakž mož, k ſrdczi wyſokey, (str 7) nad tot Buoh powyſſen bude. Protot ſu mnozy bludowe pohanſſti wyſſli y kaczieřſſti, ež w ſwych vmyſlech, wymyſſlecz ſobie Boha takto neb takto, rzekli, by to Buoh byl. Anoy to ſmyſl, ſwoy neſmyſl znati a nerozum, Ež nam ğt nelze zrzieti w iaſnoſt ſlawneho Bo[h]zſtwie A w ten kakys bleſk duchownie toho kakehos wnitrznieho ſwietla, w niemzto ğt Buoh, k niemuz nelze prziſtupiti; Ale w pokorze zaſlužime, ſylnu držiecz a prawu křeſtianſku wieru, ež opatřime Boha ſweꝰ ſkrze kriſta pana naſſeho, když budeta nam až do čziſta ſrdecznie oči vcziſſtienie w onom v wiecznem kralowſtwu geꝰ; Acz wſſak hrziech nas do koncze neoſlepi, ez bychô, gehož Buoh neday! proczkoli Boha zapomnieli, nade wſſe geꝰ v wieře prawe nemilugicz. A tak die piſmo: Nevwierziteli, neſrozumiete. Protoz, dietki, o te tak wyſoke wieczi s bazni a s ſtrachê a s ſkrownoſti ſluſſie myſliti y mluti, A welmi ſnažnym vchem w naboznem ſrdczi a s miloſti, ne z wſeteczſtwa, poſluchati; neb nenie bludu nebezpecznieyſſieꝰ nezli w tô, czoy Buoh, zabluďiti, To za Buoh wzieti, geſto nenie; Nicz tiezſſieꝰ než te tak ſwrchowane wieczi rozumem doſieczi; Nicz take vžitecznieyſſieꝰ [gie] nemožz byti nalezeno, než czo kto wiernie, p̃wie, bez bludu moz poznati o ſlawnem Bohu. A protož, ktož ma ſ kym bezpecznie o takych wieczech rozmluwati w Boži miloſti neb čziſti, Včzin, iakot y .S. augꝰ die o ſobie w kniehach o ſwate trogiczi, řka: Neoblenimt ſie, kdez chybam, tazati; anižt ſie ſtydieti budu, (str. 8) Kdež bych pobludil, dati ſe prawdie naučziti. A takez, ktož mie ſlyſſi neb czte mee kniehy, kdež geſt giſt ſe mnu, tu drž ſe mnu; kdež chyba, totiež kdez pozna, žey bludil drziewe, ginak mniew než geſt, wrat ſe ke mnie; A kdež moy blud pozna, naweď mie. A tak gdiem ſpolu ceſtu miloſti, k toy wzdy tahnucz, o niemz piſmo die: Hledayte wzdy twarzi geho ꝛc.

Kterak skrze Boha wsselika wiecz a bez nieho nicz ğt včinieno, A což gest buoh, kudy naybliž k geꝰ poznani přigiti? Y tieži dieti. II. ka.

AKak geſt Buoh obeczen w rzečzi, a tak geſt dalek, aby, czo geſt, poznan mohl byti?

Otecz. Tot tak owſſem, o niemž mluwime, gehoz wieme, ež geſt, Ani ſe da myliti rozû, by nebylo Boha. w ſwe gſa zawrzien welebnosti, wybiehl ğt wyſſe wſſie wieczi nad naš rozû, ež, co by buoh byl, nedoſiehnê. A tak rzekl ğt Buoh ſkrze proroka: Jakož zwyſſena gſu nebeſa od zemie, takež gſu wzwyſſeny me czeſty od czeſt waſſich A myſſlenie ma od myſſlenij waſſich. A wſſak miloſrdny pan hoſpodin, gemuz ğt rozkoš byti s ſyny lidſkymi, aby oni w niem rozkoš mieli a kochanie ſpaſitedlna, prawil a vkazowal lidem, czo geſt: Ne by wplnię lide, czo ğt, ſtihnuti mohli; Ale, iakož ſem řekl, kratochwil mielį

a utiechu, kochagicz ſe w myſſleni o niem, hledagic dogiti ge°, A marna myſſleňie odhoniecze, myſlecz o Bohu ſie [toto] y ono A w geho ſe miloſti rozchutnawagic. A tak w te kratochwili hledagicze ſpolu, czo by Buoh byl, Znamenayme ono ſlowo, geſſto rzekl Buoh moyžieſſowi, když gey poſlal k (str. 9) lidu židowſke͛. A on otazal, rzka: A ktos ty pane? kak lidu odpowiedie, otiezeli: kto g̃t ten, geſtoy tie k nam poſlal. »Ya gſem, geſto gſem,« tak dieš lidu, Ten, genž geſt poſlal mie k wā. Die k to? S^ty^ Bernhart: Aniž g̃t ktere ſlowo, by mohlo lepe byti přichyleno k te wiečnoſti, geſto Buoh geſt, než g̃t. Neb dieſli Boha weliký, dobrý, blažený, mudrym, neb cozkoli dieš do nieho takoweho, wſſe mož w tô byti rozumieno, když dies, geſto geſt, Neb toy ge͛ byti, to wſſe byti; A kdy by y sto přidal takych wieci, nechybil by ſe ſ tiem, když dieš, geſſto g̃t. Dieſli co k tomu, niczs nepřiczinil; A pakli nedieš, nics nevial. neb gediny ſam Buoh g̃t prawie bez promieny kterežkoli: wzdy tyž, wzdy teež, wzdy tudiez a wzdy takež ſam w ſobie; A gine y gedne wieci, geſto on nenie, nemož byti řeczeno w plne prawdie: geſt; Neb kromie nieho nenie y žadna wiecz bez pohnutie a bez promieny ſama w ſobie. A tak Buoh geſt A bez Boha nicz; Neb iakož on ſam nenie bez ſebe, takez bez nieho nicz byti nemož. On ſobie g̃t, on wſemu g̃t. A tak kaks gediny on geſt, gěž ſwe byti ſam, y to, ez gſu ſkrzen gine wſecki wieci, g̃t. Buoh take g̃t poczatek wſſeho. Mnohe wieci ſlowu a gſu ginych wieci poczatkowe; Ale y ty ſwe počatki od prwnich magi, Až tak wzdy dogde, ež kazdy počatek gine wieci geſto Buoh nenie; Aneb, ať řku: wſichni ti poczatkowe poczatek ſwoy magi od tohoto poczatku prwnieho, geſtoy bez počatku, wzdy ſam w ſobie, bez promieny y bez pohnutie wzdy gſa. Neb kdy by niekdy nebyl, kak (str. 10) by to bylo dal ſobie, aby byl a byti počzal? A tak Buoh g̃t prawy poczate(k) wſe°, geſtoy ſe nepoczal, A od nieho wſſe ma ſwe poczatki, A ſ nimž nicz nenie od wiečnoſti, Ani co ge͛ mine Ani co z nowa ma přigiti ge͛, Z niehož wſe, ſkrzenž wſe, w niemž wſe, z niehoz wſe, ne iako z ſemene, ale iako z ſtwořitele; Skrzenž wſe, takež nikte giny nenie, geſto by kromie nieho co učinil kakžkoli. Buoh čzini, ſkrze kohož co kdy rači; Ale ten uczinek wiece g̃t ſkrze buoh nez ſkrze toho, geſto čini; genz w niemž g̃t wſſe, Ne tak iako niečo bude w mieſtie; Ale w moci g̃t geho to wſſe, což g̃t. Damo hledagi philozofi, z čeho g̃t poczatek ſwieta. Nebyloy Bohu potřebie toho, z niehoz by ſwiet vczinil, když chtie, bez niehož by nemohl ſā ſwu moci poczieti ſwieta Anebo toho ſobie neſtwořiti z ničehož, z niehoz by pak ſwiet ſpoſobil; Ale ſam ſwu moci aneb z ſwe moci ſkrze ſwu mudroſt, rownu ſobie w ſwe dobrotie, aby dal včaſtnoſt ſebe y ſtwořenie, učinil g̃t wſe a zpořiedil A drži, z ničehož ſtwořiw. Odſtup to od nas, bychom to ſmieli pomysliti, Jakož ſu w tom byli kacieři gedni oklamani, By z ſebe, .t. z ſwe neporuſene a nepromienne podſtaty učinil Buoh ktere wieci, geſto, ač by y dobre byly, a wſſak poruſne a promienne.

KTERAK BUOH NENIE TOLIK NA GEDNÔ MIESTIE, ALE WSSUDY; A ŽE LIDE WIECE MILUGI TMU NEŽ SWIETLO. KA^{LA} III. DIETI TIEŽI DALE OTCE.

Chcemt o Bohu tazati lecos, abychô řeci dobywali; Neb czim o niem wiece ſlyſime, tiem ſe nâ rozû lepe iaſni, A diwanie tak diwne wietči miloſt wzbuzie; Zda kdy bylo to poznati a w tô ſie pak kochati wiečňie, geſtoy tak ſwu welebnoſti wſſe przewyſſilo. (str. 11) Protoz powiez nam: když wſſe gt w Bohu, kde pak Buoh geſt, kdelig byl, donizd gt neſtwořil ſwieta?

OTECZ. Rzeklt ſem byl, ač chcete pomnieti: netak geſt w Bohu wſſe, iako w mieſtie neb iako w pytli neb iako w domu; Ale ež gt wſſe w moci ge? a w mudroſti a w miloſti. Ale když diete: Kde "gt" on? wſſak rziekate: gž gſy w nebeſiech! A die prorok: Wzegduli w nebe, ty gſy tam; ſegduli do pekla a tu gſy take. At řku kratce: wſſudyt gt Buoh, Ale onde ginak a onde ginak. Gako wſſudy gt duſſe w člowiecziem tiele, Ale welijm čzinem w hlawie wybornieyſſim, Takež w nebeſiech geſt kakyms čzinem wybornieyſſim nezli ginde. Ale netak gt w nebi, Neb kdezkoli na kterê mieſtie, aby gei tak držalo mieſto, aby gt bylo zamieſ(t)nano. neniet mieſta y gednoho, byť tu nebyl w ſwê bytſtwie, gemuž latiñici řiekagi eſſencia; A taket nenie mieſta y gednoho, byt gey drzalo. A tak Buoh gt a bydli w ſwietle, k niemuž nelze přiſtupiti. Neřkut o blíku oczima ſwietla tieleſne?, ale mluwimt wnitřnij oczi. A tak wzdyt řku: neſtihnutyt gt Buoh w ſobie. Ale giž ſte nemalo ſlyſſieli o niem, když wiete, ež nenie na mieſtie na y gednô, by gei držalo, ani gt mieſta, kde by on nebyl. A kakýs ſwý wybornŷ czinem, Yakož gt wſſe w niem, tak on we wſſem; A iakož gt byl drziewe, nezz ſwiet ſtwořil, ſam w ſwe welebnoſti, tu geſt y geſſtie. Neb neprotoy ſtwořil ſwieta, aby miel kde byti; Ani tak gt w ſwietu, ež by padl, kdy by ſwiet zhynul. A protož tot geſt Buoh, gehož nic wietczie? nemož byti pomyſſleno w kterezkoli welebnoſti; mozli co wietcie° ſrd- (str. 12) ce pomyſliti, nerziekay, byt Buoh (byl) menſſi. Protoz ktož co moz wymyſliti naywietczie?, geſtie neřeci, by to buoh byl aneb by tak byl; Ale rozomiey, zei geſſtie nad to; Neb to by wietčzij bylo, czo by nemohlo byti, by tak bylo welike pomyſleno. A tak, dietki, w poczeſt mieyte w ſrdczych Boha, rozumiegicz, ež to, czo Buoh gt aneb kak gt, nelzey nam toho pomyſliti, wzdy gt nad to. A tak dieteli: dobry gt Buoh neb moczny neb mudry, prawda gt, zey tak podle obyčege naſie řeči, Ale nenie tak w ſobie w ſwe plne prawdie. Neb když řku: dobry gt neb mocny neb mudry, Slowa wznie: niekto gt dobry neb mocny neb mudry niekaku dobrotu neb mocy neb mudroſti; A ten, by nemiel dobroty neb moci neb mudroſti, nebyl by dobry neb moczny neb mudry. A tak, řka: dobry gt, dwe niekak ukazuge: Gedno toho, geſto ma dobrotu; druhe tu dobrotu, giež gt ten dobry. Ne takt gt Buoh dobry, byt gine byla dobrota, gine on; Ale w niem gt to gedno, cožkoli gt. Geho dobrota on geſt, a tak y o ginê o wſſem. w niem nenie ſpogenie toho, geſſto ſlowe materia a forma, yako podſtat, z niez geſt, a poſtawa nebo twarnoſt, giež gt zſſlechce? a ſlicznoſt wzala ona podſtat, geſſto, taž

gſuc, by ginu poſtawu miela, gine by byla. A tak Buoh geden a wzdy tyž, zda ſe, by gine byl gedniem, gine druhẏ. Die zaltař: O kak ǧt dobry Buoh yzrahelſky tiem, geſto gſu vpřiemeho ſrdce! A opiet die piſmo: Dobry gſy, hoſpodine, tiem, geſſto hledagi tebe.

A tak řku geſſtie: Gelikoz ke wſſe˅ ſtworu Buoh geſt vſſeˀ dokonanie, gelikoz k tiem, geſſto gſu wyborni geho, Geſt gich ſpaſytedl- (str. 13) noſt, gich utiecha a gich radoſt; A coy pak ſam w ſobie, to gedine˅ ſobie znam ǧt wplnie. A take nicz menie myſlenim od pꝛawdy odwracenẏ nenie Buoh muka nezli chwala pokornych a utiecha dobrych; Neb buoh ǧt kakas převpřiema upřiemoſt, geſſto wſſamo doſaha, a nelze ſie gie y gednomu obinutí A muſie kazda neprawoſt gie ſe dotknuti, od nie trpieti a tiezce od nie potřiena byti. O bieda wſſelike˅, ktož nalezen bude w neprawoſti! neb vpřiemoſt pꝛawdy hodnu pomſtu nemine geˀ, nebt y ſyla pꝛawdy gde na wſſe ſtrany. A coy nepꝛawe wuoli tak protiwno, iako wzdy ſe s prawdu minuti chtieti a wſſudy ſie ſ nye potykati? Bieda te wſſelike wuoli, geſſto ſie protiwi Bozie wuoli, Neb ſama w ſobie ſwe protiwnoſti neſe muku! A coy tak teſkne, iako chtieti to˅ wzdy, geſſto [to] nikdy nebude; a wzdy nechtieti to˅, geſſto wzdy bude? Coli ǧt w takê hubenſtwu iako ta wuole ꝓtiwna prawdie, tak giz zapekle˅, eź ſe wzdy tahne a chtiec neprawe˅? Proniez muſſi wzdy trpieti pomſtu prawdy ſprawedliwu. A to ǧt ſuud ſpꝛawedliwy, ktož chce to˅, geſſtoy neřadne a neprawe, aby pak wiecz nezbyl toho, Wniemž nenie porzadu y gednoho. Ktož ſe w neprawê chtiel kochati weſſken ſwoy wiek do ſweˀ konce, aby pꝛotiw božie prawdie konce to˅ donizd zde byl neučziniw aby donizd buoh bohê trpiel od pꝛawdy. A kto čzini neprawſ tu muku? gen vpřiemy pan Buoh, genz prewracenẏ, křiwẏ vmyſlê zda ſie přewracen, zda ſe wzdy křiw. Neb křiwe a prawe protiwnoy ſobie, A když ſpolu bude a dogde ſebe, gedno od druheˀ wezme uraz; Ale newezme vraz božie p̄woſt: Tehdy trpieti muſſi (str. 14) neprawoſt vraz. Rzekl ǧt ſam Buoh k gedno˅ neprawe˅, chtie, by ſe zp̄wil: Tiežkoy tobie dawiti ſe proti oſtnu. Nedie, by bylo oſtnu tiezko; ale die: tobie.

Geſt take Buoh zwlaſtie muka wſech ſerednych, neb ǧt ſwietlo. A coy ſmilnẏ a ſſerednẏ tak nelibeˀ, iako když budu w ſwê ſeredczſtˀ okazani? Ktoz zle czini, božieˀ ſwietla nenawidi. Ale nelze ſe obynuti ſwietla toho; wſudy ſwieti, ač y ne wſſê ſwieti. Ale tmy geˀ nepochyti. To ſwietlo widi tmu gemuž geſt widieti geſto y ſwietiti Ale tmy newidie ſwietla. A tak z ſwietla tmu ǧt widieti, aby byla pohaniena. Ale nema toho tma ſwietla, by z nieho byla vtieſſena, Aniž gen ſwietlu zřeyma ǧt tma; ale každy tmu widi, ktoz g w ſwietle, Aby (tiem) wietči hanbu tma gmiela, czim gich ǧt wiece, geſſto gie widie. A pak ze wſſech, ktož zrzie na tmu, y gedno oko nenie tak ťiezko ſrdci temnemu iako ſwe ſamo každe˅. Nenie oko y gednoho, by chtielo radſſe geˀ temne ſwiedomie byti prazdno iako ſweˀ ſamo a geſto by pak menie ſe geˀ pokryti mohlo. tma ſe widi, geſto gineˀ nemoz widieti. ſobie ſe tma nema ſkryti. ſkutci temnoſti wzdy gdu po nich, ačz gſu y we tmie. Toť ǧt ten črw, geſto nevmře, pamiet w ſwiedomie ſkutku zleˀ a ſſeredneˀ. tať nepřeſtane leptati ſwiedomie zleˀ a ſeredneˀ, lecz by zde prwe b̄ylo wyčiſſtieno, donidž

g̃t buoh dal čzas k toͮ. O břidke leptanie črwu toho a žiwe te ſmrti! O kak hrozno wzdy, gſuc žiwu, wzdycki mřieti! tot g̃t ſmrt druha, geſto wzdy ſmrti; ale do kona nevſmrti. Y kto by to dal tiem hubený, ktož gſu w te ſmrti, By, gednu vmrucz, nemřeli tak wzdy, na wieky. (str. 15) Tiť diegi horam: Padniete na ny, přikryte nas! Tit by radi pomocij ſmrti zbyli ſmrt. O tiech g̃t pſano: Smrt wziwati budu a nenaleznu gie. Tuť ſe vkaže p̃wda one řeči, gižto tagêný, zlý a pokrytý ſſeredňikô hrozy hoſpodin, řka: Budu tie karati a pꝛoti twe twaři poſtawim tie. tot g̃t řekl pan buoh, geſſtoy to ſam w ſwe prawdie tak zpoſobil, Ež wſſelika wiecz, geſſtoy ꝓtiwna prawdie geꝰ, muſſi y toͮ, cziž g̃t, byti protiwna. A tak nečiſti, w zaloſti pozdie a w ſwê zuffanie rechnie pꝛoti Bozie ſp̃wedlnoſti, bude řeci: O ſtraži lidſky, proczs mie poſtawil protiwna ſobie a gſem tiežek y ſâ ſobie? Neb tak g̃t prawda Božie ſpoſobila: Nemožt ſie Bohu nic pꝛotiwiti ani geͮ pꝛotiwno byti, Byť ne Bohu, ale ſamo ſobie nemuſylo byti pꝛotiwno. A tak ktoz od Boha karan bude, ten ſie muſſie y ſâ karati. A, iakozt ſem řekl, nebudet lze vpřieme ſe prawďie wychiliti aneb ſie gie obinuti potkati[g] gi, Ani lze bude zaſloniti ſe ſwietlu toͮ ani ſe ſkryti lze bude ſwiedomie ſweꝰ. A kamli bude ſe moci k utieſſenie hubena duſſe obratiti, zbywſſi ſmrti tieleſnych czichow, ſkrze niez obykla byla wſſetecznie od ſebe ſama k toͮ, geſſtoy trati nemohlo, odchazeti, když to ztrati, Po niemžto g̃t naywiec ſtala a geſſtoy naywiecz milowala? zdali naywietczi tuhy nebude mieti a zaloſti, kdyz ſe wſſeczka k ſobie zbeře, widucz ſwe ſſeredſtꝰ negednake, iakož ſey w ſwietie we mnohych wiecech zſſe(re)dila; A hanby, když w ſſerednê ſwê tielu opiet wſtane, od niehoz g̃t tak zſſe(reď)ena, A bude tak wſſeͮ ſwietu okazana (str. 16) a na wieczne horze puogde?

Zwlasstie kterak po čtwere wieci mož poznan Buoh byti, dieti dale tieži otce. IIII. kapitola.

Chtiechô být̕i w kratochwili, rozmluwagicz, co by Buoh byl; A ty pak dogide zaloſtnych wieci.

Otecz. Rzeklt ſê [biech] dřiewe, Ez dobry g̃t Buoh tiem, ktož praweho gſu ſrdce. Protož, dietki, budtež p̃wi protiw bohu a vpřiemi w ſpoſobu geho, dobrit wâ bude. A ſtřezte ſe wſſie nečiſte a ſeredne nečiſtoty; Pakli ſte ſe w čzem poſſeredili, včziſtte to, donidz czas mate, A neboyte ſe w ſwietlu geꝰ zahanbenie. Čziſtyt bude chwalu mieti w ſwietlu geꝰ, ten cziſty, geſtoy ſe nikdy nezſeredil; Aneb take, ač by (se) zſeredil, budeli ſe pokanim vcziſtil opiet A upřiemy, prawy bude přigiat vtieſſenie k božie vpřiemoſti. to wzdy tak držte, ežt tak ozdobuge bozie ſprawedlnoſt ta bieda, cot gie zle potka, iako geꝰ miloſrdie ta vtiecha, geſſtot g̃t dobrý, vpřiemý přip̃wena. A wſſak abych w zaloſti neſkonal ſwe odpowiedi k waſſie otazcze, geſſto tiežete, co by buoh byl, Rzkuť: geſt dluhoſt, ſſirokoſt, wyſoſt, hlubokoſt. Ale ſnad diete: ſlychali ſme a tak wieřime, Ezt g̃t trogice oſob w gednotie bozſke: Otecz, Syn, Duch ſwaty; kakž nam tuto čtwernoſt w Bohu vkazugeš? Tak rozomieyte a takt

mienim a řečzt g̃t to s^{ho} bernhaɀda k papežowi eugeniowi: Bycht ſto wiecy takych položil, neřku čztyři, geſſto každa přiwodi lidê boha w znamoſt, protot g̃t wzdy geden Buoh w ſwe bozſke podſtatie, A w te bozſke gednotie gſu tři oſoby nedielne bozſtwim, ale g̃t mezi $^{nimi}_{\wedge}$ rozeznani. O tô potom pilniegie pomluwime; (str. 17) A nyniet to dorzku, geſſto ſê poczal. Ten Buoh naš geden podle toho, abychô my mohli niekak, co geſt, zachopiti; ale ne podle toho, iakož g̃t w ſobie pietidcat wietčzim aneb y ſtem, mož nam niekak oznamen byti. Protož na to ſê wzal tuto wiec cztweru, Abych iako ono ginu a ono ginu ſtezku a wſſe w gedne ceſtie dowedl ku poznanie gednoho Boha. Ale w te čtweře wieci cztir oſob w Bohu neukazugi Ani rozdielu w bozſke gednotie Ani te dluhoſti neb ſſirokoſti, wyſoſti neb hlubokoſti, geſto nemoz bez mieſta byti, iakoz to widime w tieleſnych wiecech. A wzalt ſem čtweɀo z řeczi pilne s.º pawla, geſtoy ſe, až klaniege ſwa kolena, modlil za to, Aby ty, geſſtoy ge milowal w Boze, mohli ſe wſſe[1] ſwatymi ſtihnuti kterak dluhoſt, ſſirokoſt, wyſoſt, hlubokoſt. A diet znamenitie, abychô ſtihli, negen poznali. Tot tiem mieni, abychô ne na tô chtieli doſti gmieti, acz bychô poznali, coy to: w ſtihnutit g̃t vžitek, negen w poznanie. A wſſak k ſtihnutit g̃t poznanie třeba.

Tuto giž tu čtweru wiecz wypisuge, skrze ňiž boha mozem poznati a gey oblibiti. Dieti tieži. V. ka.

Mily tatiku! kak g̃t to cztweɀo ſtihnuti?

Otecz. Rzeklt ſê, Ež g̃t prwe poznanie třeba. Protož nayprw to; rozumieite [ež to], geſſto ſem řekl: Buoh g̃t dluhoſt. tu dluhoſti mienimt wiecznoſt A t(a)y tak dluha, ež ſkonanie nema ani počzatka ani počtu ani čaſu. A ta wiecznoſt buoh geſt. Geſt take Buoh ſſirokoſt nevmieɀna A ta ſſirokoſt nenie, by gi drzalo mieſto, aňi g̃t ſužena kterŷ kragê, by kde gi kray byl. Ta ſſirokoſt g̃t miloſt Božie a ta miloſt Buoh g̃t, ceſtudy geſto ničehož, (str. 18) czoy on vczinil, nenawidi A da ſwe: ſlûci ſwietiti zlŷ y dobrŷ A na ſprawedlne a neſprawedlne deſſt poſiela. A tak y nepřately ta ſſirokoſt g̃t obkličila A wybiehla g̃t y nad to, dale nad kazdy ſmyſl, nad každy rozû, lidſkyt mieňim neb angelſky; Ale wſſak nad ſwu ſprawedlnoſt newychodî, yakoy pochybil, iakož nan prawie, Origenes. Ale ta ſſiř bozſke miloſti nad wſſi g̃t mieru y nad poczet, nemagic koncze. Co bych řekl o ni geſſtie [oni] wiece? wieczna g̃t genž zdalig to ſu ad wiece řečene? ež netoliko g̃t wiečna Ale g̃t wiečnoſt Widiteliž zey tolikaž ſſiř iako dluhoſt A teež to g̃t gedno Buoh g̃t ta wiečnoſt "a geden buoh" Buoh ta miloſt. to wſſe ſpolu iako y každe to o ſobie ſamo Buoh g̃t dluhoſt neztažena a ſſirokoſt neroztazena. A w tom každem wyſſel g̃t z tieſnoſti mieſta y take čaſu, Ale ſwobodczſtwê ſwe? přirozenie, ne tieleſnu welikoſti; Neb nevmierny g̃t, geſtoy wſe učinil v mieru. Biech řekl take: Buoh geſt wyſoſt, Buoh g̃t hlubokoſt w gednô, nade wſim w druhê proſſel g̃t, ačz y ſkrytu, wſſe? taynoſt. Tot wzdy prawy: Neniet w Bohu nerownoſti; wſſim, což w niem g̃t, geſto on g̃t, geſt rownie nade wſe.

A tak ſkrze wyſoſt moc ge? neſtihnut[n]u, wiecznu take rozumieyte, giež ſmyſlu nelze ſtihnuti y gedno? ſtwořene?; A taka hlubokoſt ſudow geh?, zey take gich pzogiti nelze. Proniez diwie ſe .s. pa!, pokřikl a řka: O wyſoſti bohatſtwie a vmienie Božieho, kak gſu neſtihnuti ſudowe geho! Y kazdy, ktoz ſrdcem zazři tiechto wſech wiecy w Bohu tak proſtu a rownu gednotu, muſſy (str. 19) řeci w tô diwanie: O "mudroſti" mocz, w(š)amo zřiecz, wſſe pořiediecz w ſpzawedlnoſti, o kak wſſe řiediš přepochotnie! Gednay Buoh wiec, z niež mnohe wieci a čzinowe rozlični. A ta wiec gedna geſt dluhoſt pro wiečnoſt, ſſirokoſt pzo miloſt, wyſoſt pro welebnoſt, take moci hlubokoſt pzo mudroſt.

A když to giž tak wiete, zdali za to chcete mieti, By to giž ſtihli, k niemuž ponuka .S. pawel? umieti to? rozumieti anebo mluwiti o tô, neniet to ſtihnuti geſſtie, iakot biech to řekl y dřiewe. Ale ſtihnet to člowieči ſwatoſt s pomoci daru Bozie?; Ač wſſak řeci mohu, By to mohlo ſtiženo byti, geſſtoy w ſobie neſtihnute. A wſſak by k to? neponukal .S. pa!, abychô ſtihli ſe wſſemi ſwatymi, Ani by za to Boha proſyl, kdy by to niekak ſtiženo nemohlo byti, z gehož gt to rzeči wyſſlo, ez zſtihugi ſwieti. Ale chtiel by ſnad rad wiedieti niekto, kak sſtihugi? Gſyli ſwat, sſtihl ſy a wieš; Negſyli, bud a wzwieš ſam. zkus ſie! Ale ſnad by chtieli wzwiedieti, co czini czlowieka ſwata? Swatat czini czlowieka žadoſt ſwata, geſſto tržij myſl w ſwate bazni Božie a w ſwate miloſti ge?. Tut wieci ſtihne, popadne, obegme, držij A die: drzim a nepuſtim odtoho. y prziſluſſie bazn pzotiw wyſoſti a hlubokoſti A miloſt protiw ſſirokoſti a dluhoſti: gedniem toto a druhŷ toto gt ſtihnuti a potkati. A čehoy ſe tak ſprawn(i)e bati iako tak wyſokee a ſylne moci, geſtoy nelze oſtati przed nye, gie protiwiecz ſie; A tak hluboke mudroſti, geſſto wſſe pzogde? Mohl by menie Buoh hzozen byti, kdy by z toho dweho as gednoho ne- (str. 20) gmiel? Czoli gt tak podobno [tak] milowati iako tu miloſt od naywyſſie?, A kdyz k te miloſti prziſtupi wiecznoſt? A protoz ktoz vſtawnie miluge bez rozpači s dobru myſli Boha ſwe?, genz gt prwe vkazal miloſt, a pron wſe, coz on, miluge w te nerozpači, ſtihl geſt dluhoſt. rozſſirz ke wſſê az y k ſwŷ neprzatelô miloſt pzo buoh, a zſtihl ſy boha ſſirokoſt. Boy ſe Boha rozhniewati, ztratiti neb neucztiti we wſech ſwych czinech y we wſech wiecech, a zſtihl ſy wyſoſt a hlubokoſt.

Pakli by chtiel ſwu čztweru wiecy potkati kto čztweru wiec onu, aby gi sſtihl, ten ma to takto učiniti. Ma ſie diwati tak snaznie Božie wyſoſti, až by znyl w ſrdci; a hlubokoſt(i) ſuudow Božich myſl přilože, ma obmyſliti, Až by ſe sſtrachowal w ſobie; A tak ſe na rozlične dary Božij rozmyſſleti, geſſtoy dal ge? z ſwe miloſti Aneb obecznie ſe wſſe! aneb niektere zwlaſſtie s niekterymi wyborńieyſſie! aneb ſnad niektere gen ſame? mimo gine, až by ſe y roznietil v wruci miloſti protiw tak welike Božie miloſti. A tak ſe ma na wiecznu dluhoſt rozmyſleti, Až by wſe, iako za se opowrha, coy newieczne, Gen k wiecznŷ ſlibom tahl ſwu žadoſt, Aby pak ſtaal pro wiečne dobre w pokuſſeni w kteremžkoli, geſto ſie ſkona a ma minuti. Ale taka diwanie potřebugi čiſte? ſrdce a ſwobodne? od wſelike miloſti wieczy ſwietſkych a tieleſnych, Aby ani take hruboſti bylo obtieženo. A tak diwanie taka pohnu myſli, odhonie hrziechi, založie ſſlechetnoſti, vwedu počzatek mudroſti a pokoru zachowagi. Neb iakž by ſe pokoza (str. 21) hnula, tak wſecko ſſlechet-

noſti ginych ſhromaždienie gine? nenie, gen pad a ruſſka, Jako když ſe pohne zaklad welike zdi, wſecka zed padne a ruſſi ſe. neb pokora ğt pewny zaklad vlohu wſſech ſſlechetnoſti A pokora wſſech oſtřieha ſſlechetnoſti, Aby gich naduta hrdoſt iako prachu nerozdula.

KTERAKLI GSU Y MNOZY MUDRCI BYLI POZNALI BOHA; ALE, W SWÊ ROZUMU DOVFFAGICZ, NEZSTALI W TÔ, DIETI TIEŽI. VI. KA[LA].

O Taſiku! kdy by kto neſlychal o Bohu, mohlli by rozumem ſwŷ poznati Boha?

OTEC. die Swaty aug⁹, Ež wſeczko ſtwořenie wola, ez Buoh geſt; Ale mnozi ohlechli hlukem ſwietſke marnoſti A, geſſto by mohli y nad to take, kak geſt, ſtwořenie widuc, porozumieti, to netbagi. A tak die S. pawel: Ne(z)řeyme wieci Božie mohu ſezřieny byti od člowieka, když ſrozumieny budu ty wieczi, geſſto gſu vczinieny. Aczt gſu nieco ſkrytieyſſie ſlowa w řeči S? pawla, wſſakt minie to, geſtot gſem řekl. Neb, iakož die miſtr hugo: Taky ğt Buoh ſwiet vczinil, geſto by zdrawe? člowieku mohl ſlužiti; ale ne, by mohl wyhogiti nezdrawe?. A tak člowiek, gehož pod nebê nenie y gedno ſtwořenie doſtoynieyſſie, By byl hřiechê toho ſwe? zdrawie nepotratil, By byl ſtal v Boziem przikazani A te ſwe prwni ſprawedlnoſti a prawdy w ſwê obogiem přirozeni: tiela y duſe, By byl neztratil, Byl by miel iaſny rozum, drži(m)u pamiet a chtiel by wzdy to w milosti Boha, ſwe° ſtwořitele, hledati a drzieti ſie. (str. 22) y byl by to mohl k utieſſe mieti, Ež by po nerozumnê ſtwořeni znal Boha iako po ſledu, po ſwe duſſi iako po obrazu A po andielech iako po tee wieci, geſſto podobniegie geſſtie než obraz Božie vkazuge Boha. Až by pak niekdy y přiſſel byl w nebeſke bydlo, nevmierage, takt by byl ſwiet ſlužil člowieku. Ale když padl w hřiech člowiek, oſlepen w rozumu ob weliku ſtranu, žadoſt tržij k neſtateczne? a w pamieti gine? rozbroge plno tak, ež neprogde y zadny rozbroge tohoto ſwieta, by miloſti newelnu' k niecze?, pro niež boha hledati, po niem ſe ptati tbaw nebude. A tak hlas wſſe? ſtwořenie, geſto boha ukazuge, niem bude, Neb gen to? wola, ktož vmie ge rozſuditi; A ktož ſey miloſti ſtwořeni poddal, ten nemož geho rozſuditi, Ani ſe pta po Bohu dale, k ſtwořeni miloſti vlnuw.

[Margin notes: l. newinnemu; l. cal]

Takt ſu ſplanieli pohane nayprw; tak ſplaniewagi y křeſtiane, Ež, acž ſlyſſie aneb iako ze ſna acž rozomiegi, ez Buoh geſt, Ale dale o niem nechtie wiedieti a netbagi, geſſto by o niem wzwiedieti mohli. Y budu niekteři řeci, hledagicz omluw, Aby ſe prawy vkazali, prawdy o Bohu nechtiecz wzwiedieti: netřebay wiece, doſti ğt wieřiti ſproſtnie. Neb odmluwâ, by ſproſtnemu a nerozûne? k ſpaſeni nebylo doſti ſproſtnie wieřiti, iakož wieři cierkew ſwata; Ale ktož co milugi a naywiece, gſuli rozomní, miſlee y mluwie ſycz y onak radi o tom; A naywiece, což přiſluſſie k te wieci chwale, miloy gim o tom wzdy ſlyſſieti y ptati ſe, kak ğt moczny, mudry, dobry. A take dotud ſlyſſie niekto ch- (str. 23) walu niečzi, Dotud o niem přemluwa s ginymi, dotud w myſli přemieta o niem, až gei y oblibi, zamiluge a vtwrdi ſe w miloſti

geꝰ. A coy o Bohu mluweno od ſwatych učedlnikow, geſſto by nebyla chwala geꝰ? A iat mâ za to, czozt mluwî neb piſſi o milem Bohu, neďielimt ſe od vmyſla ſwatych a křeſtianſkych miſtrow. Nebt ſem pilnie z ſwe mladoſti rad čzetl o tô, rad miſtri ſlyſal. A y geſſtie milo mi g̃t myſlytj o tô a y ginym po ſobie k to᷑, geſſtoy mnie milo, Acz by nebyli y latinnici, přiczinu dati. A komuž ſe nelibi to, geſto piſſi, křiwdu mie newin, křiwdy na mie nezamyſley, bych to řekl, gehožt ſem neřekl; A bud mych knieh prazden A nezawid, acz kto czemu prawe᷑ z niech porozomie, Gemuž g̃t dřiewe nerozumiel. kams zagidech? toho potud.

Y nawraci ſe k dřewni řeči: Ež mohl by rozomem czlowiek poznati, ez buoh geſt A ež g̃t wybornieyſſim czinem než czo gineho; Ale ptoto nepřigde o Bohu k poznani to᷑, iakož nam gey zgewenẏ miloſti geꝰ zwlaſſtie vkazuge křeſtianſka wiera, Neb v přirozeni naſſem giž poruſſenê tak (z)emdlel g̃t naſſeꝰ rozu᷑ zrak, ež ſnaze by ſowa ſwẏ mdlẏ okem spatřila a ſezřela kruh ſluneczny we bleſku geꝰ než my rozumem ſwym bleſk Bozſke iaſnoſti. A wſſak pohanſſti mudrci, na to ſe dawſſe, aby poznali ſkryte a wyſoke wieci, Gimž g̃t w tô byla pracze dana, ale nam g̃t toho vžitek ſchowan, Počeli poznawati, zey nieco, od niehož g̃t wſſe; A to, od niehoz wſſe g̃t, geſt nade wſſe. Pak, iakož S. augꝰ poklada, naywietči philozofi ſrozumieli, ež Buoh neňie (str. 24) tielo. Protož minuli wſſelika tiela hruba y ona ſwietla, iakož ſu ſlûce a hwiezdy, a hledali nad to wyſſe, co by Buoh byl. y poznali take, ež to, coy pod promiennu, ez nenie wzdy gednoſtaynie, nemož byti počatek wſſeꝰ, ale g̃t od toho, geſto g̃t w ſobie bez wſſie promieny tak, iakz g̃t naylep byti. A tak předbiehli wyſſe y angelſke duchy, ſrozomiewſſe w andielech tee pmienie, ež gî zle neb dobře mož byti, a ne ſamyemy gimy g̃t gich dobre; Ale gich dobre geſt w te naywyſſie prawdie ſtati, od niež wſſe g̃t Aniž wſſe dobre g̃t; A zle g̃t tiech duchow, geſto ſu neſtali w te wſſie prawdie. Srozumieli take, ež duchowne přirozenie duoſtoynieyſſe g̃t nezli tieleſtne; A co pak přirozenie, zey o(w)ſſem nad tie, geſſtoy obe to od nieho vczinieno. A take to᷑ ſrozumieli, ež gina geſt ozdoba tiel a gina duchow A ez gedna tiela wiece magi kraſy ſwe a ozdoby a druha menie; A takez y duchowe Gedni andielſſti neb lidſke duſſe, Gedni magi ſwu duchowni ozdobu a kraſu mimo druhe. A tak ſu ſrozumieli, ez to Buoh geſt, od niehož a ſkrzenž wſſe to g̃t, w niemž g̃t prwnie a nepromienna kraſa.

Tot gſu poznali philozofi. Neb, iakož die Sty pawel, Buoh gim zgewil, tak zewil, ež dal gim ſtwořenie wtipnie znamenati A to, coy přirozenie ukazalo. Ale ež, iakož die opiet .s. pa!: Poznawſſe Boha, necztili iako Boha, zhynuli Božim přepuſſtienim w ſwych wymyſlech; Poddal ge Buoh we zle rozumy, w ſmyſly kakes přewracene, ež "tu" pak čzeſt, geſſto na ſameꝰ ſluſſie Boha, ſtwoře! czinili, (str 25) ſtwořeni ſe modlecz, ſtwořeni klaniegic ſwe hlawy; A w ſwu ſprauedlnoſt vſſagice, geſſtoy obak giž nebyla ſprawedlnoſt po ztraceni one prwnie ſprauedlnoſti, geſtoy gi miel czlowiek gmieti, w niež byl Buoh člowieka ſtwořil, nežadaly, by Buoh z ſweꝰ miloſrdi poſlal na ſwiet ſpaſytele, Geſſto by z toho poruſſenie czlowieczie° wywedl A oprawil lid a nawratil k ſprawedlnoſti, nowu a neſlychanu wiecz včinie na zemi, Jakoz

ſu czakali, zadagic toho, otci ſwieti A my křeſtiane wieřime, ež ſey to giž ſtalo, Ez geſt ſpaſytel ſwieta byl giž na ſwietie a vkazal k ſpaſeni ceſtu, Giež hrdij nechtie a lakomi, A geſto tieleſnu rozkoš nade wſſe wazie.

A tak oni philozofi zahynuli, nepřigdu(c) wieky wiekô ku poznani plne prawdy A k nawracenie te nayprw dane bohê czlowieku ſprawedlnoſti A k plne?, iaſne? widieni Boha, w niemž zaleži blazeny žiwot, k niemuž nenie gine ceſti než pan kriſtus Gežiš. Neb ſu vſſali gen ſwŷ ſmyſlom a, nieco poznawſſe Boha, necztili ge? iako Boha. žide take w ſwe hrdoſti a w ſwê lakomſtwu oſlepeni, Ez gmiewſe za to, gſuc ſynowe otcow ſwatych, patriarchow a prorokow, že bude ſwietu poſlan ſpaſytel, Gehož magi iako moižieſe poſluchati: Ez točzis da zakon nowy, iakoy dal moyžieš zakon wetchy. Wſſak nepřigeli ſpaſytele, kdyz byl přiſel, zey tak nepřiſſel a toho neuczinil, iakož oni chtieli. A tak w ſwê bludu geſſtie čakagi, řkuc: Ma přigiti, nebyl ĝt ono. Ale hoſpodin ſprawedliwy a pokornŷ miloſrdny hrde zawrhl; pokor- (str. 26) ne wolil A zgewil gim ſpaſenie ſwieta, ſyna ſwe?, ſkrzenž ĝt přigiti ku poznanie Bozſtwie, A vczinil ge apoſſtoly [to] y poſlal ge po ſwietu, Aby ty dobre nowiny pneſli wſudy. A ktož vwieři a oczifſtienie přigme we gmeno otcze y ſyna y ducha ſwate?, ten ſpaſen bude A přigde ku poznani a k widiení Boha w te trogici ſwate Skrze kriſta Geziſſe, pana naſſe?, a w tô widieni a zřenij w ſlawnoſt bozſku zaleži a ĝt blaženy a wiečny žiwot. Protoz gednu w ſwê člowiečenſtwi rozochwiw ſe kriſt?, wece: Chwalu twu wyznawâ, otče, ežs tyto wieci ſkryl před mudrymi a rozſſaſnymi tohoto ſwieta a zgewils to malym, Neb ſey tak libilo tobie.

Protož, dietki, nebywagme w ſwych ſrdcich hrdi, budme mali ſobie w ſwu oczi, mudroſti ſwietſke neuſſagme A zewit nam podle ſwych malych, gehozt nam geſt potřebie, w n(i)emžt welicy hrdi ſami ſebu nemohu poznanie gmieti. A take to w pamieti miegme, Abychô, poznawſſe Boha neb poznagic, wzdali ge? chwalu iako Bohu A ctili gey iako boha; Abychô take nepřiſli ge? přepuſſtienim w niekake ſwych wymyſlow zatoczenie a nezhynuli. A tot geſt chwala i čeſt, Geſſto gi chwaliti a ctiti mame pana boha ſwe?, Abychô, iakož nad gine gey zname darem ge?, [abychô] take nad gine gey milowali A, iakoz gey zname, zey pan wſſe?, žey nade wſſim, Abychom, nade wſſe gey draho wažiec, milowali A milugic potô ſtali, coy liboſt ge?.

KTERAK BYCHÔ NAYSNAZE MOHLI PŘIGITI KU POZNANI TEE (str. 27) WELEBNOSTI BOŽI A KTERAK TROGE WIECZ NEZŘEYMA GEST W BOHU: MOCZ, MUDROST A DOBROTA, A TU TROGI WIECZY WSSECZKY BUOH RZIEĎI, DIETI TIEŽI. VII. KAPITULA.

Vtieſſeno y uzitečzno coſ bud take? o panu bohu v myſli mieti! A když bleſk weliky iaſnoſti ge? welebnoſti porazy zrak naſſe? geſſtie rozumu mdleho, Ež nelzę wen vpřieti mysli, kak bychô mohli nayſnaze wiedieti welebnoſt ge??

Otecz. Otci ſwieti w ſwê utieſſenê naboženſtwi, w pokogi myſli a w uklidnoſti zřeli k Božie welebnoſti, iakž ktery moha. Patřili naň ſkrze to, geſſto ſtwořeno mocy geꝰ A geꝰ mudroſti zpořiezeno. A geſſtoy to wſſe ſtwořil w ſwe dobrotie a wſſe w nij drzi A widucz, zey gim to vtieſſeno y užitečzno, pſali o tô, aby k temuž buducim po ſobie ceſtu protřeli. A tak miſtr hugo pſal kniežky gedny. tit chci k toꝰ, geſto tiežete, za prawidlo w ruku mieti. Ten hugo počal ty kniezky onu řeči ſwateꝰ pawla, geſto p̄wi: Nezřeyme wieci Božie mohu byti ſezřieny od czlowieka, geſtoy ſwiet menſſi, když ty wieci, geſto gſu učzinieny, budu ſrozumieny. Troge wiecz nezřeyma geſt w Boze a od toho treho pochodí wſſe. Geſt mocz w Bohu, geſt mudroſt, geſt dobrota. A to wſſe geſt nezřeyme w ſobie, A to wſſe ſpolu y každe ſpolu zwlaſſtie ĝt Buoh nezřeymy; Ale ſkrze geꝰ ſtwořenie, geſtoy on ſtwořil, iako ſkrze zrczadlo možem naň zřieti A ty tři nezřeyme wieci w niem vpatřiti darem geꝰ. A magicz toho giž naučzenie, owſſem to pozname ſnaze, geſto bychô zde na ſwietie nemohli zřieti w ten bleſk, ia- (str. 28) kož gſu ty wieci ſamy w ſobie. I widieti w ſtwořeni mozem mocz Boži, geſto twoři; Mudroſt, geſſto pořiedi, A dobrotu, geſſto wſſe drži. A wſak tomu rozomieyte, Ež to tre, iakož ĝt kakyms diwný czinem w Bohu gedno tak, ež nelzey toho wyprawiti, takež to tre w tom we wſſem, což Buoh čzini, nikdy ſebe nenie dielno. Tot mieni .S. augꝰ, kdyžt die: Skutci ſwate Trogice negſu dielni. Moc w dobrotie mudře twoři, Mudroſt mocy w dobrotie pořiedi, Dobrota mudroſti moczy drži.

Czo a kterak skrze swu mocz czini, Dieti dale tieži. viii. ka^{la}.

EE tatiku! powiez nam o každem o tom A nayprwe, w čzem ſie diwati Bozie moci?

Otecz. Chceteli w pamiet wſemohuci Božie mocz přiweſti ſobie, Znamenaite, kak ĝt to welika wiecz wſſe z ničehož ucziniti! ktery to moz ſmyſl oſieci? Malalig moc y nayměſſi wiec z ničehož včziniti? Zdalit ſe to newelike moci, pomyſl, coy nicz a czo ĝt nieco. Kakt ĝt to od ſebe předaleko! A kdyz by to byla welika mocz, geſſto by y gedinu wiec a naymenſſi mohla z ničehož vcziniti: Kak ĝt welice tu moc važiti, geſſtoy tak weliku wiecz a tak mnoho wieci a z ničehož vczinila! Pomyſl, malali ĝt obora ſwieta wſſeꝰ y s nebeſy widomymi, geſſto ge widi tieleſne oko, geſſto wſſe tielo: Co pak ĝt nad to ono nebeſke kriſtalowe Aneb ono, geſſto ſlowe nebe hnutie prwnieꝰ? Nemluwit geſſtie o tô blaženê nebi angelſkych korow, Ale o nižſſich, o tieleſnych. Pakli chce kto pomyſliti o pocztu, coy ſtwořeneꝰ: zečzti hwiezdy, zečti rozliczna zwieřat pokolenie, Geſto magi duſſi žiwu, kazde podle rodu ſweho: Ono lide, (str. 29) Ono lwowe, Ono koni, Ono ſkot, Ono zwierz polſka, ono myſſi, ono ptaci, ono ryby, ono chruſti, ono muchy, ono žižely. A coy tiech rozličnych pzomien a co hlaw každeho pokolenie! Ktoz zna wſſecko neb ſlychal, coy ono gineꝰ a ono gineho pokolenie? A coy wſech lidi počzet a gich wlaſow? Coy pieſka? a tak o wſſem ginem bezčziſlnych wiecy, geſſtoy w nich bezčiſlnych wiecy

geſtot počzet: w pocztu, w miere y v waze, w ſſiři y u wyſſi, w dluhoſti y w hlubokoſti. Diwiš ſe,ež nemožeš tiech wiecy ſtwořenych ſſtihnuti? Diw ſe wiece te welebne moci, geſtoy mŏhla to wſſe a z ničehož ucziniti. Tak s rozumem myſliti o ſtwořeni pochop g̃t a přiſtupek Boži welebnoſt poznawati A, diwiec ſe gie, chwalu gie wzdati a w pokoře a w bazni byti pod mocy tak wſemohucy.

TUTO, KTERAK GEHO MUDROST MAME ZNAMENATI W STWOŘENI BOŽIÊ, DIETI TIEŽI. IX. KA^{LA}.

Kakž pak mame w ſtwořeni znamenati mudroſt Boži?

OTEC. Mudroſt Božie geſt nā w kraſe a w ozdobie ſtwořenie vkazana, tu gi mozem ſpatřiti. A iakožkoli mnohymi a rozlicznymi cziny g̃t kraſa a ſličznoſt w ſtwořeni dokonana, wſſak zwlaſſtie zalezie we cztweře wieci.

Gedno g̃t, když ſluſſnie bude na ſwê mieſtie; Druhe, kdyz ſluſſne ma ſwe pohnutie; Třetie, když ma ſobie ſluſſnu foꝛmu nebo twarnoſt; Cztwrte, když ma ſluſſnu barwu aneb což bud takowe?, geſſto w tô bywa Liboſt czichom neb geſto bude tiem dobre nieco. tot mienim, geſſto latinie kwalitas ſlowe, Y nevmiemt czeſki wyřeci toho. Tot, když g̃t ſluſſn(i)e w čzem, take čzini kraſu; A když dobře, učini dobru wiec, w niež g̃t. ktožkoli chtiel by ſe s rozumem diwati (str. 30) ſtwořeni oboru ſwieta wſſe?, To by čztwero w niem vpatřil; A potô, chtielli by obratiti ſe a hnuti myſli k ſtwořiteli, newelna milosti neřadnie k ſtwořeni, Poznal by weliku mudꝛoſt boži; Ne(b) by ſezřel, zei nad ſmyſl ge?. by to wſſe mohl obmyſliti, poznal by, ež nenie konce mudroſti bozie, Genž g̃t ten pořad zpořiedil w ſwê ſtwořeni a tu ſluſſnoſt. Chutno[ſ]t g̃t o tom přiemietati a kratochwilno. Protoz prawieſſe w žaltaři dawid: Liboſt ſê miel tebe, Hoſpodine, w tô, czos uczinil, a w ſkutcziech ruku twu rozžehā ſe. Czlowiek nemudry nepozna toho a blaznowy neſrozumie.

Swiet tento g̃t iako obeczne wſſem kniehy kakes, geſſto ſu pſany Boži ruku, .t. mocy Boži a mudroſti; A kazde ſtwořenie oblaſt g̃t iako ſlowce tiech knieh, geſto gſu k vkazani moci ge? a mudroſti. A iakož bywa, ež neučeny, vzře knihy, widi ſlowce pſana, Ale nerozumie, co ktere mieni: Takož člo^{k} nemudry, geſto gen gde podle obyčege hlupe zwieři a myſli k Bohu nepřiloži, Widi w[ny]nieiſi poſtawu w zřeymem ſtwořeni, Ale coy pꝛocz, to? neꝛozumie; Ale duchowni czlo^{k}, geſto wſſe moz rozſuditi w te ſličnoſti, geſtoy w ſtwořeni zřeyma, wnitř ſezři, kak g̃t diwna a welika mudroſt Božie, geſtoy wſſe to tak ozdobnie zpořiedila. Protož wſſemt gſu diwni ſkutci Boži. Nemudři diwie ſie gen wnieyſi kraſe a ſličnoſti ſtwořenie kraſne?, A tu k to? miloſti welnu; A ktoy mudry, ſkrze g| to, geſto wnie widi, hluboce obmyſli bozſku mudroſt, Jakož w gedňech tychz kniehach Geden chwali, že gſu piekne, dobře připrawene; druhy, ež g̃t w nich dobre piſmo; Třeti chwali wnitřny rozū; geſtoy w tô (str. 31) piſmu,

tohoto zřieymeho ſwieta, zey tak wſe dobře obmyſleno a tak ſluſnie? aby ſtrana gedna druhe nebořila, Magi ty protiwne wieci ſobie opiet mezi ſebu wiecz niekteru w proſtřed, geſto by s oniem y ſ oniem w niečem podobnoſt gmieli a přiezn, Aby to protiwne k ſobie ſkrze toto bylo připogeno a w přizni bylo, tiem gſa ſmiřeno, Geſto k onomu tiemto A tiemto k onomu ma podobnoſt. Takež netolik trpno, ale y kraſno bude to ſpogen(i)e w tak mnohych promienach a w tak ſluſnie zpořiezenych. Ay kakay tiezkoſt a hruboſt zemie a neſwarnoſt protiw ginym ſtranâ ſwieta! a g̃t nayniž a nad ni vſſlechtileiſſi elementy, až nebes kruhowe: oni iako ponebie wyſež, wyſež. A coy w tô, geſto meňie znamo lidem! Až pak ono wrucie miloſti, geſto ſlowe plamêne nebe, Ne pro žhawoſt horka ohňiweº, ale ež plaa wrucí miloſti, w niemž gſu pořady andielſkych duchow, w niemž g̃t bydlo ſwatych A to plne kralowſtwo nebeſke w radoſti a u widieni Boha. A nad to nade wſecko, neřku mieſtê, ne(ž) y we wſem wſudy [g̃t]y nade wſim y pode wſim Geſt Buoh, diwny ſpoſobce y ſtwořitel toho wſeº.

y tot g̃t ſluſno znamenati, w kake mudroſti zpořiedil Buoh czaſy: newzdy den, newzdy nocz; po noci den, geſto k dielu wzbudi a ſwieti; Po dňi nocz, aby vſtalij w praci odpočinuli; Delſi den, když g̃t wietſie potřeba toho; A noc delſij, když g̃t meňie dielati třeba. A take y w tô učinil Buoh promieny, Aby niekdy byl delij den noci, (str. 36) niekdy kratči; A niekdy aby obe ſobie rowno bylo, Aby, byloli by wzdy gednoſtayº, teſknoſti lidem neučinilo, Neb ſie y ono čzinie liboſt. A tak opiet Gerz, leto, podzym, zyma, ſi zwlaſti čaſowe čtyři, mienic poſtawu tohoto ſwieta. Teplem ger[n]ym počne ſie ſwiet obnowowati, letem bude iako w ſwe ſyle A na podzŷ bude iako vzraw ſtarati ſe, Az zyma iako zahubi a přemož ſwiet; Ale opiet znowa Božim ſpoſobê bude wſſe opiet obnoweno.

Pakli g̃t daleke to, geſtoy tak Božie miloſt zpořiedila aneb geº mudroſt, a nemož kto wyſokeº nebe obmyſliti vloženie: Ale znamenay udy tiela ſweº, Neb nazwant g̃t člowiek w piſmie ſwiet menſſi. Protož w ſpogenij člowiečim taket g̃t znati Boži mudroſt. Ay, když gine twaři nerozumne pohnuti gſu k zemi obličegi, Člowiek ma proſty zroſt a twař ſwu wz huoru, Aby bylo nad gine tiem vkazano člowieči duoſtogenſtwo a ež ma ſwu myſl wz huoru tahnuti k nebeſkŷ wiecê, negen k zemi iako zwieř hlupa, geſtoy tielê y obličegê k zemi pochylena! Ay kakay promiena w tô, což zaleži w hlawie, a w tô, což w nohach, A kakt g̃t každe hodnie w ſwê mieſtie vſtaweno! nohy držij naynizſſij mieſto, aby neſli a drželi tielo wſecko; hlawa naywyſſi, aby wſſe tielo wedla, zdaleka očima vpatřec, vſſima vſlyſec hodne neb nehodne, Aby to pak rozû potkal hodnie; Ruce w proſtřed maſſa, geſto by ſe drzalo ſylu koſti. kak ſkrze niektere koſti ma mozk ſwe ſkryte prochody Aneb žily niektere ſkrze koſt niekteru, kakt magi dierki ſobie připrawene Bozim zpoſobê; kakt tu koſti wyroſtli z maſſa a wynikli, kdey třeba toho, Jakož do zubow (str. 37) widime, a ginde gſu ſkryte; Kak g̃t wſe maſſo koži obkličeno, aby mielo wnitř ſwoy pokoy před vrazem protiwnych wiecy ſwe vſleche|tiloſti, geſtoby hruboſti neſtrpiela; Až y nehty dal iako helmy Buoh každeº prſtu. A ktot by wſe mohl počiſti ſtrany y wnitřnie tiela člowiečieº neb y gineº, kak g̃t wſe opatrnu Boži mudroſti zpořiezeno, A každa ma ſobie hodne mieſto!

O ČTWERU HNUTI, KTERAK BOZSKA MUDROST V WIECECH STWOŘENYCH GEST ZPOŘIEDILA. DIETI. XI. KA[LA].

Giſtie, tatiku, diwnŷ a welikŷ ſpoſobê Božie mudroſti ĝt to, ež tak wiec každa ĝt na ſwê mieſtie; Ale take wzbuď ny, abychô, hnutie rozlična ſrozumiegicz, y w tô ďiwali ſe Božie mudroſti w zpoſobu geho.

Otecz. Čtwero hnutie geſt, o niemz mluwie iakoz zwlaſtie philozofi: Gedno ĝt ſ mieſta na mieſto; Druhe, geſto přibywa niečeho, když roſte, neb vbywa, když hyne; Třetie, když s radoſti zwieře tahne ſe k onomu neb k onomu; Čtwrte, geſto w rozumu čini promienu. Dluhet řeči o tiech hnutiech magi philozofi; Ale iat nebudu tak dluze mluwiti o tô, Gen dotknu zřeyme°, Aby y w tô přičinu mieli Bozſke ſe mudroſti poďiwati A pak geho welebnoſti, zey nad ta hnutie.

Pomyſlte naiprw o tom hnutie, geſto ĝt s mieſta na mieſto. ktoy tak mudře to přiſtrogil, ež ſie wzdy tak točie prudce nebe, Ač negde s ſwe° mieſta, ale we ſwê mieſtie gde wokol wzdy každy kruh oniech nebij dewieti ſwŷ wlaſtnim biehê A naywyſſi prwnie° biehu nebe naywietči bieži prudkoſti a rychloſti Tak, ez we čztyr- (str. 38) mezcietma hodinach obbiehne ſwoy okrſlek, geſtoy nayſſirſi, a trpoči s ſebu ode wzchoda ſlûce k zapadu doleyſij kruhy? Ale proto oni take gdu ſwŷ biehê protiw onomu kruhu naywyſſie[v]; Neb kazdy planeta ma y ſwoy bieh giny w tô okrſlku, geſto zodiak ſlowe, w niemž dwanadczte ĝt znamenie. A kterehož planety kruh wyſſi ĝt a blizſi onoho kruhu prwe° nebe, geſto bieži, tiem rychlegi bieži potkyſenimi toho nebe, Ale leniege ſwŷ biehem w onom okrſlku, geſto zodiak ſlowe. Ale naynižſi planeta, mieſiecz, we čtirech neďelech dokona ſwoy bieh w zodiaku; Ale ſlunce a naywyſſi planeta we třidczat letech; A pak ono hwiezdowe nebe, to welmi malitky drobet pohne ſe v mnoho letech protiw biehu toho prwe° kruhu nebe naywyſſie°, geſto bieži. Tiemt Buoh czini leto a zimu, dluhe y kratke dni neb noci a niekdy rowne. tiêt biehê rozličnŷ tiech planetow a nebi oni mnohe gſu rozličnoſti pořadem Božie mudroſti. Neb w gednô mieſtie ſlûce neb mieſiecz neb giny planeta wywedu wiecz gednu a w ginê ginu, též wſeczki hwiezdy: tato s tuto včini to A, když ſe s ginu zbeře, uczini gine. tot czini promieny w ſwietſkych wiece(ch). Ohen take w ſwê kruhu biezi, Powietřij w ſwem; Ale to negednoſtaynie, iakož do wietrow widime. Woda take gde w oblaciech, we mhle neb w zemi paru kakus, diwnymi kakymis produchody tahnuc ſe z moře y od zemy, Až včini ſtudnici, pramen, Ež potoczek poteče neb deſt bude z oblakow, A w potociech bieži okolo zemie ſwrchu a z potočkow řeka ſie zbeře a ſwŷ biehê opiet w moře wbiehne. A tak (str. 39) wzdy tekuc, řeky wzdy magi, odkud by tekly, a moře tiem nepřeplyne, ež w nie wzdy wody teku. Y to widuc a w uklidne myſli diwagic ſe to[v], mozem poznati mudroſt Božij.

Geſtit y w člowieku hnutie to dwoge: Gedno wnieyſij ſ mieſta na mieſto, geſto ſwu woli gde, kamž chce, člo[k]; Aneb hne aneb nehne, kterymž

chti(e), vdem. y tot ğt pořadê božij mudrofti, ež fu tak klubowe a přiehby a žily k to᷎ fpofobeny tielefne, zřeyme; A pak wole, geſtoy nezřeyma a netielefna, Ale ğt duch, hne tak brzo, kterŷ chtie[c] vdem, k to᷎ hnuti spofobenŷ. Druha hnutij wnitrzs ma wzdy vftawna w fobie člowiek. A ta negfu poddana wuoli, Jakož frdce ma wzdy fwoy bieh bez přeftanie, w niemz zaležie žiwot. Donidž rači ten prwni, gefto wſim hybe, což fie hybe, a fam w fobie nema hnutie y gednoho ani promieny, pan hofpodin. od frdce Pak ma a beře fwe hnutie a fwoy bieh krew w žilach po wſẽ tielu, v wietffich y w menſich. w plicech, gefto powietřim frdce obwlazugi, dyſic, take ğt bieh vftawny. leč bdī lec fpi člowiek, ti biehowe w niem nepřeftanu, A nevftane tiem biehê frdce ani zily ani plice. tak ğt diwnie bozfka mudroft zpořiedila a naftrojila!

Druhe hnutie biech řekl to: když rofte nieco a gde v welikoft z malofti, Aneb když hyne nieco, ez vbywa ge᷎. Ktož giny než Buoh fpofobil "hnutie" to w přirozeni? Jakož se nic famo, což ğt nebylo, nemohlo vcziniti, takež nemož famo febe přiwietčiti. A tak y w tom geft diwna mudroft zpofobu božie᷎ vkazana.

Třetie hnutij ğt, toho nema gine ftwo- (str. 40) řenie než zwieře niektere, gefto ma duſi a mož niečeho zadati, ač y bez rozu᷎. To hnutie geft w te duſi žadoft, gefto tahne myfl, ač myfl ma fluti zwieřete y nerozûne᷎, k niečemu, gefto widi, flyffi, wonij, chutna. Neb liboft dotčenie toho aneb toho drži w pamieti niekaky iako obraz y potahne fe žadofti kakus, hledage libe᷎ a chtie zbyti nelibe᷎; Aneb když tiem fwŷ zwieřecym přirozeñim mny nieco fobie nelibe᷎, y potahne fe k to᷎, Aneb nieco protiwneho, y kryge fe toho. diwne fpofobenie Božie mudrofti, ež zwiere bez rozumu, newieda, by toto z tohoto a toto z tohoto wyniti mohlo neb gmielo; Awſak ma žadoft kakus přirozenu, gefto tahne k to᷎, w niemž zalezi žiwot geho aneb plod ge᷎! Diwna mudroft, geftoy zwieřeti dala oko A tu mocz, aby widielo! též o vchu, též o chuti w vftech neb o woni w nofe neb čziti rozličznu wiecz Dotčenim tiela, gefto pak žadofti hyba.

Čtwrte hnutie přifluſie gen k člowieku neb k andielu, gefto w rozu᷎ czini promienu to hnutie; A což nema rozumu, k to᷎ to hnutie nepřiflufſie. Neb to hnutij ğt, když rozû k onom᷎ neb k onomu obratime, A večas gey iafniegi ma, weczas potuchlegi. dofti Diwiti fe w tô hnutij nalezne czlo[k], když znamena, coy onen rozû neftwořeny nad tento ftwořeny — rozû, Geſtoy vmiel fwŷ rozumem tento rozû tak diwnie a wzdy fprawedliwie vcziniti y pořiediti; Geſto wſech lidij cziny, wuole, myſlenie v prawdie pořiedi a rozûnie; kak mož y ze zle᷎ zlych wybrati dobre, zlŷ dobre᷎ ze zle᷎ gich nepřiwede, Ale tiem dobrŷ, geſto milugi gey, gimž diwnŷ fpofobê Božij mudrofti wſecko ğt pomoczno k- (str. 41) dobre᷎.

Co každa wiecz stwořena g̃t sama w sobie a czo ginu wiecy: Jako co g̃t forma latinie a czoy kwalitas, Dieti tieži. xii. kaLA.

Tehdy take y kraſa?

Otecz. Owſ̌em, dietki, tiem, ktož z miloſti bogie ſe Boha; Gſuli kraſnij, pomocz magi k dobreˇ toˇ, aby ſie "libili" wiece bohu. ne tiem, ež gſu kraſni, Budu wiece libiti se bohu; Ale y tiem, ež y kraſu magicz, mohuc ſie gie libiti ſwietu, wſ̌ak netbagi na[d]to, Ale Bohu ſwu kraſu, geſ̌toy gim dal gi, obietugi wzacnu obiet. A tak libieyſ̌e budu Bohu y lidê, gimž mila ge ſ̌lechetnoſt; Neb zwlaſſtie g̃t ſ̌lechetnoſti vkazany, mohuc ſie libiti ſwietu, y netbagi na to pro Boži miloſt. A ktož, moha zadati kraſy, y nežada gie, netba na ni pro miloſt Bozij; take ten nenie nelib Bohu, Ačzt y nema welike kraſy, A takey tiem bezpeczniegie od ſwietſkych potek.

Ale ſnad by tuto bylo o te třeti wieci pomluwiti, geſ̌to take přiſluſ̌ie, aby kraſa byla dokonana; neb ſem giž o dwu pomluwil, Abych was ponukl, kak by y w teto poznali mudroſt božij. Ta wiec třeti g̃t forma ſluſ̌na a ta bude tiem ſluſ̌nieyſ̌i, czim bude ta cztwrta wiecz, geſ̌to kraſu dokonawa, s oniemi ſluſ̌nieyſ̌ie dana formie. Ta wiecz ſlowe kwalitas laſ̌inie. A to g̃t každeˇ čichu ono gina a ono gina, to g̃t, ež bude oku libu barwu forma, .t. poſtawa gmieti, vch(u) hlas pochotny, noſu woni, vſtom take libe neb nelibe. dal Buoh ty pochotnoſti, geſ̌to ſu take kwalitates; Ale ne po tiech ſlowe kraſne nieco, ale chutne. n(os) ma take ſwe, a toˇ take řiekame, ež kraſnie neb ſ̌karedie wonie. Dotknutie take ma ſwe (str. 42) kwalitates. tiemi take neſlowe nieco kraſne, ale bude libe neb nelibe dotčenie toho. A tak forma g̃t poſtawa takato neb takato; Ale kwalitas g̃t cos, geſ̌to, kdyz čemu přigde, včini to, ež takoweto bude neb takoweto: Jako když bieloſt bude dana čemu, to bude biele; pakli czrwenoſt, tehdy čvrwene. A tak wo ginych barwach, geſ̌to oko ſudi mezi nimi. A budeli čemu dana pochotnoſt ktera, pochotne bude, lečz k vſtom lecz k uchu lecz k noſu leč k dotčeni to přiſluſ̌ie; A pakli nepochotnoſt tehdy, nepochotne. Duchowne přirozenie taket ma ſwe kwalitates. A tak duſ̌e nebo člowiek ſkrze dobrutu duſſi, mali dobrotu, dobry bude; gmali ſſlechetnoſt, ſ̌lechetny. a tak y o ginem, Geſto když ma to duſſe, takowa bude: iako kdyz tato poſtawa okruhla neb obdluzna, tluſta neb rowna, Bude biela od bieloſti, čvrwena od czrwenoſti. Na to ſê ſie o tô wzmienil, wieda, ež hrubi w rozuˇ newiedie, coy to; Aby, ktož ma hbitieyſſi rozû a čzte w mych kniehach, rozumiel, coy to, geſ̌to forma ſlowe, A coy kwalitas. Gednot g̃t poſtawa a iako obraz A "geſto" druhe, uczini takowy ten obraz neb tu poſtawu, ež bude biely neb čvrny, kraſny neb ſſkaredy, libu wiecz(ſ) neb nelibu; neb to dwe take kraſu vwodı̃: poſtawa A ta wiecz, ež takowu včzini poſtawu. A tak mnoho ge diwanie w tô Božie mudroſti, kak g̃t rozličzne wieci zpořiedı̃la, ez gſu pro rozlične wieci diwny: niekdy ež gſu welike, niekdy ež male, niekdy ez nezname, niekdy ež kraſne, niekdy ež piekne, niekdy ež mrzute.

a tak y o mnoho ginê. Ďiwame ſe welikoſti, kdyz co nad obyčey- (str. 43) ne nam wietčzi bude, A take mala poſtawa takymž činê diwna bywa. Wiztez, co ſe zda diwnieyſe: welicyli zubowe v ſlona čili mali oni, geſto mol gimi rucho ſtřiže, Gehoz wſeº ꝑ maloſt geº nemoz oko ſnadnie vpatřiti? Welika mudroſt božie! welikeˇ tielu y maleˇ dal hodne udy k letani neb k chodu, ku plawani neb k biehu neb k ſkokô neb k obchodu geº, iakz co chtiel mieti. Dal oči blſe. a tak y o ginych zwieřatech a o gich hodnych udech, w nichz g̃t malych y welikych ſtwořitel wſeº neobmeſkal. Diwame ſe, iako niekterŷ wiece, ež ſu nâ nezname, ez ſu daleko od nas ginde aneb ež malo g̃t rodu toho; Niektere pak wieci ďiwny ſu ꝑ ſwu kraſu, ꝑ ſluſnoſt vdow a ſtran k ſtranâ, tak pořiednie připrawenych a ſgednanych, ež iako by (byl) zwlaſti pilnoſt ſtwořitel přiložil k tiem wiecê. A tak wſe zpořiedil ſluſnie, ez y črni chlupi nad očima na hladke a biele twaři budu ſluſni, A kdy by gich nebylo, nebyla by twař tak ſluſna. A pak take g̃t ďiwno, když co mrzuteho a iako potwořeneº vzřime.

A tak ze wſeº diwanie takŷ wiecê mozê powſtati k ďiwani bozſke mudroſti. Diwny pořad w (p)taciem peřie: w pawowê; Ano to, což k oku zriedlno, ma kraſne lice; a to, coy zakryto, nenie tak kraſno, Aneb coy wezpod iako na ruby. Diwne, ez z tak mnoho peřie bude iako z gednoho poſtawce zſite rucho; ež gedno pero newyroſte dale nez ſluſie, Ale každe dotahne ſweº mieſta, A tak bude w tô mieſtie barwu zřiedlnu mieti, iakz ſe wzdy přirowna k gineˇ. A pakli ma ptak byti pruhat, kazdeº perka pruzy ſgednagi ſe geden s druhŷ. A to wſe Božim ſpoſobê pochazie, w niemž (str. 44) widime mudroſt geho.

Kterak wsseczko stworeňie tuto giž swu dobrotu drži a vkazuge a kterak cztwerym czinem vžitek mame stwořenych wieczy, Dieti tiezi. XIII. ka[la].

Powiez nâ take, co zřeymych wiecy nezřeymu bozi dobrotu vkazuge?

Otecz. To wſe, coy ſtwořil, dobrotu a miloſt vkazuje; neb pro ſwu potřebu ničehož g̃t neſtwořil. Mohl g̃t byti beze wſeº ſam w ſobie wzdy blaženie; Ale wida, ez mož ſwe dobroty včaſtno ſtwořenie učiniti, kazde podle pochopu geº, ſtwořil g̃t wſe A w ſwe dobrotie držie wſſe. A to, ež wſſe tak řiedi a poſobi opatrnie k vžitku zwlaſſtie ſtwořeni rozûneˇ, zdali geº dobroty přewelike neukazuge? Ay nebe, zemie, powietřie, hwiezdy, wody y wſe, coy w ſwietie, y bieh čaſow, gimž ſe leta nawracugi, ſtare wieci obnowugi, pohynule oprawugi, wſe k vžitku lidê, wſe dobrotu vkazuge toho, geſto užitka hleda tiem naſſeº!

Čtwerê čzinê vzitek mame ſtwořenych wiecy: Niektere gſu nam tak potřebny, ež bychô nemohli byti bez nich, A tohoy dal Buoh wietči hoynoſt; Niektere gſu nam ku pohodie wietčzi nad pilnu potřebu, ačz bychô y mohli trwati bez nich v přirozeni, Jakoz widime, ez bez maſſa a bez wina a w ſproſtnem ruſe trwagi chudi lide; Niektere gſu, geſto w nich y pohody nehledame;

gine gen, ez g̃t piekno, iako z nowe, biele čieſſe piti neb z miſy ſermizowane gieſti neb w barwenê ruſe choditi; Niektere pak y nad to gſu lidê wzacne wieci, Acz by y pohoda tielu nad pilnu potřebu bez nich byla y ſluſnoſt ſkrowna; wſak ktož ma to, wzącno g̃t ge^{v}, Jakož ſu pitie draha, kořenie, kamenie drahe, ſtřiebrnice, zlatice. A w tô g̃t welika Božie (str. 45) mudroſt dobrota vkazana, ez negen ku potřebie pilne dal čzlo^{ku} potřebne wieci, Ale y nad to. w tô pak mudry gmiel by naywietči užitek, Ktož by newelnul miloſtj k tak$\tilde{y}$ wiecê, Geſto widi, ez negſu wzacny gſu ſwietu, a k Bohu obratil miloſt A pro Boha nechal toho, w niemž nenie potřeby pilne, gen kakas hrdoſt, a přieliš welike peče na take wieci neukladal; Ale, ač by giž vžiwal ſwieta, aby tak byl, iako by ho neužiwal.

Geſt geſtie gedno, geſto mi ſie widi podobne tomut(o), diwiti ſe w ſkutciech Božich, zey to ſpolu tak zachowal, ez y welike wieci učinil y mnozſtwie gich, a wſſe zpořiedil kraſnie a k to^{v} wſſe vžitečnie. Wizte, ežt nenie diw, kto diwa ſe tomuto; Neb widimy to, ež nemož to byti w lidſkych czinech. Chceli člo^{k} mnoho čeho učiniti, welike to nemoz byti; A pakli chce, by welike^{o} včinil nieco, nebude opiet moci byti mnoho toho. Moc neſtatči na mnoho wiecy rozdielena, by welike wyweſti mohla; A pakli ſe ſnažij k nieče^{v} welike^{v}, mnoho toho newywede. Člo^{ku} g̃t aneb k mnozſtwi aneb k welikoſti ſwe ſnaženſtwie obratiti, k obemu nelze. Piſař ſlowce mala ſpieſnie piſe; Ale, chceli welike napſati ſlowo, wietči praci naloži na to; A czim wiece poſpiecha, aby napſal mnoho, tiem nekraſſie bude piſmo. též podobêſtwie y to bude: ktož chtie welmi kraſne a lepe rucho mieti, netak w niem užitka mohu hledati; Pakli užitka w ruſe chtie hledati, muſſegi w niem kraſy a lepoty oželeti. Ale w ſkutciech Božich mnozſt^{e} ſtwořenych wiecy neučinilo g̃t vgmy v welikoſti ani welikoſt vgiala počtu Ani ſpolu welikoſt a mnozſtwie kraſu a ſluſnoſt odgiala vžitka toho, k niemuz (str. 46) g̃t wſſe učinil ^to, coy včinil, ſtwořitel wſe^{o} a ſpoſobce. Takt po tiechto zřeymych wiecech možem dogiti myſli rozu^{v}, Ktož chce niekdy od ſwietſke^{e} rozbroge myſl odtrhnuti k oniem w Bohu nezřeym$\tilde{y}$ wiecê; Ale ktož g̃t wždy w ſwietſkê trku nepokojê a rozbrogen, ſ tiem nenie p(r)očz o ty wieci rozgimati, Jakož řiekagi, ez nenie třeba we mlynie huſti.

Giž g̃t wyp̃wena troge wiecz zwlaštnie, genž g̃t w Bohu. Tuto giž o gednotie bozske A coli "nam" gie vkazuge. Dieti. XIIII. ka.

W tiechto rečech, geſtos k nâ mluwil, vkazugeš trogi naywyſſi wiecz w Bohu: moc, mudroſt, dobrotu. giž widime toho ſled w ſtwořeni zřeymem; Ale radi bychô ſlyſeli geſtie, co boži gednotu vkazuge, w čem g̃t ſled toho, ze^{y} Buoh geden.

Otecz. Hrubyt chci nayprw přiklad dati, Ež we wſê zřeymem g̃t ſled niekaky trogice w Bohu y gednoty; Ale ſled vzřecz, geſtiey daleko od po-

znanie toho, čzij ǵt ſled. vzřiš ſled, ež ǵt tu zagiec; ale, neznalli by zagiece dřiewe, po ſledu by nepoznal. Ay vzřiš ktezežkoli tielo: kamen, dřewo, ſlûce, mieſiec y cožkoli, tot bude gedno w ſobie; a w te gednotie ǵt trogice: tluſtoſt te wieci, dluhoſt a ẛirokoſt. Ale podobniegit ſê vkazal trogice ſwate ſled, Jakož ſê mluwil o tô do te doby.

Y tiezete giz o gednotie božie, ež wieřite, ez Buoh ǵt geden. Rozû, hna ſe wtipnie k toᵛ, vzři to, ez Buoh ǵt geden ſtwořitel wẛſe° y poſobce, geẛto nema počatku ani ſkonanie; Anoy řekl philozof: Nenie dobre mnoho kniezat, .t. w gednô pořiezeni. Protož w pořiezeni wẛe° ſwieta gedine ǵt kniežie, A (t)o Buoh ǵt. Neb widime diwny bieh nebes, iakož ſem dřiewe mluwil o tô, ano ſe toczie ſycz y onak, (str. 47) Jakož na hwiezdach, na ſlûci, na mieſieci ǵt to zřeimo: Ano hwiezdy niektere wzegdu a gſu niektere, geẛto nam nezagdu za huozu nikdy; A niekteze, zagducz ſkuozo, wzegdu po male chwili; A druhe dluho newzegdu, zagduc; A gſu niekteze tâ· pod nami, geẛto ſe nikdy neukaži, nikdy newzegdu. Mieſiecz nâ niekdy ſ wečeza wzegde, niekdy z gitra; Ale wzdy tak, ež celu noc ſwieti, kdyz ǵt w plnie. lečz ǵt nocz kratka lečz dluha, nechybi toho. Diwny bieh wietrow, dẛ(t)uow, potokow, řek; y mnohoy w ſwietie rozlicznych tiech biehow, A wẛſak nenie zmieẛenie w přiſtrogi ſwieta wẛe°. zgewne ǵt, žey we wẛê ſpoſob toho gednoho, geẛto wẛe řiedi. A kdy by od gednoho neẛel ten ſpoſob, onen by k gineᵛ tahl a onen k gineᵛ, ež by ten bieh byl zmieẛan a rozdielen. a to wzdy widime, ež ǵt wzdy gednoſtainie rozličen bieh nebeſky. Protož gedent ǵt poczatek wſe° a poſobce.

Ale ež rozličnie moz nieco ſluti gedno, znamenayte, kakt geden ſtwořitel, buoh, geden ſlowe. niekdyt nieco ſlowe gedno pro ſhromaždienie; A tak dieme ſtado gedno, ano bude dobytka mnoho. Niekdy ſpogenim nieco ſlowe gedno, Jakož tielo ǵt ſpogen(i)e (z)e mnoho vdow. niekdy dieme niečeᵛ gedno, by bylo pzo ſwoznoſt a pro ſgednanie neb pzo podobnoſt, iakož dieme: wẛecht ǵt hlas geden, ano y on y on y on hlas ſwoy wypuſtil. Ale to wẛe nic prawie nenie gedno. Ne takt ǵt geden ſtwořitel wẛe°: y w te gednotie wybiehl gt na(d) to nade wẛe, což ǵt gedno. Ano duch andielſky kteryzkoli neb kteražkoli člowiečie duẛe prawiegie ǵt gedno než ſhromaždienim neb ſpogenim neb ſwoznoſti neb podobnoſti; (str. 48) Ale gedno ǵt w bytſtwi ſwe° gednoſtayneho přirozenie, ež nemoz to gedno w ſtrany byti [byti] rozdieleno, neb ſtran nenie W hromadu ſpogen(i)e. A wẛak nad andielſky duch geden, nad tu gednotu, geẛto (jſ) duẛe ǵt gedna, wiece buoh a prawiegie geden; neb wždy tyž, tež A takež ǵt bez promieny; Ani ǵt te poſoſſnoſti, By mohla ktera geᵛ promiena přigiti A ginak gey učiniti. Protoz Buoh ǵt wzdy to gedno, iakž ǵt a coz geſt, a naywyš gedno w ſwê Bozſtwi. Takež, by bylo to ſlowo w obyčegi, nadgednieyẛi ǵt nad to nade wẛe, co kdež ǵt gedno. A ta gednota, geẛto gij Buoh geden ǵt w ſwê bozſtwi, ǵt nade wẛe gednoty; Neb ona buoh ǵt. a nenie w Bozſtwi gine Buoh, gine gednota ge°; Jakoz nenie gine mudroſt ge° nebo mocz neb dobrota a gine on; Neb gine, ež geſt, a gine, ež buoh geſt. A tak y o ginê o wẛem, což moz v prawdie byti o bohu řečeno, kakžtkoli to wzdy znam, nemohu tak, iakz ǵt, o Bohu řeci, neb newymluwny ǵt. Wẛakt mluwî, iakz moha, za to mage, ez ſie nedielim vmyſlê od ciezkwe ſwate, Jakož křeſtianẛti

miſtři mluwie o Bohu, od nichž ſê ſlychal to, což piſi. A takt řku geſtie: Takt ǵt Buoh geden, ež wſe, geſto geſt, ginymi gedno (jest) gednotami, nez Buoh ǵt geden. Přirownaſli k gednotie Božie, nebudet gedno; Ale, připodobnaſli, tehdyt bude. Neb Buoh gediny ǵt bez wſie pꝛomieny podle bozſkeº přirozenie a gine každe ſtwořenie ǵt pꝛomienno w ſwê přirozeni. Radt bych wâ vkazal, dietki, kak ǵt Buoh bez wſie promieny; Ale prwe by muſyli ſrozumieti, kolik čziny mož wiecz niektera promienu wzieti. Neb, kdy (str. 49) by toʸ srozumieli, tužt bych vkazal, kak tiech promien y gedna w Bohu nema mieſta.

Trogi wiecy neb trogî obyčegê gine wieci sie mienit, Ale Buoh sie gimi nemož promieniti. Dieti tiezi. XV. kala.

Powiez nam to, mily tatiku!

(O)tecz. Trogim czinê bywa promiena, w kterež kdy wieci ktera bude: Gedniem, když mieſto promieňi; Druhŷ, když pꝛomieni poſtawu; A třetim, když čas pꝛomieni.

Mieſto včini pꝛomienu w niečem, když bude hnuto nieco s mieſta na mieſto, ež ginde bude, nez ǵt bylo; a wſak to bude, coy bylo. Ale ež ginde wzaloy promienu, kdyz, coy, ginu poſtawu bude gmieti, než ǵt gmielo, wietſe bude neb mêſe; Aneb čimžkoli ginak bude neb ginakowe, než ǵt bylo, Ač tez oſtane aneb tudiež, geſtoy bylo, wſak ǵt wzalo promienu. Třetij ꝓmiena (s) tuto dwu pꝛomienu bywa; Neb čas ničehož nemieni, gen to, geſto w poſtawie aneb w mieſtie promienu wezme. Neb takowŷ wiecê mož řečeno byti: taktoy byla neb takayto, Aneb bude takto, bylay takto, Takto dawno ǵt, iakz tak ǵt, takto dluho tak bude, Bylay tâto. z toho možte w rozû wzieti, cž to ǵt nepromienne, Gehož nepromieni ani mož promieniti mieſto neb gina poſtawa, nez ǵt; A když to dwe promieni w čem naučeni, tehdy ani čzas. A to gediny ǵt ſam Buoh. Ež nemieni mieſto Boha, toy ſkrze to, ez Buoh ǵt wſudy; A což ǵt wſſudy, na kazdem ǵt mieſtie; A což ǵt na každem mieſtie, kakz by pohnutie mielo s mieſta na mieſto?

A cž buoh weſſken ǵt wſſudy, tot mož rozličnie byti vkazano: Nayprwe tiem (str. 50) podobenſtwî, cž duſe, geſto ku obrazu Božieᵛ ſtwořena a ǵt te gednoty, ež nenie z ſtran ſpogena, iako tieleſna wiec, geſto(j) wſeczka we wſê tiele a w kazde ſtranie tiela wſeczka. Neb to widime: kteꝛažkoli ſtrana tiela bude y gedinym gehly vbodenim uražena, wzwie to duſe, včzige, neb ǵt wſudy we wſſech ſtranach; By kde nebyla, tu by boleſti neučila. A když to tak ǵt, tehdy Buoh, pan ſtwořitel wſſeº, owſem ǵt wſudy weſken, wſe s ſebu naplnige; Nenie tak ſužen, by gen byl w niekterê mieſtie a wſudy nebyl. A tak ǵt y w pekle. Pakli die le lektor (sēn neb) onen: moczy ſwu ǵt w pekle, (řku:) Mily lektoře! dotiež ſe miſtrow: Geſtlit co gineho Božie mocz w bohu nez byt božij, geſto ſlowe eſſencia? A kdey, by nebylo prawdy? Neb, ač kde nebylo by prawdy, ale toy prawda, cž nenie tu prawdy. A tak ani mož byti pomyſleno, by [by]•nebylo wſudy prawdy. to take wecech ku podobenſtwi.

Wiediet, ežt g̃t Buoh gina kakas wſie prawdy prawda, nad tu pꝛawdu, geſto g̃t ſled wrchnie prawdy. A tak řku: Buoh g̃t wſudy, Jakož duſe g̃t wſudy w ſwê tielu; Ale duſſe g̃t s tielê člowiek geden, když tielo živi a g̃t w tielu. Netak g̃t buoh w ſwietu, Ginak buoh ſwiet naplnige, ež ona drži tielo a tielo gi; A buoh ſwiet ſebu naplnige, Ale ſwiet nedrži boha, A buoh ſwiet drži. A tak Buoh g̃t wſudy, Ale nic g̃t geꝰ neobchopilo.

Druhe, ež Buoh g̃t wſudy, tiem mož byti vkazano, ež wſudy gſu ſkut[k]ci božſke moci, mudꝛoſti y dobroty; Wſudy widime to, gehož by nemohla mocz gina než božſka. A Buoh geſt ſwa mocz; Nenie buoh gine (a j)ine (str. 51) mocz geho. A tak y o ginê. A kakzkoli když kral poſle ſwu mocz protiw nepřatelô, potepeli geꝰ moc nepřately, diegi: kral pobil aneb co bud takowe. Wſak nenie to tak wlaſtnie powiedieno, iako když řku: ez buoh to učinil, když to učini niekto, ne buoh gſa. Neb což kto čini, ktery ſkutek, to buoh ſkrzen čini. od te ſie diege ten čzin prawdy, geſtoy wſeho prawda. Aby to tak bylo a to tak, to p̃wda čzini z tohoto toto a z tohoto toto. Ale wiz, kto co proč čini, kterymli vmyſlê: zlymli či dobrŷ; Nebt to wſe rozſudi p̃wda A to učini, ezz zle zlym bude odplaceno a dobre dobrym. A pꝛotožt řku: wſudyt g̃t prawda ta naywyſſie, geſto Buoh g̃t. Ale ſnad diete: když g̃t byt bozſka nebo bozſtwie tak gedna wiecz, ez ſtran nema A nemož byti rozdieleno, kak moz byti na kazdê mieſtie, zde y onde? Diwnet ſe to zda a nepodobne, když chceš o duchu myſliti iako o tielu; Ale wezmi w rozũ, ež pro gine g̃t tielo nerozdielno a pro gine duch. Tielo pꝛoto nerozdielno bude, když by take maloſti bylo, ež by nemohlo byti rozdwogeno. A tak tielo kterežkoli, kamene neb dřewa, w najmêſim drochetku, ač ſkutkê nemoz byti pro drobnoſt rozdieleno, wſak myſl w ſobie mož to na dwe rozdieliti a každu ſtranu opiet; takež wſe, czož mož, ež g̃t tielo, neřku okê widieti, ale myſli pomyſliti. Ale duch ne pꝛo maloſt g̃t nedwogit, Ale pꝛo gednotu bytſtwie ſweꝰ. A tak ten duch naywelebnieyſi, ſtwořitel a poſobce wſeꝰ, nedwogit g̃t owſem, w ſobie geden g̃t a wſudy g̃t, neb Buoh geſt. w každê gſa mieſtie, nikdiež nenie obkličen, wſſey ſebu naplnil a wſe drži, (str. 52) a geꝰ nic nedrzi ani ſebu zamieſtknal ktereꝰ mieſta. A když g̃t w každê mieſtie, promieny s mieſta na mieſto nemož mieti. A ež nedrži geꝰ y gedno mieſto, nenie, by ktere gĩ mieſto bylo zamieſtnano. Ano když ma myſl‸g̃t na kterê mieſtie, ez myſli ſnad iablko neb hledĩ na nie, čili g̃t ma myſl neb moy zrak zamieſtnal mieſto na tom iablku? zdali by y tiſic[h] ginych nemohli pꝛoto, ež ia na nie myſlim neb hledim, take na nie nemyſliti neb nehledieti? A Buoh g̃t nad to.

NENIE W BOHU PROMIENY, JAKOŽ W NASSICH POSTAWACH BYWA. DIETI OTCZE TIEZIJ. SSESTNADSTA KAPITOLA.

Powiez nam take nieco o tô, kudy to gde, ez w Bohu nenie druhe promieny one, geſto w poſtawie bywa?

OTECZ. To, geſto w poſtawie promienu beře Aneb ſie mieni přibytkê aneb vbytkê aneb ež ginak ona bude wiecz, nez byla dřiewe Aneb gine — Ničz toho Boha nedotiče w bozſkê ge° přirozeni.

Ež nema přibytkê promieny, tak mož byti vkazano, ež to, geſto roſte a přibywa ge°, beře wſe odginud, odniekud nieco, gehož ǵt nemielo; Neb y žadna wiecz nemož "z ſebe wzieti" toho, gehož nema. Odkudž by pak wzal co ſtwořitel wſe°? Protozt neroſte, nebeřet w ſie nicz odginud, aby tiê byl wietči: takt ǵt wzdy w ſwê přirozeni bozſtwi, iakž naylep ǵt byti. vbytit ge° take nemoz, byt meni byl; Neb tak ǵt geden, ez ſtran nema, by mohla ktera byti od nieho odlučena; A což by w vbyti mohlo od nieho byti oddieleno, to by byla ſtrana ge°, když byla w ſpolku ſ nim dřiewe. A protož buoh nemož ſ[i]ebe meni byti, gſa w ſwem Bo[h]ſtwi; (str. 53) Neb naywyš dobře ǵt A lepe ǵt tak byti Bohu welike°, Až by ani mohl meni byti, nežli by mohlo vbyti ge°.

Ez ſie take w gine buoh neobraſi ani ginak bude neb ginakowe bytſtwie ge° nebo bozſtwie, Rozomieyte (tak), ež gine ǵt tieleſne wieci wzieti na ſie Neb w (sê) tu promienu a gine duchu; A buoh ǵt duch, ale ne tielo. Protoz nenie třeba mnoho mlu^ti^ o tô, kak tieleſne wieci beru tu promienu, abych vkazal, ež te promieny nenie w Bohu; Ale ukažit, ežt y te promieny nebywa w Bohu, geſto bywa w duſi člowiečzi Neb w andielſkê duchu. A wſakt muſy kratce dotknuti o tieleſnych wiec(ſ) promienach, aby tiem lepe byli duchow promieny od tieleſnych rozeznany.

Tiel promiena w tô zaleži: když gich ſtrany budu ſloženy ginak než byly, Aneb když w tiech kakowychs wiecech neb w niektere z nich wiec tieleſna promienu wezme, geſto mož to (skrze) oko nebo vcho, nos neb vſta aneb dotčeni zwieřecym přirozenim byti rozeznano; Aneb w niekake ſwe tayne moci neb ſyle neb trpnoſti.

A duchu promiena zaleži we dwê: w znani Nebo u widieni, tot za gedno beru, A w tô, geſto myſl trži niektera žadoſt, geſto latinie ſlowe affectus. I tak, když myſl bude wečas weſela, wečas ſmutna, weſeleiſi neb ſmutnieyſi; A tak y w ſtudu y w miloſti y w czemzkoli takowê promienu beře aneb moz wzieti, mozli byti weſeleyſi, milownieyſi niekdy nez niekdy? A tak řku y w ginê, což by menie neb wiece myſl tržalo. A druha promiena w duchu w tô zaleži: když bude mudřeyſi, wzwie nieco, geſtoy dřiew newiedicla, Aneb iaſniegi bude rozumieti. (str. 54)

Kak gſme poddani tiem promienâ, to widime. A andiele, ač negſu w hubenſtwu takych promien, Ale mohli by byti, kdyby blaznoſti negmieli vſtawne z toho, ež ſie přidržie te wrchnie prawdy; Ale kdy by ſe s prawdu chybili,

we zlu by promienu vpadli, iakož ſu w ni wpadli andiele od prawdy Božie odwraceni. A myſl naſe take promienu beře, když včini člo^k nieco, gehož pak želeti bude; Aneb když chce niečeʷ, gemužto ğt dřiewe nechtiel.

nic tiech promien nenie w bohu; Ani ğt Buoh poſoſſen k toʷ, by ſe mohl od blažnoſti w hubêſtwo hnuti, Jakoz ſe andielô ſtalo, geſto ſwoy vmyſl od nieho hnuli, gêž ğt wſech blažnoſt, ktož ſtogi w niem, držiet ſe geº; neb Buoh ne odginud ma ſwe blaznoſti, Ale ſam s ſebe. A ež ta promiena neſpada na Buoh, Jako gi gmiewa myſl člouieči, to gde tudy, Ež buoh ğt ta naywyſſie mudºſt, Ez nikdy nicz neučini neřadnie, By potô žel bylo geᵛ; Anizt kdy chce co gineº, gen to, což wzdy chtiel od wiečnoſti. Protoz wzdyt ğt nepromienna wuole geº a liboſt geº: Nežele minuleº ani vmyſla ſweº w gine mieni, než iakzž ğt vmyſlil od wiečnoſti.

KTERAK BUOH NIC NEŽELE, COŽ DOPUSTI ANEB MSTIE NAD ZLYMI, A KTERAK NENADARMO MODLIME SIE GEᵛ, DIETI TIEŽI. XVII. KA[LA].

O Tatiku! zda chybaš toto, zda nepomniš, Ež piſmo ſwiedči, Ež buoh, wida, ano wſeliky člo[k] ſtaw ſweº přirozenie poruſil w žadoſti ſmilneº zapalenie, kromie toho gedineº s dietmi geº, Gehož pak zachowal w korabie od potopy, geſto přepuſtil na weſken ſwiet, Řekl: Žel mi, ež ſê včinil czlowieka? Druhe, kdyz buoh toho, coy (u)myſlil, nepromieni, čzemu by bylo mo- (str. 55) dliti ſe?

OTECZ. Nebludimt, dietky, řeči tuto od naučenie ſwateº piſma křeſtianſkeho a otcow ſwatych. Protož znamenayte to, cot řku. Neželet buoh, nepyčze w ſwe vtrobie ničehož, coy včinil; Neb ğt wſe w naywyſſi mudroſti, w nayplnieyſie opatrnoſti včinil, wſſe, coy včinil. A wieda prwe, než ğt vczinil, kak co wygde, Ani Buoh zele w zamuceni myſli ſwe, Acz kto čini protiw niemu, Neb neſkodi bohu zloſt y gednoho. A budeli kto protiwen bohu, tak geho moc a ſprawedlnoſt ozdobuge, když da hodnu pokutu ſwŷ protiwnikom, poraze ge, iako mocnu dobrotu a miloſt geho, když da radoſt a vtiechu ſwŷ zwolenŷ, ſwŷ milŷ. A k tomut řku, iakožto učie a řku otci ſwati: Ez piſmo ma obyčeg pro lidſku hruboſt, ež čaſto die o bohu což bud podle lidſkeº podobenſtwie, Aby hruboſti lidſke vwedlo boha w pamiet a vmyſl, geſto, v plne řkuc prawdie, netak ğt to w bohu, Ale niekakŷ podobênſtwî. A tiem činê tuto die Buoh w piſmie: žel mi, ez ſê včinil člo[ka]. A též řiekagi: Buoh ſe rozhniewal nebo hniewa. Neb piſmo tu řeči a tiemi ſlowy vkazuge pomſtu božij, ež tak chce mſtiti zloſti nad zlŷ člo[ke] a ſeredných, geſto nedrži řadu ſweº, iako by žel geʷ bylo, zey kdy učinil člouieka. Ale Buoh w ſobie w vtrobie ſwe neželet, nehniewat ſe iako my s ſwu nechuti; Ale pomſti zloſti, iako by ſe hniewal, iako by pykal nebo želel.

O druhê, geſto diete, proč by ſe bylo modliti, kdy by Buoh vmyſla nikdy nepromienil, Řkut, ež ſe ge potřebie wždy modliti. A božie ğt to

uſtawenie. Neb ta počeſt (str. 56) od nas na Buoh ſluſſie, onž ğt a od niehož nâ gde wſe naſe dobꝛe A, ač pro ſwu dobrotu, w niež ğt vmyſlil od wiečnoſti dobꝛe naſe učiniti, giež w niem miloſrdnieiſe neučini modlitba naſe, Čini nâ buoh dobře; wſak mame ſe modliti, mame ſwych potřeb od nieho proſyti. Neb, ač ne pꝛo modlitbu naſi, Ale, iakož ſem rekl, pro ſwu dobrotu čzini nam dobře; wſak to čini ſkrze modlitbu naſi a ſkrze proſbu takež modlitba naſe ceſta bude, po niež gdu k nam od nieho ge° rozličná dobꝛodienie. Ačzt nam ğt to dati, což nâ dawa, před wieki vmyſlil; wſak tak ğt vmyſlil dati, iakož dawa, Abychô, proſiec, modlec ſie, zaſlužili wzieti a hodni byli darow ge°; A myſl naſe a zadoſt naſe Aby, w modlitbach ſe rozniecegic, wždy tahla ſie k nie˘.

Kterak opiet trogim čzinem gest promiena w poznani lidskem, Genž gie v Bohu nenie, Dieti tieži. XVIII. kapitola.

Geſties nâ toho nedopowiediel, ez te pꝛomieny buoh nema w ſobie, geſto z znanie přichazie duchô lidſkŷ neb andielſkŷ. o tô take powiez nâ nieco.

Otec. Trogim činê ğt promiena w poznani naſem: Niekdy bude wietči, než bylo; Niekdy menſi; A když gedno po druhê pozname a w myſl wezmem, geſto, ač ſme znali, ale w myſli ſme nemieli, Aneb gmiewſe, opiet z myſli wypuſtili, takey to promiena. A ta třetie, poznanie gednoho po druhê, bywa geſtie cztwerê czinê: Gedna w tô pꝛomiena, ez wečas gedno a potô gine w myſli mame, neb wſe° ſpolu držeti myſl naſe nenie doſpieſna. Druha ğt promiena, ež gednu wiec w myſli ma(m)e, a wſak wečas wedle teto wieci gegie, wečas (str. 57) podle teto. Neb myſl naſe wſech takych wiecy ſpolkem neobſiehne: Jako buoh bude nieko˘ w myſli, A wſak niekdy gen podle toho, zey mocny, niekdy žey mudry, niekdy zey dobry; a tak y o ginê. Třeti promienu čini mieſto, když wečas tamto a wečas tamto myſleňim budê. Neb nagednu, w tuž chwili by na wſech mieſtech myſl naſe byla neb y andielſka, hrubay k to˘, kakz buoh hbitie bude a brzce zde y onde. Čtwrtu pꝛomienu čas čini w myſlech naſich, když to[y] niekdy, geſto bylo, a niekdy geſto ğt A niekdy geſto bude, myſlime. Neb take myſl naſe tiech tři ſpolu čaſow neobſiehne. y tiem czinê promienu čas czini w naſij myſli, Když myſlenie to, ğt(o) mame w niekteru chwili, opuſtime a potô gine wezmem; Neb gednoho myſlenie my nemamy wzdy. A kakžkoli andiel, gſa ne ſam w ſwe wiečnoſti, ale w Boži, ne wſech ma tiech pꝛomien iako my, gſuc v wrtkem čaſu; wſak ma niektere A, kdyby nebyl w božij blazene wiečnoſti, mohl by gie gmieti podle ſwe° přirozenie.

Ale Buoh ğt nad to nade wſe wyſel. Ten w ſwê zna(ni), w ſwê wiedieni nema tiech y gedniech promien. Neb geho znanie, ge° wiedienie nenie gine, gen ſam on; Poznanie ge˘ nepřibywa, neb plne ma wſe°. A tak moz čeho neznati neb newiedieti ten, geſtoy wſe ſtwořil, wſe rziedi, wſe drži, wſey proſel a ğt při wſem? vbyti take nemoz poznanie ge°. Neb, iakož ſê to giž mnoho-

krat řekl, Nenie gine on a gine to, ež zna. A tak ge° nevbywa, řekl ſẽ to dřiewe. Ani ma tiech pꝛomien iako my, Geſto wečas toto, wečas takto mame v myſli a wečas tamto; wečas při minulem, we- (str. 58.) čas při buducim, wečas při tom, geſto g̃t, myſl ſwu mame. Neb on wſe ſpolu gedniem widienim widi, co ktere g̃t, kak g̃t, kde g̃t, kdy geſt; Ne, by gedno wida, w tu chwili nechal druheho, Ale na wſe ſpolu zrzij iako na gedno a na kazdu wiecz iako na wſe. A widi tak bez pꝛomieny: Noweho nic nepřigde widienie ge° ani kdy mine co; Widi to wzdi widienim ſwỹ gednoſtaynym, kdy co ma byti, kdy geſt a kdy mine.

Poklada Hugo k to˚ taky přiklad, řka: Kdy by weſken člowiek byl okem a nebylo mu gine byti a gine widieti, ale též, kamž by ſie kteraχk wiec hnula: zaň, predeň, na ſtranu, před nim by byla A on bez pohnutie gednoſtainỹ widienim widiel by gi. Ta wiecz by ſla, ale to widienie ſtalo by. Tiemt podobenſtwî g̃t w Bohu widienie minulych wiecy y tiech, geſſto gſu, y buducich bez promieny; Ale w tiech wiecech g̃t promiena.

A pakli kam z tiechto řečzi, geſto s wami mluwî, zagdete, gemuz nemožte rozomieti, doplnte ſylnu wieru a na me reči, aczt gſu y prawe, ſe neobraceyte. Neb ſnad gî nemozete rozumieti, cot ia mienim, A včte ſe, ku proſtỹ ſlowô wieri křeſtianſke wzdaduc poklonu ſrdcê Bohu a řkucz: O wyſoſti bohatſtwie a vmienie bozie°, kak gſu neſtihnuti ſudowe ge° a ceſty ge°! A na tom bud o tô doſti.

Giž tuto wyprawuge o trogici swate, genž g̃t troy w osobach a geden w bytu. Dieti tieži otcze. Dewatinadsta kapitola.

Přiwedls nam w rozum, ež geden geſt buoh; Ale když wieřime, ez g̃t buoh w trogici, Radi bychô ſlyſeli o tom, (kterak jest) w trogici počet; A(no) w tô, coy prawie gedno, (str. 59) nenie počztu.

(O)tec. Prawie ſte řekli, ež w gednô nenie počztu, ale počatek počtu g̃t geden podobnoſt toho iakoy w Bohu to co ſẽ řekl vkazuge Ale ne by owſem takež bylo Ež geden g̃t počatek počtow. Ale chcit podle S° bernarta řeci naučenie. Myſliteli zwlaſtie o oſobach neb mluwite: třit gſu, počet g̃t tu: ginyt g̃t Syn, giny otecz, giny duch ſwaty; Neb otec nenie ſyn aneb duch ſwaty, Ani ſyn g̃t otcem neb duchê ſwatỹ, ani duch ſwaty geſt ſynê neb otcê; Ale oſobnie g̃t otec otcem, Syn ſynê A duch ſwaty ſwatỹ duchem. A pakli o bozſtwi mluwite neb myſlite: Gednot g̃t wſech oſob tři y každe z nich zwlaſtie, Neb každa oſoba buoh g̃t plny a wſecki tři ſpolu geden Buoh g̃t, w gehož gednotie bozſke nenie počtu ani ſtran kterych.

A pꝛotož wieřte a wyznawayte, ež wieřite, ač y rozũ nemoz zde doſieci toho, Ež trogice g̃t w oſobach boha gednoho A w bozſt° g̃t gednota, w nijž gſu tři oſoby wlaſtnie, kazda magic w ſobie ſama život wiečzny. kakzkoli ſyn wzal g̃t (počátek) od otce A ſwaty duch od obu pochodi, wſak ma ſyn wſichnu plnoſt tiem vrozenim z otce newymluwnỹ A takež duch ſwaty tiem pochodê.

A w pokoře wier(u)u zaſlužite, ez to vzřite a w radoſtnê duchu Diete s Žaltařnikê, přičiniec taž ſlowa, Jako bieſe ona kralowna řekla, widuc mudroſt ſalomunowu: Jakož ſme ſlyſeli, tak ſme widieli w mieſtie boha naſeꝰ A geſtie nad to; neb y polowice toho nâ g̃t newyprawenо, coy chwaly geho.

TUTO KLADE PODOBENSTWIE, PO ČEM BYCHÔ SNAZE MOHLI POROZOMIETI A TAK (str. 60) WIEŘITI O TROGICI SWATE. DIETI TIEŽI. XX. KA^{LA}.

OWſem wieřime, ež to tak A, ač bychô nic to^{v}, kak g̃t, nerozomieli, wſak mame wieřiti; Neb wieme, zey pſano: Newieřiteli, neſrozumiete. A wſak nuti miloſt ku poznani toho, Gelikoz moz poznan byti, Gehoz wiera, zey takeꝰ milowanie hoden, vkazuge.

OTECZ: Když to tak g̃t, ež g̃t z miloſti milo myſliti y mluwiti o Bohu, Gehož g̃t nelze tak, iakož g̃t, wyp̃witi, chwalim to. A protož geſtiet chci o te newyprawne trogici ſwate pomluwiti A, iakž moha, vkazati, kde by ſe zdalo nayhodniegie ďiwati widieni to^{v}, tak welike^{v}.

Bycht řekl: w andielech ſwatych, geſto w piſmie ſlowu podobnoſt boži. tit gſu doſti daleci nâ ku poznani; Ale die o nas piſmo, ež ſme obraz trogice ſ^{te}. ſie před ſebu mame; w ſobie, w obrazu božiê, Jakož mozem, opatřime boha. Ale nemniete, byt obraz boži byl člo^{k} pro podobnoſt tielê k Bohu, Ale pro myſl ſwu, pro duſi ſwu ſlowe weſken člo^{k} obraz boži, Jakož pro napſanie obraza niektereꝰ y ta dczka ſlowe obraz, na niež g̃t napſan ten obraz prawy trogice ſwate, kdež g̃t w nas co naydoſtoynieyſieꝰ A nerowne g̃t duſtogêſtꝰ duſe naſe nezli tiela. Protoz w duſi zrzem, geſtoy gen gedna a ma ſwe tři moci, Ež g̃t každa gina nez dwie onie: Myſl, Rozû a Miloſt. Myſl kaks, iako by rozû z ſebe vrodila, A pak miloſt gde y od myſli k rozu^{v} y od rozu^{v} k myſli. Myſl zna ſe a miluge ſe, Aniž by mohlo milo myſli byti, ež g̃t, kdy by neznala ſebe. A když zna ſe myſl, ež g̃t, a miloy gy, ež zna ſe, (str. 61) [A] když znaſe myſl toy wſe člowieči duſe A w ňij g̃t ta trogice: Myſl, znanie a myloſt. w tô obrazu trogice ſwate Porozomieyte, iakž možete, one nad to wyſſij trogici w bohu y to znamenayte, kakt ka^{k}s ſkrytie myſl z ſebe znanie roďi; neb myſl, myſlecz ſe, znanie iako roďi z ſebe; A pak bude miloſt z obeho toho pochoďiti, ež miloy myſli, ez g̃t a zna ſe. A takež y znani g̃t milo, ez zna ſe, a y ta gie myſl mila, geſto zna, cž g̃t. A znanie nic menſe nenie než myſl, Neb iakož g̃t myſl, tak zna ſe; Aniž g̃t miloſt menſi myſli a znanie toho, Neb tak mnoho myſl miluge ſe, iakoz g̃t a iakoz zna ſe. A opiete: Myſl g̃t w miloſti, když pamiet g̃t, ež miluge, neb myſl g̃t pamiet A miloſt g̃t w pamieti, když g̃t; A take w znani g̃t obe to A znanie g̃t w tô každê. Ay kakt g̃t diwnie trogice kakas w duſi naſſie w diwne kakes nerozdielnoſti, a wſak w niekakê rozeznani!

Ale wſak nad tot g̃t wyborniegie trogice ſwata, geſto g̃t, wie, chcze wſe nepromiennie. A w teto niekake podobnoſti welikay geſtie nepodobnoſt, Ano

naſe zrcadlo ğt k naſe[v] obrazu včinieno; A wſak, ač ğt w niem naš obraz a podobnoſt niekaka k nā, wſak geſtie tak nenie naš obraz, iako my gſme. takez y mezi bozſku welebnoſti a mezi duſi naſi, w niez geſt obraz boži, rozumieyte, ež nieco ğt tu podobnoſti, A wſak ğt mezi tiem nepodobnoſt. Neb buoh ſtwořitel (a) duſe ſtwořenie, Buoh nepromiêny a duſe promienna; Ano take pſany obraz neb wyřezany ma k nâ niekaku podobnoſt, ale wietči nepodobnoſt. A to tak držte bez pochybu o ſwate trogici, Ež buoh w ſwe moci wzdy ğt v wiečnoſti bez počatka a nikdy ğt nebyl bez mudroſti. Wždy(j) (str. 62) Božſka mudroſt w Bozſke moci A wždy z nie gde ďiwnŷ božſkŷ vrodê A wzdy ğt wyſla w plnoſti božſke. A netak wyſla, by wzdy neſla; A netak z nie wzdy gde, by wzdy w ſwe w plne dokonaloſti (nebyla). wzdy ſe ta wrchni mudroſt rodi z te moci wrchni a wzdy ğt dokonale vrozena. Moc ta wſemohucie, geſto rodi, otec ğt; a mudroſt naywyſſie neſtwořena, Ale od otce urozena ğt ſyn. A wzdy wiečny ğt ſyn, wiečny otec, wzdy otec w ſynu a ſyn w otci, Syn s otcê A otec s ſynê; a wzdy gde y wyſla ğt rowna miloſt od otce y ot ſyna, nic menſi, nezli ğt ſyn nebo otec.

A, iakožt wzdy řiekâ, Což ſlyſite neb čtete, Geſto nemozte to[v] rozomieti, doplnte wieru, [A] tak y tuto: Ez otec y ſyn y duch ſwaty ğt Buoh geden w te nedielne ſwate trogici, w gehož gmenu křeſt ſme wzali. A o tô take opatrnie myſlte, ež řku moc bozſku, zey otec, a mudroſt zey ſyn A miloſt že duch ſwaty. Diet S[ty] Aug[9] w třinadctych kniehach zpowiednych, ež to nenie wyřeci ſnadne Ani ſnadne ğt to myſliti, protoli tre ğt tâ trogice, kto die, by nebylo tiem y gedniê činê? A kto ſmie to wy̌řeci drzie a kwapnie, by to takŷ bylo wſie wieci niekterŷ činê? y die pak S. augg[9]: wyznay ma wiera a rci panu bohu ſwe[v]: Swaty, Swaty, Swaty pane boze moy, w twê gmeni gſme křtieni: otčе y ſyne y duſe s[ty]! A to wieřte, to wyznawayte: Wſemohuci otecz, wſeô[ci] ſyn, wſemohucy duch s[ty]; A wſak ne třie wſeôhucij, ale geden wſemohucy. A tak y o wſê o ginê: O mudroſti, o dobrotie y cozkoli mož o bohu řečeno byti, geſtoy byt ge[o]. Neb iakyz otecz, takyž ſyn, takyz y duch ſwaty; Ale wſak wlaſtnoſt ğt otcowa, zey ſyn od nieho vrozenŷ tiem newyprawnŷ; A ſynowa, žey vrozen od otce; a ducha (str. 63) ſwate[o], že od otce pochodi y od ſyna.

Kterak mame giž wieřiti w trogici swatu a tak w boha gednoho; A kterak w syna ge[o], JHezu Krista, narozene[o] pana naše[o], boha a czlowieka, dieti tieži otce. XXI[A] ka[LA].

Swaty Auguſtyn w kniehach o ſwate trogici čaſto vkazuge, Ež ma wzdy Buoh hledan byti. A ktož hleda aneb tieže takych wieci, geſto k bohu přiſluſiegi, toho y geden nekara zprawnie, když, pewnie a twrdie drže wieru, chtiel by z miloſti, gelikož mož, doſieci rozumê toho, což wieři. Ale ktož mni, by rozomiel, y bude to giſtiti, zey tak, ano tak nenie, toho sp̄wnie kara. Y wieřime w otcze y w ſyna y w ducha S[o], w gednoho boha w gednom

bytſtwi, w gedne welebnoſti, Ale žey w niem tiech tři oſob rozeznanie A tak ğt w niem trogice ſwata. A wſak z tiechto pomluw, geſto mame mezi ſebu, nieco ſe chyta rozũ, geſtoy to bylo ſkryto dřiewe A, ač nemož wſeho toho ſezřieti, kak ğt, wſak widi což tož A widi, kak nenie. A toy doſti welika poznanie ſtrana: poznati, kak Buoh nenie A co nenie a nerozuᵛ ſweᵛ srozumieti. Protož, cot možê ſrozumieti z twych pomluw ſ nami o Trogici ſwate, lepe y twrze wieřiti budê y tomu, gemuž [gemuž] nemožê rozomieti, Jakož na prwe hodinie hlaſnie piegi knieži to popſanie wieri, řkuc: „ktožkoli chce ſpaſen byti, dřiewe wſe° potřebie ğt, aby držal obecnu křeſtianſku wieru,“ to magi za prawidlo. Ale ež tu po vkazani, kak o ſwate trogici ma wieřiti, ktož ſpaſen chce byt, Take ğt w(y)rceno, ez ğt potřebie k ſpaſeni, Aby take wieřili (str. 64) w člowiečenſtᵉ narozenie ſyna Božie°, pana naſe° Jhũ x̃a: Pomluwž ſ nami take o tô tak divnem narozeni w člowiečenſtwi pod čaſê wiečne° ſyna Božie°, Geſtli co w bohu ſkrze to nad trogici, Stalali ſe ğt w bozſtwi tiem ꝑmiena kteɀa?

Otecz. Twrdych wiecy tiežete; Ale to držte, ač nemožte y rozomieti, ež niekterež z toho neſtaloy ſe. dřiewet ſê wâ to ukazal, ež buoh ğt owſem neꝑmienny, wzdy tyz, tež, takež ğt w ſobie gednoſtaynie. Ač ğt w ſwu oſobu ſyn boži člowiečenſtᵉ přigial, wſak tiê nenie promieny w bozſtwi ge°. To, geſtoy, nebyl přigial; Ale toy, coy byl, oſtal. nediwte ſie, ač neɀozomiete. tot ğt naywietči ſkutek ſwate trogice, Naywelebnieyſi ze wſech včinkow. kratekt ğt iazyk to wymluwiti, tiež(k)o pero to wypſati A medl zrak rozuᵛ to ſezřieti; Ale wiera dopln, ez to tak ğt moci, mudɀoſti a dobrotu naywyſſie°. Ač ğt gediny ſyn wiečny otcow člowieczſtwie přigia(l), ſkutek ğt ſpolu wſech tři oſob, Jako by tři byly pâny a gednu by z ſebe oblačili, wſecki by činili to oblačenie. Protož w otci a w duchu ſwatê y gedne nenie promieny, neb ğt to wždy bylo v wiečnoſti vſtaweno w radie trogice ſwate a w vmyſle božſkê, Genž, wſe promieniw, y wody bez ſwe promieny, Aby to tak ſwŷ čaſem wyſlo. Ani ğt pɀomiena w ſynu, neb toy oſtal, coy byl, Ač ğt y wzal to, coy nebyl. wiera dopln, kdežt rozũ ſtane, A miloſt z wiery přiſtup bliže a rozniet ſe w boži miloſti ꝑtiw tak welike miloſti ge°, žey tak nowu wiecz a pro taku potřebu naſi račil wyweſti a ucziniti. A tak darê ge° zazři oko gedno naſi my- (str. 65) ſli, když druhe zawře, nowe° ſwietla božſke iaſnoſti. Neb když oko rozuᵛ nemoz prozřieti w bleſk ſwietla božſke iaſnoſti, to zadoſtna miloſt geſtie přiſtupi a nieco zazři, ač newymluwnie.

A na tot ğt zřeymie w tiele naſem a w člowiecenſtwi buoh ſe vkazal, Abychô ſkrzen byli w miloſt nezřeymych wieci pozdwiženi A pak aby do kona ſmrt naſe na tiele y na duſi ſmrti ge° gen na tiele zbořena byla A byl ge° z mrtwych wſtanim oꝑwen naš žiwot. Neb hřiech byl vmrtwil duſi naſi A pokutu ſmrti wzalo tielo od ſwe duſe pɀohřieſenie, Ale duſe kriſtowa nebylay w tô prohřieſeni Ani z prawa nad tielê ge° ſmrt moc gmiela. Protož na duſi ğt nevmřel kriſtus, nebylay duſe ge° nikdy bozſtwie odlučena; Ale tieleſna ſmrt ge° bylay duſi s tielê rozlučila, Ale bozſtwie nebyloy od tiela rozno y od mrtwe°. Neb, iakož Sᵗʸ beɀnhart poklada, znamenawage diwnoſt w tô ſkutku,

žey buoh račil člowiekê byti: Naywietči a prwa gednota g̃t, geſto gi buoh g̃t geden; a wſak te gednoty nezboři trogice, iakož ſme giž o tô pomluwu gmieli; Neb gedno g̃t bozſtwie, tři gſu oſoby. A pak druha g̃t po te w kriſtu, panu naſem, w niemž take trogice g̃t, ne ona, ale gina, Geſto w niem take nezboři toho, By nebyl geden kriſtº. y řku nayprw, ež ſyn boži, ta gedna oſoba z ſwate trogice, buoh gſa prawy a plny, přigial člowieczſtwie plne a p̃we: tielo y duſi. Ne tak tielo a duſi mienim, by kdy bylo tielo geº a duſe kromie bozſtwie geº; Ale ez člowi(e)či přigial w ſwu oſobu geº a w gednotu k bozſtwi přirozenie y žadne oſoby člowieczie nepřigial g̃t. Nebyloy (str. 66) nikdy to dietie w břiſe ſwe matky, by y buoh hned nebyl y člowiek w tô ſwê počatku, tak w brzku chwili, iakž ſcy počal, tu y bozſtwie, tu duſe, tu tielo tak, ež každe to oſtaloy w ſwê byti; Ale to ſpolu tre g̃t w oſobie gedne kriſtº geden A y nad toy geden, nezli člowiek puhy z tiela a z duſe g̃t geden.

A tak ta gednota, geſtoy w oſobie gedne ſyna božieº, giež nezbořige wſak ona trogice, zey to bozſtwie, duſe a tielo, g̃t nad gednotu člowieka puheho a pod onu naywyſſi gednotu, Giež buoh g̃t naygednieiſi, iakož ſme o to(m) mluwili dřiewe. Ale mezi tiema drži gednota ona ſtředugi mieſto; Neb tak g̃t ſluſne, aby y ſ tiem bylo podobenſtwie, iakoy člowiek puhy geden, y s tiem, iakoy buoh geden w te gednotie, geſto gie g̃t kriſtus geden, gſa ſyn boži y ſyn člowieči, Aby y wyſſie one gednoty podobnoſt byla y nizſie take w gednotie kriſtowie A tak aby ta oboge podobnoſt wyſla: iakož tam u wyſſie gednotie g̃t bozſtᵉ gedno w ſwê byti, Ale tři ſu oſoby; Takež tuto w kriſtu přepodobnu kakus protiwnoſti Troge wiecz g̃t oſoba gedna. tâ trogice oſob nezboři gednoty w bozſtwi A tu trogice rozličnych wieci nezboři gednoty w oſobie te, geſtoy kriſtus.

Wizte pak, kakt g̃t w kriſtu gednota nad to, nez g̃t geden puhy člowiek. Dieſli, vkažie na kriſta: tento člowiek g̃t buoh neb tento buoh g̃t p̃wy čloᵏ, Ďieſli to w umyſle křeſtiâſkê, dobřes řekl. Aneb když tielo kriſtowo w rowu ležalo a duſe byla s otci ſwatymi, Na tieloli by, na duſili by ukazal, mohl by byl řeci: toť buoh, tot ſyn boži. Ale w tež p̃wdie nebude řečeno, vkažic na tielo neb na duſi, (str. 67) geſtoy giž ſmrti rozlučeno: toť čloᵏ Neb gen dotud g̃t čloᵏ, donizd g̃t (v) ſpolce duſe s tielê. A tak řku pro tu gednotu, geſtoy wnij přiial ſyn boži k ſwe oſobie, aneb at řku, w ſwu oſobu člowieczſtwi Neb člowiečie přirozenie, aby, tyž on "gſa", to, což g̃t, byl y čloᵏ, nicz g̃t wiece počtu w oſobach ſwate trogice nepřibylo.

Kterak g̃t toliko syn boži třetie osoba, ta wiečna mudrost, přigela sama člowiecêstᴱ A ne otec ani duch swaty, a klade toho podobenstwie, dieti tieži. Dwamezcietma kapitola.

Kterak g̃t to přiſlo, ež g̃t gen ſyn boži člowiečenſtwie w gednotu ſwe oſoby přigial?

Otecz. Mohl g̃t to otecz neb duch ſwaty takež iako y ſyn včiniti; Ale taktoy to chtiel pan buoh gmieti, Tak g̃t w radie wſech oſob ſlawneº bozſtwie

ſwate trogice vſtaweno, Aby mudroſt ſyna božie͌ podobnie přemohla ďiablowu chytroſt, Aby prawdu ztratil diabel ſwe panſtwo nad člowiekê, w ſmrt uweda mudroſt božſku w tô člowiečenſtwi, w niemz ǵt nebyl ſmrti dluzen, A aby tyž, geſtoy w ſwate trogici ſyn wiečny, byl ſynem člowiečzim.

A aby y to͐ porozumieli iakž takz, kak ǵt ſam ſyn boži w ſwu oſobu člowieczſtwie přigial a ne otecz, ne duch ſwaty, ač ǵt to trogice wſe buoh geden ſpolu y každa oſoba buoh plny, znamenaite ſlûce ku podobenſtwi toho, Jakot wzdy řiekâ, ne by owſem tak bylo w ſtwořiteli, Ale řku, cž ǵt podobnoſt.

Slûce ma take ſwu trogici: t(u) ǵt to tielo ſlunečzne, tu ǵt ſwietloſt, geſto gde z nieho, tuy take ſlunečne horko. když pak k nâ gde ſlûce, ſwe ſwietlo nam dawa (str. 68) a ſwe horko; Ale gen ſwietlo na (sě) wezme barwu toho ſtkla neb mazdry neb oblaka, ſkrze kterež nâ ſe vkaže; A ſlûce w ſobie ani horko ge͌ te barwy nebude mieti.

O přediwna moci, O neſtihnuta mudroſti, O přepochotna dobroto, kakt ǵt rozkoſno zřieti k tobie, čiež racziž ſrdečnie oči otewřieti! A zdali nenie podobne y to͐ ſe poďiwati, kak ſe ſebrala w kriſtu w taku gednotu A kak ſluſſnie a nam užitečnie troge wiecz welmi k ſobie přirozenim nepodobna, gelikoz zřiec k naſem͐ ſmyſlu. Ale cot bohu ǵt nepodobne? Ay nowe, wetche a wiečne ǵt ſpolu w te gednotie: Duſe ǵt nowa, tehdy ſtwořena, když ǵt ſyn boži člowieczſt͌ přiyal; Tieloy wetche, geſtoy dawno bylo adamowi ſtwořeno, z niehoz ſu poſla wſech liďij tiela y to tielo kriſtowo, geſtoy ge wzal z čiſte pânenſke krwe, z te, geſtoy gi wolil za matku ſobie; Slowo božie, ſyn otce boha, toy pak wiečne. A to wſe ſeſlo ſe geſt w gednu oſobu pana kryſta A w tô diwnê ſkutku wſie trogice ſwate troge moc boži ǵt vkazana: Nayprwe, ež ǵt z ňičehoz tu učinil nieco; Druhe, ež nowe včinil z wetche(ho); Třetie z ſmrtedlne° wiečne včinil, Aneb aſ řku, z mrtwe͌ wiečne. Mrtwo bylo a w ſmrti člowieči přirozenie w duſi y w tiele. toy včinieno ſkrze tu gednotu w kriſtu wiečno w žiwotu blaženê, když k niemu welnê wſi miloſti, ſkrzen wiečnie a blaženie žiwi budê. y to͐ piekne ſe ǵt poďiwati w tô boži moci, mudroſti y dobrotie, když ǵt tak wywedl na ſwiet nowŷ činê toho nowe͌ člowieka, geſtoy y buoh, bez mu- (str. 69) že ze pâny. Neb, iakož die s[ty] bernhart, Neſluſalay Bohu gina[y] matie než pâna Ani ſluſaloy pânic gine͌ ſyna gmieti než božie° ſyna. to͐ řku, ez ſie ge piekno poďiwati, ez wſemi čziny buoh člowieka na ſwiet wywedl. Aby y w tô ſwu vkazal wſemohutnoſt, nayprwe adama wywedl, ež ani muže ani ženy gmiel Ku pomoci; Druhe ewu z muže, ale bez ženy; Třetie toy učinil obecne, ež z muže a z ženy rodie ſe lide; A čtwrte chtel take mieti, aby bez muže pâna porodila, Ale p̄we͌ w czlowiecſtwi boha. O kake ǵt y ta chwaly hodna, z gegiež ǵt tak č(i)ſte krwe wzal tielo ſobie welebny buoh, Gegiez ſynê ſyn boži, pan andielſky, račil byti; Geſtoy gi buoh ten, geſtoy z nie račil ſe naroditi, tak předſel miloſti wlaſtij ducha ſwe͌ a naplnil, Aby mohla k tak welike a ďiwne wieci byti hodna A k tak užitečne ku op̄weni lidſKe͌ naroda y K naplnieni andielſkych korow. Neb hřiech, geſto zenu poruſenu wſel w narod lidſky, wylučen ǵt z ſwieta gie, geſtoy, w panenſkê neporuſeni oſtawſi, počala, porodila, plodem dala břicha ſwe° ſwietu ſpaſytele, Aby gî byl ſwiet wykupen y oprawen. O duoſtoynoſti, toho

w materne poczti widieti poddana lobie, gehož ma panem to wſe, což ǵt bozſku moci wywedeno w nebi y w zemi! Diwny zpoſob boži w lidſke? naroda wykupeni, ež iako ſkrze ženu, geſtoy od ſame? muže poſla, ſmrt w ſwiet weſla a porušenie: Takež ſkrze muže, geſtoy od ſame nepoɍuſene zeny poſel, ſmrt zbořena, život oprawen a narod lidſky k miloſti nawracen; ktoz lid (str. 70) budu ge?, tiech on bude ſpaſytelê. Ona žena poɍuſena neb na to diablê oklamana, aby byla dci diablowa, w hřiechu ge? naſledugic: A tato miloſti boži w panêſke celoſti a w pokoře zachowana, aby byla matku boži. Nemala chwala! Buoh otec wiečny a nade wſe powyſeny dal gie ſyna ſwe° wiečne?, nade wſe ſ nim powyſene?, Gehož miluge iako ſâ ſe, Jako ſwu mudroſt wiečnu, neſtwořenu, ſkrze niž ǵt ſwu mocy wſe ſtwořil, wſe zpořiedil. A tu miloſti miluge rownu ſobie a nic menſi; Wſak dal gie ge?, vwieřil gie w niem, Aby byla matku ge? a odchowala gey iako maſie.

Kterak mudrost božie ma byti wiece milowana sama w sobie nezli ta wiec, skrze niž ǵt vdielana, Dieti tieži. XXIII kaLA.

Otatiku, kake ǵt ta zbožna diewka duoſtoynoſti, wſie chwaly hodna, z niež ǵt wyſlo ſlûce ſprawedlnoſti, kriſtus, buoh naš? O ſwate nepoſkwrniene panenſtwo gegie, kterymi chwalami mož byti wyp̄weno, ež ten, gehož nebeſa nemohu obkličiti, přiſel nâ ǵt panenſkŷ životê w ſwate plodnoſti ďiewčie? břicha? Sp̄wniet čeſt gegi weſ ſwiet chwali, zey tak wſemohucy moc ge?, geſto wſemohuci miloſti miluge ſwu mudroſt wſêohuci, Dala gie byti mateři te mudroſti.

(O)tec. Tak to?, dietki, rozomieyte, ežt ne tak buoh otec miluge ſwu mudroſt iako lide. w lidech widime, ež ſwu mudroſt neb vmienie ſwe milugi pro ty činy nebo ſkutki, geſto ge přiweſti mohu ſwŷ vmienim. Šwec miluge ſwe vmienie, ež ſkrze nie včini třewic (str. 71) a vžiwe toho; Nožieř nož, A tak y o ginych. Ale netakt buoh otec miluge ſwu mudroſt. Neprotot gi miluge, že ge ſkrze ni ſtwořil wſecko. Byt to tak bylo, tehdy by to[y], coy ſtwořeno, mileyſe bylo bohu otci než ſyn geho, rowny ge?. Ale mudroſt w ſobie dražſit ǵt nez ktery učinek, geſtoy wywedla. Ačt ſe zda lidê w gich hruboſti, by lepi byl učinek mudroſti než mudroſt, chybugit to. A wſak widame, ež bywa kraſlene wayce wzacnieyſie pro toho mudroſt, geſtoy tak pieknie zepſal, ano nebude vžitečnieiſe než nekraſlene. dřewce miſternie wyřezane bude diwno a wzacno pro to? mudroſt, geſtoy ge tak vmiel wyřezati; A kdy by tak nebylo wtipnie wyřezano, nebylo by draho. Prototžt| y w lidecht geſt nieco ſwietla, ežt mudřeyſi wažie mudroſt nad to, coy mudroſti wywedeno. Neb mudroſt w ſobie ǵt wiecz utieſena a miloſt mudroſti ǵt ſčeſtie života; Ale, ež hruboſt naſe nezna mudroſti ginak než po činech gegie, zda ſe, bychô činy mudroſti wiece nez mudroſt milowali. Ale když wplnie zmudřieme prawie w onom ſwietu a ſhola pozname tu wrchnie mudroſt, kak ǵt w ſobie, gduc kakyms ďiwnŷ vrodê od moci, Mezi niež a moci ǵt, od nic pochodic, wrchni miloſt, geſtoy chſenie wſemohucie?, Tepruw budê tu mudroſt pro ni pro ſamu milowati wiece než pro to, coy ſkrze ňi wywedeno. A což vzřime, žey bliže

k mudroſti přiſtupilo, A co k nie bude podobňeiſe, to wiece budê milowati. Takť otecz buoh miluge ſwu mudroſt, geſtoy ſyn ge⁹, tak weliku miloſti, iakož ſâ g̃t a iakozz (str. 72) mudꝛoſt božie welika g̃t. A když g̃t wietčic welebnoſt božſke mudroſti, neb buoh g̃t, než wſe°, co ge mudroſti božie wywedeno, geſto[y] buoh nenie, Tehdy ne pro ty ſkutky, geſto[y] gſu mudroſti včiňeňi, miluge mudroſt ſwu; Ale ſkutki ſwe miluge pro ſwu mudꝛoſt A ty wiece, geſto[y] gſu bliže podobnoſti k mudroſti ge⁹ přiſtupili. A tak Buoh otec, ſwu mudroſt na ſwiet mezi ny poſlaw, aby w člowiecſtwie naſe(m) ſ nami byla a potahla nas odſud k ſobie a z ſmrti nas wywedla, a řekl: Tot g̃t ſyn moy mily, w tomt mam liboſt, toho poſluchayte! Ay kakt na ſwu mudꝛoſt vkazuge buoh otec, na ſwe⁹ mileho ſyna, ež w niem ma liboſt; A chtie, abychô ſkrzen mohli v prawdie mili byti, řekl: ge⁹ poſluchayte! Abychô k ňeᵛ podobni byli a gim byli opraweni.

Neb tak g̃t to giſtie: y gedna wiec bohu nenie liba, gedine coy v mudꝛoſti včiňeno neb opraweno. Coy ſtwořeno, mudroſti boži ſtwořeno g̃t y zpořiezeno. A tak by wſe dobře bylo iako y ſtwořeno, Ale ſwu zlu wuoli od prawdy a od mud°ſti p̄we andiel nayprw z pořadu wyſel a z miloſti božie. Člowiek, gſa přelſten ſwu wuoli, wyſel z pořadu ſwe⁹ A take ztratil boži miloſt. Ale mudroſt bozſka toy, co ſluſno bylo w řad a w miloſt nawratiti, nawratila[y] ſkrze mudroſt a oprawila. Až ſe mudroſti držeti bude, die ſwaty pawel: libiloy ſe bohu, aby ſkrze ſyna ſwe⁹ netolik to oprawil, coy w zemi, ale y to, coy w nebi. Neb, ač g̃t padle⁹ andiela wywrhl z nebe pro ge⁹ neřad, neop̄wil; ale počet andielſky w gich kořiech (str. 73) doplňi lidmi A tak to op̄wi, coy w nebi, ſkrze ſwu mudroſt. Y w pekleť g̃t pořad mud°ſti, ze trpi každy podle ſwe⁹ pꝛowiňenie; Ale ťiê neřadnŷ zda ſe to neřad. A tot g̃t, že buoh otec dal weſken ſud ſynu ſweᵛ, w ňemž ma liboſt a gehož weli poſluchati, A nemož to⁹ nemilowati, gehož vzři podobna k ňeᵛ. Ee, ač ſme hřiechê od ge⁹ podobêſtᵉ odſtupili, naň zřiece, nawratme ſe! on poſluſen byl otce až do ſmrti a ňikdy otci protiwen nebyl. Rozmyſl ſe, bylli g̃t kto protiwen otci a proč protiwen, nahraď, nawrať ſe, puſt od mudꝛoſti chytre; Ač mudroſt ma ſluti, geſtoy w zloſti. Skrze "mudroſt" božſku danot g̃t přikazanie, aby otce ctili. wſech g̃t buoh otec. Opatř ſe, co ſe w kom nelibi otci: chitrali mudꝛoſt čili mudra, ktoy nepoſluchal přikazaňie? Ee opraw ſe za čaſu, Slyš, cot radi Božſka mudroſt! Ďieť: učte ſe ode mne, ſklidnyť ſê a pokorne⁹ ſrdce. On řekl: ja gſê p̄wda. Byloby ſčaſtňeyſe, nepohrzec, wzdy ſe ge⁹ držeti p̄wdy, tahnuc k ge⁹ podobêſtwi w čiſtê ſrdci a w ſlechetnoſti; Ale nebudeť nechwalne geſte, obratiec ſe, y giti po ňem. »geho poſluchayte!« wola otec. A ktož chce po čij "raďe" dobre giti, oderci ſe ſâ ſebe, .t. ſwe wuole, nepoſluchay ſwe žadoſti, ſwe lihoſti, gdi po tô, geſtot zle⁹ a nehodne⁹ w tobie pro twe dobre nemiluge. Wiez a wieda ty, ktož ten gſy, nebudeſli wykupitl(e) z ſwe "mudroſti" blaznowe gmieti a z ſwe wuole, nehodne wrchnie mudroſti, geſtoy gde z moci wſêohucie a w dobroťe miloſrdne ťem, ktoz za čaſu hledagi toho, Muſižz gi trpieti hroznŷ ſudcy. A tee mudroſti nelzet ſe bude vchyliti. Tay ſyn božie wſemohucy, nanž otec ge⁹ ukazuge, řka: Toho poſluchayte, to geſt moy ſyn mily!

(str. 74) KTERAK MYSL NAŠE, ĎIWAGIC SE STWOŘEŇI, MA POWSTATI Z TOHO K SWE^{V} STWOŘITELI A NEWELNUŤI MILOSTI MIMO ŇEN K STWOŘEŇI. ĎETI TIEŽI. XXIIII.

Widime to, ež g̃t vžitečno, ſtwořeňie wtipňe znamenawagic, ſpatrowaťi, aby myſl poznala po niem ſtwořitel(e).

OTEC. To^{v} g̃t dobre a užitečne, ktož powſtane miloſti od ſtwořenie k ſtwořiteli; Ale, kdyt by myſl miloſti k ſtwořeňi tak welnula, že by, ſe okogec ge^{v}, zapomňela a nedbala ſtwořitele, lepe by bylo to^{v} ſtwořeňie newiďeti. A řkuť wiece, Ač by myſl giž, po ſtwořeni gduc, wzbiehla y wyſoko k ſtwořiteli, znamenala wťipňe moc ge^{o}, mudroſt ge^{o}, dobrotu geho, co by to bylo? gen wťetecſtwo, kdy by ſe w to ſama iako w zrcadle neopatřila A tak ſie, iako gie byťi ſluťie, nepřip̃wila. Protož tak ſtwořeňie wizte, aby odtud myſl wzeťla k ſtwořiteli. A tak die S. aug^{9}: O člowiečie duťe, geťto maš rozû, Libielit ſe ťiela kteza pro gich kraſu, pzo gich ſluťnoſt, Boha w nich chwal a k gich ſtwořiteli miloſt obrať. A paklit ſe duťe libie, nebt y ty magi ſwu kraſu, .t. mudroſt, vſtawicſtwo, dobrotu neb kterezkoli ťlechetnoſti, wiez to, ežt y ty gſu w promienie ſamy ſebu; Ale, buduli ſe boha chťieťi přidržeťi, w niem mohu sſtati bez promieny w ſwe ozdobie. A tak ſpatřigte welebnoſt boži wyſoſti, až by přiťly ſamy k ſobie a ſwe ſpatřili položeňie, Aby, byloli by potřebie če^{o} na ſobie poprawiti, [Aby] z ťech nebyli, o ňichž ďie s^{ty} pawel: Poznawťe boha, nectili iako Boha a Buoh poddal gich ſmyſli w zatočeňie a w vmyſly přewracene.

A protož, ktož wzegde myſli tak wyſoko w neznamy kray až nad nebeſa, Ma odonud, když ſe wraťi, přineſti ňeco, Ať by to bylo ťiê vka- (str. 75) kazano, že g̃t tâ byl a miel ňekaky užitek toho. Tot g̃t ſluťne a potřebne, bylli g̃t kto w kragi ſwietla, tâ w biehu ſwu myſli, když ſe wrati, Aby s ſebu odonud přineſl ſwietlo, Aby temnoſt mohl odehnaťi. ktoli by poznal neb vwieřil ge^{v}, By tâ byl wťel tak wyſoko a w take ſwietlo, Nepřiťelli bi, když ſe wraťi, a gſa oſwiecen? ktož ſe na luki prochazie w kratochwili, Kwietie domow přinoťuge; A s yarmarkow dalekych krayow wratiece ſe, Přineſuc odonud ňeco, ťiem vkaži, ež ſu tâ byli. wyziž take, ktoz wchoz bywa w to drahe ſwietlo krage onoho nebeſke^{o}, At ſe to ukaže na ňem, že tâ byl, a coy tâ wiďel, at to na ňem zřiedlno bude. Ano moižieš, ſluha Boži, byw na huoře s Bohê, wraťil ſe a bleſk w ſwe twaři odonud přineſl. Takež y ten, ktož bywa wchoz ďiwaňim ſwe myſli tak wyſoko, přiness odonud k vžitku ſwe^{v} ňeco $_{\wedge}^{a a}$ ku přikladu giný dobre^{v}. Wiďelli g̃t a znamenal moc boži, neday na prazdno minuti tomu, By z to^{o} užitku negmiel, ale ſwietlo bazňi božie wezmi odtud. Wiďelli g̃t a znamenal mudroſt boži, z toho wezmi ſwietlo p̃wdy, w prawďe bydle, At mudzoſt božie gine^{o} w ňem nenalezne nežli prawdu. Wiďelli g̃t a znamenal dobrotu boži a weliku miloſt ge^{o}, odtud wezmi rozňieceňie ſwate miloſti k bohu nayprw a pak y k druzci, Aby to, což buoh miluge a iakož miluge, milowal y ty. Mat rozmařile probuditi k bazni božie opatřenie moci

ge°, Mat znamenanie mudrosti ge° oslepený tmu neznańie p̄wdy oswietiti srdečńe oči, aby zřele k to˙, coy p̄wda; A znamenie dobroty božie mat w nas milost rozńetiti.

Tot gsu ta tři swietla, gesto[y] (str. 76) magi w nas tři dńi včinisi, w nichz, magic swietlo, delasi mame, doniźd noc nepřigde, w ńiž y geden nemož dělasi. Ale ktož dela w techto třech dnech vžitečńe, ten pak w noci sladký snem vsne; neb sladky ḡt sen tech, ktož delagi, leč malo leč mnoho gedie. A takowy v prawde bude moci řeci: Ja spim a bdi me srdce. Smrt mienimt noci a vsnusim. ktož delagi w techto třech dnech dobre skutki k zasluženi wiečne chwaly, wieduc a magic to w pamieti, že po smrti nic nebudu moci k zaslužeńi skutkow wiece přičińiti, Tit budu sladky sen mieti, lečt mnoho zkusie leč malo vteseńie zde na swiete duchownie°. kdyžt sie proto od skutkow dobrych nerozpačie, Možt pak řeci, když t vmře: Ja spim a me srdce bdij; neb tielo leži mrtwo, ale duch ge° bude w radosti vtesene w nebeskem bydle.

O TŘECH DNECH DUCHOWNICH A WNITRŇICH, CO ZNAMENAGI, .T. BAZEŇ BOŽIE, PRAWDU A MILOST SWATU. ĎEŤI ŤIEŽI. XXV. K[A].

Wtech dnech mož snad byti ono slowo rozomieno, gesto p̄wi: Tot gsu dnowe, gesto ge snabdieti mame. Mily tasiku, by dele ńeco pomluwil o ńich, aby nam w mysl pewńiegie wesli.

(O)TEC. Ktož by byl w boze vpokogen od hluku neprazdni s tiemto swietê a chtel to znamenati, vzřel by, že gsu tři dńi swietla nezřeyme°, gesto wšak rozdiel magi a ńekake rozeznańie mezi sebu a čińe rozdiel w duchowniem žiwotu wnitřńim. Prwy den ḡt bazen bozie. Toho dne slûce ḡt moc božie; Druhy deń ḡt prawda, ten ma swe slûce mudrost boži; Třeti den ḡt milost swata, ta gde od toho slûce třesie°, od welike božie dobroti.

(str. 77) Neb ktož zna a pomni Boži dobrotu, Ktož zna a pomni mudrost boži, [Xk]to by boha nemilo!, kto by p̄wdy nečińil, wieda, ež chce prawde mudrost prawa a rozezna gi? A ktož tak sylnu boži moc zna a pomni, kak by se nebal take moci? Wiztež, dietki, ež gsu gini toto dnowe naši wnitřńi a gini obecńi w času. Dnowe obecńi, w času biežiec, minu nam, ač my y nechcê; Ale oni wńitřńi dnowe mohu nā ostati až na wieki, budemli chtieti. A wšak chtenie naše zaleži na daru božie milosti. Psano ḡt o bazni boži, ež ostane wieki wiekom; A o prawde nenie chyby, ež na wieki ostane, Neb by prawdy nebylo, nelze ḡt toho; A ktož se tahne ku prawde, přigme gei p̄wda, když se vkaže. A take pismo swiedči o milosti, ež ńikdy nesegde, Ale dogde plne° w onô swietu swrchowańe. O kak gsu to dobři dnowe, gesto ńikd(y) neminu! Ale kacy gsu to dnowe, gesto ańi na chwilku mohu postati, o nichž die prorok: Člo[k] a iako seno dnowe ge°? O tech dnech die ieremiaš: Hospodine, to ty wieš, Nežadal sê dne lidske°. Ale iob byl pln dńi dobrych, o ńemž die pismo: vmřel, star a pln gsa dńi. Dńij tech, gesto migegi, y gedent pln

nemož byti; ne(b) geden přigde, až druhy mine, A ani geden ſpolu g̃t weẛken. Ale muſyt to byti o wnitřňich dnech rozomieno, Geẛto nemudři netbagi na ňe, geſtoy gen w wnye(j)ẛich hledagi. Ale ťi, geẛto znagi wnyeiẛich dňi neſtatečnoſt, mohu řeci, iako iob řekl: Zahyň ten den, w ňemž ſê ſe narodil, a noc, w ňiež g̃t řečeno: počat g̃t člouiek. Den ten obrať ſe we tmu a nebud oſwiecen ſwietlê. Jako by řekl: Ee bych, rozluče ſe s ťelê y s ťiemto ſwietê, y byl giž w oňech dnech s kriſtê, (str. 78) By již pohynuli zli a nebezpečňi dnowe mogi, by noc minula meho nerozuᵛ a me temnoſti, w ňiež gſê počat, By byli nehodňi činowe mych dňi boži miloſti přikryťi. Giẛťe pro ňe pro ſamy neſluẛie nâ ťechto wňeyẛich dňi milowaťi, gedine abychô, gduc gimi, k oňem wnitřňim přiẛli, pro ňez ďie zaltař: Zwieſtugte den ode dne ſpaſytedlnoſt ge⁹. W ťechto zlych dnech naẛich, plnych hubenſtwa; zwieſtugte w oňech dnech ſpaſenie, Abychô ſe zdeyẛi marnoſti neokogili a k ſweᵛ ſe w oňech dnech ſpaſenij tahli; zwieſtugte den ode dne y w ťechto wňitřnich ſpaſenie den druhy ode dne prwe⁹ až w den třeťi. Gdut dňi ťiem řadê a gſut wzdy ſpolu: gdet z bazni prawda A proto bazen neodſtupi, A z tuť obu gde miloſt a tat drži oba dňi ona, Ne tak, iako když ponďeli přigde, odeẛlay neďele, a vtery g̃t nepřiẛel geẛťe, geliž ponďeli otegde, tuž tepruw přigde. Ne takt g̃t w dobrych dnech ťechto: ktož miluge Boha, držit prawdu a bogit ſe to⁹ potratiti, cožt miluge, a pocty mileᵛ neučiniti. Blaženit gſu dnowe, geẛto ge ſnabďeti mame, A když gich dogdem, držeťi ge, ťech dňi mož čloᵏ naplňen byti, Neb když po gednô druhy přigde neb třeťi, prwnich poſledňi newylučie; Ale, s ſebu ge drže, zẛlechti oba.

Tak nayprwe lid poddany hřiechu karan (byl) zakonê Božim A počeli bati ſe Boha iako ſudce; Neb když g̃t zle zakonê zapowieďieno a bazni pokuty zle⁹ nechali, zey zle, zakonê poznawẛe, ta bazen byla g̃t den prwy. Ale nebyl to den owẛem iaſny, Geliž mudroſt Boha otce vkazala ſe w člowiecſtwi naẛê. ſyn Boži, kriſtus, Swu p̃wdu vkazaw, ſwoy ſlib ſplňiw, tu ſwu p̃wdu ſwiet wykupil, iakoz ſli- (str. 79) bowal otcom ſtarym. A tak Abraham radowal ſie k tomu dny prawdy, aby gey widiel. Widiel gey a byl weſel. Ay kakt mudroſt bozie, prawdu w plnoſti dokonawſſy, progeſny(la) den prawdy, Ze ktoz czyny prawdu, przide k ſwietlu; Ne yako ten, ktoz, czinie proti prawdie, tmy hleda, chtie w neprawoſti vtagen byti. A kdyz przyſſel den prawdy den tento druhy neb přigde komu newylučie dne prweho ani geſt wyluczil bazni božie kryſtus, naſwiet přiſſed; Ale w lepſſie geſt bazen božie prawd(ú) mudroſti promie(ně)na, Aby lide negedno pro bazen pokuty zleho ſie ſtrziehli, alę baali ſie prawdy nedržeti proztrat(u) wieczne vtiechy w nebeſkem kralowſtwi Nebo gežyſſ kryſtus na ſwiet prziſſel teprw ktee vtieſſe lid powolan aby y hřieſſni činili prawdu hodneho pokanie, neb ſie blyžy nebeſke kralowſtwo. A tak progeſnyen geſt onen den prwy, ale newyluczen dnem tiemto druhym; Anyž ta dny oba mohla ſta mieti plne yaſnoſti, geliž geſt ku prawdie prziſtupila miloſt, Ano geſt řekl kryſtus: Mnoho bych wam miel prawiti, ale nemozete nynie ſneſti; A kdyžt przigde onen duch prawdy, tent was nauczy wſſelike prawdie. Neb duch ſwaty roznietil ſrdce gich w ſwate miloſti a oſwietil y progeſnyl.

Ay vkazalt ſem wam, mee dietky, trzy dny dobre; Neb den bazni božie zle vkazuge, den prawdy odgyma zle, den miloſti przywodi dobre, A den druhy (str. 80) dawa yaſnoſt dny prwemu A den trzeti czyny ona dny oba yaſna, Až y przide plnoſt prawdy a vkaže ſie prawda wſſecka A bazen pokuty mynę y bazen ſtraty dobreho a wſſeczka bazen weyde v kakus bazen poczty, geſſto, newiedie, by czo gincho byla ta bazen nez miloſt ſwata, kdyz kto nebogy ſie, by gey czo potkalo tiezkeho, ani ſie bogy, by ztratil libee, Ale z miloſti prawdy bogi ſie pocztiwoſti dluznee ſwemu milemu nevkazati. O tiech trzech dnech die prorok geden: Po dwu dny obzywi nas a tržeti den nas wzkrzieſy. kak g̃t pan naſs, kryſtus, wſtal den tržeti, Slyſſeli ſme, wieržyme a s vtieſſenim pamatugicz ten den ſlawime. Ale take mame w nyekakem podobenſtwi potkati wſtanie geho ſwym wſtanim den trzeti, Aby, yakož my ſme weſely a vtieſſeni wzkrzieſſenim geho, takez on w nas wſtal k naſſeʸ dobremu wiecneʸ V wzkrzieſſeňi naſſem, geſſto my ſkrze nie mame wſtati w duchu, gſucz darem miloſti geho obžyweni. Nicz w tom nemame pochybowati, že chce od nas temuž w podobenſtwi, Yakoz geſt chtiel zrzieymie pro ny vcziniti. A ꝑtoz, yakož on chtiel třzy zwlaſſtie znamenite dny mieti, w ňichz by ſkonal w ſobie ſpaſenie naſſe, takez nam dal dny třzy, abychom w nich wzdy darem a pomoczy geꝰ ſwe ſpaſenie vczinili. A tot ſu ty dny, g̃to ge mame znamenati a pilnie gich oſtřzehati. Y mame nayprw znamenati, co g̃t kryſtus učynil (u)w[ny]nieyſſich dnech naſſich, (str. 81) Abychom v wnitrznich dnech onyech potkali tyto w podobnoſti. On ge geden den vmrzel a ſwu ſmrti ſmrt naſſy zemdlil; Druhy den pohrzeben w pokogy ſwym tielem ležal a w duſſy ſwe, gſa s duſſemi ſwatych otcow, vtieſſil ge; Trzeti den wſtal z mrtwych a ſwym ſlawnym wzkrzieſſenim oprawil naſs žywot, acz ſme lid geho; Nebt takto g̃t zwieſtowal andiel, že on ſwoy lid ſpaſy.

Ee nebudme lid cyzy, budme geho! Wiz nas kazdy, by hrdoſt, pycha, purnoſt nerzekla: naſſt g̃t t(en)to, hrdyt geſt, mnut g̃t porazen, Yat ſem oſedla ſrdce geho y (u) wn[yn]ieyſſit poſtawie ma odgima znamenie y negedent naklad vczyni pro mie a ſneſe ꝑ mie negednu pracy a tiežku potku; an y dceru naſſy, bez niež my nemožem byti, zawiſt ginym, przywinul k ſobie a rad gy ſlužy; Ana negednu muczy ſrdcze geho, kdyz widie wyſſie nebo rowne ſobie, nad niež by rad byl aneb gim rowen. Wiz, byt hniew nemiel tebe a nemohl rzecy: moyt g̃t, yat gim wladnu; aneb tužebny a rozpaczny ſmutek aneb lakomſtwo byt tebe tiem neobdrzalo, ze by miel gym ſrdce vwazane, dobywal, drzal bezprzemnie czyzieho, wylſtil, wyklamal neb mocy doſahl mymo prawdu. Wiz, byt lakota, obžeřſtwo, opilſtwo tebe nedrzalo aneb neuwaz(a)lo ſmilſtwo neſtydate. kakyt geſt ſpolek kryſtu ſ tiemi mrzkoſtmy? ktozt ſu ſie poddali tiem mrzkym wiecem, czyzyt ſu, neyſut lid geho; a ont gey, ſwoy lid ſpaſy. Ale, acz ſme byli lid poddany tiem mrzkoſtê, (str. 82) oſtanme toho, Nawratme ſie k nyemu a przigmet nas w ſwoy lid. A kdyzt geſt onyemy trzmy dny, geſſto g̃t vmrzel, w hrobu ležal a z mrtwych wſtal, zpoſobil dobre lidu ſweho A netolik zpoſobil, ale y dal nam g̃t ku przykladu: Pohledayme duchownich, wnytrznich dnow w ſobie, w nichz bychom duchownie w podobnoſti oniech trzy dnow take wſtaly.

Y biech řekl, že trzy dny mame, gimiz ma ſwietlo duſſe naſſe: k Gednomut ſluſſie ſmrt, k druhemu pohrzeb a wſtanie k trzetiemu, w podobnoſti mluwiecz, tak, že ſwata to ſmrt bude, ſwaty pohrzeb a ſwate wſtanie. Neb ſwati ſu to trzie dnowe, ſwietlem božim oſwieczeni: Prwy g̃t bazen božy, druhy prawda a trzeti miloſt. Den bazny božie gde od vkazanie božie moczy, Den prawdy od mudroſti božie poznanie A den miloſti, kdyz pilnie znamename bozy dobrotu. Tij trzie dnowe ta ſwa magy trzy ſlunce: Otcze, Syna, Ducha ſwateho; Ale w bozſke yaſnoſti den otcze, den ſyna, den ducha ſwateho geden g̃t den; než w oſwieczeni mysly naſſie kazdy z tiech dnij ma ſwe mieſto. Ale tomu wzdy rozomieyte: Jakozt w bozſtwi ſwata trogice nenie dielna, takež w ſwych czynech. a wſſak g̃t niekake w czynech oſob bozſkych rozeznanie, Ze gedno dieme: to g̃t boh otec vczinil, To Syn, to duch ſwaty. Yako kryſtus ſyn božy wſtal z mrtwych, wſſak ten czyn nebo ſkutek geſt otczow, ſynow y ducha ſwate°. A wſſak gen ſam ſyn wſtal, ſam byl vmrzel, (str. 83) ſam czlowieczenſtwie przigem. Ale to ze g̃t ſyn czlowieczenſtwie prziyal, že geſt duſſy puſtil, ze g̃t wſtal, To geſt y otecz y ſyn y duch ſwaty vczinil. Ten vczinek nebo ſkutek geſt wſſech trzy oſob ſpolu, Jako ſem byl tam ginde položil przyklad toho: kdy by byli trzy panny a gednu z ſebe oblaczeli, wſſeczky by ſpolu vczinili to oblaczenie, Ale gedno by gedna z nich byla obleczena.

=tak=, A⁼kdyžkoly zrzime gedno na ſamu mocz bozſku, ka(k)zkoli nenie bez mudroſti a bez dobroty: dent geſt otcow, když ſie tee moczy ſtrachugeme wſſemohucie. A kdyz zřzyme k ſame mudroſti bozſke, yakzkoly nenie take bez moczy a bez dobroty, A prawdu vczinime, wieducz mudroſt božy že w ſwe prawdie chce mieti: dent g̃t to ſynow. kdyz pak gedno k ſame dobrotie bozy zrzyme, yakzkoly y ta bez moczy nenie a bez mudroſti, a tiem ſie w nas wzbudij miloſt ſwata: dent geſt to ducha ſwateho. Mocz bozſka wzhrozy, mudroſt poſwieti, dobrota obweſely. Mluwimt, yakz mohu w kratochwili; ale tak, yakzt geſt, nemohut o bohu wyprawiti; wzdyt g̃t nad to, cožt ya rzku o niem. A takt rzku: den prwy, geſſto gde od božie moczy, den bazny božie, vmrtwi ny, že yako vmrzem tomuto ſwietu, wieducz, že kto chcze byti przietel tohoto ſwieta, bude bozym neprzietelem, a ſtrach g̃t moczneho neprzietele. Den druhy, geſſto gde od mudroſti bozie, den prawdy, pohrzebe ny, kdyz, hledagicz prawdy, ſpatrzugicz mudroſt, pokrygem ſie, gelikoz mozem, rozbroyneho hluku tohoto (str. 84) [tohoto] ſwieta a pobudem w vpokogeni. den trzeti, geſſto pochodij od božie dobroty, Den miloſti ſwate, wſtanem, magicz žywot w ſwate miloſti a cziniecz z miloſti ty ſkutky zywe, geſſto ſu a budu hodny k wiečne radoſti.

Dietky. (xxvi)

SWaty Auguſtyn die w patych knyehach ° ſwate trogicy na poczatku, ze nenie to zle, kdyz ſſlechetna myſl k bozſkym wiecem z wiery ſie v miloſti roznieczuge, chtiecz tomu, což wierzy, porozomieti, Acz ſu to wieczy y newymluwne. Protoz za zle nemieti, tatyku, zet o tak wyſokych wiecech wzbuzieme tie, aby nam prawil!

Otecz. Tot g̃t tak, yakz diete; Ale y to geſt dorzekl ten ſwaty muž, Ze to zle nenie tomu, gehoz newzbuzie hrdoſt a dovſſanie ſwe ſyly a ſwe mocy, Ale kohoz miloſt roznieti božie. neb naſſe miloſt welmit g̃t mala k tomu, byt mohla czo duoſtoynie o Bohu a o geho ſwate trogiczy pochopiti; A pak owſſem nemož yazyk y toho, czoz pochyti myſl, wyprawiti. Ano y ſwaty Pawel, donydz zde byl zde, geſſto o tiech wyſokych y hlubokych wiecech mluwiti temierz naywietczy dal przyczynu, prawi, Ze zde ty wiecy bozſke widime gedine w zrczadle a w podobenſtwi. A tak, dietky, vſſage, že z miloſti, ne w hrdoſti, ne z wſſeteczſtwa budete cziſti w tiechto kniehach — wſſeckyt mienim, komužt kdy k rukama przidu, — k tomut was nayprw napominam, aby od pana boha, o nyemz wzdy myſliti mame A o niemž myſliti duoſtoynie nemožem A gemuz na wſſaky czas chwalu dlužnu (str. 85) wzdawati mame A gehoz wyrzecy nemožem y gedniem ſlowem, zadali pomoczy, aby tomu bez bludu mohli rozomieti, co o ge° ſlyſſite wyſoſti aneb co ſie dale z toho, co ſlyſſiete, domyſlite. a žet znam netolik woly ſwu, gyž bych rad myſlil, mluwil y pſal ginym k temuž, yakož ya mam w tom, vtieſſenie a k oddechnuti od rozbroge, hluku, biehudlne myſly; ale znam take k tomu y ſwu neſylu. acz bych rad tak wyrzekl, až by kazdemu rozomieno bylo, Newzdy mohu, newzdy vmiem. odpuſt my rozomnieyſſy, geſſto by to mohl a vmiel, což ya mienym, wyrzecy lepe. A ya take hrubieyſſim za zle nebudu mieti, acz mi nemohu, co ya myenym, mocy srozomieti pro hruboſt mee rzeczy aneb pro ſwoy w tom neobiczey. A tiem ſnaze s obu ſtranu možem ſobie odpuſtiti, kdyz chcem tomu srozomieti, Ze we wſſem wyſſel geſt ſtworzytel nad ſtworzenie. A kdyz ſtworzenie poznati vplnie nemožem a vplnie o niem rzeczy wyneſti, Co pak moz kto o ſtworzitely? a wſſak, yakoz ſem rzekl, ktoz, wierzie prawie a twrdo to drze, co geſt vkazano wierzyti krzeſtianu, z miloſti tahne ſie k tomu, aby mohl tomu, geſſto wierzy, porozomieti, gelikoz mož byti rozomieno, Rzkut ſwobodnie: ne zlet czyni. A tak ſwaty Pawel, ſwaty Auguſtyn y gini pſaly o bohu wyſoke a hluboke wiecy A nayprwe rzeczſſtij miſtrzi po ſwatem Pawlu, potom ſwaty Auguſtyn s ginymi, geſſto bylo latinſkemu yazyku neobyczeyno; Wſſak oni tu proſtrzely ceſtu, mnohokrat latinſky yazyk rzeczkymi ſlowy naplaczugicz, Až gyž (str. 86) obyczey magi toho latinſſtij miſtrzi. A my tieſſme ſie w tiech kropieykach a w tiech drobtiech, geſſtot od nich yako s ſtolu bohateho k nam pochodie. y proſiet wſſech nelatinnykow: cztiete opatrnie w mych kniehach. donidz czemu nemožete rozomieti, nepiczete ſie o mee rzeczy s latinnyky a s hrdymi naywiecz; Anižt wed kazdy, ktozt latinie vmie, ma rozum hluboky w takych wiecech. ale doydetely ſſlechetneho vczeneho, gemuž by mila byla prawda ſlyſſeti y od oſlicze A genz nema w ſrdcy tee zawiſti, by gen ſam chtiel rozume(n) widien byti: (r)ad to wyzy, by s takym o takych wiecech, w nichž by ſnad nemohli dobrze, čztucz ſamy, rozomieti, rozmluwali aneb aby ſie w tô vgiſtili, žet ſem ſie, piſſe, drzal knieh a vmyſla krzeſtianſkych miſtrow. A zatiê, ktoz chce rad myſliti czož bud o bohu, geſſto by mohl myſliti, prawie: zrzy, yakozt ſem rzekl, na ſtwor wſſeho ſwieta; Na niekter(ý), w niemž ſled g̃t boży a trogice ſwate, a na obraz ſwate trogice, to geſt, na ſwu duſſy:

ſezrzy gegie przyrozenie, gelikož možeſs, a budet k onomu pomoczno; Ale, yakozt wzdy prawim, anot g̃t nad to. A kdyz gyž w naſſy rozumne duſſy možem netieleſnie widieti boha: nenie ſtran ſpogenie, nenie bleſku tieleſneho nebo barwy niekake neb tieleſne welikoſti a hruboſti; Nenie, by mieſtem ſſla ſ mieſta na mieſto, ale rychle bude zde neb onde, newzeyducz nikdiez na tu ceſtu, geſſto tam wede, wſſe przeſkočzecz; Ale toto boha hnutie (str. 87) nedotyčze ſ mieſta na mieſto, neb boh geſt wſſudy; ale take my to przibieze k myſly. Protoz, kto chce pomyſliti, czo by boh byl neb kaky by byl, toho hrubeho nemyſl w bohu, gehozt nema y twa duſſe: Neniet tielo, neniet mieſty roztažen, neniet bleſk niekaky tieleſny, Neniet niekaka welikoſt tieleſna ani g̃t niekake mieſto, geſſto by geho welike ſlonowe tielo wiece zamieſtnalo a obchopilo nezli male muz|ſky tielo neb mrawenczowo; ale rozomiey boha, acz mož rozomieti, že g̃t dobry boh. Ale kakowy nenie, to, geſſto kakoſt ſlowe w tieleſne wiecy neb w duchowni, nenie w bohu: Nenie biely neb czrny neb barweny neb leſknuty, Nenie zly, nenie dobry, by gine byla dobrota geho nezly on. A tak y o ginych wiecech, geſſto gimi mož ſluti nietco takowe neb takowe. A wſſak rzku: dobryt geſt, mocznyt geſt, ſylny geſt; Neb, kdyz czoz=bud= rzku o bohu takoweho, onžt to g̃t, ale takowy nenie. weliky g̃t boh; Ale toho, geſſto Quãtitas rzįekagi tomu latinicy, nenie w bohu. neb neſluſſie pod mieru, y gedne w niem nenie miery ani g̃t w niem trzy loket ani tiſycz. Nemohu rzecy: tolikyto geſt podle tieleſne welikoſti, geſſto mož mieſto zamieſtnati, a tu welikoſti nenie welik ani angel ani myſl rozumna, duſſe; ale g̃t welikoſt duchowna mocy, mudroſti, dobroty. tiemy ſu andiele welicy neb duſſe naſſe welike, Ale buoh g̃t welik w tom bez konce neb bez krage. tak cyle nenie tee welikoſti. Geſt take boh ſtworzitel wſſeho, ale ne pro ſwu potřebu ſtworzil g̃t to, czo geſt ſtworzil. Geſt ted przed (str. 88) namy, neſtoge, neſedie, nelež̌e, nelpie nykakz, nebo wiſe nebo plawage nebo lecze Owſſem kaks ginak, nezli mož byti powiedieno naſſy hruboſti. wſſeczko držy na ſobie: ne yako když mi odiew kteru neb rucho neb brziemie mame na ſobie. Geſt weſſkê wſſudy, ale ne yako na mieſtie, by ge zamieſtnal. Geſt wiečzny, ale bez czaſu: Ne yako to, geſſto geſt bylo, g̃t nebo bude, gemuž gdu tij czaſowe. Bohut tak negdu: Niczt geſt gemu nemynulo, Niczt gemu neprzide, wſſet geſt gemu; Czynit boh promienne wiecy beze wſſie ſwe promieny. anit co trpy, ktozt boha tak myſli, aczt nemož vplnie pomyſliti, czo g̃t, aneb nalezti; A wſſak, gelikoz mož, toho ſie ſtrzeže, by to rzekl do boha, g̃to boh nenie, a roznieti ſie w žadoſti, aby asa niekdy doſſel v miloſti geho, kdez by gey widiel, zrzel nan yaſnie, wida, kak geſt welebnie w ſwe trogicy ſwate, we trzech oſobach a w gednom bozſtwi, geſſto g̃t plne w kazde z tiech oſob A nemenie boh prawy a plny we dwu oſobu nebo w gedne než we wſſech trzech, (a)ny wiece we dwu neb we trzech nezly w gedne; kdez by poznal, kak geſt diwnie, miloſrdnie ſyn božy wiečny Gedno w ſwu bozſku oſobu gednu czlowieczenſtwie naſſeho plneho a prawe(ho) przyrozenie prziyal, aby nas vczaſtny vczinil bozſtwie ſweho, Gemuž s otczem y s duchem ſwatym czeſt a chwala wieky wiekom. Amê.

Dietky. (xxvii)

Neſmiemet gyž tazati wiece o tak przewyſſene wiecy, o welebnem bohu. Nyniet ſie (str. 89) w tom vſkrownim, doſtit mame diwanie w naſſy maloſti w tom, czozs nam o bohu prawil do tee doby. Gedinehot otiezem geſſtie a ſkrze to przidem k tomu, abychom take o andielech wztazali nietco A pak o tom, geſſto nas dotycze zde na ſwietie: Procz gſt boh ſtworzil ſwiet, kdyz gſt nebylo gemu trzeba ſwieta; (k)ak gſt ſie gemu ſlibilo, aby to uczinil niekdy, gehoz gſt nebylo drziewe?

Otecz. Diwnoſti božie nelze gſt vplnie wyprawiti; wſſak rzku, coz mohu. Boh gſt nade wſſe. Protoz nicz nenie, co by gey przynutilo k tomu, aby ſwiet ſtwořil, gedine že gſt chtiel; a nad woli geho nicz nenie, pro než by chtiel to, což chce. A wſſak die miſtr hlubokych ſmyſlow, že boh moczy ſwu, ſkrze ſwu mudroſt, w ſwe dobrotie ſtworzil ſwiet A zwlaſſtie ſtworzenie rozomne, aby to tomu ſtworzeni bylo dobrze, kdyz by tak vkazal ſwu mocz, ſwu mudroſt a ſwu dobrotu. Neb wie boh, že toho dobreho, tee blažnoſti, geſſto on gſt, mož vdieliti k rozkoſſy a ku pochotnoſti. A tak ſtworzil, yakz račžil, ſtworzenie rozomne, gemuž by dal kochati ſie w ſobie, aby tak vžylo dobroty geho, A pro rozumne ſtworzenie ſtworzil, zporziedil y nerozũne A zwlaſſtie pro czlowieka, aby ſkrze ty wiecy zrzeyme, geſſto ſu vczinieny, prziſſel k nezrzeymym božim wiecem a aby oſlawil dale ſwu mocz a ſwu mudroſt w ſwe dobrotie. wzdy rzku: ne proto, by ſkrze to w niem ſamem przibylo chuti gemu neb ktereho dobra, Ale aby ſie dal poznati k chuti a k dobremu ſtworzeni tomu mezy ginym diwnym porzadem w ſwem ſtworzeni. To rozumne (str. 90) ſtworzenie rozdielil: ſtranu oſtawil w tom nebi nad nebeſy tieleſnymi w kakes proſte gednoſtaynoſti, to ſu geho andiele, kaczys diwny duchowe kromie tiel; A druhu ſtranu toho ſtworzenie rozumneho s tielem hrubym ſpogil, to geſt, rozumnu duſſy czlowieczy, aby czlowiek byl geden ze dweho k ſobie nepodobneho: z tiela a z duchu, aby duch tahl po ſobie k bohu tieleſnu hruboſt. A zde, na zemy oſtawil boh czlowieka, vcziniw geṽ mnohu pomocz, y aby trwal w žywotie Y aby wſſe bylo ku pomoczy czlowieku poznati boha a dogiti, w niemz teprw vžytek, plny kochanie a rozkoſſie ma mieti czlowiek. Protoz pro ſwu dobrotu boh ſtworzil wſſe ſtworzeňie, aby kazda wiecz podle ſweho pochopu vczaſtna byla dobroty geho, Gyz on mož ſtworzeni vdieliti, což kteremu chce, w nyemž gie w ſamem nicz nevbude, acz gie vdiely, ani gemu ſkrze to czo przibude. a zwlaſſtie czlowieka ſtworzil a andiela, aby rozumy ſwymi poznali boha, pozna(jíc), ſlužili woly geho a, ſluziecz, kralowali. Neb bohu ſluzyti geſt w prawdie byti a ſwobodnu od wſſelike nerzadne wieczy. A tak bohu ſlužiti gſt kralowati. Kto by pak mohl poczyſti, což geſt rozlicznoſti vczinil tak, yakz chtiel, pan ſtworžitel wſſeho we wſſem ſtworzeni, Gimiž magi gedny wiecy od druhych rozeznanie: Andiel od andiela, czlowiek od človieka aneb wczela gedna od druhe wczely? Neb wſſemohucy pan, yakz gſt ſtworzil a zporziedil na(j)wietczy wiecy, (str. 91) Takez, yakz račžil, y naymenſſie.

Geſſto pak diete: Procz geſt prwe neſtworzil ſwieta; kak g̃t nepromienny w ſwe myſli, kdyz mu ſie wzlibylo vcziniti nietco, geſſto geſt nebylo? Nemohut k tomu gyneho rzecy, gedno, yakozt ſem rzekl, ze chtiel tak mieti. A take tiem geſt vkazal, ze ne pro ſwu potrzebu ſtworzil g̃t ſwieta. Neb yakoz wzdy od wiecznoſti boh geſt drzewe ſwieta, tak [a]by ſam w ſobie wzdy byti mohl y bez ſwieta. A kdyz bieh tohoto ſwieta myne, boh wzdy tyž oſtane. At dam tobie blyžſſie podobenſtwie: drzewe, než ſem ſie ya narodil, boh g̃t; a když ya ſeydu, boh wždy oſtane. takezt boh moz byti beze wſſeho ſwieta yako beze mne. A tak ani mne ani ſwieta bylo geſt gemu trzeba. kdy by mnu neb ſwietem przibylo gemu dobreho geho, Nebyl by mudr, že mie g̃t tak nedawno ſtworzil a byl beze mne. A takez y o wſſem ſwietu, ze by geho prwe neſtworzil, nez gey g̃t ſtworžil. Ale wieme, ze ge mudry. kdyz mie g̃t nedavno ſtworzil anebo ſwiet, vkazal geſt tiem, ze g̃t dobrze mohl beze mne byti y bez ſwieta. a protozt nenie promieni w myſly geho. Netakt ſie g̃t w[z]libilo znowa gemu, abych byl, nebyw; Ale wzdy od wiecznoſti to g̃t wole geho, abych ya w ten čas byl, Yakoz ſem. A tez y o wſſem ſwietu. a cozt geſt nad naſs rozum, wieru doplnme. Neb newierzimely [aneb newierzieme], neſrozomieme; ale wiera prawa dowede nas, ze to tak, yakoz g̃t, opatrzime.

Dietky. (xxviii)

E, tatiku, by o ſwa- (str. 92) tych andielech take nam powiediel nietco!

Otec. Widucz ſwu duſſy, mohu czoz tož lide o andielech pomyſliti. Neb tiela neyſu andiele, ale ſu duchowe rozomni, mudrzi, dobrzi; ale ne tak, yako g̃t w bohu, že w bohu nenie gine dobrota neb mudroſt a boh gyne. Andielt g̃t duch, geſſto mož zly y dobry byti, wiecze zly neb dobry aneb menie: Jakož ſu, w zloſt hnuwſſe ſwoy vmyſl, andiele padly, w te ſwe zloſti ſudem prawdy zapekleny a w dyably potworzeny; A dobrzy, ku prawdie ſwe vmyſly obratiwſſe, potwrzeni w dobrem. A yako ſkrze prolitie miloſti božie, že ſie wiece nepohnu od wrchnie prawdy, wiecz ge ta miloſt a rozkoſſnie držy przy prawdie. a tak ti ſwati duchowe y oni zly byli ſu ſtworzeni nayprw kakehos cziſteho przyrozenie, Geſſto by ge miloſt božie progiti mohla a yaſnoſt božie proſwietiti; a ſwobodnu woly miely, aby mohly gy prawe woliti neb neprawe. kterziž neprawe wolili proti prawdie, w tom ſu zuoſtali zapekleni; A kteržiž prawe, ti gſu w prawdie potwrzeni A tiech darow doſſly, geſſto gie mož gich vſſlechtile přzyrozenie w vtieſſe mieti a w radoſti. a tak andiele ſu kakas rozomna ſwietla w yaſne myſly, z prwnieho ſwietla magicz ſwietlo, Gimž ani geſt yazyku trzeba ani vcha, bez rzeczy ſlyſſie woly boży, Bez rzeczy y mezy ſebu woli ſwu geden druhemu vkazuge. Gſu take andiele proſteho, gednoho przyrozenie, ne yako my, geſſto ſme z tiela a duſſe; Ale kazdy z nich (str. 93) geſt gedno duch ſam o ſobie, odluczeny ode wſſie tieleſne hruboſti. ale wſſak gine geſt duch angelſky a gine dobrota geho, kteruz ma. w tom geſt ne tak proſtie geden, Neb tak geden geſt gediňe ſam boh. Sebuť by wzdy hynuly, neb z niczehoz ſu, a k tomu by tahly, Ale drzy

ge we wſſem gich dobrem bozſka wieczna miloſt. Gſut rozomu kakehos, ne yako my, po domyſlu po gednom druhe poznawagicz; Ale oni ſpolu ynhed kakus rozumnoſti, czo ğt ktera wiecz, rozumiegi. A tak, czoz kdy chce buoh diwem vczyniti, ſkrze andiely čziny. že znagy wſſe przyrozenie, rychle to vczinie andiele, geſſto by to dluhym czaſem muſylo przyweſti przyrozenie. Gſu pak mezy ſebu towarzyſſy zrziezenie, pokoynie. Nižſſie wyſſy proſwieczugi, w cziſtotie gich držie a w ſwrchowany. A to naywyſſy magi od boha nayprw, w niemž nyzſſym ſebe pomahagi, až ſie od nich y nam doſtane. To geſt wſſech pak angelow obeczny czyn, ze w miloſti zrzie w bozy obliczey, diwiecz ſie geho welebnoſti, a vſtawnu chwalu chwale boha. O ſſtiaſtny sbor angelow ſwatych w tom widieni boha, w bezpeczſtwu a bez prziekazy a w radoſti chwaliti boha!

Dietky. (xxix)

Ktere geſt zrziezenie tiech ſwatych a blaženych duchow?

Otecz. Kdyz ğt w tieleſnem ſtworzeny taky porzad, taky zpoſob zgednal pan boh, Czot by pak w duchowniem ſtworzeni, geſſto geſt owſſem wietſſieho duoſtogenſtwie nez tieleſne zporziezenie, ne- (str. 94) bylo diwneho a owſſem ſluſſneho? Neniet w tom chyby, byt ten porzad nebyl tu, geſſto zwlaſſtie ſlowe kralowſtwo božie, kralowſtwo nebeſke. Czym wyſſe nebe od zemie, tiem zpuoſob nebeſky porziednieyſſy nezly zemſky. A czo ğt pak nad nebeſy wydomymi w tom ſwatem neby a blazenem, geſſto plaa yako hořze v bozy miloſti, diwne ozdoby zporziezenie! ale my ſme malij a hruby geſſtie tak diwny zpuoſob porzadu toho obmyſliti neb wyprawiti, a ya pak owſſem. a wſſak w te kratochwily, geſſto ſem (jſ) poczal ty beſednie rzeczy, Rzku, czoz mohu, kak ſem czetl o tom nebo ſlychal nebo kdy myſlil; Acz ne wſſeho, czo ſem czetl, ale wſſak nietczo. Neb diwne a twrde nam ſu to rzečzy, Geſſto mluwi ſwaty Dyonyzyus O andielech. a mame za to, že geſt miel toho nauczenie od ſwateho Pawla, ğto geſt řekl, ze obecznym dawa obecne nauczenie. ale mezy dokonalymi totiž mezy dobrymi dokonalymi rozumnymi mluwme mudroſt totiž wyſſie wieczy. Neb ktoz owſſē dobry a ſ tiem y rozomny nenie, nenie dokonaly; Nerozumny, acz y dobry, wyſokym wiecem neſrozomie; A nedobry, acz y rozomny, což rozumie, k dobremu toho neobrati. Protoz ſwaty Pawel, Rozum a dobrotu znage ſwateho Dyoniſia w tiech wyſokych wiecech O zpoſobu kralowſtwa nebeſkeho w andielech ſwatych kratochwil miewal; a on pak, miluge ozdobu božieho domu a tuze po zpoſobu porzadu toho, pſal wyſoke wiecy o andielech. ale mnye by ty rzeczy hruby (str. 95) byli a ſnad y wam, Ze ſu w czeſkem yazyku neobyczeyny. Protoz yat wam w podobenſtwi mienim vkazati nietco porzadu angelſkeho.

Kraly zemſſtij troy lid magi w ſwych kralowſtwich: Magi lid obeczny, geſſto rozliczny poſſel a potrzebu čzinie w kralowſtwu; Druhe magi nad tiemy, geſſto wladnu nyžſſymi, poſobiecz gie; A trzetie, geſſto ſu przy nych obyczeynie na gich dworzech. Tij trzy rzadowe lidu w kralowſtwu opiet kazdy trogy ſie, a tak bude dewiet z tiech trzy rzadow rozdieleny. Geden rzad lidu obeczneho

diely ſie, ze gedny ſu yako wſſech ſluhy: krczmarzi, ſragnarzky, kramarzy, geſſto ſb ſukno, platno kragegy neb kteryžkoly obeczny poſſel diegy potrzebny kralowſtwu; Druzy ſu yako[z ſu] kupcy, geſſto z daleka nezname wiecy, potrzebne kralowſtwu przinaſſie(jſ); A trzeti ſu oraczi, winarzy, rzemeſlniczy, geſſto gimi ſtogi kralowſtwo; a kupcy beru gich wydielanye A dale toho obecznym onyem domacym prodawaczom podawagy. Druhy rzad wyſſy opiet ſie diely, ze gedny ſu, geſſto ruku a meczem zle, nehodne w kralowſtwu trapie, huby, zbranugy zloſti ſtolik, gelikoz druzy, geſſto ſu nad nymi yako wodce gich, vkazy gim a k tomu ge przywedu, czo by tyto czinily. A tak druzy ſu yako prwnie mieſto drziecz a ſtaroſtwie nad prwnymi. Trzeti ſu z toho wzdy rzadu yako pany kralowſtwa toho. A trzeti rzad take ſie trogy tiech, geſſto ſu obyczeyniegy przy kralowi. Neb gedny, gſuczy przy kralowi, wynoſie ſud, czo ma za prawo w kralowſtwu drzano (str. 96) byti; Druzy ſu yako radce vmiely w=prawiech a rozumny, z gich nauczenie ſudce ſudy wynoſie, co kdy ma byti; Trzeti ſu pak zwlaſſtie yako czelediny, w kratochwili kwaſſiecz z kralem yako przietele a hodugicz.

Tymz podobenſtwim Zemanee krage nebeſkeho, andiele ſwaty, trogy ſie Nayprw we trzy Gerarchie a kazda z nich opiet ſie trogy we trzy kuory, a tak bude kuorow wſſech dewiet. Prwny kuor naywyſſy gt tiech duchow ſwatych, geſſto ſu wzdy kwaſſiecz a hodugicz z bohem w miloſti zapalene, wzdiczky w vtieſſe dieku a chwalu wzdawagicz bohu a wſſemu zboru nebeſkemu cziniec vtiechu a w miloſti boży kaks newymluwnie gine wſſecky rozchutnawagicz. Druhy kuor tiech gt, ge(žt)o nad gine magi w poznani oſwiecenie, ſkrze niež gde k ginym ſwietlo poznanie a vmienie wſſelikeho. Trzeti ſu, geſſto ſudy ſkrze nie boh wydawa, czo kdy, Procz neb kde ma byti. Cztwrty kuor tiech geſt, geſſto ſu yako pany w kralowſtwu, k gichž wuoly prwni pod nymi mocz ſwu wywodie ſkrze ty, geſſto ſu w patem koru, geſſto pak mocznie yako ruku neb meczem złoſt zlych duchow trapie, aby netolik ſſkodily, gelikoz by chtiely. A to ſu tij trzie kuorowe: cztwrty, Paty a ſſeſty w te proſtrzedny gera(r)chy. Sedmy kuor tiech ſwatych duchow geſt, geſſto ſkrze nie boh diwy čyni, kterez raczy. Oſmy tiech, geſſto wietczie poſelſtwic od boha diegy ſwietu. Dewaty tiech, geſſto w obecznē poſelſtwie zpuoſobu ſu przi lidech, oſtrzie- (str. 97) hagicz, k dobremu rozchutna=wa=gicz lid bozy tak, yakz widie woli bozy.

A tak geſt pſano o mnozſtwi tiech duchow ſwatych, Geſſto gedny ſu w ſluzbie geho; Druzy wzdy przy niem, kochagicz ſie w miloſti geho a chwalecz gey. Tiſicz tiſyczow gemu ſlužie a deſetkrat ſto tiſyczow ſtogy przi niem. Ale ne pto geſt ten poczet polozen, by gedno tolik gich bylo; ale, ze gich gt temierz bez czyſla, to ten poczet mieny. A proto tij wſſichny ang'diele, y naynyzſſij, acz ſu przi nas, nas oſtrziehagicz, bohu naſſe modlitby, wzdychanie, žadoſti dobre obietugicz, k nam od boha dary miloſti geho przynoſugicz, naſſim dobrym vtiechu magicz; Acz y ſkrze wyſſie ſebe andiely beru oczi-ſſtienie, oſwieczenie a ſwrchowane dokonanie. Mienimt: ne by kdy kteru poſſkwrnu byli necziſty, gyž by gym bylo trzeba ocziſſtienie; ale, aby w ſwe

cziſtotie wzdy ſbyli, magy od wyſſich andielow pomocz k tomu; wſſak wzdy widie ſwe myſly zrakem bozy obliczey. A naymenſſy z nich wietczy ǵt duchowny welikoſti nezli zde na ſwietie naywietczy ſwaty. A tot geſt, geſſto mieniw kryſtus y rzekl, ze w ženſkych ſyniech newſtal wietſſy Jana krztitele; Alc kto geſt naymenſſy w kralowſtwi nebeſkem, wietſſy geſt geho. Protoz, aczt naywyſſy magi ſwe gmeno od toho, Ze plapoly miloſti božie, aneb druzy od umienie, Wſſakt ty dary y nyzſſy magi: milugit wſſichny, vmielit ſu wſſichny; ale naywyſſy naywiecz plapoly w horku ſwate a pochotne miloſti, (str. 98) ſkrze niež magy y vmienie nad gyne y wſſeczky dary, kterez k ſwe blažnoſti nyzſſie magi. A od te ſwąte plagicie miloſti, Ze geſt to w nich wiecz nayduoſtoynieyſſy, magy gmena. A druhy kuor proto ſnad ma gmeno od vmienie, Ze yako prwny vmieny magy ſkrze to, že milugy, Tak tito druzy milugi, že vmienie magy. tut ſem rzekl »ſnad«, nebot nepomnim, bych tak (byl četl) w piſmie. Ale z toho ſem to wzal, že bywagy nabožni, dobrzi lidee, geſſto z ſrdce milugy boha a neyſu vczeni welikeº; Pak z tee miloſti k bohu bywagi vmielych a cziſtych rozomow, ze ſie we wſſem ſrownawagi s piſmem. A take bywagi druzy: žẹ z toho, ze cztu piſmo, že ſlyſſie, že k rozomu przidu, zamilugi boha a dobrzy budu. Amē.

Dietky. (xxx)

O Tatiku, kterak ǵt pochotno myſly, diwati ſie tiem ſlawnym mieſſtianom Geruzalema nebeſkeho; kakt to diwanie myſl a zadoſt roznyeczuge, by bylo dogiti tiech ſſlechetnycho| duchow towarziſtwa w miloſti božy, geſſto ſu darem božym tak moczny duchowe, ſylni, milowni, vmieli, blaženi a we wſſem chwalni, geſſto ǵt gich poczet tak weliky, až yako bez pocztu, A kazdy gich w ſwe oſobie a w porzadu podle ſweho duoſtogenſtwie, w nyemž ſtogie bez pohnutie a gſu v wieczne neſmrtedlnoſti A ſu gich kazdy przecziſte myſly, przieznywe, prziwietiwi, bez roznice, w prawe ſwornoſti, w bezpeczſtwu pokoge wiecznebo, w vſtawne gſucz chwale božy? (str. 99)

Otecz. Zdat mi ſie lepſſie kratochwil o takych welebnych wiecech myſliti a rozmluwati nez o ſwietſkych, marnych kratochwilech. A asa w ta doba roznieti ſie k dobremu [roznieti ſie k dobremu] zadoſt, Pohyne hluk myſſlenié marneho. Protoz lide dobrzy a pokoyni, cztucz piſmo, ſlyſſiecz, w myſly o tom przemietagicz, zwiedieli ſu mnohe wiecy, ſkryte ginym. A tak ſwaty Bernart, poczew rzecz gednu o andielech tak, yakož ſte rzekly nynie, ze ſu taczy, die: To wſſe o ſwatych andielech cztucz, ſmẹ cẓṭụcẓ ſme zwiediely,〃 drzyme wiervu||; A pak, že ſu rozomem ozdobeni, netolik 〃 neb vmienim, 〃 wieru = ale ſwym rozumem po domyſlu ſtihnuti mozem. Nebo, kdy by nebyli rozumem oſwieceni, nemohly by radoſti božie vczaſtni byti.

Take ſu nam y gmena gich niektera znama, Ze ſme ſlyſſely, když nam ge geſt piſmo gmenowalo pro gich vřzady niektere a, wierziecz tomu, myſlili ſme: Procz by miely taka gmena, kdy by nebylo ſkrze to domyſlu pochopiti

gich kuorow chwaly a rozlicznoſti? Byt nebylo rozdielu w gich vrzadech, nebylo by rozdielu we gmeniech. Neniet darmo, Zet gedni ſlowu andiele, druzy archandiele, trzeti Virtutes, Cztwrti poteſtates, Pati principatus, Sſeſti dominac̃ones, Sedmy Troni, Oſmy cherubin, Dewaty ſeraffyn. Protoz zá to mame, že tij duchowe ſwietij z toho porzadu gednoho nebo koru ſlowu božy andiele, tot geſt: poſly yazykem naſſym, Geſſto gich gednoho kazdy človiek (str. 100) ma dana ſobie, geſſto ſſele ge hoſpodin w ſluzbu pro ty, geſſto magy diediczſtwa ſpaſenie dogiti. Možem take za to mieti, ze nad tiemy ſu archandiele, to g̃t czeſky: wyſſy poſly, geſſto g̃t gim dale zgewna taynoſt božie A geſſto ne tak obecznie ſſele ge boh, Gedine pro niekake zwlaſſtie a welike poſelſtwie; Z nichz geſt byl onen weliky archangel Gabriel poſlan k diewie ſwate Pro tak zwlaſſtni a weliku wiecz, giez nemohla wietczie wiecz byti. Možem mieti za to, že nad tiemi ſu virtutes, geſſto tu mocz magi, =ze= ſkrze nie diwowe a zazracy diegy ſie na ſwietie k rozliczn‍emu napomenuti ſmrtedlnych lidij. Možem opiet za to mieti, Ze ſu nad tiemi Poteſtates, totiž mocný v wladani, Gichz mocy mocz zlych duchow ſkroczena bywa a zloſt zadrzana, aby ne tolik ſſkoditi mohly, yakz by chtiely, ale gedno tolik, czoz gim przepuſtie, Yakoz widie w tom wuoly bozy. Mozem mieti za to, že y nad tiemy ſu Principatus [geſſto] yako kniežata wſſech tiechto, gichz opatrnoſti nyzſſy wedu ſwe vrzady. A ſkrze ty wſſelike kniezſtwo ſwietſke ma ſwoy vloh, Xſp ſwoy zpuoſob, ſwe meze y ſwe promieny z gednoho krage do druhẹho neb ſwu pewnoſt. Mozem opiet nad tiemy rozomieti ty duchy, geſſto ſlowu Dominacônes a czeſky: panugicy. Neb ti ſu nade wſſemi tiemito Yako kral neb cieſarž nad kniežaty. A tak ſu kakehos ſwobodſtwa w ſobie, ze proti nim nyžſſy korowe, O nichz ſem mluwil do tee doby, ſlowu ſlu- (str. 101) zebni duchowe A, czozkoly poſobie a gednagy ti, geſſto kniežiecie mieſto prwnie pod nymi w duoſtogenſtwie držy Aneb opiet y doleyſſy až do poſlednich, wſſe g̃t to yako pod tiechto moczy a w gich panſtwu. Ale wſſak neyſu ſ| to giž duchowe naywyſſy ani kuor gich. Nad tiemy ſu geſſtie trzie kuorowe, gichz porzadem ma byti a geſt panſtwo tiechto. byt nebyli w tom porzadu, netrwalit by w ſwem panowani, Jako y zde na ſwietie ſeyde welike panſtwo, yakz ſie nedržy porzadu w ſwem vlohu, geſſto g̃t prawda gey vložyla dotud, ažt y zhyne. Protoz možeme za to mieti, ze welikym duoſtogenſtwim ſu nad tiemi welebnymi duchy opiet gini, geſſto tronowe ſlowu. Tron geſt ſtolice kralowa, na nyz ſedie y ſudy wynoſy. A tak andiele tito troni ſlowu, že ſu we wſſelikê pewni, bez pohnutie A tee prawdy y ſtawenie nižſſim ſebe podawagy a ſtanowie w nich. A proto ſu to prwni troni, Neb boh ſedij w nich A take, neſedielli by boh na nich pewnie, by nebyli to ſtolice pewne. Tu pewnoſti a tiem ſedienim mienimt vklidnoſt myſly a yaſnoſt a pokoy, geſſto wychazye nad kazdy ſmyſl. A to g̃t pewne welnutie ku prawdie. takyt geſt pan boh, w ſwych troniech ſedie, pewny w pewnych, ſudie wſſe s vklidnoſti, s yaſnoſti, w pokoyne myſly. A tak ſobie podobne k ſobie vſtawil troni. Možem opiet mieti za to, Ze cherubynowe, totiz duchowe tij, geſſto plni vmienie ſlowu, ſu nad tiemito, Geſſto (str. 102) kaks diwnie z plnoſti mudroſti, z uſt naywyſſieho yako z ſtudnice, z niež wzdy plowe, naczieragi a beru potoky vmienie wſſeho a podawagi

ſwŷ ſuſedom. A ſnad to g̃t rzeka ta, O nyž die ꝓrok: Byſtroſt rzeky obweſeluge mieſto božie. Možem za to mieti, Ze geſſtie nad tiemi ſu ti ſwati a przeblaženi duchowe, geſſto Seraſyn ſlowu, geſſto plagy w božy miloſti, Mezy nymiž giž a bohem nenie angelſkych ginych duchow. Tak ſu z gyſkr ohniem a ze zzhawe a przechotne božie miloſti zapaleni, Ze wſſechny gine duchy ſebu zapalugy v miloſti wruczy Tak, že kazdy gich, yako pochodnie horze a ſwietie, zažeha a ſwietij.

Dietky. (xxxi)

WSſemly g̃t tak milo a tak dobro diwati ſie tiem rzadnym korom tiech duchow ſwatych, w nichz g̃t tak zwlaſſtie božie welebnoſt vkazana?

Otecz. Milo g̃t a dobro ſrdcy tomu, geſſto g̃t zdrawe, neduhem duchownim nenakažene, geſſto mož vprzieti zrak w to diwanie, czyti tu woni, w te ſladkoſti pochutnati, ſlyſſeti, co by w niem mluwil hoſpodin. A kdy by tak czilo bylo, Ze by dotknuti ſie toho mohlo! Ale tielo, geſſto geſt poddano poruſſeni, obtiezuge duſſy; a bydlo na zemi odtiſka myſl a hrubu čzyni, geſſto myſli rozbroyne wieczy. A czież myſl muož ſie aſa na chwylku z hluku ſwietſkeho rozbroge vtiſſyti, dotkne niekdy ſtranku (n)ebe te pochotnoſti a tužyti po tom bude, by wſſeczka tam weſſla. Mluwie o tô ſwatý Bernart y die: O kak by to dobrze bylo, (str. 103) Bychom tam giž wſſichny we(š)ly, yamž g̃t nas giž ſtranka weſſla! Neb gedno ſamu myſly, yako vtekſſe ſie, weſſly ſme tam a geſſtie ne wſſy myſly, ale gedno ſtranku, a ſtranku geſſtie malu przieliſs. naſſe zadoſti, geſſto myſl trzie, w blatie ležie a lpye, vwažſſe, tieleſnu tiezkoſti gſucz obtieženi. A gedwa malitke znamenawanie myſly naſſie przedbieha tam, widrucz ſie odſud; a wſſak z takeho drobetka, geſſto geſt zde dan k vtieſſeni a ku poſylnieni nadiege, ſie chce ſrdcy pokrzyknuti: Hoſpodine, milugit ozdobu domu tweho a mieſto bydla twe[ho] chwali. O kdy by ſie wſſeczka duſſe ſebrala w gedno to, odewſſud ſwolagicz k tomu ſwe zadoſti wſſeczky, geſſto gie tržie w myſly, kdyz ſie toho bogy, gehož by ſie nemiel(a) bati; To miluge, gehoz by ňeſluſſalo milowati, zaloſti marnie a weſely ſie marnie giem geſſtie, A wſſeczka weſſla ſ tiemi ſwymi zadoſti, geſſto gy mohu tak tržeti, gſucz ſwobodna ode wſſeho takoweho, geſſto gy držy yako yatu v nieczeho [nietco] takoweho, A weſſla, rzku, tak wſſeczka k ſobie w prudkoſti duchu a w hoynoſti daru božie miloſti, Až by wſſy pamieti, wſſim rozumem, wſſym chtienim diwala ſie porzadu tomu, ſpatrugicz ta angelſka ſwietla a to, geſſto lono ſlowe abrahamowo, a pod oniem oltarzem, kteryz g̃t ten, O niemz ſie zmienuge ſwaty Yan w Apokalypſy, Duſſy ſwatych muczedlnykow, geſſto, v prawe gſucz ſſtole neb ozdobie, Druhe czekagi przēkoynie! O kak by ſnažnie takowa pokrzikla duſſe s oniem ꝓrokem (str. 104) a yako rzkucz: Gednoho proſym od Hoſpodina a po tom ſtanu, abych bydlila w domu boziem po wſſe dny żywota meho, Abych widiela wuoly geho a chram geho nawſſtiewila! Neb tam teprw zrziedlně widieti g̃t

woly božy, yako widucz ſrdce geho. kee g̃t, geſſto dobra ſlowe; kee, geſſto ſie dobrze libij, kee ſwrchowana! Tam geſt zgewno božie miloſrdie, myſſlenie pokoge, geſſto ſwym myſly; Zgewno bohatſtwie wſſemohuczieho, geſſto geſt to wſſe a takoweż ſmrtedlnym ſkryto, acz ſu y k tomu zwoleny. A že geſt y to k gich dobremu, žc geſt to gim do czaſu ſkryto, aby ſie bati a ſtrachowati neprzeſtaly, donidž geſſtie neyſu hodni, aby hodnie mohly a duoſtoynie wiecz milowati.

Sbozny, ktoz tam ſezřzy a pozna ty ſwate duchy; Neb y w nich diwnie vzrzie boha, vzrzy w tiech, geſſto Seraffin ſlowu anebo w miloſti plapoliczy, Geſſto nayprw magi od ſameho boha zapalenie tee miloſti, w nyž, kochagicz ſie ſamy nayprw, y nyzſſie ſebe zapalugy; kakt ta wrchnie miloſt miluge A gedno ſwu dobrotu a w kake miloſti ty, geſſto geſt vczinil, aby ge ſpaſyl, ſwu miloſti obchranuge, odchowa, drzy a cziſti vczyni, ſpalee poſſkwrnu przyrozeni gich mladoſti Jako plewy diwnym ohniem ſym nebo oniem A, zapomena gich neumyetedlnoſti, [a] vczini gie, aby duoſtoyni byli geho milowanie. vzržie =.= ſwatych cherubinyech, geſſto plnoſt vmienie ſlowu, kakeho vmienie geſt ten, od niehoz tito duchowe magi plnoſt vmienie ſweho, Genž ſam w ſobie (str. 105) ge(st) to ſwietlo, przed nymž nicz nikdiež nenie, by ſkryto bylo; Genz geſt oko, geſſto nikdy nenie zawrzieno A gemuž nenie trzeba gyneho ſwietla, neb on g̃t ſwietlo wſſeho ſwietla. vzrzy w tronich, z nich(ž) ſwe ſudy boh wydawa, kak newygde nicz zleho bez pokuty A nicz dobreho bez odplaty; Kak hodny ſudcze, w tiech troniech ſedie, wſſelike newinnye vtieſſen bude a tiežek winnye; A kak ſedij bez pohnutie ke wſſy prawdie, gehoz nicz nemož oklamati ani zkrzywiti na kteru [na kteru] ſtranu. widieti geſt w tiech andielech, geſſto ſlowu panugiczy, kake geſt ten pan welebnoſti, Gehoz gedno chtienim ſtogi y w andielech take panſtwo a ſtane wiecznie bez konce, Skrze nyež ſtogie y ſwietſka panſtwa do wole toho wſſech panow pana. Widieti geſt w tiech, geſſto kniezata ſlowu, prwnie pod panugiczymi drziecz mieſto, kak ten, geſſto geſt prwni poczatek wſſeho, wſſe rziedij a poſoby, gymz ſie wſſe držy. Widieti g̃t w tiech, geſſto ſlowu Poteſtates, Mocz magice, kak ten, gehožto mocy tu mocz magi, ſam, w nych ſa, wzbrani, co chce, a gym ony. widieti g̃t w tiech, geſſto Virtutes ſlowu a na ſwietie k wuoly božy diwy činie, kaka geſt to mocz, od niehoz tito magi taku mocz včiniti nezname wiecy, Geſſto, neyſuc zrzeyma, wſſak ſylnie wſſe, což chce, czyny, y neobykle lidem wiecy, geſſto pro neobičzey diwowe ſlowu.

Pak na[y]poſledy widieti g̃t tam w archandielech y w andielech, kak to o bohu ſprawedliwie ſwiedczy piſmo, že geſt gemu pecze o nas. (str. 106) A zdali tak nenie, Poniewadz ty ſlawne duchy vczinil k nam ſwymi poſly, aby nas nawſſtiewowali, tieſſili, k dobremu ponukali, tayne nam wiecy zgewowaly, w dobrem twrdili, rozum cziſtili, ode zleho oſtrziehaly a ſlužebny duchowe byli pro ty, geſſto magi oſeſti diedicztwo žywota wieczneho? A tak wſſe rziedie, wſſe poſobie tij angelſſtij duchowe, Berucz nayprw od boha, geſſto geſt ten duch wſſemohucy, Gehož mudroſti wſſe g̃t w ſwem porzadu zporzieženo a dobrotu wſſe ſie držy w ſwem porzadu.

Dietky. (xxxii)

Gyž to widime, ze, což fie diege zde na fwietie, wffe ĝt to angelfkym pofobenim a porzadem. Procz tehdy za lecycos neprofyme andieluow, ale boha, ano fie nezda podobne, by fie boh miel s naffymi malymi wiecmy obierati a neprazdnoft mieti?

Otecz. Ne tak, dietky, ale lepe tomu rozomieyte! widame we mlynie, ze ne mlynarz, ale kamê czyni muku. a tiem kamenem wrzeteno točzy, wrzeten(em) paleczny kolo, gymž opiet hybe na temž hrziedeli druhe kolo A to woda pudij, aby fflo wokol. a wffak ktoz muku chce mieti, neprofie wody ani kola ani žernowa, ale mlynařze, aby femlel, neb geft to mlynarz tak przi(zpuo)fobil, aby tak mlyn ffel do geho wuole. A tak mlynarz mele wiece než mlyn.

tot fem tak rzekl podle niekakeho podobenftwie. Ale onot geft nad to, w tee podobnofti gefftiet geft a welika podobnoft; neb czož geft boh zpofobil, aby czinil andiel, to tak andiel čzini, Že y boh to czyni, (str. 107) Ale wffak ginak boh a ginak andiel. Serafinowe plapoly milofti a y gine w milofti roznieczugy; Ale tij neyfu ten ohen, o niemž ĝt rzeczeno: boh ĝt miloft. Boh w nich fwu miloft roznieczuge, ze milugy; ale menie, než boh miluge, ani tak yako boh neb nyžffim czynem oni nez on, A takez oni gine w te milofti zapalugi, ale boh nad to. Cherubynowe fwietie, gfucz vmienie plni, w fobie fie lefknucz, w yafne gfucz prawdie a y gine w prawdie ofwieczugicz; Ale oni neyfu prawda ona wrchnie, geffto wffe ofwieczuge. ale oni, že fu tee wrchnie prawdy naywiecz vczaftni, gfu fwietly w ny, y gine w ny vmiely czinie a profwieczugi. ale nad to to czyny prawda fama. Troni fedie pewnie, bez pohnutie, to fudiece, co ma kdy byti a co z czeho; Ale darem toho, geffto w nich fedij a fudij a geffto ĝt ge vpokogil, gfa ten pokoy, geffto wychazie nad kazdy fmyfl. Panugicz(f) andiele panugi, že wyffieho nad febu pana magi a tomu flužie panowanim fwym, od niehoz magi, že panugi. A protož on prawiegie panuge nezly oni. Prwni pod tiemy yako kniezata pod fwymi kraly rziedie, pofobie, aby bylo toto tatko a toto takto; Ale moczy to czinie wffemohuczieho, od niehož fu y fami w porzadu vftaweni; A kdy by nebyli zrziezeni fami, take by nemohly porzediti. Moczny flowu to andiele neb poteftates, geffto fylnie zle trapie, aby ne wffeho mohly, czozby chtiely, ale gedno tolik, gelykoz widie w tom woly božie. ale ten, od niehoz tu fylu magi, to w nich czyni, (str. 108) neb on geft fyla. Virtutes, tij andiele wbuzugy fwym czafem frdce w lidech rozmarzela, znamenie czynycz neobyklaa. Ne ta mocz nebo mohutnoft, geffto w nich geft, czyni fkutky. to geft prawda, že take czinie; Ale proti tomu, yakoz on czini, oni yako by neczinily. A na to zrze prorok, die: Ty fy boh, geffto czinifs diwy.

Gfu przy nas andiele neb archandiele; ale buoh wlafftniege mnohem, že netolik przy nas, ale y w nas ĝt. Pakli diete, že y andiel mož w czlowieku byti, neodmluwâ. Pomnim, ze ĝt pfano: a andiel, geffto mluwieffe we mnie. ale wffak ĝt tu ꝓmiena: tak angel mož byti w nyekom, Ze podfftiwa k dobremu

a ponuka, Ale dobrym nemož czlowieka vcziniti; ale boh bude w niekom, že vczyni, ze dobry bude, Neodeyma ſwobodnoſti wole, ale ſwu miloſti promieni gy, ze dobremu bude chtieti, dobre bude w zadoſti trzeti A ſ nim duſſe geden duch bude negedna oſoba ſ nim ktery czlowiek nas bude ani podſtat gedna. Ale, yakož die piſmo: Ktoz ſie boha przidržy, geden ſ nim duch bude, Angel bude s duſſie a buoh w duſſy; Angel yako towařiš a buoh yako zywot gegie, gymž žywa bude. A tak, yakoz duſſe w czlowieku w oku widij, w vchu ſlyſſie, wonye wonie w chrziepi, czige chut w vſtech A we wſſê tielu dotczenym czige, takez boh geden w rozlicznych andielech rozliczne czyni wiecy· W gednych ſie vkazuge, aby myl byl; w druhych, aby byl poznan, A (str. 109) tak w oniech takto a w oniech takto; Až tak y w lidech, geden ſa, rozliczen ǵt ſwymi dary, acz kto czyni, geſſto zlee nenie, boh to czyni. A tak y w malych y v welikych potrzebach boh ma wzywan byti, Genz tak ſa welebny awſſak geho obmyſlem geho porzadem y naymenſſie plewiczka roſte y kazde zrncze geſt tu kdez ǵt Ani ktera ſtiê nepradu czyni ktery nepokoy gemu. Gemuž bud na wieky czeſt a chwala!

Dietky. (xxxiii)

DObrzes nam przypomohl k rozomu w tiech wyſokych nebeſkych wiec(ech), Mily tatiku! powiez nam take nietco o Ragy a o Adamowi.

Otecz. Cot ya o Ragy wiedie prawiti gineho, Gedine že geſt tieleſne, rozkoſſne bydlo, w niemž byl czlowieka boh vſtawil, by byl toho neprowynil. A tak piſmo prawie o naſſem otczy Adamowi, ze tak gey boh ſtworzil, aby mohl, w Ragy ſa, wiecz žyw byti a nemohl vmrzieti. neb yakoz mohl newinnu zachowati, w nyz byl ſtworzen, a mohl v winu padnuti, takez mohl oſtati w neſmrtedlnoſti a mohl w ſmrtedlnoſt vpadnuti; Neb dal geſt boh ſwobodnu wuoly ſtwořeni ſtworzeni rozſneͮ: Tak člowieku yako y andielu, aby mohl z ſwe wuole ſiehnuti k hodnemu neb k nehodnemu. Ale v welikem pokogy byl ſtworzil czlowieka w duſſy y w tiele. Netržyli w myſli czlowieka nehodne zadoſti, tahnucz ke zlemu, yako giž trze. Bez wuole nicz by czlowiek byl nepomyſlil, Wſſecka hnutie myſly byla by poddana (str. 110) wuoly bez neſnadnoſti, Jakoz gy nynie mame, že coſ bud gde na myſl, což bud trzzy w zadoſti, geſſto bych nechtiel; A acz ſie kdy nyeczemu obranyme, ale s pracy. y wſſeczka hnutie tiela byla by pokoynie poddana wuoly y vdowe wſſichny beze wſſie prace, Ne tak yako gyz, geſſto my ſie od nie oko wzhledy, yamž bych nechtiel; A obranimli ſie na chwili tomu, yakz ſie pozapomenu, opiet též bude. A tak y o ginych vdech tiela. ten pokoy w ſobie a tu mocz ſtratil Adam ſobie y wſſemu ſwemu pokoleny, geſſto w tieleſne zadoſti gde od nieho.

Gyz w te nayprw dane ſprawedlnoſti, geſſto by gy czlowieczie przyrozenie mielo mieti, negſme na ſwietie. Ale kdy by byl ſtal czlowiek, w pokuſſeni przemahage, ǵto geſt gedno ponuknutim dyablowym bylo ku przeſtupeny božie zapowiedi, a nicz w zadoſti nemohl dyabel roznietiti, byl by zaſlužyl

potwrzenie, ze by wzdy byl, nevmierage, w tee prawdie prwni ſweho przyrozenie, wſſy myſly drže ſie boha, we wſſem gey znage, co g̃t na ſwietie ſtworzeneho, Aby pak y wzat byl bez ſmrti do onoho bydla blaženeho. Neb duſſe miela by poznanie pr̄ady we wſſem, co geſt na ſwietie, a mocz, aby ſie mohla drzeti tee prawdy, a tielo by nebylo mielo y gedine w ſobie protiwnoſti. A tak duſſe, že geſt przyrozenim neſmrtedlna, wlewala by tielu ſylu a mocz a neſmrtedlnoſt a rozum by chowala geho; Nebo take tak porzadnie byl boh ſgednal w tielu czlowieczicm elementy, (str. 111) Aby nebyl prziekažen geden druhemu; A [a] od drzewa zywota byla by žywoſt czlowieczie poſylu brala a neſmrtedlnoſt [a]zwlaſſtie, acz y ſkrze to byl by boh drzal ſwym zpuoſobem czlowieczy žywot. A byl geſt take darowan člowiek od boha, že čtweru miel wnytrzny pomocz, aby ſie przidržal boha: Swiedomie to, geſſto ſlowe ſynderezyſs; rozum oſwieczeny a miloſt: Swiedomie, aby k tomu ponukalo, co geſt dobre; ſynderesis, to g̃t kakas gyſkerka w myſly, geſſto wrtrze ꝑti zlemu; Rozum, ten by byl tak oſwiecen, že by znal boha a ſam ſie czlowiek a wſſe, co geſt na ſwietie; a miloſt, ta by ſſla vprziemie po rozomu, Ze by tak kazdu wiecz važyla, yakz geſt, a milowala, Miery ſwe dotahnucz k kazde wieczy a neprzetahnucz. Ale wſſak tomu rozomieyte, zet by miel byl poznanie boha ze tak plnee, yakoz w nebeſiech bude, ani tak potuchle, yakoz zde geſt; ale nad toto a pod ono, w nyemz by byl miel weliku rozkoſs A pak z te rozkoſſy byl by wſſel neb wzat, nevmierage, w nebeſke bydlo. Neb dwoge dobre byl boh czlowieku przypoſobil: Gedno w ragy, geſſto g̃t mielo mynuti; druhe w nebeſiech, genz ma trwati wieky wiekom. Protoť g̃t byl dwoge dal czlowieku przikazanie, aby gednym miel gedno, druhym druhe. A geſſtie prwe geſt bylo yako dwoge: Gedno g̃t bylo, aby gedl owoce w ragy; druhe, aby roſt a plodil ſie. tiem ge miel bydla w ragi zaſluzyti ſobie a plemeni ſwemu. kdy by nebyl gedl, ztratil by to byl bydlo (str. 112) ſobie; A kdy by ſie nebyl plodil, ſwemu by (byl) plemeni ztratil to bydlo. Druhe boh zapowiediel gemu, aby negedl owocze držewa gednoho, aby tiem poſluſſenſtwim zaſlužil dobreho ſlybeneho, geſſto geſt w nebeſke rozkoſſy przyprawil člowieku. A když geſt nedrzal božie zapowiedij, ztratil rozkoſs rayſkeho bydla, vpadl w ſmrt a w hubenſtwo a prowinnil nebeſke bydlo; Gedine že przewelika miloſt božie nalezla ceſtu, aby mohl czlowiek, ale s wietſſy praczy, dogiti kralowſtwie nebeſkeho.

DIETKY. (XXXIV)

TOt g̃t prawda, zet geſt welike hubenſtwo vmrzieti; ale ginak dobro geſt na ſwietie byti.

OTECZ. Zda ſie dobro, ktoz lepſſieho nerozumie; ale ſ tiem dobrym, co geſt geho na ſwietie, mnoho prace potyka lidij a nechut. Neb boh wſſemohucy w ſwe mudroſti zporziedil ſtworzeni rozomnemu troy prziebytek. W gednom nenie nicz dobreho, ale wſſe zle a zlee nayhorſſie, to g̃t: peklo. A w druhem nicz zleho nenie, ale wſſe dobre A naylepſſie dobree, to geſt: tam w nebeſkem

kralowſtwi. Trzeti geſt ſwiet tento, w niemž ġt y zle y dobre ſpolu; Ale nenie zle nayhorſſie ani dobre naylepſſie. A nenie tak zleho, by k nyeczemu nebylo dobre, Ani tak dobreho, by niekomu k nyeczemu zlee nebylo. A to geſt proto, že zde na ſwietie nenie wzdy byti. Y geſt dobre, aby czlowiek, okuſſe zleho protiwneho, y ſtrziehl ſie, aby neprzyſſel k horſſiemu a, dobreho okuſſie, aby ſtal po tom, aby dobreho doſahl (str. 113) naylepſſieho a geſſto by wzdy trwati moh(l)o. A y kakt ġt w ragy bylo dobre bydlo! wſſak zle bylo, ze geſt mohlo ztraceno byti, a vpadnuti mohl z nieho czlowiek w ſmrt a w to hubenſtwo, co geſt geho na ſwietie. A pakly geſt kto buyny a mlady, ſylny, geſſto ma ſwiet po ſwe wuoly, mny, že geſt na ſwietie dobro byti, wyz: geſtlit dobro w takem nebezpeczenſtwi byti, Newieducz, budely vwrzenu byti v wieczne horze, kdez nenie y gedne vtiechy, a to wzdy magicz hotowo, ze ġt to wſſe ztratiti, czoz kto miluge, geſſto ſluſſie k tomuto ſwietu.

Rozmyſlte ſie, mile dietky, kake ġt to dobre, geſſto nenie vſtawne a ſnad k tomu y neſnadne a lopotne, praczne, ſſkodne neb necztne, kdyz geſt to milo, geſſto[ne]ma tak milo byti; A to nemilo, geſſto by mielo byti milo. a nechzt by pak bylo dobre, vzyteczne, rozkoſſne y cztne tomuto ſwietu; Wſſak zde vſtawňe a wieczňe nemož byti: Dnes zdraw czlowiek, zaytra ſnad nemocen; dnes kraſen a zaytra ſnad ohawen; Dnes bohat w ſboży, w czeſt, w przately a ſnad to ſtratij welmi brzo; dnes mil niekomu neb niekto gemu; gednežt ſie hniew wzbudij A gelikoz miel w tom liboſti, bude tolikez neb obapol mieti neliboſti. A co ġt na ſwietie ktere lahody, by ſ tiem nebyl nedoſtatek? Gieſti ſie chce, tiezko negieſti a chutno gieſti: Dotud by gedl, až by opiet bylo tiezko gieſti. Též o ſpanij, tez o bdieny, tez o ſtany, tez o ſedieni y o wſſech wiecech. Dotud by byl s milym przietelem, azt by ſie (str. 114) ſteſklo, že poydeſs od nieho. a kteraka ġt ſtaloſt wieku naſſeho, kdy poſtogy czlowiek w ſtawu gednom? Weczas mladiatko czlowiek, ten wiek myne, bude dietetem. A to tak mine, ze y s pamieti to wſſe wygde, kak ġt tu byl. O co wyda plače w ſwe teſknoſti a w neliboſtech, než doroſte! až pak doyde wieku, w niemž muſy rozliczuu o ſobie pracy neſti a ſtrpieti mnohe puotky, až ſtaroſt przide a s nemoczmi druhdy; Až y ſeſſloſt prawa, w nyž y czlowiek po(tuchn)e w zraku, w ſluchu, pamiet ſtrati, Rozum a ſmyſl a w horzy bude, až pak naypoſlez y ſmrt przide. a co ġt w kazdem wieku zwlaſſtnich przihod ą biedy, kto by wſſe počzetl, geſſto mnohym y dogiti nedadie dalſſich wiekow, Ale nezraleho czlowieka geſſtie aneb drzewe, nez ſluſſie, wyzraleh(o) wyluczie z ſwieta? A czo ġt teſknoſti, kde ſie ġt kto wiery nadal a miloſti a z prawa miel mieti a nebude, To ty wiedie, geſſto ge to potykuge. Protoz onen ſwaty muž, Yob, zkuſyw hubenſtwa tohoto ſwieta, prawieſſe: Czlowiek, geſſto ġt porozen z zeny, kratky ſa czas żyw, mnoho naplnien hubenſtwa, wzeyde yako kwiet a zetrzien bude a w temž ſtawu nikdy neſtogy.

Ale wſſakt prawi, žet ġt dobre na ſwietie dobremu byti; Neb czim zde wiece ſtrpy prace, puotek, czaſu w dobrotie, tiem wietſſy czeſt a chwalu bude mieti. acz kdy pohyrzi, wſtanely, to pohyrzenie ſ nyeho bude ſpaleno ohniem pokanie neb božie miloſti aneb cziſtcem onoho ſwieta; Ale co geſt kdy dobreho vczinil, bude gemu wſſe zacho- (str. 115) wano ķ wieczne odplatie.

Dietky. (xxxv)

O Tatiku, Ze g̃t take bydlo w ragy nam ztratil naſs otecz a podrobil nas w take hubenſtwo!

Otec. To g̃t, tak: želeti mame, ze g̃t krzyw byl naſs otecz proti bohu; ale kohoz by nas též potkalo, což by vczinil? a my y tak mnohokrat hyrzyme y hrzieſſyme proti bohu a giž widucz, Ze mſti zleho. ale czlowiek, kdyz we czti bieſſe, nerozomyel. Protoz nemieyme k otcy naſſemu vkrutne myſly a budme wdieczni bohu, Ze g̃t to odpuſtil gemu a nam ceſtu przyprawil, abychom mohly s wietczy chwalu do nebes przygiti, a dal nam lepe y w padu naſſê ſwu weliku poznati miloſt. A wyzme, kterym czynem g̃t oklaman naſs otecz, abychô ſie pamietliwiegie ſtrziehly dyabelſkeho podtrhnutie. Y geſſtiet nas ſtary naš neprzietel laka, chtie podtrhnuti w tom podobenſtwi, yako geſt tam w ragi Adama podtrhl, Zawidie ſſtieſti czlowiecziemu, geſſto g̃t miel z bozie miloſti, y chtiel proti czlowieku wzbuditi hniew wſſemohuczieho, A wieda, že toho ginak neprzywede, Gedno acz by v winnu czlowieka wrazyl.

I w tom pak vczinil dyabel chytrze. nepodſtupil ynhed muže, ale ſſel k ženie yako k mdleyſſy a lſtiwie proſſel gegy vmyſl. Otazal gy nayprwe: »procz wam boh zapowiediel, aby negedly ze wſſeho drzewa w ragy?« A [když] ona rzekla: »an nam dal gieſti ze wſſeho drziewie, Gedine nam vkazal, abychô negedly ſ toho, abychom ſnad nezemrzely.« Ale boh byl g̃t to bez ſnadu rzekl: »Když (str. 116) budete gieſti z toho drzewa, vmrzete.« Tehdy dyabel wida, že neplnye wierzy Ewa przikazani a rzczeny, by zemrzely, kdyz gieſti budu zapowiedne; Slyſſaw od nye, že geſt rzekla: »ſnad abychom nezemrzely«, Pro neſylnoſt gegie wiery ſylniegy byl a potwrdil gie w gegie newierze, aby božiemu newierzila powiedieni, rzka: »Nikakez ne zemrzete, ale yakz toho drzewa owoce okuſyte, budete yako bohowe, wieducz zle y dobre.« A žena, widucz, že geſt hledati drželo kraſne a pochotne owocze geho; a dobre ſie gy zdalo, aby y s mužem yako boh byli, wieducz zle y dobre, wzala owoce y gedla a dala mužy a muž take gedl A ſpolu bozie przeſtupili przykazanie a w hniew božy vpadly.

Ale geſſto die ſwaty Pawel: »Adam nenie ſweden, ale Ewa g̃t ſwedena,« Tak g̃t tomu rozomieti, ze dyabel ſam neſwedl Adama, ale žena gey ſwedla geſt; A take Adam newzal toho w ſrdce, by yako boh byl, Ale pro miloſt, ge(žto) gy miel k ženie, nechtie gie ſmutiti, gedl ſ ny, kdyz podala gey; Ale ženie chtielo ſie byti yako boh. a tak, ze w tom menie Adam ſhrzieſſil a wiece Ewa, wzal Adam prokletie gedno, kdyz rzeczeno gemu: »W potu ſwe twarzy budeš ſwoy chleb gieſti, zes poſluchal ſwe zeny.« Ale ze g̃t žena wiece winna, chtiewſſy yako boh byti, Porobena g̃t mužy, kdyz wzala prokletie proti tee hrdoſti, Ze gy rzeczeno bohem: »Budeſs pod mocy mužowu.« A že ſie kochala w liboſti drzewa rozkoſſneho, Druhe g̃t gy prokletie dano, kdyz boh k ny rzekl: »Rozmnozymt praczy twu a w boleſti budeſs plod ſwoy (str. 117) roditi.« ale y muž y žena, kdyz ſu zapowied bozie przeſtupili, w ſmrt ſu vpadly.

Dietky. (xxxvi)

Y Procz geſt boh ſtworzil andiela toho, geſſto by tak zly byl, aneb czlowieka a wieda, ze nezdrzy geho przikazanie?

Otecz. Drzewet ſem řekl, Ze geſt wſſe vczinil ꝑ ſwu dobrotu, aby wſſe podle ſweho pochopu vczaſtno bylo dobroty geho, A ze geſt chtiel a chtienie geho nicz nemož przynutiti, ſwobodne g̃t: czoz chce, vczyni; coz chce, przepuſti. We wſſem ſwu mocz vkazuge: dobre czyni, zle przepuſſtie; Neb nemoz gemu y gedna zloſt byti ſſkodna. a to chcze ſwym vkazati, geſſto lyboſt budu mieti, diwagicz ſie diwoſtem geho. a tak wierziti mame.

y domyſl naſs toho dochazie, ze geſt tak dobry boh, že by nicz zleho neprzepuſtil, by k nieczemu dobre nebylo. A tak geſt řekl o dyablu, naſſem pokuſſitely a protiwniku: Ne yako vkrutny wzbudilt ſem gey. Neb dyabel, acz y zlym vmyſlem, dobrze nam czyni, kdyz ſtogime w pokuſſeni, Ze on nam k wiecžne radoſti koruny kuge. A pak wiecze než gedno g̃t hodne, aby y z andielow padly y czlowiek padl; Neb to vkazuge, že wſſe ſtworzenie geſt promienno w ſobie A yakož geſt z niczehoz, tak by ſebu ſamo k zahynuti tahlo. Gediny boh geſt bez promieny A to, co ſie drzy boha, ſ tolik geſt, gelikož boh držeti ge raczy a prepuſtie zle, že vmie z toho wybrati dobre.

A tak przepuſtil czlowieka padnuti až y w ſmrt, aby ſwu weliku miloſt nad nim vkazal, ze g̃t až y vmrzieti raczil, aby gey nawratil, že g̃t nechtiel (str. 118) moczy, ale prawem czlowieka wynieti y dyabelſke moczy. A to g̃t take prawe, kdyz geſt dal rozumnemu ſtworzeni ſwobodnoſt wuole, aby dal take y mocz ke zlemu neb k dobremu ſie obratiti, aby dobrzy wietczy chwalu miely, Ze, mohſſe zle woliti, wolili dobre. A tak chtiel boh, aby wſſe bylo od nieho, czoz ſluſſie na nie, A, yakoz ſem rzekl drzewe, aby dobrzy, trpiec od zlych, odplatu wzely.

Dietky. (xxxvii)

K Vdy geſt to prawda, geſſto boh geſt rzekl Adamowi: »kterehozkoly dne okuſyte toho drzewa, vmrzete,« an byl mnoho let potom žyw?

Otecz. Zywot Adamow y na(s) wſſech byl g̃t boh a ten g̃t rziedil a drzal w nyem ten porzad žywota toho bez nedoſtatku rozkoſſneho. A yakz odſtupil hrziech(e)m czlowiek od miloſti božie, ynhed vpadl w ſmrt, hnul ſie w niem porzad, hynuti poczal a ſtarati ſie. Nemohlo, nehyna, ſtati yako drzewe w ſwem žywotu przyrozenie. A tak zpiewa koſtel žaloſtnie: »Media vita î morte ſumus.« W kro(k)ot aneb proſtrzed žywota ſme w ſmrti, totiž když w krokot, buynie, yako ktwe naſs žywot, ſme w ſmrti. A tak ſwaty Auguſtyn, mluwie o zdeyſſiem žywotu naſſem, prawi, ze newie, kak by gey podobniegie gmenowal: Zywotemly ſmrtedlnẏ czyli ſmrti žywotedlnu? A pak toho doliczuge w kniehach o mieſtu božiem, Ze ynhed byl Adam w ſmrt vpadl a y my, zywi gſucz, w ſmrti ſme. Neb wzdy hyne a ſtara ſie, ano vbywa geho, naſs žywot.

A kdyz ſkoname žywot tento a zbudê (str. 119) geho, tehdy zbudem ſmrti teto a ſkoname gi. A tak rziekagi: »Toto ſie ge ſtalo po geho ſmrti.« Neb kdyz g̃t po ſmrti, yakz g̃t domrzel, tehdy g̃t w ſmrti byl, doniž byl nedomrzel. A tak ynhed Adam vpadl w ſmrt a wſſichny, ktož ſie rodime z nieho, podle przyrozenie gyž poruſſeneho ſme w ſmrti. O ſme ſynowe a dczery hniewu, nemame tee przyrozene prawoſti prawdy, geſſto bychom gy miely mieti, w nyž byl Adam ſtworzen!

A to g̃t obeczny naſs hrziech przyrozeny te prwe nemieti prawdy, w nyz czlowiek ſtworžen, a miel gy mieti. A tak vpadly ſme, gelikož k duſſy, we cztweru pokutu: w neſylnoſt, nerozum a we zlu woly a že na(s) trzy w myſly neſtatecznoſt. a z toho y tielu nam przychazie rozliczna pracze, neduh rozliczny a boleſt. a pak z toho ze wſſeho bywa dokonanie ſmrti tieleſne y duchownie, Ze dotud mrzie tielo, dotud tlee, ſtarage ſie, az y bude zrziedlno po ſmrti, Ze g̃t w ſmrti bylo, kdyz ge giž ſmrt wſſie wiecy przemož. A z tee pokuty take ma tielo, ze ſhnige a w prach ſie obrati a w popel. a duſſe take ma z one ſwe pokuty cztwery: že nelze gy widieti boha a byti g̃t gy y s tielem rozluczenu, kakzkoly geſt ſ nim w ſwazku miloſti czlowiek geden. a tak ztratil czlowiek nepoſluſſenſtwim zde na ſwietie rozkoſſne bydlo a dar ſlibeny nebeſkeho bydla, geſſto by byl wzal w ſwoy czas, nevmieragie ani okuſſuge horzkoſti ſmrti. A wſſak boh w ſwem miloſrdij mohl y vmiel y nalezl ceſtu ſpaſenie lidu ſwemu, ktoz budu chtieti geho byti a pogdu gy. (str. 120)

Dietky. (xxxviii)

Když geſt czlowiek tak lehce važyl toliko dobreho a male nezdrzal zapowiedij a moha zdržeti, kak geſt kdy boh zapomniel tee p̃ti ſobie krzywdy a vczinil Pomocz gemu, aby tak w ſmrti nezahynul, Jakož g̃t dyabla wiecz oſtawil w zahynuti?

Otecz. Y kto žiwy mož to obmyſlyti, kak g̃t welike božie miloſrdie? a wſſak nenie menſſie ſprawedlnoſt geho, wſſe g̃t w nevmiernoſti moczy geho. Protoz, yako ſem rzekl drziewe, Gedine z ſwe dobroty ſtworžil rozomne ſtworzenie, aby vczaſtno mohlo byti dobroty geho. A když ſtrana andielow padla, Nemiewſſy y gednoho odgynud ponuknutie ke zlemu neb oklamanie, gedine z ſwe hrde wuole hnula ſie g̃t proti bohu A, gſucz wyſſieho przyrozenie, nez byl czlowiek: Zdalo ſie g̃t bohu za ſprawedlne, aby ta ſtrana tak zahynula a nemiela pomoczy geho, Ale w ſwem zuoſtala zapekleny. Ale wida, ze czlowiek dyablem przeluzen a menſſie° byl duoſtogenſtwie w ſwem przyrozeni A že wſſeczko czlowieczie przyrozenie bylo by tak zahynulo: Slitowal ſie, przyprawil ceſtu, po nyž by mohl czlowiek nawracen byti k ſpaſeni.

Ale aby nevczinil toho boh gedno ſwu moczy proti dyablu, Chtiel prawdu w ſwe mudroſti ſmrt zemdliti a dluh ſmrti za czlowieka zaplatiti a prokletie zbawiti czlowieka ſmrtedlne°. Tot geſt prawda, krzywie g̃t dyabel' czlowieka w ſwe moczy drzal w ſmrti, Neb ge geho lſti dobyl. mohl by byl boh v praw- (str. 121) die ob tu ſtranu moczy dyablu odgieti czlowieka; ale že

geſt v prawdie drzan ſmrti, z ſwe wuole hrziech vcziniw, Chtiel boh prawdu gey k žywotu tu ceſtu, kteruz on wiediel hodnu k tomu, nawratiti. a aby weliku ſwu miloſt vkazal, prziyal czlowieczenſtwie ſyn božy, ta wieczna mudroſt: Byl czlowiekem y geſt. ale tak czlowieczie prawe prziyal przyrozenie, že ġt bylo beze wſſeho hrziechu, bez poſſkwrny, Take že nebylo dlužno w niem ſmrti, Ani to prokletie lidſke geho dotykalo; a wſſak praczowal, ſtaral ſie y neſl to prokletie, až y ſmrt trpiel, aby, neyſa dluzen, za ny zaplatil dluh naſſie ſmrti A ſwym až do ſmrti poſluſſêſtwim nahradil neposluſſenſtwie Adamowo. A kakzkoly my ſme byli poddany wieczne ſmrti, wſſak že boh wieczny trpiel za ny ſmrt, acz y ne wiecznu, dluzen gie nebyw: Stal ſie geſt za ny odklad, ač ſme lid geho, Neb ġt pſano: Ont ſwoy lid ſpaſy A yakoz w Adamowi mru wſſichny, tak w kryſtu wſſichnij obzywugy. Amen.

Dietky. (xxxix)

NEbyloly by bylo na tom doſti, aby as lehku ſmrti kryſtus vmrzel a poczeſtnu?

Otecz. Doſti by bylo, ale chtiel hoynu ſwu miloſti| vkazati a take aby, widucz tak tiezku ſmrt geho a ze ġt znamenal wſſechno prohrzieſſenie naſſich ſtaroſt. A czym ſie ġt gich hrziech obtiezowal a za kazdu wiecz trpiel nietczo, zwlaſſtie winny ſie lekly geho welike ſprawedlnoſti, ze niczehoz zleho nenecha bez pomſty. Ay za nepo(slu)ſſenſtwie Adamowo poſluſſen byl až do (str. 122) smrti, Sſel na ſwu ſmrt, neſl na ſwu pleczy ſwe ſmrti drzewo! Ze ġt bez dieky Adam w ſmrt vpadl, zawinnyw gie a wiecz z nye nemohl, Cryſtus dobrowolňie beze wſſie winny ſmrt trpiel, wſſiczku mocz mage y položyti duſſy ſwu y opiet gy wzieti. Shrzieſſil czlowiek, yablko z drzewa vtrh, a kryſtus mieſto toho yablka dal ſie na drziewie powieſyti. Czlowiek chtiel yako boh byti a kryſtus dal ſie na potupnu ſmrt weſti yako lotra nehodneho. Czlowiek liboſt mie(l) w kraſe drzewa zapowiedneho a kochanie a vpadl w poruſſenie wſſech vdow y wſſech ſtran tiela ſweho A kryſtus, chtie to nahraditi, trpiel we wſſech vdech y we wſſech ſtranach tiela ſweho tiezku boleſt. A ze neſprawnaa, przieliſſna miloſt byla mezy Adamem a Ewu a liboſt, kdyz ſta ſobie powolila w przeſtupeni božie zapowiedij, y myſl ġt gich poruſſena. Proti tomu y myſly geſt trpiel kryſtus z cziſte miloſti, ſlytowanie w ſrdcy mage, wida ſwu matku w zamutcze a tiech lotrow muku, ġto ſ nim byli vkržyžowani.

A tak, czož ġt koly trpiel kryſtus, nicz ġt netrpiel na prazdno; acz my y nemozem wſſemu rozomieti. A trpiew za ny, dal nam a oſtawil przyklad, Ze, nebudemly ſ nim trpieti, nebudem ſ nim kralowati. A tak nam przipoſobyl kralowſtwo, yakoz gemu przipoſobil otecz geho. ale wſſak nemnyete, byt byl muſyl zaſluzyti ſobie, trpie, kralowſtwa; ale nam geſt geho zaſluzyl, ktoz geho budem. Pak ſyn božy vmrzew, wſtal ſkoro z mrtwych, aby wzbudil nadiegy naſſy, ze take wſtanem; a (str. 123) wſtupil w nebe y kraluge, abychom czaku k temuž miely. Poſlal apoſſtolom ducha ſwateho a y geſſtie ſſele,

komuž račzy, ktere(ho) daru. Neb rozliczňe rozlicznym ſwe dary dawa a wſſe w gednom duchu ſwatem: Onomu toto da a toto onomu. Ay kak ğt boh miloſrdny! zaſſleho czlowieka nawratil, Ale tak, aby drzal poſluſſenſtwie we mnohych wiecech, geſſto geſt drzewe w menſſiem nechtiel poſluſſen byti. Neb, acz ğt boh z ſweho miloſrdie raczil czlowieka oprawiti, wſſak z ſwe ſprawedlnoſti oſtawil pokutu czlowieku, donidž ğt na ſwietie, y na tiele y na duſſy. Ale kdyz ſtogime w miloſti geho w poſluſſenſtwi, ačz y s praczy, doydem kralowſtwie nebeſkeho a bude nam to s wietczy chwalu, než bychom byli z rage tam bez pracze przyſſly. a bude nam y to vtieſſeno, že geſt taku k nam miel pan boh miloſt, ze ſme krwi geho a ſmrti geho wykupeni. A to budem take mieti y nad andiely vtieſſenie, ze vzrzyme boha y tieleſnym y ſrdecznym okem w czlowieczſtwi naſſem. a že geſt naſſe przyrozenie, ale ne angelſke, prziyal w ſwu oſobu, Budem y w tom vtiechu mieti, vzrzecz, w kakem nebezpeczenſtwi byli ſme na ſwietie A že gſme miloſti božy wyſſly z nieho y z gyneho mnoheho hubenſtwa tohoto ſwieta. Amen.

Dietky. (xl)

WSichnyli lide budu ſpaſeny, když ğt ſpaſytel za weſſken ſwiet vmrzel?

Otecz. By y wiece ſwietow bylo, doſti by bylo wyplaty newinna, draha (str. 124) krew ſyna bozieho za wſſeczky, A by byli y nayhrzieſſnieyſſy y naywiecze prowyn(i)ly. Ale pſano geſt y andielem zwieſtowano, ze on ſwoy lid ſpaſy. Ktozt newierzy w nieho, tit neyſu geho. ktozt netbagy geho vſtawenie, netbagi koſtelnich ſwatoſti, geſſto on chce, aby z poſluſſenſtwie drzany byli, aby kazdy nahradil tiem y ginym nepoſluſſenſtwie Adamowo a Ewino, neyſu lid geho. A geſſtie y z tiech ne wſſichnyt ſu lid geho, geſſtot rziekagy gemu: Pane, pane! a koſtelnie ſwatoſti przygimagy, Ale ne toho vžytka, geſſto geſt w ſwatoſtech. Neb mnozy vſty cztie boha a tiemy wieczmy niekterymi, ale daleko ğt od boha gich ſrdce, gimž die on, Acz by we gmeno geho y prorokowali neb diwy czynili: Newiedie was, gdiete ode mne, geſſto czinite neprawoſt. Mnozyt zhynu, geſſtot chtie krzeſtiane ſluti, dyabelſku lſtij gſucz oklamani a chytrym geho podniecenim ſwiet milugicz wiece než boha. Swiet mienymt rozkoſs tiela neb mnoho ſbozie aneb czeſt tohoto ſwieta, a to ğt ſamo w ſobie nezle a dano ğt bohem ku pomoczy ſlužyti bohu; Ale yakz kto nebude pro ktere z tohoto na boh tbati a wiece než prawdu niektere z tohoto milowati, oklamant geſt. A bywat to, žet niektery tak miluge czeſt, ſbožie neb rozkoſſne bydlo tiela, ze draze to wažy než prawdu; vczyni krzywdu, chtie doſieczy neb drzeti nietczo z toho, Acz ſluzy bohu, acz zada pomoczy geho, ale gedno chtie ſwiet mieti po ſwe wuoly. By mohl bez pomoczy božie wlaſti ſwietem, netbal by na (str. 125) buoh, yakz y netba v prawdie: Nemiluge (boha) nade wſſe; ale ſwiet geſt gemu milegy než boh, kdyz ne toho hleda, by ſkrze ſwietſke wieczy boha doſſel a nalezl gymi miloſt geho; Ale chtiel by, nemožly ginak, aſpon aby ſkrze bozy pomocz mohl ſwiet mieti po ſwe woly,

w fwietu czyl ulozyw fwe zadofti. fud to, kto račzy, Geftlit taky hoden fpafenie, lečzt fie nawrati?

A to wnytrz w myfly duchownie zleho ducha obelfftienie, sfwedenie s prawdy czlowieczie myfly Prawiet fie tymž podobenftwim ftawa, Yako ĝt fie w ragy bylo ftalo o onom držewu zapowiednem. Neb když ĝt gyž wykupen czlowiek, krztem obnowen, zwolen k diediczftwu nebefkemu; ale že ma gefftie pokutu prohrzieffenie, pofoffnoft k hrziechu a boh dal przykazanie, aby nade wffe milowal gey czlowiek, y. že ĝt gym oprawen, aby dogiti mohl w niem plneho fweho dobreho: To zly duch wida, przichazie leftnie a podtrhuge, yako geft byl Adama oklamal w ragy, Neb k zenie ffel prwe a potom ženu oklamal take y Adama. Takez w czlowieku ĝt rozum, geffto moz wyffie duchownie wieczy rozomieti, a geft tielefenftwie, geffto z zadofti tahne k nyzffym wiecem. Y ĝt rozum yako muž a to tielefenftwie yako žena y ma muž wlafti ženu a panowati nad ny. A tak dyabel, chtie člowieka zawefti k milowani fwieta, poyde, wzbudij nayprw tielefnu žadoft k lahodam tohoto fwieta. A pak fkrze to bude y rozum oklaman potom, kdyz fie weffken obrati po tielefne zadofti a ftane po tom, aby miel fwiet (str. 126) po woly človiek, netbage, co potom bude. Ay kakt zawodij czrt lidij od boha! Nayprw aby fwiet tento milowali a z toho pak wplete ge w hrdoft, w zawift, w hniew, w tuzebnu lenoft a w fmutek, geffto fmrt czyni, a w lakomftwo, w lakotu, w fmilne milofti; A po tom gedno ftogy dyabel, aby czlowieka wieczneho zywota zbawil a w fmrt gey odwratil zafie.

Dietky. (xli)

CZo gich tehdy zatraczeno bude A kto geft, by fwieta nemilowal? Kto geft, by z tiechto wieczy nezaffel w niekteru, geffto fmrt czinie? A giž fe nenie druhe krztiti, což tehdy než fmrt wieczna lidem?

Otecz. Neniet tak ruka bozieho milofrdenftwie vkracena ani tak neobmyflnie prolil ĝt kryftus fwu krew drahu; Ale dal geft mocz ne gedno krztu, ale take y giný koftelnim fwatoftem, Mezy nymiž pokanie druhy krzeft flowe. To, kdyz geft prawe, donyzd| človiek zde na fwietie, nikdy nenie pozdye. tot fhlazuge take hrziechy. O tom božiem milofrdij mluwi fwaty Rzehorž, wzem ono flowo: Y zdaly wrtadlem prowrtafs lanytwu anebo licze welrybu? y die, mienie dyabla tiem welrybem: Dobrze hofpodin prowrtal geft licze welrybu. Neb mocy fweho milofrdie tak geft zgednal proti zlofti naffeho ftareho neprzietele, Ze mnohokrat y ty ztraty, geffto gyz byli w vftech geho, Neb ty, geffto, bywffe w hrzieffiech, y wygdu z nych a budu k newynnye nawraczeni, yako by dyablu z vft wypadly.

A kto geft, by vffel vft welryba toho? Kto (str. 127) geft, by fie hrziechu nedopuftil? Ktoli by take z vft geho, když pohlti koho, mohl vgiti, kdy by lanytwa licze geho nebyla prowrtana? Zdali geft nedrzal fwateho Petra, (když) Boha zaprzel? Zdali geft nebyl Dawida popadl w fferednem fmilftwu? Ale kdyz z gich kazdy pokanim fie nawratil k žywotu, zuft z vft ztratil ge ten welryb fkrze lanytwu licze fweho prowrtaneho.

Ay czo ſme ſwemu dluzni wykupitely! neb y wyſtrziehal nas, abychom newchodily w vſta ſwemu neprzietely; y doprzal, abychom geſſtie z vſt geho wygiti mohly. Neodyal g̃t y hrzieſſnym nadiege, kdyz g̃t prowrtal lanytwu licze geho, aby bylo vteczy kudy. A tak hoſpodin y dal czlowieku przikazanie, aby nehrzieſſil; Y dal hrzieſſnym pokanie, aby nezuffal y žadny.

Ale wyzme take, když zrzyme k bozie dobrotie, abychom gie neobratily k ſwemu zlemu. Neb gdeli (kto) dobrowolnie w hřiech proti božy zapowiedij, vſſage, že ma welryb dierawe licze, Tudiezt die piſmo: Hrozno g̃t byti okolo zubow geho! ktoz to wie, az zahryzen budeſs aneb pohlczen? Protož nenie bezpečno na božy miloſt y hrzieſſyti y dlyti pokanim. A kteru chce omluwu mieti, ktoz w vſta wklone welrybu tomu, gſa wyſtrzežen; anebo, budely pohlczen, newygde prowrtanim licze geho? A tak die ſwaty Rzehorz w kazanı gednom: Nema gyž y gedne omluwy czlowiek. na boh netba a boh geho czaka; widi boh, že hrda gim czlowiek, a wſſak geho geſſtie odwolawa A, nawratily ſie k niemu czlowiek, netolik chcze to gemu (str. 128) odpuſtiti, ale ſlibuge y odplatu. A protoz (v) nebezpeczenſtwi ſie nedawayme, ſtrežme ſie hrziecha, newchazeyme w uſta welrybu toho tomu, hroznot g̃t okolo zubow geho! A ktož geſt tam giž, poſpieſs, neopozďuy ſie, neodwlacz pokanim den ode dne. Složme obiczey protiwny božy miloſti a przigmiem ſie toho, czo g̃t libe bohu, a doydem lepſſieho bydla nezly w ragy. A toho nam pomoz, Hoſpodine!

Dietky. (xlii)

Roznieczugit k dobremu pomluwy tyto! Chcet ſie nam wiece tazati o takych wiecech. y rzekl ſy, Ze g̃t hodne obratiti ſie hrzieſſnemu. Powiez nam, na czem zaležy hrzieſſneho obracenie: Na geholy wuoly czy na zwlaſſtniem daru bozie miloſti?

Otecz. Wyſokych tiežete wiecy! A wſſak o nyeczemž g̃t w dobre kratochwily y mluwiti. Rzkut, Ze na gednom ſamem z toho na niekteremž ſpaſenie plne nezaležie; A wſſak wiece to zaležy na daru božie miloſti, Abychom chtiely byti dobřzy, nezly na nas. nenie (to) toho, geſſto chce, aneb toho, geſſto bieży, ale geſt toho, geſſto ſie ſmiluge a wzbudij y pomož y da dokonati. Y zadny, ktož ſmrtedlnie hrzieſſy, nemož ſam bez pomocy božie wſtati. Tak hrziechem obwazan bude, Ze z gednoho zleho zly neprzietel gey (do druhého) vwede, a cziniti bude, czož hrziechu libo. A zdaly mnohokrat toho newyzna czlowiek, kdyz vczyni nietco nehodneho, a diegy gemu: »Proczs to vczynil?« die: »tak memu hrziechu libo.« Die ſwaty Cryſoſtom: Držewe, než ſhrzieſſieme, (str. 129) na naſſy zaležy to wuoly: Chcemly dyablu powoliti czy nechcem. A yakz ſie obwiežem ſkutky geho, nebudem bez pomocy božy, ſwu woly mocy od nieho wygiti, yako lodij, kdyz nema, kto by gy oprawowal: tam, kam gy wietr powede, pogde. A protoz, ktoz ſie z hrziechu wydřze a obrati k bohu, dart geſt božie miloſti; Ano bez daru ducha ſwateho nemož y zadny rzecy: Pan Gežiſs. A opiet die kryſtus: neprzide y zadny ku poznany

ge°, lecz przytahne gey nebeſky otecz. A tak naywiecz na daru božiem zaležy czlowieczie obracenie.

Pak mluwi o tom daru božym ſwaty Rzehorz, wzem ono ſlowo: »y kto mi g̃t dal, abych ſie oplatil gemu?« a die: Giſtie y zadny g̃t nedal bohu prwe, aby pak on oplatil ſie gemu ſwym darem. kdyz bychô, bez geho daru dobre ſkutky cziniecz, zaſluzyli daru geho, kak to bude prawda, Geſſto geſt rzekl prorok: Miloſrdenſtwie geho, totiž božie przedeſſlo g̃t mie? kdy by naſſe gey milowanie zaſlužilo A pak on nas milowal, nerzeklo by piſmo: Ne yako bychom my prwe boha milowaly, ale že on geſt nas milowal prwe. kdy bychom ſwu mocy bez nieho czinily czo dobreho, kde g̃t to, g̃to geſt ſam rzekl: Beze mne nemožete nicz vcziniti? Pakly kto mny, by myſſlenim dobrym nayprwe zaſlužyl, aby pak dano bylo gemu cziniti dobrze, Nerzekl by ſwaty Pawel: Ne proto, bychom czo ſamy s ſebu myſlyti mohly dobreho, ale wſſeczka mocz naſſe geſt od boha. Protoz kazdy ma wyryti z ſweho ſrdce wſſeczko korzenie, vſanie (str. 130) w ſie; A w boh vſſay, geho daru žaday k obraceny ſwemu, Neb od niehot g̃t wſſe dobre naſſe. Amen.

Dietky. (xliii)

COž tehdy czyni w nas ſwobodnoſt wole?

Otecz. Rzekl ſem, Ze kakzkoly nayprwe geſt božiem darem obracenie czlowieczie k bohu, wſſak y od wole naſſie to ma byti. Neb wſſemohuczy hoſpodin tiem, kterez raczy k ſpaſeni przyweſti, Nayprwe wle dar miloſti ſwe, geſſto pohne gich, ale ſwobodnoſti gy neoteyme, že bude chtieti dobremu; A kdyz giž chce dobremu a obliby, tehdy opiet dar božy pomož, že y ſkutkem bude mocy to dobre dokonati.

To ſwaty rzehorz vkazuge, rzka: Wrchňie miloſt božie nayprwe w nas k naſſemu ſpaſeny czyni nietczo bez nas, aby, když poyde po ny wole naſſe, to dobre, gehož gyz wzbuzenim gegie žadame, czinila ſ nami. A wſſak to dobre, geſſto ſme, nayprwe darê božie miloſti wzbuzeni k nyemu, [A] chtiely, poczely y dokonaly, a že božie dobrota přědchodij ny, To nam vkazuge ſwaty Pawel, rzka: Miloſti božy ſem, cožkoly ſem. A w teež rzeczy vkazuge, ze po tom daru ſſla g̃t wole geho, kdyz die: A miloſt geho nebyla g̃t we mnie prazdna, ale praczowal ſem wiece než giny. A rozomiege tomu, že y toho g̃t ſam ſebu nemiel, ze geſt praczowal, wyrzekl: ale ne ya tot [g̃t] praczowal ſem. A wſſak, že g̃t wole geho byla z božym darem a pracze geho, dořzekl: Ale ſe mnu dar bozie miloſti. nebyl by rzekl: ſe mnu, kdyby wole geho a pracze neſſla ſ tiem darem, g̃to (str. 131) g̃t wzbudil gey a pomahal gemu. A tak, chtie vkazati, že nicz nenie prace geho neb wuole, die: Ne ya. A že g̃t z ſwe wuole pracowal s darem bozym, dorzekl: ale dar božie miloſti ſe mnu. Swaty Auguſtyn, o temz mluwie, die: Przedchazie boh ſwym darem, ze ten, g̃to geſt nechtiel, bude chtieti a gde ſ tiem, g̃to chce, pomahage, aby daremnie nebylo chtienie geho. die take k tomu ſwaty Bernart: Tuto wiecz trogy boh w nas czini: da myſlyti dobre, da chtieti a da dokonati. Prwe czyni

bez nas, Druhe i namy a trzetie namy, dada dobre myfliti a promienie w nas zlu wuoly w dobru. Tu pak wuoly naffy fpogy nas s febu a f nymi bude čzyniti naffe hodne. a kdyz zpuofoby wffeczky przyczyny, že budem moczy fkutkem fwe dobre dokonati, geffto fme chtiely, Tehdy ğt on namy dokonal fkutek.

Protoz gedno od fameho boha geft poczatek naffeho fpafenie. A naffe powoleni k tomu a fkutkem dokonanie, acz nenie famymi namy, wffak nenie wffie wieczy bez nas. Neb dar bozy milofti wzbuzuge nayprw wuoly naffie a yako wfiege, ze pomyflyme dobreho nietczo a wzdrawy wuoly, kdyz promieni zadoft gegy a pomoz gy, przyweda gy k dokonani fkutkem toho, geffto ğt gyz chtiela. Take hugo podobnie fie przymluwa k tomu, ržka: Duch fwaty nayprw vczyni w czlowieku wuoly dobru, potom bude chtieni tomu pomahati, aby ftalo bez rozpaczy, až by y bylo dokonano, aby daremnie nebylo chtienie.

Nayprwe w nas chtienie wzbudij a pak tiem chtienim naffim dokona (str. 132) fkutek. y bude to naffie chtienie yako nadobie niektereho rzemeflnika, geffto gim fwe dielo diela, yako nadobym, chtienim naffim. A yakož dielnyk nayprwe fam przyṕwi to nadobie, gymž by dielal, a pak tiem nadobym bude dielati, Takez duch fwaty fam nayprw wzbudi w czlowieku woly dobru A pak, tiem chtienim czlowieczim czoz bude cziniti, toho giž ne fam, ale czlowieczim chtienim. A wffak wiece ğt duchem fwatym ten czyn dobry než toho czlowieka, Yako wiece ğt dielo tefarzowo, geffto fekyru diela, než te fekyry, gižto diela.

a tak geden tyz fkutek dobry y ğt nafs y nenie. Geft nafs, že, chtiecz, czinime; a nenie, že ne famy febu mame toho, že chczem dobremu a czynyme. Yakoz nenie w naffy moczy, bychom poznaly, czo ğt dobre, lecz nam boh da poznati: Takez nenie w fyle wole naffe, bychom wzdy chtiely tomu, geffto giž wieme, že ğt dobre. Swaty Bernart vkazuge take, že y na bohu y na woli czlowieczie zaležie fpafenie czlowieczie. Y die k onomu flowu, geffto geft rzekl fwaty Pawel: Nenie na tom, geffto bieży, ani na tom, geffto chce; ale ğt na fmilowani božym.

Coz tehdy czyny fwobodnoft wuole? ržkut kratcze: Nebudely wuole fwobodne, nebude, czo by mielo byti fpafeno; A nebudely fmilowanie božieho, nebude fpafenie. Dwet ma byti: Gedno, od niehoz gde fpafenie; druhe, gemuž fie ma fpafenie ftati. neniet odgynud, gedno od boha; anyt mož dano gynemu byti, gedno wuoly ktere (str. 133) dobre. Woly fgednati s woly tee na(y)wyffie prawdy, poznagicz gy, fpafeniet ğt. Protoz duch hrzieffne nedoyde fpafenie, neb nenie fgednana s boży woly wole geho, nepowolily božie woly, aby fpofluchal, kdyz czo przikaže, a vwieržil, kdyz co flibuge, a dieku a chwalu wzdawal gemu z darow geho. Možem to y w one rzeczy w apokalipfy znamenati, ğto die: Ya ftogim v wrat a tluku; ktoz mi otewrze, budu f nym wečerzeti a on fe mnu. Neb boh potlučže yako v wrat frdcze czlowieczieho, k dobremu ponukuge a wzbuzuge, geffto geft dobre nad toto przyrozenie. A ktoz przyftupy k woly geho, powoly, obliby to, ftane po tom, wygde boh k niemu dary fwymi, fkrze nyez bude hoden taky czlowiek wietczie milofti.

A tak bude boh ſ nim a on ſ bohem weczerzeti yako dwa przietele w miloſti gedne. Boh w takem czlowieku bude liboſt mieti a czlowiek w bożе. A take o tom mluwi ſwaty Rzehorz, rzka: To dobre, czoz czinime, geſt y bohem y namy: Bohem geſt, ze przedeyde ſwymi dary; a namy geſt, že wuole naſſe przyſtupy k tomu. kdy by nebylo bohem, z czeho bychom gemu na wieky wzdawaly dieku; A kdy by namy nebylo, z czeho bychom k odplatie nadiegy miely? ale ze nedarmo budem bohu diekowati, wieme, ze dar ſmilowanie geho przedchodij nas, wzbuzuge ny; A že n(e)darêni czaku k odplatie mame, wieme, že to bude z wole naſſie, že ſie gt hnula k tomu, k nyemuž gie ponukl dar božie miloſti.

Dietky. (xliv)

Diwno geſt to nam, Ze (str. 134) boh, wſſe moha a gſa naywyſs dobry, Procz ne kazdemu wlee tak ſylnie daru ſweho, až by y wzbudil k dobremu wuoly geho, aby tak wſſichny ſpaſeni byli. wſſak wieme, že by to mohl vcziniti.

^O dietky, kterak gt to tayny ſud bożу, nedoſiehne toho y gedê na ^Otecz^. ſwietie rozum. Welika, bezednie hlubokoſt ſu ſudowe bozy, yako die žaltarz. Y kto mnohych takowych wieczy doſiehne ſwym ſmyſlem: Procz toto neb toto? Procz boh, moha, wſſak ne wſſech k ſpaſeny zawola? Procz gednomu ſwe miloſti dar da a druhemu neda? Geden byl oddawna dobry a odwrati ſie ku poſledku, Druhy zly bude po wſſe ſwe dny a ku poſledku obrati ſie, A od dobrych niekdy zle dieti wygdu neb dobre ode zlych. Tut muſy vmlknuti kazdy yazyk, k teet odpowiedij oniemie y nayhowornieyſſy. Tut mož kazdy ſwym ſrdcem pokrzyknuti s ſwatym Pawlem — genz zmienyw ſie o tom, Ze geſt boh zuoſtawil w newierze lid żydowſky, ſ nymyž czinil tak mnoho diwow; Wſſak dal zahynuti wietczy gich ſtranie A pak pohanſtwu hlupemu pomohl — pokrzikl a rzka: O wyſoſti bohatſtwie mudroſti a vmienie bozieho, kak ſu neſtihnuty ſudowe geho a czeſty geho! Y kto geſt poznal ſmyſl bożу?

a wſſakt ſ wamy chcy rzeczy o tom podrzeti, Nemage za to, by zde mohly tomu, kudy to gt, owſſem ſrozumieti; ale aby, rozdrazdiecz ſie, byli toho pilni, aby weſſly w nebeſke ſwietlo, kdez by bez zaſlony widiely boha, w niemž by miely plne a prawe poznanie wſſeho. Y prawimt wam to, že we (str. 135) wſſem ſwietie zde y w pekelnych propaſtech y v wyſoſti nebeſke nicz ſie nediege, gedine to, czo geſt nebeſkym kralem aneb przykazano aneb przepuſſtieno podle geho newyprawne, gicz geſt nelze obmyſliti, ſprawedlnoſti. Neb wſſe geſt w geho mudroſti zporziezeno a wſſe gt dobrze; Acz czo zleho przepuſti komu vcziniti, y to geſt dobrze a ſprawedliwe. Die geden opat w pomluwach ſtarych otczow: Sluſſie nam bez pohnutie wiery wierzyti, že owſſem nicz nediege ſie bez wuole božie, Neb wſſe geſt aneb woly geho anebo geho przepuſſtienim. Tiem pak czynem boh, kdyz chcze koho bez ſwe pomocy zuoſtawiti k zahynuti, tot vczini ſprawedliwie. Neb to geſt ſprawne, aby tak nechal wiecy, yakoz gt ge zgednal w gich przirozeni, a tak pomahal,

kterymž chtie, Az by dal gim ꝑ to gich przyrozenie bieh weſti przed ſie. Ptož kdyz czie ſwobodne wuoly/ geſſto vſſagy ſobie wrazy wpokoru- gimz pokornych nadiege powzdwihuge przezeſyl nas padmuže tak welikeho Ale že ſie g̃t pokanim oprawil, to g̃t nas powzdwihlo. Proto y ſwaty Auguſtyn die: Nikdy czlowiek nema hrziechow welikoſti wazyti bez božie miloſti Ani dobroty božie bez vprzieme geho ſprawedlnoſti. a kdyz by to wiediel czlowiek, ze gediny niekto znich ze wſſech ma zatracen byti, wſſak by ſie miel bati za to, by on ten nebyl a ſtrzieczy ſie hrziechu. A takez, by gediny miel byti ſpaſen, miel by uffati, ze on ten bude, a cziniti dobrze. Amen.

Dietky. (XLV)

BVdely tiem nemilegy (str. 136) bohu, kto geſt byl v welikych hrzieſſiech, ačz ſie y pokage?

Otecz. Mnoho geſt przikladow, že boh wſſeczko odpuſſtie zawinnienie, ktoz geho wiernie picze, wiecz toho neopaczy k hanbie geho ani tiem menie bude geho milowati, Yakož geſt ſwate marzie magdalenie vczinil, Swatemu Petru, Swatemu Pawlu y mnoho ginym, A w nich vkazal, ze kde geſt hrziech oplynul, tu g̃t nad to mohl dar miloſti geho oplynuti.

Ay ſwaty Petr w ſwem ſlybu neſtal. Zaprzel, by [ne]znal kryſta; a, klna ſie y prziſahage, tee krzywdy potwrzowal. A kdyz wiernie toho zelel, tak ſhola boh odpuſtil to gemu, že potom poruczil gemu weſſken koſtel. Swaty Pawel byl hubcze ſwatych, nechtiel pamieti gmena kryſtowa oſtawiti. A když ſwoy blud poznal a zelel wiernie toho, welice w niem oplynul dar božie miloſti, ze gim wiera oſwiecena. Též ſwata Marzie Magdalena w kakych hrzieſſiech byla, na boh netbagicz, miloſt k tieleſne zadoſti obratiwſſy! a yakz k ſobie przyſſla a želela ſwe marnoſti, wzala ynhed dary božie, w nichz byla ynhed wzaczna bohu: Proti hrdoſti pokoru, Proti necziſte, ſmilne miloſti miloſt czyſtu a wruczy k bohu a horzkoſt ſkruſſenie ſrdeczneho; Proti ſwym tieleſnym rozkoſſem padla k noham ſyna božieho; wlaſy tiemy, gym(i)ž mnohe drazdila k ſmilſtwu, trzela nohy praſſne ſynu božie[v], oſtawſſy w nych ſmylne liboſti.

Tomu ſie diwie ſwaty Bernart, die: Y co rzku o twê miloſrdij, dobry Gezyſſy, Ze nicz menie hrzieſſneho nemilugeſs, když ſie obrati, (str. 137) nezly toho, geſſto ſie g̃t hrziechem nikdy nezkalel? Die take ſwaty Auguſtyn: Ne tit ſu w ne(na)wiſti bohu, geſſto ſu hrzieſſily, ale tij, geſſto z hrziechu nechtie wſtati. A rzek boh ſkrze proroka: To, že geſt byl hrzieſſny, nebude ſſkoditi hrzieſſnemu, kdyz ſie odwrati od ſwych hrziechow.

Ale tak nam to miloſrdie božie k vžytku, acz ſie obratiti k bohu neopozdime A nebudemly hrziechow k hrziechô pržyczinieti. A welmi ge ſtraſſn[i]e, przywyknucz hrzieſſyti, opozdienie! Neb, yakozt wzdy, to rzku: ſam ſwu mocy czlowiek nemoz ztrhati dyablowych ſwazkow A, geſſto ſem rzekl ſwateho Pawla powiedienie, že tu oplywa dar božie miloſti, kdez g̃t byl hrziech oplynul. Ne we wſſecht to tak wychazie, ale gedno w tiech, geſſto ſie k bohu v wruczy

miloſti obraczugy; Geſſto, widucz, ze gim mnoho odpuſſtieno, milugy welmy. Ale gſu negedni, geſſto nemnie, by mnoho gim bylo odpuſſtieno, y milugy malo. Zdali by nemiel ten welmy boha milowati, komuž by boh netolik mnoho odpuſtil prohrzieſſenie, ale y wyſtrziehl geho y ſpomohl gemu, aby ani gey zprznil hrziech takowy? a tak wiece geſt takeho w tom boh milowal než onoho, gemuž geſt przezrziel ſie zſſerediti, By pak taky miel wietſſy miloſt k bohu nad onoho, geſſto geſt w hrziech padl; Neb tolikuž, y wieczmu chwalu mielt by naden.

Tak matka božie nade wſſe ma chwalu. Neb cžim kto zde wezme wietczy plnoſt darow božich, (tiem) wietczy czeſt a chwalu na wieky wezme. Znâ to a mam za to, ze wietczy gt ſwata Marzy (str. 138) Mandalena nezly ſwata Margreta; Ale, by tuž horum[nv] byhor[myloſty] byla ſwata margreta miloſt miela yako ſwata Marzy mandalena, byla by wietczy nezly geſt tato. Ale. mudry hoſpodin w ſwem zpuoſobu Ze gedny boh miluge wiece ‿ gelykoz wnyeczem ‿ aoni pak boha menie Adruzy pak milugy wiece aboh ge wnieczem milowal menie Nebludimt, piſmot to ſwiedczy, Ze ſwateho Yana kryſtus milowal mymo ſwateho Petra; A ſwaty Petr milowal kryſta wiece, menie ſa milowan. ale proto gt to owſſem prawda, že nebude ſſkoditi hrzieſſnemu, ze geſt byl hrzieſſnym, kdyz ſie obrati k bohu od ſwych hrziechow a bude welmy boha milowati, wida, že mu geſt mnoho bohem odpuſſtieno.

Dietky. (xlvi)

Y Co gt to, geſſto lidem tak przekažie, že ſie chutnie k bohu neobratie ani ſie wzhrozie geho ſprawedlnoſti ani ſie w miloſti geho tak rozchutnagy, až by ſie wydrzely z czeliſti dyablu; A niekto, wzdychawſſe y plakawſſe, poſluchagicz božieho ſlowa aneb kleczicz przed oltarzê A odeyducz, budu taczyž yako drzewe?

Otecz. Pomnitely, dietky, geſſto kryſtus prawil ono podobenſtwie, Ze wyſſel geſt, ſege, rozſiewacz ſemene ſweho: Gedno padlo mezy trnye, druhe podle ceſty, Trzetie w ſkalu A cztwrte w dobru roly. tat gt powieſt k waſſy otazce. Neb rožliczni ſlyſſie neb cztu ſlowo božie aneb gym niekdy w koſtele nyekake nabozenſtwiczko na myſl przide. Tot ſu ſemena ſpaſytedlna. Ale, yakz to ſiemie, geſſto padne w trnie, vžytka neprzineſe; Neb (str. 139) kdyz ſie rozmuož trnie, vduſy ge: Takez, kdyz vſlyſſie bohatecz ſlowo božie, genž nade wſſe wažy mieti mnoho, geſſto nenie ſrdce Dawidowa, Genžto, acž mnoho miel ſbožie, wſſak nebyl k niemu ſrdcem welnul. Neb to znal a rzka: Dobre mnye zakon twych vſt nad tiſycze zlatta a ſtrziebra; A radieſſe y ginym a rzka: Budelit ſbožie wam przybywati, neprzikladay k woly božie. A geſſto die: »A ſczakay«, ke ſſtaani napomina: totiž w tom ſtoy bez rozpaczy, až ſie y doczekaſs koruny, geſlto gt od poczatku ſlybena, ale teprw bude ſſtaloſti dana. Ay tot ceſta, geſſto tiežete, co ma hrzieſſny vcziniti! rzkut: Odwratie ſie od ſwe zle ceſty, obrat ſie k bohu; a poczna ceſtu tuto, dokonay gy, wieda, že wſſichny hrzieſſy magy poczet a mieru, Ale božie miloſrdenſtwie nad poczet gt y nad mieru.

Dietky. (xlvii)

Dobra rada! kdyz geſt tak boh miloſrdny geſſtie nalezně miloſt geho.

Otecz. Držewe ſem prawil, Ze ſwu woly padnuti w hrziech možem a ſwym netbanim dame ſie vwazati hrziechu; Ale bez zwlaſſtnie pomoczy daru božieho nemožem wſtati. A yakozt gt welike božie miloſrdie, niczt geho ſprawedlnoſt nenie menſſie A ſud geho ſprawedlnoſti ſkryt geſt przed namy. Protož wyz kazdy, by w hrziech nevpadl; A kto geſt w hrzieſſe, kdyz buoh w ſrdcy napomene, wiz, by ſie neobmeſſkal wſtati. Kto geſt nepadl, boy ſie božie ſprawedlnoſti; A kto gt padl, vſſay do geho miloſti.

Y mluwi o tom ſwaty Rzehorž w temž mieſtie (str. 140) O onom welrybu, gehoz lanitwu boh prowrtal, a die: Pilnie ſie gt ſtrziecy, aby ten welryb nepohltil; Ale wſſak, pohltili koho, Geſtly že wiernie hrziechu picze, nl naleznet dieru w lanitwie geho. kto gt nepopaden vſty geho, ſtrzez ſie, aby nebyl popaden. hrozat gt okolo zubow geho! Stworzitel naš miloſrdnyt gt y ſprawedliwy, A wſſak nerziekay: necht ſhrzieſſim, miloſrdnyt gt, odpuſtit mi. Ani take, kto geſt ſhrzieſſil, rozpakug ſie, rzka: Sprawedlnyt gt, [ne]odpuſtit. Odpuſtit boh, gehož czlo[k] wiernie žele; ale boy ſie toho dopuſtiti, gehož newieſs, budeſſly moczy wiernie želeti; A gehoz by muſyl želeti, Lepet ſie toho nedopuſtiti. Boy ſie przed dopuſſtienim ſprawedlnoſti a vſſay w miloſt, kdyz by gyz ſhrzeſſil. Ne tak ſie boy ſprawedlnoſti, až by ſie nadiegy nevtieſſil; ani tak vſſay do miloſti, až by ſwym ranam lekarzſtwie hodne obmeſſkal. pod božy dobrotu raduy ſie nadiege hrzieſſneho a pod geho krutym ſudem ſtrachuy ſie hrzieſſny, czakage pomſty.

Dwogy pomocz vczinil boh narodu lidſkev: kdyz gt ani zamlczal, by newyſtrziehl tiech, gichz ten welryb vſty geſſtie neobkliczil, aby w vſta geho newchazely; Ani gt zuoſtawil gyž popadenych, by gym, kudy by aſa z vſt vtekly, neprzyprawil. Protoz piſmo dwa znamenita muže vkazuge: Dawida a Petra, že ſu byli pohyleni, aby ſie tu menſſy wyſtrziehly, kdez wietczy padly. A pak prawi obu pokani, aby, giž padly, aſa w tom ſie neobmeſſkaly. Protož, kdyz geſt padl Dawid, (str. 141) nebud ſwym ſtanim bezpeczen y zadny; A že geſt take wſtal, protoz, ktož padne, nerozpakug ſie. ay kterak piſmo tymz hrdee da padnuti, geſſto geſt gy(m) dal mocz ke zlemu ſie obratiti neb k dobremu. nepomahag(e) zvlaſſtnym darem, Neſprawnie gt nevczinil. Nebyl gt tiem dlužen, Jakoz nevczini neſprawnie, acz ſteblu neſpomož, aby neſhorzalo, kdyz w ohen przide. a pakly komu zwlaſſtnim ſwym darem pomož, take krzywdy nevczyni. A gt niekak ſprawne, gelikoz, zrziecz k dobrotie geho, aby niekomu wzkazal ſwu miloſt, ſpomaha woly geho; Ale ſwobodnoſti neoteyma, aby ſie hnula k dobremu. A tak lecz zuoſtawi koho lecz pomoz komu, obee to mož ſprawedliwie vcziniti: gedno ſamu ſprawedlnoſti, Druhe ſprawedlnoſti z ſwe dobroty. A krzywdy nykterymž y žadnemu nevczyny, kdyzt ſwym darem zwlaſſtnim pomož komu z mocy (ďáblovy), aczt by y moczy gemu odyal wſſeczky; neb on krzywie držy lidij, krzywdu gich dobyw. Ale lide ſu ſprawnie w mocy geho; neb ne bez dieky,

ale dobrowolnie prziſtupily k nyemu od prawdy. a protoz boh wietſſy ſtranu lida zuoſtawil bez pomoczy daru ſweho, aby vkazal, ze ǵt wſſem bylo obeczne zahynutie prohrzieſſenym, kdyby niekterý nepomohl odtud e ſwe miloſti. Tudy take boh nevczyni krzywdy dyablu. pomaha, komuž chtie, ſwym darem z moczy geho (tak), ze nezborzy [boh] vſtaweneho biehu, ale tak wlee ſwu miloſt, tak napomene, ze proto woly neoteyme ſwobodnoſti. Ale promieny czlowiek, chtie bez przynuczenie, woli; A acz (str. 142) ſie promieny, wſſak wzdy ǵt wuole: byla ǵt, chtiecz zlemu; bude taž wuole, chtiecz dobremu. A tak ten dar božieho ſmilowanie wzbudij wuoly, ale neodeyme gy ſwobodnoſti: kdyz chce, przyſtupy; neprziſtupila by, by nechtiela. A kdyz k tomu prwemu daru božiemu pohne ſie czlowiek a przyda woly, przyprawuge ſie k druhemu daru, gymž ma czlowiek wzacen bohu byti. Neb to powolenie geſt, geſſto gemu rziekagy vczeni: Ze, chczely czlowiek včžaſtẙn byti, ma to vcziniti, czo zaležy na niem. A tuz pak druhy dar, ǵto gey vczyni wzaczna bohu, bude dan gemu. A kdyz ſie woly ſwu czlowiek ſgedna y ſ tiê darem, vſyluge, praczuge podle wuole božie ẇ ſſlechetnoſtech, zaſluzy odplaty; A pakly ſie hrziechem protiwi, tehdy pokuty. A w kteremž ſtogy czlowiek do koncze wieku ſweho zde na ſwietie, toho odplatu w božiem wieku bez koncze na onom ſwietie bude mieti. A tak bude prawa rzecz ſwateho Auguſtyna, geſſto ge rzekl: Ten, geſſto ǵt tie bez twe pomoczy ſtworzil, bez twe pomocy ſprawedlna tebe nevczyni. y to ǵt prawda, že boh gedno ſwe dary w nas korꞇnugye. Neb on zbudij wuoly naſſy A wole, když pomoczy geho przyſtupy k dobremu, Vczyni mieſto a ceſtu k ſobie miloſti geho, aby nebylo neſprawne ſprawedlnoſti geho nad nerodnym ſie ſmilowati A geſſto by miel prziekazu boziem darom. y bywat dwogim czynem prziekaza božiem darom. Gedna geſt zatwrdiele ſrdce we zle wuoly, O niemz ǵt pſano: W zlobywu duſſy neweyde mudroſt. (str. 143) Druha geſt prziekaza, kdyz czlowiek miloſti welne k tomuto ſwietu, ze, yako by nemohl, Tak nebude chtieti rozomieti, kak ǵt zly ſwiet a kterak geſt gemu zahynuti A kterak ge dobre dogiti bydla nebeſkeho. a tak nebude tbati, czo piſmo radij, czo przietel wierny aneb boh w ſrdcy. A protoz, ktoz ſie czyge, ze ǵt obwazan kteru prziekazu božym dar(uo)m, chczely dogiti ſpaſenie, vczin to, co ǵt na niem: powol dobremu ponuknuti, dobre radie, przemož zly ſwoy obiczey dobrym A przypraw ſwe ſrdce, at ǵt powolno przigieti božie dary prwnie y druhe, aby byl gimi wzaczen bohu a byl ſyn miloſrdenſtwie, ale ne ſyn hniewu.

Ale czakateli ode mne, abych plnu wam vczinil odpowied k waſſie otazce, Ote mne a ſnad ani od gineho nedoczakate. Nebot to boh czyni ſwym taynym ſudem, ale wſſak wzdy ſprawedlnym. Nad kym ſie ſmiluge, tomu miloſrdenſtwie vkaže; A komuž vkaže miloſrdenſtwie, nad tiê ſie ſmiluge; a kterež zuoſtawi w zahynuti, to vczini ſwu ſprawedlnoſti a tu on ſam zna. Y mluwi o tom wiece ſwaty Rzehorz, kterak hoſpodin diwne wiecy gedna w ſwem taynem ſudie, wzem ono ſlowo, geſſto ǵt w kniehach [rob] rzečzeno: »Y zdaly wieſs porzad nebeſky a powieſs na zemy, procz geſt, czož w nich ǵt?« Y die: toho vplnie nemož przigiti y gednomu, Donydz ǵt w tomto žywotu. abych(om), od menſſich wieczy počznucz, k wietczim przyſſly: y kto ǵt ten, by rozomiel

tomu, procz temierz wzdy fprawedlny czlowiek przyde s fudu, Ano netolik nepopraweno gemu tee (str. 144) krzywdy, geffto fie g̃t gemu ftala; Ale czafto bude odfuzen yako winny a bude wynnemu pomoženo, yako by praw byl? A kto g̃t, by rozumiel tomu, procz da boh niekomu žywu byti, geffto mnohych fmrt fkrzen bude; A druhy vmrze, geffto by fie mnohý hodil k gich žywotu? Niekto mocz wezme a wlafti bude, geffto pilnie bude dobrym ffkoditi; A druhy nemož k tomu przigiti, aby wladl, A gedine proto chtiel by wlafti, aby mohl dobrym pomahati. Niekto by rad byl v pokogi, bez pracze, a wffak rozlicznu praczy obwazan bude; A niekto rad by nefl pracy a bez fwe dieky v pokoge bude, nemage o czem praczowati. Niekto, zle poczna žyw byti, dokona dobrže, dotud geho buoh czaka, až fie y polepffy; A druhy, dobrze poczna, odwrati fie a zahyne, geffto fie g̃t zdalo, by dobry byl. Niekto, zle poczna, huorze fkona; a druhy, poczna dobrze, wzdy profpiewa. Niekto by rad doffel fwrchowanie žywota dobreho a nemož; a druhy by mohl, y nechce. Y kto ge ten, geffto by mohl progiti hlubokoft taynych fudow božiech? A protoz wyznay fie czlowiek, ze gich ne(w)ie. a že gich newie, bud pokoren, Boy fie, nevffay w fie, Zaday pomoczy fweho ftworzytele. A tak, cožkoly trpyme, tiem mame trpieti pokorniegie, czim menie wieme, procz czo trpyme.

Dietky. (xlviii)

WJdime to, ze fu neftihnnty fudowe boži. a protoz ftrach ny obchazie, ze newieme: miloftily budem hodny czyli nenawifti. On fam wie, komu fpomož, a koho necha w zahynuti. On wie, (str. 145) komu przychyftal przyczyny, hodne k fafeni geho.

Otecz. Rozumiemt, kam mie chczete zawefti w hluboke wiecy; Ale nemohut k tomu gyneho rzecy, než ržkut s žaltarzem: Boh nafs w neby to wffe, czoz g̃t chtiel, vczynil w neby y w zemy. latinie nebe flowe Celum a celare g̃t tagiti. A tak nebe mož byti rzečzeno taynoft. a kdyz geft boh w taynofti A w taynofti vczinil to wffe, czoz g̃t chtiel, kakz my chcem progiti taynoft geho? Protoz sczakayme, azt nas y poyme w nebe, w fwu taynoft, kdezt nam zgewi mnohe wieczy, geffto fu nam zde tayny. A zatiem fwateho Auguftyna fpofluchayme, geffto mluwi o tô flowu, geffto ge rzekl kryftus: y zadny neprzide ke mnie, gedno acz gey moy otecz potahne. Prawi: koho tahne a koho netahne Aneb procz tohoto tahne a tohoto netahne. Nerod rozfuzowati, nechceffly bluditi. Netahnely tebe, pros at tie potahne. Neb co g̃t gineho než dar boži, kto fie hne k bohu. a za ten w pokorze fluffie profyti boha. A yakoz ted flyffyte y od fwateho Auguftyna: Wffetecznie taynych fudow bozich nezprawuyte; Na tiech fie nemudroft neobracuyte, geffto diegy: Smely k fpafeni przychyftani, budem fpafeni. A pak negdu tu ceftu, geffto g̃t k fpafeni przychyftana, aby fie k bohu obratily, dobrze czinily a w tom ftaly. Protož die fwaty Auguftyn: Neyfyli przichyftan k fpafeni, czyn tak, aby byl przychyftan. Neb nemudra g̃t nadiege, by kto pryffel k fpafeni, negda tu ceftu, geffto geft k fpafeni przichyftana; ale wzcygdij na ceftu a na-

dieget bude, ze tam doydeſs, kam ceſta wede. (str. 146) Kto geſt przychyſtan k ſpaſeni, take geſt przichyſtan k ceſtie ſpaſenie. K tomut ğt podobno, geſſto prawi ſwaty Rzehorz: »To, geſſto lide ſwieti na bohu proſbu obdrzugy, tak geſt boh przichyſtal gim, aby proſbu bylo obdrzano. A tak ya rzku, že y to przichyſtanie k nebeſkemu kralowſtwi tak ğt przychyſtano, aby zwoleny s pracy tam przyſſly A, zadagicz, po tô ſtogiecz, byli duoſtoyni wzieti to, geſſto wſſemohucy boh przychyſtal gim przede wſſemy wieky.

Dietky. (xlix)

Vwyſoke ſme weſſly rzeczy. Ale, podiwiecz (se) mudroſti božy a hlubokoſti ſudom geho, Necht weydeme w rzeczy gine. Powiez nam, mily tatiku, czo ma vcziniti hrzieſſny czlowiek, Dalek ſa božie miloſti, Nezadage boha; gedno nyeterdy, zhrozie ſie peklem, chtiel by ſie ku pokani nawratiti y nemož ſie z ſweho zleho pozdwihnuti obyczege, až tak y zayde w kakus rozpacz?

Otecz. Nicz nebezpecznieyſſieho a nicz horſſieho než rozpacz. Welmy ğt krzyw proti bohu, ktoz ſie do geho miloſrdenſtwie rozpaczy. Ktož by pak do ſebe ſie rozpaczil, wida mnozſtwie ſwych hrziechow, take by vczinil bohu krzywdu, nepatrze na geho wſſemohutnoſt; An y miloſrdny y wſſemohuczy tak ſnadno (muože) geᵛ mnoho hrziechow odpuſtiti yako y malo; A ktož zada miloſti geho, neodwrati gie od nieho. Protoz nezuffay hrzieſſny, obrat ſie k boᵛ, Nehrday moczy bozie wſſemohucy a geho nevmiernym miloſrdym. A dokud ſie kto pobawa pekla, dotud buoh geho geſſtie napomina. A to geſt ceſta hrzieſſnemu k nawraceni: bati ſie bozie ſprawedlnoſti a muk wiecznych, (str. 147) Ale do božie miloſti nezuffati, A pak z tee bazni železi hrziechu a oſtati zleho, k zlemu neprzyczynieti a nadiegy wzieti do welike bozie miloſti, ze odpuſti hrziechy geho a przigme geho pokanie miloſtiwie. Z te pak nadiege rozchutna ſie k bozy dobrotie a poczne mieti miloſt k bohu. A z miloſti to bude lehko, geſſto drziewe bylo tiežko. tak z hrzieſſneho ſprawedlny bude A brzo ſie domyſſly, czo ğt liboſt božie, kdyz gey bude milowati; A bude nazwan w piſmie ſynem božym, aby miel nadiegy w boze yako w otcy a bude gey vcziti ſwe ceſtie miloſtiwie. A tak die piſmo: Synu, kdyz przyſtupaſs k ſluzbie božie, ſtoy w ſprawedlnoſti a w bazni a przypraw ku pokuſſeni ſwu duſſy, Przypoy ſie k bohu a sčžakay.

Ay tot nauczenie ſpaſytedlne, czo ma hrzieſſny vcziniti! Nayprwe když ſie gyz obrati k bohu a z ſyna zatraczeneho bude ſyn nalezeny, ma w ſprawedlnoſti ſtati a w bazni. ktoz ſie nebogy, brzo ſhyržy. By ſie byl Adam bal w Ragy, nebyl by ſhrzieſſil; Nebyl by ztratil te ſprawedlnoſti, geſſto by w ny blaženie zyw byl. A kdyz by ſie hrzieſſny nebal, nevczinil by ſprawedlnoſti, obratie ſie k bohu, pokanie przigma. Protoz newinny ma ſtati w ſprawedlnoſti, boge ſie, by gie neztratil. Nebo newynna geſt ſprawedlnoſt geho, Z niež ma bohu diekowati. A winny ma take ſtati w ſwe ſprawedlnoſti; boge ſie od boha tiezke pokuty, ma ſie dati na pokanie. Neb to ğt ſprawedlnoſt hrzieſſneho: yakoz ğt z ſwe wole hrzieſſyl, aby (z) ſwe wole byl w pokany, Wieda,

ze nebude dluznik tiem dluhu prazden, az by fie gyž y nedluzil wiece, lečz dluh (str. 148) zaplati aneb fprofy. A když, w pokani fa, pykati bude, ztrati prwnie fprawedlnofti, tehdy ma s bazny afa teto druhe oftrzehati. To pak bude dalffy profpiech w ceftie božie: zdrzeti pokuffenie. A to kazdeho potka niekteru ftranu, Nebo žywot nafs na tomto fwietie nicz nenie než boyowati. Protoz die pifmo: Przypraw fwu duffy ku pokuffeny! Geffto pak die: Przypoy fie k bohu, Vczy, aby milofti k bohu yakô welnul a przygednal wuoly fwu ‿dayte‿k tomu frdce‿fbozy poddal Acz vflyffy flowo božie, acz w nyem poczne y wzchoditi, Przide niektera o fbožie pilnoft a zahyne w nyem vžytek flowa božieho. Vczyni nietczo proti prawdie, aby aneb neztratil toho, czoz ma; aneb toho dofahl, gehoz nema. Ay kakt trnie to vdufuge, ze newznykne vzytek bozieho flowa! A famt geft kryftus k trny fbožie przypodobnal w tee powiefti.

Y die k to: fwaty Rzehorz: Bychom my fbožie k trny přzyrownawaly, zdalo by fie nepodobne; ano trnie bode a fbožie ǵt milo. A wffakt ǵt fbožie bodliwe trnie; neb nelze ge mieti geho, by w nyem lopot nepotykala a tefknoft mnoha neubadala. Mudremut ǵt byti, kto by, w hromadu trnie tlacze, y nezbodl fie a neztrhal na fobie rucha. Takezt geft nelze fbozie hromažditi bez rozlicznych protiwnych puotek, A owffem by rucha neztrhal newinnofti. A yakoz opiet to fiemie, geffto v cefty padne, vžytka neprzinofy; neb, gducz lide, potlaczy gie a ptaczy fberu: Takez, když tij flyffie flowo božie, geffto fie tiech držie, geffto gdu ffyroku ceftu, geffto wede k zatraceni, neprzinefe w nich vzytka. (str. 149) Acz fu co byli pochytily, lide potlaczie, nedadie wzniknuti, budu rzecy: Chcefs z febe begharda aneb bekyni vcziniti, tot fluffie na fwrchowane! A tak on fycz, on onak, až y potlaczie božie flowo a pekelny ptacy yako wrany okolo cefty fberu z frdce to drahe fiemie do oftatka. A tak možem tu hlucznu ceftu rozomieti ta frdce, w nichž gde rozlicznych myffleny hluk weliky a rozbroyny. Tent hluk take potlaczuge fiemie božieho flowa, ktož podda fwe frdce tomu; A(n) zly duchowe fberu (je), bywagicz tu. Neb duch fwaty odchodij od tiech myffleny, ǵto fu bez rozomu. A o trzetim opiet též, yakoz y to fiemie neprzinefe vžytku, geffto w fkalu padnu, acz wzeyde sprwa; ale, že nevgme fie hluboko korzen, vfchne. Takez lide ftę frdce twrdeho, bozy milofti neobwlaženeho, acz radij vflyffie flowo prawdy, geffto gim vkaže nietczo; A, yakz przide pokuffenie, nemagicz korzene, zhynu. A geffto gim bieffe mila prawda, kdyz fie gim w czem vkazala, to nebude gim mila, kdyz ge vkaže. Ale cztwrte fiemie, geffto padne w dobru roly, przynefe vzytek. Takez tij, geffto w dobre frdce przigmu flowo bozie, dadie vzytek wietffy y menffy. Amen.

Dietky. (l)

KVdy to gde, ze tak fu rozliczni lidfftij vmyflowe: Gedni ftogie po marnê fwietu A druχhzy po tom, geffto ǵt dobre?

Otecz. Drzewe fem rzekl, Ze boh, nad kymz fie fmiluge, tomu bude milofrdê; a komuž bude milofrden, nad tiem fie fmiluge. Ale k waffie otazce

tuto chczyt ſwate᷒ Rzehorze rzecz wzieti k odpowiedi, tent die: (str. 150) Mnozy wieczny žywot zameſſkawagy, po tiech wiecech ſtogiecz, gymž ǵt mynuti; Y nechtie, co ſu nebeſke wiecy, znamenati. Mnye hubenczy, by w dobrem bydle na ſwietie byli, y milugy ſwe bezbydle a w ſwe ſlepotie ſu weſely, Geſſto gy magy ku pokutie. Ale dobrzi, proti tomu widucz, ze magy wſſeczky ſwietſke wieczy mynuti, k čzemu ſu ſtworzeni, po tom ſtogie; A kdyz nicz nenie toho na wſſem ſwietie, czo by zadoſt czlowieczie naſytiti mohlo, kromie boha: Swu myſly gedno odpoczywagy, kdyz zrzie k bohu, ſpatrzugicz diwnoſt geho welebnoſti. A tak, acz ſwiet geſſtie držy gich tiela, myſly z ſwieta powſtawagy a, pičzicz, ze gim geſt zde trpieti geſſtie bezbydle toto, gichz oſtenecz miloſti k nebeſke wlaſti wzdy pobada; A widucz, kak ǵt onoho ſwieta vplnie dobre, nemohu zdeyſſieho nevſtawneho dobre᷒ milowati; A czimz menie gim ſu mily ſwietſke wiecy, tiem wiece tužye, ze ſu geſſtie nedoſahly toho dobreho, geſſto by gym trwalo wiecznie.

Mluwy opiet ſwaty Rzehorz o tieleſnych lidech, wzem ono ſlowo, geſſto geſt Yob rzekl: »Kože ma zprahla a sſtarala ſie,« y die: W ſwate czierkwi t(y), geſſto gedno o nynyeyſſich wiecech peczy magy, možem kozy rozomieti, geſſto ſie wraſka, zprachſſy. Neb myſl tieleſneho czlowieka ty wiecy, geſſto widij okolo ſebe, milugicz, k wiecznym wiecem neztahne ſebe. Bal ſie geſt prok ſwraſkanie toho y wolaſſe k bohu: Jako yadrnoſti a tuku bud ma duſſe naplniena! Tehdy yadrnoſt a tuk naplny duſſy, když nadiege nebeſkych wieczy rozwlazugy. Tehdyt ſie kuoze, (str. 151) ſchnucz, wraſka, kdyz ſrdce, dane wiecem ſwietſkŷ, netahne nadiege z miloſti ſweho ſtworzitele. a protot myſly mnohych tieleſne wieczy milugy; Neb, kterak brzcze tieleſny zywot prycz bieży, myſly k tomu neprzyložie. By pilnie brzkoſt geho znamenaly, pilnie by proſpiechu zde nemilowaly. Ale ſwieti lidee, widu[cz], kaku brzkoſti zywot tento prycz biezy, w tee wrtkoſti nechtie vlnuti myſlmi ſwymi. Neb budy zlych nebudu pewny. Bun|dy ſu wiecz lutowa a nepewna, geſſto, neſobiecz ſie, by tu wzdy byli, vdielagy ſobie obranu przed zymu aneb przed wedrem.

Co geſt budami tuto rozomieti? geſſto [gedno] ſſtieſtie tohoto ſwieta, geſſto ge ſobie dielagy milownicy ſwieta a, yakz mohu, przyprawugy, chtiecz obranu mieti przed nedoſtatky tohoto ſwieta; ale nepewne ſu, oborzie ſie gim napoſledy. Pnu ſie lidee, hledagicz cztij, aby nebyli mezy ginymi zawrženi; hledagy ſbožie, bogiecz ſie chudoby; nicz nemyſle, kak gim wiecz byti, Gedno na.to vlehly, aby zde w niczemž nemiely nedoſtatku a ſwa gmena rozſſyrzyly; A kdyz to gde gim po woly, tehdy ſie mnye owſſem ſſtiaſtnymi [A kdyz to gde gim po woly tehdy ſie mnye owſſem ſſtiaſtnymi]. A tak za tu pilnoſti, geſſto gy o budach magy, myſli k bydlu wiecznemu nepozdwihnu. O kakz tiem tieže poneſu, czim wiece przyložie! ale dobrzy, když gim przidu tohoto ſwieta dobre wiecy, newelmy toho wažie draho ani ſe zdeyſſieho zleho lekagy welmy; ale, kdyz ge vtka zdeyſſie dobre, bogie ſie zleho buduczieho; A kdyz trpie czo protiwneho, n(a)- (str. 152) diegy dobreho, geſſto przigiti ma po tomto ſwietie, odtuſſie ſobie; A tak pohod uzywagi tohoto ſwieta yakoz boży putnicy.

Putnik, acz na loży odpoczywa, ale myſly prycz od nieho. Mnohokrat lide ſwieti krygi ſie ſſtieſtie neſtaleho, aby ſie neobmeſſkaly, liboſt w niem magicz,

k kragy ſie blyziti nebeſkemu; ani geſt gim žel, acz ktere zde trpie nedoſtatky. A kdyz ſwe wieczy proti zdeyſſim neohradie nedoſtatkom, czo geſt gineho? gedno že tiech bůd nechtie pilni byti, gimz geſt nelze trwati; Nebo, widucz ſie zde gedno yako na puti, chtiecz w ſwem kragy radoſt mieti, Netbagi v bezbydly neſtalym ſſtieſtim ſſtiaſtny byti. Ale zlij, czimž dalſſe ſu od diedicztwa wieczneho krage, tiê hlubſſie budam zaklady zde na ſwietie vkladagy. A dobrze g̃t rzeczeno, že zlych budy nebudu pewny. Neb, kdyz magy gyž za to, že ſu ſwu wiecz welmy dobrze ohradily, tehdy, kdyz nemnye, ſpadne na nye wieczne horze a zborzy ſie gim nadiege, geſſto ſu gy w ſwych budach miely.

Dietky. (li)

Mily tatiku, a ſnad poſlednim ſkruſſenim naleznu geſſtie bozy miloſt?

Otecz. O blazniwa a nebezpeczna wiecz nadiege dliti obraczenym do nemoczy! A wſſak, budely kto aſa napoſledy želeti wiernie, ze tak marne wieczy milowal, w nychz giž widij, že y gedne nema pomoczy, A ze g̃t byl netbaw boha ſweho a te ceſty, geſſto g̃t boh byl przychyſtal gemu k ſpaſeni geho a bude žadati božie miloſti w pokornem duchu a w ſkruſſenem: Tak g̃t dobry boh, ze y tiem (str. 153) poſlednim obracenim a pozdnim pokanim nepohrda. Anyž by gyž pozdnie bylo, kdy by prawe bylo a plne, ſkruſſenym a pokornym ſrdcem doplnienee, geſſto bywa welmi rziedko. A wſſak rzku: kdy by bylo, zbawilo by wiečzneho pekla y muky cziſtcze onoho ſwieta vmenſſilo podle miery horzkoſti ſkruſſenie ſrdeczneho. Ale, czož by ſie zde nedocziſtil, toho by muſyl w czyſtczy pekelnym ohniem vczyſſtien byti A nerownye tieže, než by zde za czaſu byl včzyſſtien pokanim ſwatym; a take tez chwaly nedoyde, tak pozdie nalezna božy miloſt, yako kdy by z ſwe mladoſti w ſylc a w zdrawi ſluzil bohu neb kaal ſie hrziechu. Nee to g̃t mala wiecz, by ſie byl gediny den prwe obratil k bohu, ktoz ſie obrati, a w též miloſti dotrwal do koncze, Yakoz dokona, napoſledy ſie obratie. Za ti̦en den miel by wiecznie tiem wietſſy chwalu. A wſſak rzku: dobro geſt aſa naypoſlez puſtiti od ſwieta milowanie a k bohu ſie obratiti; ano ſie giž budy borzie, lepe geſſtie z nich vteczy než z| dati ſie gim przykwa(č)iti; ale we zdrawi mnohem g̃t lepe.

A ktoz wie to, czeho kto w nemoczy želeti bude: hrziechowly czyly› že boly; Czily ſnad, ze geſt, vmrucz, ztratiti to, czo g̃t naywiece milo bylo? A tak bywa to, že, mra giž, czlo[k] geſſtie bude ſwietſke wieczy poſobiti Asczymžs ſwu wiecz v neprazdnie amyſl aby toto takto bylo atoto takto‿ wypuſti duſſy. Y die k to[v] ſwaty Rzehorz na ono ſlowo: »Zhynuly ſu beze wſſie nadiege«: Myſly zlych tak ſu welnuly k tomuto ſwietu, ze by na tom radij doſti miely, czo g̃t zde na ſwietie, A nechtieli by, by (str. 154) ſie kdy dokonal bieh gich zywota. Nechtie o tom y pomyſliti, czo przygiti ma. Vložywſſe nadiegy w tiech wiecech, geſſto hynu a prycz ſeydu, Gedno toho zadagy, gemuž g̃t nelze nikakez trwati, nepozdwihnu ſwe nadiege. ſlepotu,

giež newidie, tak bude gich ſrdce zamraczeno, Ze čaſto, kdyz nemocz powrže a ſmrt blyžecy ſie ſylu przemož, wſſak neprzeſtanu, by pecze nemiely o tom, geſſto ſluſſie k ſwietu. to, geſſto gyz muſſegy oſtawiti, gednagi geſſtie, yako wzdy tiem zadagicz wlaſti. A tak wyd|puſti z tiela hubene duſſe, welnuwſſy miloſti k tomuto ſwietu a lpiecz geſſtie w zdeyſſich wiecz(ech). Ale zadoſt dobrych lidij tahne ſie k wiecznym wieczem y w ta doba, kdyz geſſtie magi tohoto zywota plne zdrawi. Nicz dobr(y) nebude k ſmrti mieti podobneho; wſſak, yako gy przed ſebu mage, obmyſſlewa na wſſaky czas ſwe ſkonanie. Amê.

Dietky. (lii)

ZE g̃t tak tiezko puſtiti od ſwieta, ano g̃t tak pracznie ſlužyti ſwietu; A geſſtie negeden, pro ſwiet praczowaw tiezko, nedoyde toho, gemuz by chtiel; A pakly doyde naypoſlez, ztrati tu vtiechu, ze tuha gedno oſtane gemu. By tuž pracy lide pro boh neſly yako pro ſwiet, dobru odplatu od boha [by] wzely. A to by giž nebyli w gine wyňnye tohoto ſwieta milowniczy. Doſti g̃t winny tak pro marny a neſtateczny ſwiet neſti praczy tak weliku a boha netbati.

Otecz. komu geſt co milo, ten ſie proto y pracy važy. A tak zly pro zle, marni pro marne a dobrzi pro dobre neſu pracy. A miloſt kazdemu praczy geho oblehczuge a nadie- (str. 155) ge geſt, Ze ſkrze pracy doydu pokoge. A tak to g̃t giſta wiecz: nehodugit tohoto ſwieta milowniczy; ale, hrdie ſie ſtawiegicz a, yako by hodowaly, vkazugicz, hroznu praczy magy a w ſrdczy lopoty doſti. Neb kdez hrdoſt, tu zawiſt a hniew hotow a lakoma pecze, aby doſahl, czym by ſwu hrdoſt vkazowal. kterakz tu ſrdce bude bez lopoty? Swiet nemož žadoſti kazdeho milownika ſweho naſytiti a chud g̃t k tomu; Y muſy, chcely dati gednomu, wzieti druhemu; A z toho zawiſt, pecze a nemiloſt k družczy, ſtrach naſyle od wyſſieho, lſti oklamanie od rowneho y od menſſieho. Ay czot g̃t teſknoſti tohoto ſwieta milownikom, kakzkoly ne wzdy gie czygi a gſucz miloſti geho omameni!

A niekterzy krzywu nadiegy odtuſſie ſobie, rzkucz: »Kdyz toto tak neb takto zpoſobime, budem mieti dobre bydlo.« ano pak y to bude ſwu pracy mieti. Y mluwy o tom ſwaty Rzehorz, kak ſu ſlepi, geſſto ꝑ marny ſwiet tak praczugy, a die: Milowniczy ſwieta weſele newiedie praweho, tu ſie miloſti oſlepywſſe; ani toho, czo lopoty trpie pro ſwiet. ale, kdyby to prawie opatrzily, vzrzeli by, že by ſluſſniegy bylo plakati nezly ſie w leſtnem dobrem, geſſto geſt na ſwietie, radowati; ale, netbagicz widieti lepſſieho, wole za naylepſſie[ho] neſtatecznoſt. Neb gedno toho, czoz tieleſnie očzy widita, zadagicze, k tomu welnu ſrdcem, Geſſto gedno pochlebnu poſtawu zadoſt drazdy. a wſſak ſie gich radoſtem czaſti zamutczy przymieſſugy A tiem trpie, gimž ſie kochagi, A geſſtie mnye, by to byla rozkoſs.

Zdaly lid nemudroſti oſlepeny a od prawdy od- (str. 156) wraczeny Pro marnu czeſt tohoto ſwieta newazy ſie kazde praczye? boh wely od bezprziemne

pracze tohoto ſwieta przeſtati w pokogy, w dobrem vtieſſeni od(d)echnuti w hoſpodinu. A wſſak lidſka myſl blaznowa wiecze ſie raduge, kdyz doſiehne wieczy ſwietſkych, O nichz byla miela duchownich wieczy praczowati a w horzkoſti, nezli by miela duchownich wiecy doſahnuti a w pokogi byti. To geſt nam lid żydowſky w ſobie vkazal, Ze, mage mânu ku pokrmu rozkoſſnemu, ſhory ſobie bohem danu, Wſſak zadawſſe z Egipta hrnczow s maſſem, dyn^ye^, poru a czybule.

Czo manna gineho znamew̃a? gedno pochotny, duchowni pokrm, Tiem dany k żywotu wnitrzniemu, geſſto vmiegy prazdny od ſwietſkych wieczy vzywati. A co hrncy z maſſem? gedno tieleſne ſkutky, ǵto wrů w rozliczne praczy yako w ohni. A co pak dinyemi? Gedno zemſku ſladkoſt, geſſto ma w ſobie wnitrz niekaku mrzkoſt yako dynye ſwu kakus gichu. A por, czybule, geſſto geſt kakas s horzkoſti mala ſladkoſt a ke ſlzam prziprawie toho, ktoz vżywa gich, znamenawa rozliczny bieh żywota zdeyſſieho, geſſto gey mnozy radij wedu; a wſſak gim nenie bez horzkoſti, A rozum duchowny czynye potuchl A hyne gimi zrak duchowny. A tak, nechagicz manny, hrnczow s maſſem, dyn, czybule a poru, zadagy, kdyz hrdagi ſladkŷ pokogem, a zadagy wieczy ſwietſkych, w nichz geſt prace a horzkoſt. zadagicz ſie obierati ſ tiemto ſwietem, Tiem hrdagy, w nyemž by ſie miely radowati, A po tom ſtogie, gehož obaak bez (str. 157) wzdychanie nebudu mieti, acz y doſiehnu.

Ale, yakož ſu niekto, geſſto nade wſſe dobre tohoto ſwieta wažie, ktož mož byti w pokogi od ſwietſkych praczy: Takez ſu druzy, chtiecz na ſwietie zrziedlny byti, weliku praczy neſu ꝑ to. A niekterzy, czigicz na ſobie, že mdlegy tielem a tiezka gim pracze; A wſſak milo geſt gim pro ſwiet praczy vſtati, Ale pro czaku zywota wieczneho nemohu ſneſti y malee pracze; leczkakes przetrpie krzywdy, kdyz widie w tô ſwoy vžytek, ale pro odplatu v wiecznem bydle y ſlowcze nechtie ſtrpieti protiwneho. Czaſto nahotu, hlad a, že bude yako zawrženy, przetrpy, aby doſahl, gehoz zada.

Dietky. (liii)

Tehdy což možeme rozomieti, že nemož czlowiek bez pracze žyw byti?

Otecz. Czlowiek geſt przyrozen ku praczy a ptak k letani. Ale ſu pracze gedny, geſſto dowedu wietczie pracze, A gſu druhe, geſſto ſkrze nie przide pokoy. Praczet ǵt przemoczy zadoſt toho, geſſto ſwiet ſkyte, aneb zadoſt tiela neb hrdoſt myſly; ale ta pracze przywede pokoy. Y zacz by miel czlowiek czeſt a chwalu v wieczne odplatie, by y gedne prace nepodſtupil? dobra ǵt odplata a owſſem wieczna. tiezka ǵt prace; ale, že konecz wezme, proti wieczne odplatie owſſemt ǵt mala. Protoz⁼pro⁼welike dobre ſluſſie ſie wažyti pracze malee. A zdaly pro ſwiet lidee nepraczugy? Zdaly ſu zbyli praczy, ſwiet milugicz, Yakoz ſme weczas mluwili o tom? A nad to otiezete ſwateho Auguſtyna, Możly kto bez pracze byti? Ont die: Rzeczeno ǵt naſſemu prwniemu otczy: W potu a w vſyli budeſs ſwoy chleb gieſti a zemiet (str. 158) zplodij trnie a bodlaczky. Wyzte, geſtlit ginak naš weſſken

žywot, možely ſie kto ktere liboſti obratiti, by tu trnie nebylo a bodlaczek? Což chceš, to wol: Bud hrd, bud lakom, podday ſie ſmilnym miloſtem, we wſſem nalezneſs lopot a praczy a teſknoſt myſly a zamutky. Praczugit wſſichny, ktožt po ſwietu ſtogie. kazdyt ſam wie, kdet gey hnyete ſtrzewiecz geho. O pekelnycht mukach nemluwim geſſtie, geſſtot po nerzadnych pracziech zdeyſſich take pak przydu. Wiz, ktoz po ſwietu ſtogiſs, neyſyly ſam ſobie y zde muka? A dotud ſie neſkona zdeyſſie vſyle a pracze zdeyſſie, donyzdt ſie neſkona y zywot tento. Donizd na ceſtie ſme, praczowati g̃t, abychom pak, kdyz w ſwem kragy budem, pokoy miely a vtiechu. Nelzet g̃t byti bez pracze a bez zamutkow zde na ſwietie. Gedno obmyſl to kazdy, procz chcze neſti kteru praczy, kto gie ma gemu odplatiti, kakowa odplata bude?

piſmot radij: Pamatuyte, czot ma byti napoſledy, a nehrzeſſte. Totot tre kazdeho potka: Smrt, bozy ſud a pekelny plamen. y czeho ſie lekne, ktoz ſie nelekne tiechto wieczy? Czo geſt na ſwietie brzydczeyſſieho nez ſmrt? Czo geſt hroznieyſſieho než ſud boży? A nicz ſie nemoz wrownati tee mucze, geſſto gy czyni pekelny plamen. Smrt, tat ſbožie tohoto ſwieta ani mala ani mnoha neoſtawi, nedat z ſebu niczehož wzieti. Oſudu boziemu nebudet ſie lze protiwiti anit bude lze hnuti vprziemoſti toho ſudce ani geho oklamati. A w pekelnych mukach y zadneho vtieſſenie, Ale horze a bieda, placz a žaloſt, tuzebne huhlanie a ſſkrzehot zubom! Smrti (str. 159) tohoto ſwieta wſſeho dobreho odluczen budeſs a tiežkym rozdielem ten ſladky ſwazek duſſe s tielem roztat bude a k ſudu poſtawen budeš przed mocznym a vprziemym ſudczy, gemuzto nicz tayno nenie. A tak tie ſuditi bude, yakž tie nalezne. Budeſſly nalezen w zloſti, odluczen budeſs wſſeho dobreho a poſlan w ohen a dan w ruku neprzatelom. Troge zle przide czlowieku na ſkonani: hrozna ſmrti boleſt, umieragicz, a hanba przed dyably a przed andiely y przed obliczegem chwaly božie. O kak teſkno bude czlowieku hrzieſſne: ode wſſeho giti, geſſto geſt miel, a giti do wlaſti nezname! Y kto tie vtieſſy, hrzieſſna duſſe, w ten hrozny den, kto tie przigme? A giti bude ſkrze ohen, geſſto zkuſſuge kazdeho czynow, kaczy ſu byli, kerake geſt kto dielal dielo. Sſtiaſtny bude, cziehoz diela nebude moczy žieczy ani ſie chytiti ten hrozny pekelny plamen. ktož bude dielage zlatto, ſtrziebro a kamenie drahe? Protoz ſwaty Auguſtyn dawa k tomu dobru radu, rzka: Bogimely ſie ohnie onoho ſwieta, promienme ſie a neboyme ſie. Plewa, ſlama, drwa ohnie ſie bogie, ale zlatt(u) a ſtrziebr(u) cot vczyni? Bratrzicze! by to mohlo byti, že by nebylo ohnie pekelneho; By gedno to zlij miely za odſuzenie, aby byli odluczeni bozy twarzy, Geſſtie by neſluſſalo zle čziniti. Neb by, newiedie, kaku rozkoſs mieti mohly, neznagicz toho a newieducz, geſſto geſt ge ſtworzil y to wſſe, czoz geſt, a gſucz zbaweni tee rozkoſſie, geſſto gde z toho widienie blazeneho. Geſſtie by bylo pro taku ztratu tuhu ſkati. (str. 160) ktozt ſu nietco mudroſti prawe zakuſyly, pochotnoſti czygit to, czot prawi. Ale ktoz newiedie od tee ſladkoſti, nezžediely ſie, by twarz bozy wzdy widiely; aſa ohnie ſie boyte pekelneho. Boy ſie muk, gehoz czaka odplaty ode zleho neodtahne. zdaly ſic to mala wiecz komu, czoz boh ſlibuge; ale praczuy, aby vſſel toho, gymzt hrozy. Protot ſie tak

zmienich o tom, aby praczy ſobie neſtyſkaly; Neb ſluſſie zde pracowati, braniecz ſie zlemu a pokanim ſie czyſticz toho, čzo ſie g̃t kto kdy dopuſtil proti prawdie, Muky pekelne a ztratu wieczne radoſti obmyſſlegicz. A ktoz by rad doſſel wieczne radoſti, take praczug w dobrych ſkutcziech. A kdyz kazdy muſy aneb pro tento ſwiet aneb pro onen praczy neſti, Tehdy g̃t lepe pro wieczny žywot praczowati, neb tam g̃t hoynoſt wſſeho dobreho.

DIETKY. (LIV)

DJwne bywa, Ze czaſto chce gyz dobrze czlowiek a nemož ſobie odolati A, acz ſie wyplete zleho z gednoho, opiet ſie w gine vwaly. y kudy to gde, mily tatiku?

OTECZ. Chce a nechce leeni. tot odpowied kratka a prawa. A cot g̃t Sſalomun wyrzekl, To geſt prawda: leeni ſme bez božy pomoczy ſamy. Ale czaſto boh ſkyte pomocz, dawa prziččiny a my tak nechczem, yakz buoh chcze. A, acz chczem kaks yako od polu a yako leeni, tehdyſs y nechczem. Ale abychom ſię tiem menie wuoly božie protiwili, tu przyklad wezmiem.

Geſſto zednyk, chtie duom kraſny vdielati, rozliczne kamenie obiera k rozliczne wiecy, teſſe ge, dlaba, hladij, yakoz on wie, hobluge, kteremu mieſtu (str. 161) chce ktery mieti. Kteryž pak kamen nechcze teſanie toho neb dlabanie ſtrpieti, rozlupy ſie ginak, než chce zednyk, Wywrzen bude z toho mieſta, k niemuž gey geſt zednyk gednal, a mieſto toho giny wzat bude. Takež miſtr naywietſſy, boh wſſemohuczy, genz wſſe czyni w ſwe mudroſti a wie, co geſt hodno a ſluſſno k czemu, Przyprawuge zywe kamenie k dokonani geruzalema nebeſkeho: teeſſe, dlaba, twrdij, miekczy Y kteryz chcze kterymi barwamy neb ozdobami ozdobuge, w ſrdczy napominage, piſmem vcze y kazately y kymžkoly, y prziczyny dawage, aby, poznage czlowiek woly božy, k geho woly ſwu wuoly przidal. A tak teſſe, przepuſſtiege protiwenſtwie, Vgimage czlowieku drſtnee wuole geho; dlaba leczyczyms, czinie pokorna; a niekdy hladij, dada liby proſpiech.

Protož boy ſie kazdy ꝓtiwiti ſie woly božie a žaday pomoczy bozię geho w pokuſſeni w kteremžkoly A, chczelit, aby trpiel, trp; Paklit da prospiech ktery po twe wuoly, wiz, by od wuole geho nezabludil. Boy ſie ſtratiti ſweho mieſta, k niemuž tie boh gedna a poſoby, a neoſtaneſs pak na nyzſſiem, aneb aby wſſie wieczy z geho domu wywrzen nebyl a giny nebyl ſnad na twem mieſtie. Ay andiele ſpadly, nechtiecz tak ſtati, yako by byl vlozil ge. A my pak budem na gich mieſtie, acz toho take nezmarzyme.

y geſt nayprwe pilne hrziechu byti prazdnu wſſelikeho a ſwatie zyw byti a ſſlechetnye. tot geſt božie wuole. A, acz geſt to praczno, wſſak y s praczy drzeti (str. 162) ſie mame a hledati wole bozie. A ſluſſiet y tomu rozomieti: Ne kazdemut boh vczini, ze by gemu mrzko bylo hrziech vcziniti aneb pokanie vcziniti ſladko, Aneb ſnadno cziniti ſſlechetne ſkutky a ſwatie žywu byti. A wſſak chce, aby kazdy ſwatie žyw byl, hrziechu ſie ſtrziehl, Pokanie czinil za dopuſtilee a ſſlechetne czinil ſkutky. Neb chczet boh mieti w ſwem

kralowſtwi a [w] ſwem domu y ty, gymž by hrziech byl mrzek pro miloſt prawdy; y ty, gymž, ač by lib byl, wſſak by tu liboſt przemohly, Nechtiecz ztratiti miloſti bozie. Takez chce mieti gedny, gimz by až ſladko pokanie bylo Neb kterezkoly ſſlechetnoſti cziniti; a druhe, acz gim geſt to trpko a praczno, wſſak to ſneſu, aby nalezly bozy miloſt. A protoz kazdy ſwoy ſtaw ſezřzy, ſwe položenie, ſwe przicziny ke zlemu neb k dobremu A, zwieda y ſrozumiege woly bozy, te podday ſwu wuoly.

Dietky. (lv)

CZož dieſs pak o tom, geſſto niekto, oſtanucz hrziechow niekterych, opiet ſie w nye vpletu aneb w gine a druhdy w horſſie?

(Otec.) Neſnažnoſt czyni odwraczenie, že aneb liboſt przytahne k hrziechu aneb pracze od dobreho odtahne neſtateczneho a, že wſſeho zleho czlowiek z ſrdcze newyczydi, gedno zle potahne w druhe. Y mluwi ſwaty Rzehorz k waſſie otazce, wzem ono ſlowo: »Zapletene ſu gich krokom ſtezky,« a rzka: Gſu, geſſto wſſiczku myſl magy, aby ſie hrziechu protiwili; A, yakz ge potka pokuſſenie, tak neſtogie w ſwem vmyſle.

Bywa, že niekto pozna (str. 163) w ſwem ſrdczy hrdoſt A przida k ſobie, pozna, ze gt to zle a pokuty hodno; A znamenaw[a], ze pokora ma weliku odplatu mieti v wieczne czti, powſtane ſam proti ſobie, chtie pokoren byti, potlaczy hrdoſt; ale, yakz gedineho ſlowcze gey krzywda popudij, ynhed ſie k ſwe obykle nawrati hrdoſti A tak ſie opiet rozedme, ze zapomene, czo dobreho ma pokora mieti, gehoz gt zadal.

A niekto, gehoz lakoma zadoſt vwazala, kdyz ſie rozmyſly, kaka gt to marnoſt k tak przieliſſnie hromažditi A ze, ktož chtie bohati byti, vpadagi we mnoha pokuſſenie a w oſydla, geſſto topie czlowieka w zatracenie, A že hromazdi czlowiek s taku pracy, s takym obmyſlem a newie, komu to ſberze: Y vmyſly ſobie, aby doſti miel na tom, czoz ma, neſtal po wietſſim; A gednozt, opiet vzrzie, že mož wiecze doſahnuti, ſtane po tom, v(m)yſla ſweho zapomena.

A niekto, wzpuſtiw ſie w ſmylne liboſti a poznage w tom ohyzdu, kaka gt cztnoſt cziſtota ſrdce, myſliti poczne, za zle ſobie mage ſwu oplzloſt, vmyſly, aby ſie zdrzal od ſweho ſſeredneho obyczege; Ale, vzrze poſtawu libu ſobie neb ſie na ni rozpomena, brzce pokuſſenim poražen bude A opiet ſie rozbrogy proti tomu, geſſto bieſſe vmyſl(il) ſobie.

A niekto ohniem hniewu zapalen bude proti druhemu A, kdyz w vklidne myſly przy ſobie bude, pozna, ze gt hniew prchlawy prawe blaznowſtwo A poczeſtna wiecz vklidnoſt myſly, Y bude ſie ſtrogiti k tomu, aby neprchal w hniewu tak nemudrze; Ale, yakz gey opiet popudij nietco, takez ſie opiet zapomene A, geſſto (str. 164) geſt myſlil, že chce giž y krzywdu ſobie vczinienu przetrpieti, To pak hledati bude, by y krzywdu mohl ſie pomſtiti a mnohokrat w nemudroſti w|| zapalenie hniewyweho tiem hrozyti bude, gehoz wſſelik nedokona; Az niekdy, neprchage, y przide k ſobie. Neb y to bywa,

Ze ne ruka ſylna ſtawy kuon, aby nebyehal, ale že nebude kudy by biehal. Protoz dobrže die piſmo o zlych: Zapleteny ſu gich krokom ſtezky. Neb zadagi dobreho, ale tetež ſie ke zlemu nawraczugi, yako by k tomu, kamž chtie, ſtezky gym byli zapleteny, gichž ſtatecznie neodhradie, ſylnye toho zapletenie neztrhagicz.

Moz take to zapletenie y ginak byti rozomieno. Neb niekterży protiwie ſie niekterym hrziechô a druhych w ſobie przemoczy nechtie. A, kdyz tiech w ſobie neprzemohu, y w ty opiet vpadnu, geſſto ge przemohly biechu. Bywa, že by niekto netbal ſmilſtwa, ale lakomſtwo wywodij nad nim: chcze ſie (mu) mieti, chce ſie brati. A tak niekdy ne pro ſmilſtwo, ale pro lakomſtwo ſmilniti bude A w to ſie wplete, geſſto ge przemohl gyz byl. A ni(e)koho ſmilſtwo przemaha, geſſto by lakomſtwa netbal; A že by chtiel w ſmilſtwie ſwu woly mieti, bude lakomie po tom ſtati, aby miel ſbožie, aby tiem ſpieſſe w ſmilſtwi mohl ſwu wuoly dokonati.

Niekto lehcze by gyž mohl ſtrpieti protiwenſtwie, gyž by hniew pržemohl, ale ſtogy po ſwietſke cztij. chtie branny ſluti, Opiet nebude moczy trpieti, bude ſie mſtiti.

Ay kak ſu zlych a ſwietſkych ſtezky mnohymi zamatky zapleteny! A ktoz chut- (str. 165) nie, ſylnu myſly, nerzku, tiech zamatkow nerozprawy, ale neztrha, neſnad bude dobrze; Neb, acz przemoha gedno, nohy pozdwihne, w druhem ſa vwazan, opiet ſie plete y w to, z nyehož ſie ğt byl wypletl drziewe. Lež, ta geſt wzdy k kradežy przypletena: vkradna, zapržy; A poczna przieti, vwali ſie až w nayhorſſie, kdyz krzywu prziſahu ſwe lzy potwrdij. A czo horſſieho než czlowiek lziwy? A kdyz takymi zmatky przypleten ğt geden hrziech k druhemu, Chtielli by kto gich prazden byti, muſſye chutnie wſſe przemoczy. A co ğt zmatenee, nemož wſſe zprawiti, mnohe muſy odtrhnuti.

DIETKY. (LVI)

TOlik geſt na ſwietie zmatkow, naylep vteczy do klaſſtera!

OTECZ. Giſtie tomu rozomieyte: Yakozt ſu klaſſtery vſtaweni, neniet k ſpaſeni bydla na ſwietie bezpęcznieyſſieho. Ale byloli by, w zakô wnyknucz, zborzyti zakon, neniet to dobre. ktozt chce w zakon — ſwatyt geſt ſtaw — mat w zakonie ſwatie žyw byti nad obeczny lid; Nemat rzecy: bych tak žyw byl, yakoz wely vſtawenie zakonnie, tehdy bych ſwat byl. Neb protot gde ſbozny do zakona, aby ſwat byl; Gdelit pro gine, (ne)dobrzet. Protož, ktoz chcze w zakon, geſtit rada ma: opatrz zakona toho vloh neb rzeholu a vſtawenie A obmyſl ſwu ſylu, možli to ſneſti; Nemožly, w to newnykug, gehoz by nemohl. nelibyt ſie bohu ſlib nemudry a ſlib ne mudr wierny. Nemudryt ğt ſlib to ſlibyti, gehoz by nemohl ſplniti; Newierny ğt ſlib vſty ſlibiti zakon a nemyſlecz drzeti toho zakona (str. 166) vſtawenie.

Mnohot ğt omluw, geſſtot borzie prwnie zakonow ſwatych vſtawenie; Neb zly dyabel, geſſto rad borzy wſſeczko dobre, y klaſſteryt geſt nakazyl ſwietem. Wſſet to ſwiet ğt, kdežt geſt hrdoſt, lakomſtwo a w tieleſnych liboſtech zadoſt.

Proto wzdy rzku: W ſobiet ſu zakoni ſwati podle prwnieho vſtawenie A, ktožt tak bude w kterem zakonie, dobrzet bude; Ale ktozt by byl ginak w zakonie ſwietſky, nebudu ya chwaliti zakona geho. A acz kto nepoyde do zakona proto, ſtrzež ſie w ſwietu zapletenie: Nemilug hrdoſti, lakomſtwa; neſtoy po wſſem, czo ǵt lybo tielu; drž wieru prawu; Neczyn, czo ǵt boh zapowiediel; čzin, czot ǵt przikazal. Ale diete: hluk lidſky od toho tahne, neſnadno ǵt proti lidem. Pomnyete, ze loth, gſa we zlee obczy, byl dobry a, odſſed a ode zlych oklamal ſie: ſpal ſe dczerama.

A wed ſnad by ſie nahodil klaſſter, geſſto ǵt giž tak pohynul w duchowenſtwi, Ze nemagy w niem hrziechu za hrziech; A cot ſwiet chwaly, to y oni; a co geſt dobre, nelibi ſie; geſſto by nemohl geden nicz proti mnohu a ſpieſſe by niekdy mezy tiemy pokoge pomyel vprziemy czlowiek, geſſto ſwietſky ſlowe, nez mezy takymi zakôniky a geſſto nedržie vlohu ſwych zakônow. Neb y w klaſſterzich gſut tij zmatczy a zapletenie, že ſie gednoho zleho druhe drzy A naywiecz tu, kdez netbagy duchowenſtwie, w ſye ſwiet wpuſtiwſſe. A ſwiet ǵt zadoſt tieleſna, žadoſt oczy a pycha zywota. Ale možt nyekdy zdati ſie ſwietſky niekto a naywiecz (str. 167) z tiech, ktož w zakonie neyſu neb w klaſſterze a w ſwietu nemage liboſti. Takezt y w kapy mož byti neb pod wylkem ſwietſka myſlecze.

Ptoz, nemozly kto do zakona, aby rzadnye drzal zakon, Vczin, yakozt radij ſwaty Pawel: Tak vzyway ſwieta, yako by geho nevzywal; myſli k ſwietu newelny, ale to poſob w bazni božie, czoz ma poſobiti; aczt bude w gednom nedoſtatek, nahradit druhe. Ano ſwaty Auguſtyn, wyprawiw ſwe hrziechy a poſſkwrny, co gich od ſwieta pochazie gemu, Die w kniehach ſwe zpowiedij: Proto biech vmyſlil od ſwieta na puſſt vteczy, ale zbranil ſy mi, hoſpodine! Neb proto ǵt kryſtus vmrzel za lid, aby, ktoz geſt žyw, Gyz negedno ſobie žyw byl. A znamenayte rzeczy ſwateho Rzehorže, žet y (ve) ſwietie mohu byti dobrzy lide; ale znamenayte take, kterym czinem. Die on: Bywa to, ze dobrzi lidee ne proto, by gim ſwiet mil byl, muſſegy ſwietſke wieczy poſobiti; Y bude ſie zdati, by ſie poddaly zemſke peczy, ano gim nenie nicz milo ani na peczy, gedno wlaſt nebeſka; Gichz czynow neſnadno ǵt lidem od czynow zlych rozſuditi, Gedno ſudce wieczny podle obogich vmyſla rozſudij ge a rozezna. Neb, gſucz plny wrchnie mudroſti, wiedie, kak wnitrž w ſobie magi ſie k ginemu vprazdniti A w ginem wnye k oku lidem neprazdn neſti. A tak, když to božiem zpoſobem przide, ani toho nezadagi, aby wladly; že milugy boha, nechtie ſie woly boži protiwiti, tu praczy przigmu; Ale, že ǵt w nich wruczie miloſt, wzdyt zrzie k bohu w vklidne myſly. Neb takowe nynieyſſie prace, když ſie po tô (str. 168) myſly prževraczenu ne[zž]edy czlowiek, Mož porzadnie w boži liboſti poſobiti. A kakzkoly dobrym vmyſlem radij by prazdni byli wladanie toho; wſſak, že ſu ſwu woly poddali bohu, geho tayneho zpoſobu bogiecz ſie zborzyti, to poſobie, gehoz by radij prazdny byli. A ktož geſt taky, acz y ty wiecy gedna, liboſti w nych myſly nevlne. A diet opiet ginde ſwaty Rzehorz: Když nenie, kto by porzadnie poſobil blyžnich y nynieyſſie wiecy, Tij, geſſto ſu duchownich wnitrznich plni darow, magi gich nedoſtatkom pohowieti A, gelikož ſluſſnie mohu, y gich tieleſnym potrze-

bam zpohodce miloſtiweho poſlužyti, ani ma(jſ) želeti bezprziemnie toho; acz myſl nebude ſkrze to tak pokoyna A nietczo mdleyſſy k ſpatrzowani welikych wieczy, poſobiecz menſſie. Poniewadž ſyn boży pro czlowieka chtiel czlowiekem byti a andielow ſie w nieczem menſy vkazati: Coz tehdy dywa, acž ſieważy czlowiek nietczo pro czlowieka? k temužt tahne y ono ſlowo, geſſto geſt rzekl kryſtus: ktoz chcze z was naywietczy byti, bud wſſech ſluha. Amen.

Dietky. (lvii)

Mjly tatiku, ty znaſs naſſe položenie, Rcy nam nietczo k naſſemu biehu!

Otecz. Tak ǵt bylo, geſſto ſem pſal nayprw rzeczy tyto, ze biech rżekl nietco, geſſto ſie was geſt dotykalo; Ale tuto nerzkut tehož, neb w mem giž neyſte poſluſſenſtwie. Ale, že tree was ǵt chwalnie a dobrze tento žywot dokonalo, vtiechu w tom mage, rzkut geſſtie nietco, yakozt ſem y obnowil kniehy tyto, aby ſkrze to, že ſem wam (str. 169) ge pſal, byli nyekomu k kratochwili. A tak rzkut k wam, aczt wam geſt toho y netrzeba, ale pro gine; nebt ſie y geſſtie tiem neſ(t)ydim, czot ſem k wam pſal, Nietczo przeſkocze·

Byl ſem wam rzekl: Budte przi ſobie a kažte ſie ginymi, O nichz ſlychate, geſſto wyſoko napnu a nyzko ſpadnu. Žen ſie wzodpowiedagi neb manželſtwa a pak doprawie horſſieho: Prwe rucho promienie nežly ſrdce. k tomu prawi ſwaty Rzehorz: Widame, že niekterzy, vſlyſſiecz nietco na kazani, prwe rucho promienie nezly vmyſl: wezmu rucho duchownich, ale neſložie w hrziechu obyczegie; Geſſtie ge hniew popuzie; geſſtie zloba, aby zlee druzczy vczinily, w ſrdcy paly; Geſſtie hrdoſt gich ſrdce pozdwiha, když zrziedlnie nietczo dobreho vczinie; geſſtie pilni zyſkow ſwietſkych a wſſie ſwe ſwatoſti magi nadiegi gedno w poſtawie rucha. Czo ge takowym rzecy? Gedno, yako ǵt oniem rzekl ſwaty Pawel, geſſto, gſucz krzeſtiane, aby ſie ſwietieyſſy vkazali, obržezowachu ſie yako zyde y gine obyczege zakona ſtareho drzeti chtiechu. tak gim mluwil w Gezu kryſtu: Ani ǵt czo obrzezanie ani neobrzezanye, ale nowe ſtworzenie; Neb neniet to welika wiecz, kakt tielo bude, ale tot ǵt ważyti, kak myſl bude.

Netbati na ſwiet, marnych wieczy nemilowati, myſl beze lſti pokornu ꝑti bohu a družczy mieti, Protiwenſtwie s vklidnu myſly ſtrpieti, zlobu z ſrdce wyhnati, Potrzebnym ſweho vdati, cyzyeho nezadati, Przietele w boze milowati a pro boh take y neprzietele, Sſkody czyzie pykati a ſmrti ſie (str. 170) neprzietele neradowati. Tot ǵt, geſſtot nowym ſtworzenim mieny ſwaty Pawel. A proti tomu k wetchemu przyſluſſie czlowieku: ſwiet(a) pilnu byti, marne wieczy milowati, Miſl w hrdoſt zdwihnuti, Pokoyne miſly nemieti, bližnieho zlee myſliti, ſweho potrzebnemu nevdieliti, cyzieho zadržeti, Y žadneho vprziemie pro boh nemilowati, neprzatelom neprzíezny ſie oplaczeti A cyzy ſſkodu weſelu byti. tyt wiecy z korzene tahnem poruſſeneho Adamowy wetchoſti; Ale oni drżewnie z obnowenie, geſſto mame w Gezu kryſtu.

A taket wam to ſmiem raditi, aby tiech nepoſluchaly, geſſto v wyſoka napinagy a w oblaſſtne nabożenſtwie; nebot rowne trwa dele. lepet ǵt pone-

nahlu wzhoru giti než, wyfoko napnucz, vpadnuti. Znamenayte rzecz fwateho Rzehorže, czot die k tomu. diet: Gfut y niekterzy, geffto, przigducz k obraczeni, neftogie w tom, yakoz pocznu. A den ode dne bude gim fflechetnofti vbywati a zadoft nebefka bude w nich mdleti; A geffto myflily, welike wieczy poczinagicz, to pak fkonagi malymi. ale v wybornych ǵt obyczey, že ku pofledku budu cziniti wietczie wieczy, w milofti roftucz, nez fu myflyli na poczatcze; A acz znenahlegie pocznu sprwa, potom fylniegie fkonawagi. Nebo, ktoz poczne newyfoko, wzdy mny, by poczal teprw a dal ftati w tee nowofti nevftana.

Tot ya znam, zet fluffie chutnie toho, co ǵt hrziech, oftati ani milofti zapalene k bohu vhaffowati. Ale, aby fie na bezprzemne pofty neb bdienie anebo gina vtrpenie a na vkazanie do febe welike zwlafftie fwatofti (str. 171) nedawaly a zamladu owffem, tot ǵt ma rada. doydete dale, gducz ponenahlu; Gedine fie hrziechu ftrziežte a zleho flowa. Nemiewayte dluhych rzečzy aneb czaftych s nižadnymi ženamy ani owffem f takymi düchowniczkami, gefftot chtie lidem zrziedlny byti lecz oblafftim nabożenftwim. A s febu fpolu rozmluwayte o takych wiecech dobrych a s ginymi cztnymi a rozomnymi knieży a miftry, od nichz by fie mohly mieti v boźe. Ale ftrziežte fie y tiech, geffto ǵt na nye takowe flowo a geffto kwaffy fwe magy a obyczege f tak ochewnymi a wefelymi, gefftot gim newonie nabozenftwie a duchownie wiecy. A kaky ǵt to przietel, geffto by nechtiel, by przietel rozomiel prawdy A ten, geffto mož rozomieti? z žadofti frdce gdet rzecz tato: zdali by nyekym bylo nahrazeno to nehodne, gehoz niekteržy potwrzugy obyczey k duchowêftwi niekterymi nehodnymi? Nebt nenie bezpeczftwa na fwietie.

Zachazegyt lide ponenahlu. A gefftie geft fbozny, wygdely kto, acz geft byl zaffel. Neb onen zly welryb, gehoz lanitwu boh prowrtal, aby afpon z vft vffly, geffto fie daly gyz pohltiti, Jakoz fme miely drziewe rzecz o tom, Proftiera fobie zlatto yako blatto. Swaty Rzehorz, wzem rzecz tuto o tom welrybu, prawi: Diwi fie fnad niekto, Pcz to przezrzy boh miloftiwy, ze ten welryb, dyabel, fwym chytrym podfftiwanim a rozlicznym pokuffenim Zlato, totiž t(y), geffto fie ftkwu fwatofti, podftiera fobie yako blato, kdyz ge fprzny hrziechy fferednymi.

bleku ale to zlatto przed bozim obliczegem nebylo ǵt (str. 172) zlattem. Czafto zda fie niekto, by welikym byl, an taynie w hrzieffe. A ktere ǵt odplaty przed bohem hodno, kdyz zle geft fkryto; a to, czo ǵt zgewno, zda fie dobre? czafto czyftota zrziedlna bude a hrdoft z nie tayna. y bywa cziftota niekdy potracena, že geft nebyla pycha tayna oprawena. A to geft fudem welmy prawym, aby gimž fie geft libil lidem, to ztratil czlowiek; Poniewadž geft nechtiel toho polepffiti, gymž fie geft nelibil bohu. A tak, lefkna fie w niektere fflechetnofti, zda fie lidem w očzy zlatto; ale, že geft taynie w niem neftaloft przed božyma oczyma, nenie zlattem. A tak to zlato bude dyablem podeftrzieno pod woly geho yako blato.

A wffemohuczy hofpodin niekterych tayne zle trpy dluho. A ginym fwŷ wybornym k vžytku zpofobuge ty gich czyny, geffto fie dobrzy zdagy lidem. Neb niekterzy, fwieta neoftawffe, vzku ceftu poczely giti: Ne fobie k vžytku,

když ſie odwratie; ale tiem, geſſto, vzrziecz to od nich, zayžhucz ſie w božy miloſti, Poydu take po vzke czeſtie a w tom ſtogie. Widame take, ano niekterzy poydu niekam a chwatagicz; A druzy, to widucz, poydu po nych, vmyſlecz tamež; A když by nebyli widiely gducze tiechto, nebyli by ſamy wyſſly. A pak ſie vda, že oni prwny wratie ſie pro nietco za ſie Aneb, na czeſtie oſtanucz, nedoydu; a tij doydu, geſſto, gich zrziecz, wyſſly. Takež mnozy, pocznucz dobry zywot a neſtogie; Ale gedno yako ceſtu ginym protrhnu, geſſto tez pocznu, zrziecze na nye, a pak w tom ſtogie. A pak dobrym (str. 173) y to bude vzyteczno, že tito padly a neſtaly; Neb pokorni budu, tehoz ſie bogiecze, a nebudu vſſati w ſie, ale w obranu božy pomoczy.

Dietky. (lviii)

NEniet nepilne, gimžs nas tuto napomenul. ale, geſſto[s] bieſſe tam rzekl drziewe, Ze ğt ſwiet wſſel y w klaſſtery A gſu gim mnozy y w zakoniech obwazani; Neb, yakoz dieſs, hrdoſt ſrdce, zadoſt mieti to, geſſto widij, ze gini magi, totiž lakomſtwo, a žadoſt tieleſne liboſti, geſſto zaležy w rozkoſſnem piti neb gedeni, w lehani, w laznach, w ruchu, W zpiewani, w ſmilnych miloſtech A w czemžkoly takowem, geſſto geſt w tô liboſt tielu a myſl, gſucz tielem przemožena, Žada ſie kochati w takych rozkoſſech — že to wſſe ſwiet geſt: kudy geſt to przyſſlo, ze ſu y tij ſwietu porobeni, Geſſto by zwlaſſtie miely boži byti? Ano na to byli klaſſterzy a zakoni vſtaweni, vtwrzeni y zdmy dobrymi ohrazeni: Ee kudy ſie geſt zly ſwiet tam wludil mezy ty, geſſto przed nim vtiekaly?

Otecz. O zaloſtnem ſte ſie zmienyly! zaloſtnet muſſy na przyklad tomu powiedieti, kdyz temierž weſſken ſwiet zabludil od boha, modlam ſluzyl. Abraham ſlužil wiernie gednomu bohu, až pak miel ſyna, až y wnuka, geſſto ſtaly prawie w ſluzbie bozie, Az ſie z nich rozmohl lid weliky. A boh, wida, že bludny geho ſluhy obtiežugy, wywedl ge od nych, dal gim oblaſſtie dobru zemy, kdez by, przemohucz neprzately a bohu ſlužiecz, ſladke pieſnye zpiewati mohly. A mocz byl gim dal, aby mohly wſſeczky (str. 174) przemoczy neprzately A z tee zemie wypuditi. a kazal i gim to, aby wſſeczky zahladily. A kdyz to nevczinily a mohucz, oſtawiwſſe gich malo nietczo, Nemnyecz, by kdy mohly ſie proti nim rozmoczy anebo w czem ſſkoditi, Pak ſkrze to mnoha trpiely ſu ꝓtiwenſtwie a wiecz božim przepuſſtienim nemohly gich wycyditi. Nechtiewſſe tehdy, geſſto mohly, až pak przygimali niektere obyczege lidu toho, od nich widucz, gichz nechtiel boh do ſwych mieti. A boh dotud ge proroky ſwymi napominal, aby oſtaly takych wieczy, až ge y poddal w tiežke wiezenie do Babylona, kdež nemohly zpiewati ſwych ſladkych pieſniczek ſyonſkych, gſucze w czyzy zemy a muſyli tomu yazyku obykati, gehoz ſu gich otczy neznaly. Y ſtalo ſie ğt takto geti lidu božieho, že boh przepuſtil: kral babylonſky przemohly ge a mnohe zbil y mnozy hladem zhynuly. A niektere, zgimaw a wedl do babylona, až y kral lidu božieho yat, an po

puſſtij gde od Geruzalema do Geřycho okowan rzetieży. A tu, an w okowach hledij na to, ſynowe geho zbiti; Pak gemu oczy wylupenie a tak ſlep weden do Babylona. Žaloſtne g̃t to bylo.

Prawiet geſt takež žaloſtne, ktož zržy na to w prawe miloſti, kak g̃t ten (lid) zwlaſſtie boży prowinnil, že geſt w ſwietſke zaſſel obyczege a z klaſſterow ſwiet vczinien. Ale, at o tiech nemluwim dale, nechat to rzku obecznie ke wſſẽ, z nichz y ſebe newynymam. Neb gſucz krzeſtiane, magicz ſtati wſſy ſnažnoſti po dobrê (str. 175) wiecznem onoho ſwieta, A w tee ſnaznoſti negednu bychom zakuſyli duchownie chuti, kdyz bychom byli w prawem duchowenſtwie, zpiewagicz yako w ſwe zemy ſladke pieſnyczky ſyonſke: To netbame ſtawu ſweho, Po tom ſtogime, to oblibugê, Jakož widime do lidu toho, geſſto nezna boha, Až y budem wſſie wieczy w Babylonie. Neb babilon ſlowe ſmieſſka A kral Babylonſky dyabla znamenawa, genz kraluge nade wſſemy ſyny pychy, geſſto g̃t poſobcze tiechto, w nichz mnozy mieſſegi prawdu s krzywdu; ale dale prowedly krzywdu, než by mohla o ſoby(e) ſama, a tak rzku: Kdyz ſie gmenu[A], budem tiech lidij przidržeti, geſſto neznagy boha w tom neb w ginemû ten zly kral (ny) vwede hlube w ſwe kralowſtwo, w ſwiet dale zapleta a vŵieže diwnie zamatky rozlicznymi. A mnozy budu zbiti, mnozy hladem ſeydu, zaſſkudnucz a w chut nemagicz bozieho ſlowa, a niekterzy w tom wiezeny zemru. A take niekterzy, acz y w Babylonie, acz poſobie wieczy ſwietſke a tieleſne, wſſak w bazny božie, Jakoz babylonſke wieczy Daniel gednal, wſſak byl dobry. Neb take ſu byli niekterzy wedeni do babylona ne pro ſwu wynnu; Ale aby tam geſſtie miel lid od nych navczenie, aby wiernie ſluzyli bohu, aby boh ge nawratil w gich zemy. Takežt ſu lide niekterzy, geſſtot, poſobiecz ſwietſke wieczy, wſſak podle boha magy weſſken duchowni vmyſl, yakoz ſem drziewe k gine otazce mluwil o tom. To pak, geſſto g̃t kral zydowſky yat, kdyz puſty biežal (str. 176) dolow z Geruzalema do Gerycho, muož byti podobnoſt; Geſſto niekto, byw nad gyne w duchowenſtwi, oderzka ſie ſwieta, wlaſty ſlyb vczinie bohv, Y poyde dolow z Geruzalema po puſſti do Gerycho. Opuſtiw wieczy ſwietſke, y bude ſie ſ nymi obierati, poſobie ge, dolow gda do pokoge duchownieho k zadoſtem tieleſnym, geſſto hynu. Gynet by bylo, ktoz by ſſel, acz y po též puſſtij, ale wzhoru, z Gerycho do Geruzalema; Nebot ſem w one gine pomluwie prawil: Diet ſwaty Rzehorz, že w potrzebu toho tij, geſſto ſu plni darow duchownich, magy blyznim y w tieleſnych pohodach poſluzyti. A tot by bylo wzhoru giti po puſſti; ale ktož dolow gde od pokoge duchownieho, geſſto g̃t znamenan Geruzalemem, k zadoſtem ſwym tieleſnym, geſſto hynu a mienie ſie yako mieſiecz, w to ſie vpleta, geſſto g̃t opuſtil: tent bude yat yako kral onen, že gey popadnu ſwietſke zadoſti a lopoty swieży; a pe(ka) ſie y o ny(e) A bude okowan rzetiezy [a pecze y ony a bude okowan rzetiezy] zleho obyczege. a ztepe neprzietel przed oczima geho ſyny geho, an hledij na to, kdyz drzewnie dobre ſkutky geho tak vmrtwi, že nebude w nich moczy vtiechy mieti. A geſſtie tomu rozomiegie, neyſa ſlep owſſem, žel mu bude, Yako ſmrt wida ſwych wybornych ſynow, wzdechne; Ale, zlym ſa vwazan obyczegem yako ržetiezem, takz to y ſtrpy, Az pak y oczy wylupy gemu A tak oſlepy, ze zlemu ſprawy, by dobre bylo,

a zle dobremu. A tak okowana a flepa po- (str. 177) wede gey do Babylona, zaweda w hlubokoft marnofti fwietfkych a zamatkow.

A protoz, dietky, hledayte wffim frdcem boha, libofti k marnofti fwietfke neprzykladayte, ftrežte fie getie Babylonfkeho a okow tiech filnych. Pakli ğt kto yat, wolay k bohu, at ho zproftij, a hleday, zda by wyffel z wiezenie toho. Nebt wola prorok: vtiekayte z proftrzedka Babylona! dofti horze pomezie držeti babylonfke! Neb zleho geft na male dofti; a wffak huorze v proftrzed trku babylonfkeho. Zdali by f pomezie wyffel fpieffe ꝛc.

Dietky. (LIX)

Prawiet fwiet tento Babilon flowe, Neb wffe geft w niem w fmieffcze a w nerzadu. A rzadli to geft, že fie zagedno zlemu wede yako dobremu? A diwne ğt nade wffe, Procz cefty zlych fu profpieffny; a ktož netbagy na boh a zle cžinie, wffem geft dobrze, korzenem fie vgely a profpiewagi. Owoce gich gde, Jako kdyz fftiep ftogy w libem fobie mieftie, bezpeczny gich domowe a magi pokoy ani metly božie magi nad febu, wedu fwe dny fbožnye, v wefely, chowagicz febe rozkoffnie a w kratochwyly, fylny, zdrawy, czeft magy a libee fftieftie.

A dobrzi lidee bohoboyni, kazdy podle ftawu praczne dny magy a vfylne noczy; Wzdy fu w zamutcze a w horzkofti myfly, tielo gich w praczy a ftrach w myfly. Buoh k odpoczynuti lidem nocz vftawil a ta ğt gim pro ftrach przyhod nocznych wzdy nepokoyna. Chwala a czeft tohoto toh fwieta wzdalena geft od nich, ale ruhoty y mnoheho protiwenftwie fu naplnieni. Gine (str. 178) gimi karagicz, budu na nie vtykati; A budu yako neftatecz przede wffemy zawrženi, až budu rzecy, ze neftogie za ochwoftany wienik.

tot geft ten rozomiel tomu, geffto prawieffe: Gfu fprawedlny, gymž fie tak zle diege, Jako by czinily zlych fkutky; A fu zlij, geffto fu tak bezpeczny, yako by miely fprawedlne czyny. A zdaly fu znamenawaly kniežky ony flužyti bohu, geffto w vftech biechu yako med fladky a potô biechu horzky v brzyffe? Neb poczne vprwe milo byti flužyti bohu, ale potom horzko bude.

A byls to nam fam rzekl, Ze ğt ta odtucha kazdemu: Synu, prziftupage k fluzbie božie, ftoy w bazni a prypraw duffy fwu ku pokuffeni. A gednoly trpie dobrzi od chytrczow, od nafylnikow, od nefftieftie przyhodnieho? a rziekagi a wrany gey vkrkagy lecz mlczy lecz mluwi. gediny kto naň fie oborz, Wffychny naň ynhed hotowi budu. Az geft to gyž y w przyflowy: ktoz bohu flužie, toho boh netba; Coz na boh kto pufti, ten to ztrati; A ktoz netba na boh, zyw bude dluho. A tak zly przemaha dobreho, wychazie fud przewraceny.

Toho nemoha trpieti prorok onen, mluwieffe k bohu: Y procz, hofpodine, zrzyfs na to, ano zly žerze fprawedlnieyffieho febe; a mlczifs k tomu? Ay dobrze czyni a zlu berze odplatu, tobie flužie a pofmiechy trpie! A nad to nade wffe dyabel ofydla gemu lečye bez przeftanie, k czemuz fie gedine obrati dobry. O že kdy tolik zleho božie dobrota mož na fwe wyborne przepuftiti!

O co geſt tiech, geſſto, (str. 179) widucz tak praczne dny lidij bohoboynych, odſtupie od božie ſluzby, nepocznu ſlužyti bohu! A czo magy dobreho, ktoz ſluřie bohu? gedine tuhu s horžem!

Otecz. Mnoho ſte mluwili a doſti dluze, yako by chtiely boha nauczyti, co ma cziniti. ale y prorok geden, O temz ſie zmienyw, bieſſe rzekl: Wiedie, zes ſprawedliwy, hoſpodine, A wſſak prawdu rzku k tobie: Y procz ceſty zlych magi proſpiech? A tak ten prorok mluwil mnoho tiech rzeczy yako y wy nynie. Protoz mohut ty rzeczy a takowež z diwanie tayneho ſudu božieho byti, ale ne aby wrtraly proti bohu, geſſto geſt wzdy praw. Ale y zadny ſmyſl nedoſiehne mudroſti geho przewyſoke a neſtihne hlubokoſti ſudow geho. A wſſak rzku, czoz mohu, k tiem waſſiem rzeczem.

Ta protiwenſtwie a ty neſnadnoſti a pracze na tomto ſwietie, geſſto boh na lidij przepuſſtie, Anyž mnyete, byt przepuſtil gedno na dobre. taket y giny trpie. Ale, ze tiem milugi boha, wſſeczko geſt (jim) pomoczno k dobremu. Gſu dobrym ta protiwenſtwie na ſwietie welmy vzyteczna, yakoz widame, ze gt ſuol potrzebna k maſu hoſpodarzy kazdemu; nebo nemož maſſo bez ſoly ſchowano byti, zwonyelo by ſie y czerwy rozlezlo, kdyz by ſuol te wl(h)koſti maſſu przyrozene newytahla. Takez czlowiek, wzdy ſa w rozkoſſy, Zahnige a zaſmrdij w hrzieſſiech, geſſto gt tielo k nim poſoſſno, a toho czaſto prace a lopot wzbrani.

Y k tov gt podobny vzytek ſwietſkych praczy a (str. 180) lopoty, Jakoz mlatba bywa vzyteczna. Neb ty protiwne puotky tohoto ſwieta roztrhawagy ten ſwazek, geſſto lidij k ſwietu w miloſt wieze. O czo gineho ſwiet vkazuge? gedno že neſluſſie geho milowati, Poniewadž nam tolik prace wzbuzie a lopoty, donyž ſme na niem. y neniežt toho vžytek maly, czot by nas od milowanie ſwieta odtahlo. Neb ktož chce byti przietel tohoto ſwieta, ten bude bozy neprzietel. A take die ſwaty Rzehorz: Swym zwolenym včzynil hoſpodin vzku ceſtu a przyprawil, aby, gſucz w rozkoſſy, nezapomniely, czo geſt dobreho w gich kragy, w nyemz, dogduce, magi wiecz byti. A acz ſie ſlama
X zrno ztroſkocze pod czepy, wſſak X oſtane czelo a bude od ſlamy odluczeno, aby bylo dobrze ſchowano. Takež lide swiet(ští), naduti hrdoſti, ſuſſy, bez wlahy a bez gemnoſti bozie miloſti, zetru ſie yako pod czepy protiwnu wiecy; ale dobrzy, pewny zcziſtie ſie w protiwenſtwi a budu ode zlych rozeznany. ale y to bywa, že zrno, ſa giž z ſlamy wyrazeno, take geſſtie w gedne hromadie s plewami bude. Takez niektere pokuſſenie od hrdych pokorne odluczy, ale budu ſpolu geſſtie pewny y lehczy yako plewy, Až opiet gine przide pokuſſenie, w niemž lehczy poydu za ſie yako plewy a pewny przed ſie. Y neyſut na ſwietie nevzyteczni protiwne puotky; Nebt vczinie pewnu X chwalu a zle odluczie od dobrych, lehke od ſtatecznych, aby rozeznani byli, ktere ſu kterzy.

To ſwaty Yakub wida, ponuka, abychô hotowi (str. 181) byli trpieti takowe wieczy protiwne, rzka: Slyſſeli ſte, co geſt trpiel Yob, A pana kryſta ſkonanie widiely ſte. Totiz Yob w ſtarem zakonie, kdez nebyl tak zgewnie ſlibyl boh nebeſke odplaty, Acz mnoho trpiel, wſſak boh proti kazde protiwne wiecy dal gemu zwlaſſtni vtiechu: dal zdrawie pr|o tiezke nemoczy, zbo-

hatil hoynie, ze byl przetrpiel ztratu ſbožie a ztratu dieti; Omyſlyl gey dietmy ginymi wybornymi; A przatelom y neprzatelô welebna gey vkazal, ze od neprzatel naſyle (ne)trpiel a od przatel vkaranie. A tak wſſe gemu odplatu tieleſnie nahraženo. Ale

Ale pan kryſtus, vkladcze zakona noweho, w niemz neſlibuge ſwym zde rozkoſſy, ale praczy a vſyle a potom geliž nebeſke kralowſtwo, zde od dietinſtwie ynhed trpiel bezbydle, vrodiw ſie w ſwem domu, vtiekage do Egipta. a tak až do ſmrti trpiel A zde nechtiel odplaty za to zrzeyme, geliž po ſmrti kraluge, yakz chtie, na prawiczy boha otcze, Sobie ſwe neprzately pod ſwe nohy ✗ A protoz rzekl k ſwym wybornym rytierzom: Ya wam zpoſobugy ✗ podmanil. kralowſtwo, yako g̃t mnie zpoſobil moy otecz, totiz aby zde nayprw trpiely az do ſmrti A potom aby kralowali. Nenawidi(tli) was ſwiet, wiezte, žet g̃t y mne prwe nenawidiel. Neniet ſluha nād ſweho miſtra. A když ſie g̃t to ſtalo drzewu zelenemu, czo pak bude ſuchemu?

Ale znat mudroſt bozſka, ktere geſt k tomu wybornieyſſie wolila rytierzſtwo, geſſto by, wiece trpiecz, wietczie czti a chwaly hodny byli. Protož (str. 182) wiece na gedny pohrom tiezkych przepuſſtie než na druhe. A ſu take zpuoſobem bozſke mudroſti, na nyež boh znamenitie welikych wiecy neprzepuſſtie, aby trpiely; geſſto wſſak, bogiecz ſie netrpieti nicz ſamy ſwym tielem, czinie tiezka vtrpenie. Geſſto pak diete, že magy zlij na ſwietie proſpiech a dobrzy trpie, tak rozomieyte, ze ſtworzytel wſſeho, kakzkoly ſwu zwlaſſtni miloſti pomohl g̃t ſwym wybornẏ, aby z ſwe wuole k niemu ſie obratili a ſkrze to dobrzi byli; wſſak k tomu chce z ſwe ſprawedlnoſti, aby tiezka zde trpiely ꝑtiwenſtwie, aby byli zde očzyſſtieni y malych poſſkwrn aneb aby ginym byli ku przikladu a tiem wietczy czeſt a chwalu mie(l)i, przetrpiecz wiecze. A kakzkoly zle ſwu nam taynu ſprawedlnoſti zoſtawi bez ſwe zwlaſſtnie pomoczy, Wſſak wſſie wieczy bez ſweho gich nenecha miloſrdenſtwie. Zde gim dawa proſpiech a vtiechu, a(by), widucz tu bozy dobrotu, mohli [by] ſie hnuti k niemu, A poznagicz marnoſt a brzky konecz ſſtieſtie tohoto ſwieta neſſtiaſtneho, mieli [by] po lepſſiem ſtati A radſſe brz b(r)ž(ež) trpieti s ſprawedliwymi.

Anyž mnyete, byt wſſychni na ſwietie zlij ſwu wuoly miely. Rzekl ſem drzewe: kazdyt gedno ſam wie, kdet gey (střewiec) hniete. Negeden, hledie na druheho, mnye, by gemu dobřze bylo; ale on wie, czo gemu ſſkodij. Onen by rad miel mnoho cztij nebo ſbozie neb rozkoſſy ſye neb one a nema, yakz chce; zawidij nyekomu, nemož ſehnati niekdy hniewu ſwe- (str. 183) ho. A kto by wſſe poczetl, czo y zlij miewagy biedy a mnoheho nepokoge? A zdaly zlych ňekterych newieſie, nežhu a nemučzie mukami owſſê tiezkymi. kakz diete, by kazdemu bylo dobrze, ktoz netba na boh? Boht panuge nade zlymi y nad dobrymi A, kdyzt komu raczy, doprzeget pokoyneho bydla neb protiwneho. A že zdeyſſie pohoda tielu neb ſbozie zdeyſſie aneb czeſt ſama w ſobie zla nenye, Poyczuge toho niekdy dobrym ſwym milym. A že to nenie dobre naylepſſie, Take boh zlym ſwym neprzatelom poyczuge toho.

A protoz, dietky, nediwte ſie zlym, yako oblibugicz proſpiech zde na ſwietie, geſſtot magy, aczt kdy y magi. Budy zlych gſut nepewne, rozwalet

ſie, yakoz ſem drzewe mluwil o tom. Gdiete radſſe vzku ceſtu k zywotu než ſſyroku k ſmrti. Neniet nadarmo ſuzena k žywotu ceſta A yako trnim y s prawe y s lewe ſtrany ohražena. Neb myſl czlowieczie hotowa ġt giti po lahodnych wiecech tohoto ſwieta, až by y zaſſla; ale mnozy ſu tak ſwazani mudroſti boży a tak gim ceſty k ſwietu rozlicznym trnim a welikym kamenim zawaleni: Protiwenſtwim, vſylny(mi) nedoſtatky, (že), kdyz by gim ſſiel ſwiet pod ruku, zbugeli by, zapomenucz boha. A to, magicz lopot a nuzy w ſwietie, wzywagy boha, zadagi kralowſtwa nebeſkeho. Ay Dawid, muž ſwaty, doniž byl w praczy, kryge ſie ſſawla. A opiet potom, boyuge s neprzately, nezapomnyel boha, nevpadl w hržiech A, gſa moczen w pokogy na ſwych ſienech, welicze ſhrzieſſil (str. 184) a ſſerednie. Též ſſalomun, donyž miel pracy s dielem chramu božieho a duom kralowy dielage, nezaſſel w ſwoy hrziech, geliž ſa w rozkoſſy prazden. Neniet, (což) by hrdu myſl czlowieczy tak krotilo yako mnohe protiwne puotky, A geſſto by lepe poznati ſie czlowieku oczy otewrželo a navczilo byti družczy litoſtiwu w nuzy geho. A w trpielywoſti, die ſpaſytel, budete ſwych duſſy moczny A, yakoz die ſwaty Yakub: Trpielywoſt ma czyn dokonany. Amen.

Dietky. (lx)

Snadno geſt rzecy, Ze geſt dobra wiecz protiwenſtͤ; Ale trpieti nenie ſnadne. Neb krzehkoſt naſſe nemož wzdy patržiti na to, Czo potom bude, Yakož rozum vkazuge; Ale na to zržy, czo czyge a geſt w tu chwyly. Ptož trpko ġt trpieti, nechcze (se) giti vzku ceſtu. A pakly gyz muſy kto trpieti, czoz buoh przepuſti, [a] nerad trpy. Proti ſwe woly trpie, kteru mož z toho chwalu mieti?

Otecz. Obyczey geſt lanyatek, doniž ſu mala: wzdy k materam biežie, hledagicz v nych paſtwy, mleka rozkoſſneho; Ale, kdyz podroſtu a mleko gim odyato bude, budu po horach, po ſkalach s ginymi geleny hledati paſtwi. Takez y nam nechcze (se) paſtwi ſylnych, ale yako maly chtieli bychô wzdy rozkoſſy a wſſeho ſie obynuti, czoz ġt s pracy. Ale wzdyly chczeme maly byti? giž by ſluſſalo, podroſtucz, niekdy s ginymi geleny po horach, po ſkalach hledati paſtwy, Widucz, ano nam mleko vtieſſenie odyato aneb odtrženo, ano wſſeczka (str. 185) naſſe tieleſna a ſwietſka vtieſſenie horzkoſti nam otruſſena aneb ſnad y oſuta, ano naſs liby pokrm horcziczy omazan, Sſtietka nas giž od nieho bode, abychô ſie k ginemu giž obratily. Ee kterak by gyz ſie ſluſſalo nam wzhoru (se) pozdwihnuti a k ſrdcy powſtati k wyſokemu, Opatrziecz zaſtup temierz bezczyſlny ſwatych, geſſto byli bohu milij, A czim znamenitieyſſye, ᴀ vſylne wieczy trpiely! ᴀ tiě ſnažniegie ᴀ

Abraham k woly božie wyſſel z ſweho krage, z ſwych przatel, byl hoſtem v bezbydly w czyziem kragy a nelibe puotky miewal. Czo geſt yozeff trpiel y od bratrzy? Dawid trpiel od krale Sawla, gemuž wiernie ſlužil. Od ženy take trpiel, ze gemu ſie ġt poſmiewala, kdyz bohu ſluzyl. A czo ġt trpiel od ſwych dieti y od ſwych ſluh? Yzayaſs pilu rozetrzien. Yeremiaſs kamenowan

y mnoho ginych w ſtarem zakonie. A tiem bylo ſlybeno na ſwietie bydlo dobre, buduly ſluzyti bohu. Czo pak w nowem zakonie Apoſſtole y rozliczni ſwieti, Až y onen k ſkonani ſtareho zakona, nadenz z naroda mužſkeho z ženy newſtawal wietczy? Wſſak yat, okowâ, ze mluwil proti czyzolozſtwu, A k marnym ſkokom a pleſom gedne dieweczky ſtiata geho ſwata hlawa.

A y dnes mnozy dobrzy welika trpie protiwenſtwie mnohymi czyny: Onen toto a onen toto. Protoz y my take trpieti mame. Ale diete: trpko g̃t trpieti! rzkut: by trpko nebylo, trpenye by neſlulo. Pecz a ohen zkuſſie zlatta aneb diela hrnczierzowa a protiwne pokuſſenie sſtaloſti czlowieka dobreho. Geſſto pak chybuget(e), by (str. 186) nebyla odplaty hodna nahodnie trpieti, a nechtiecz raady, protiwenſtwie: Tak ya rzku k tomu, ze to, geſſto ſie nam zda, by nahodnie bylo nietczo, Ano geſt to boh ſwym taynym zpoſobem k naſſemu dobremu nam przychyſtal, Poſtupimely po geho wuoly.

Protoz, když koho potka ktera ſtrata ſwietſka aneb ktere protiwenſtwie, acz y bezdiecznie, trp[y]! kdyz wſſak trpy a, przida k ſobie, podda ſwu wuoly wuoly božie A yako rzka: »budiž twa wuole, mily otčze! kdyzs otecz, tehdy nechczeſs ſwych dieti zlemu; Ty wieſs, co geſt hodno k czemu, gedine ſpomož, bych ſtal w twe woly!« — (A) zdali by odplatu ztratil, kohoz by muczily pro boh, an krziczi boleſti a vpye; A kdy by mohl, rad by vtekl; Ale než by zaprzel boha, radiegi trpi, ač y krzicze? Težt geſt, ktoz nemocz trpy nerad, ſtonye, teſkne ſobie w boleſti; Ale proti bohu nehleda zdrawie leky zapowiednymi: neztratit odplaty ſwe. Tezt g̃t o ſbozy: rad by miel niekto, ale przemož w tom zadoſt, ze by krzywie nechtiel dobyti ani krzywie držeti. O takychzt die piſmo: Ktoz w placzy ſegij, budu žieti v weſely. Segy w zaloſti, trpiecz neradij; ale budu žieti v weſely, že wezmu odplatu, ze ſu wſſak przetrpiely. Ale wietſſie g̃t miloſti a z weſele trpieti s dobru myſli a myle.

Dietky. (lxi)

A kdyz geſt trpieti, cot ſie zda, ze geſt trpieti nayhodniegie?

Otecz. Yakoz tieleſna lekarzſtwie ſu gedna k nemoczem gednyem, k druhym druha: Takez gedna vtrpenie ſu (k) odehnanie ged- (str. 187) niem hrziechom, druha druhym. A též o przywedeni neb o poſyleni ſſlechetnoſtem znamenage, vzrzyſs, ze gedno vtrpenie bude hodno k gednomu, Druhe k druhemu. Protoz kazdy znamenay, kterym g̃t hrziechẽ obwazan naywiecz podle ſweho obyczege. Czoly gey w niem naywiecz podnyeczuge neb w niem drzy, utrp toho. Ale wſſak bezprziemnie tiela nepoh(u)buy. Yat mam za to Xh̄ nayhodnieyſſie kazdemu vtrpenie toho, co g̃t hrziech, vtrpieti A y toho, geſſto gey w hrziech wede neb w niem drzy, bez nyehoz by mohl byti. (A t)akt newelim wylupyti, ale zadržeti od niektereho. anit welim od otcze giti neb otczy od dieti, aby ſebe nehniewaly; ale toho by bylo vtrpieti, Pro niežto ſie hniewa otecz a ſnad ſprawnye. hodne geſt take vtrpieti ſſyroke ceſty a vzku giti: ne wſſeho cziniti, czo ſie liby. Neb geſt to wyrzekl kryſtus welmy znameňitie, abychom trpiely vzkoſt ceſty, rzka kaks, yako dawiti ſie wele neb

tiſknuti, aby weſſly vzku ceſtu. ale my pohrziechu wzdy ſie tahne k ſſyroke. radſſe budem poſty ſtrogiti aneb puty kakes lidmi zamyſſlene, nezly bychom ſſly vzku ceſtu, geſſto geſt bohem a prawdu geho vkazana (a) k zywotu vprziemo wede.

A czo geſt vzka ceſta než w prawdie (dle) ſweho ſtawu zywu byti, ny w czem z myery hodugie newyducz, Nicz krzywdu nežadati doſieczy, acz by y mohl czo mieti, že by zlee nebylo ani proti ſtawu geho; Wſſak, nemožly tohot| dogiti prawdu, nezli by przyczinil krzywdy, lepe gt byti (str. 188) bez toho. A to pak gt ſſyroka ceſta: czoz ſie liby, po tom ſtati; a nemožly czeho po prawdie doſieczy neb mieti, ale lſti k tomu przyczyniti, ku prawdie krzywdy przimieſyti Aneb, kdyz gt procz, ſhola oſtati prawdy. Protož dobrze ſlowe ſſyroka ceſta, ze, ktož gdu po ny, neſmiem rzecy: wſſe, czoz chtie, czinie. Neb, acz we mnohem, a wſſak ne we wſſê Przezrzy buoh bugeti gich wuoly; ale rzku, že y prawdu y krzywdu ſtogie po tom, gemuž chtie. A poniewadz gt to tak ſſyroka ceſta, nenie to diw, ze gich po ny gde tak mnoho. A y tiem gt ſſyroka, že gich mnoho gde gy a tlaczie gy ſebu, dawagicz ginym przyklad. Ale druha ſlowe proto vzka, ze neg[e]d[n]u po ny ginudy, gedn(o) prawdu, newyhybugicz ni ſem ni tam z hodugie miery. Ale že geſt to tiežke a neſnadne [ª neſnadne] netolik ſkutkem chowati ſie od mnoheho, ale braniti take y žadoſti: Malo gich gde tu ceſtu. a tiem geſt opiete vzſſy, ze negde gich gy mnoho, by gy protrzely.

A protoz nezda my ſie, by czo hodniegie trpieti bylo pro boh než vzkoſt tee ceſty: we wſſem ſie s prawdu obierati kazdemu podle vlohu ſtawu geho; A przyhodnye: ſtrpieti protiwenſtwie, geſſto (jej) na tee vzke czeſtie potykugy. A acz kto nemož ſ chuti trpieti, ale aſpon neprotiw ſie bohu a nicz neczin proti geho zapowiedij, chtie zbyti toho, a ſkonay až do ſmrti tu vzku ceſtu. ktožt by ten byl, welikyt by byl; aczt by ſam ſobie y nevčzynil oblaſſtieho vtrpenie poſty, bdienim, ranamy. Protoz kazdy chy- (str. 189) ſtay ſie nayprwe, aby ſtrpiel až do ſmrti ta przyhodnye protiwenſtwie, gda vzku ceſtu; Acz ſam ſobie nemoz vſſati czlowiek, aby ſtal, ale ma vſſati w bozy pomocz, že by y ſmrt ſtrpiel pro bozy miloſt. Neb doſti gt brzo ten oſtal boha, ktoz ſobie prwe myſly, nez gey potka, ze, nezby trpiel nietczo, chtiel by to, yakz moha, y prawdu y krzywdu odweſti. ktoztkoly myſly to ſobie, przemožent geſt ſwym hubêſtwem a nebyw w bogy. ktozt chcze ſwu duſſy tak zachowati, že by drziew[i]e chtiel vczyňiti, aby netrpiel neb nevmrzel, ztratit gy. A kakzkoly dobre gt chtieti vmrzieti pro boh neb, czoz bude, trpieti; a wſſak nema s rozumê toho zadati czlowiek, aby gey to potkalo. Neb zadati ſluſſie, aby byla we wſſech lidech wole božie a kralowſtwo geho, aby wſſichny dobrzy byli a y zadny neczinil druhemu protiwenſtwie. A tak by nebylo, kto by včzinil ſmrt druhemu aneb gine niektere protiwenſtwie.

Aczt geſt dobro trpieti a draha koruna muczedlnikow, wſſak nemam toho žadati, aby giny ſhrzeſſil, y by to mee dobre bylo. ale, potkaly mie, abych trpiel, mam trpieti, zadage boży pomoczy a w tee vlože ſwu nadiegy. Anyž gt wietczie vkazanie miloſti, nez kdyz przide na to: vmrzieti mile za mileho. Bud pohan bud žid neb zly a bludny krzeſtian po wſſe ſwe dny A obratil

by ſie k bohu, vwierzil Gezu kryſta bohem a že ǵt to prawa wiera, czo krzeſtiane wierzie, a miel ynhed ſmrt trpieti: ſpaſent by byl, aczt by y krztu mieti nemohl. Protoz, yakoz ſwaty Auguſtyn poklada, By (str. 190) takowemu bylo ſmrt prokryſta trpieti a nebo tee wiery zaprzieti Ani proto aby krztu doſſel - Aneb aby ſie plniegie nauczil wierže. A težt geſt, ktoz by čzyl niektery nie do ſebe weliky hrziech, aby gemu ynhed bylo vmrzieti aneb kryſta zaprzieti, zlet by vczinil, zaprzellit by y na ten vmyſl, chtie ſie prwe zpowiedati a potom ſie v wierze ſeznati. Neb yakož ǵt w ragy bylo božie vſtawenie, ze kdyz by koly okuſyl czlowiek držewa zapowiedieneho, aby w ſmrt vpadl: Takez geſt giž proti tomu, ze ktoz by koly a kdyzkoly wſtupil v wieru Gezu kryſtowu a w gednotu koſtela ſwateho a miel by ynhed ſmrt trpieti a dal by žywot tento pro kryſta, a ynhed by zbyl ſmrti a wſtupil by v wieczny zywot, že by y dyabla newidal k hroze, Jakozt widagi, ktoz mru ſamy. Tot držie mnozy vczeny. A tak, daly boh komu ſmrt trpieti, tu geſt trpieti nayhodniege pro gmeno geho a korunu muczedlnikow obdrzeti aneb, czozkoly boh przepuſtij na koho, aby trpiel; A pakly da komu pokoy, miey myſl hotowu, aby ſtrpiel, potkaly gey y nepokoy. A zatiem mat y pokoy tento, zet nemuczie pro wieru ſwe muczedlnyky.

Mukat ǵt chowati czyſtoty tiela y myſly a ſmylnu zadoſt przemoczy, ana tahne myſl y tielo a nyeterdy podſtupy ſylnie a druhdy ſie bude luditi leſtnye neb w pokorze ſtati, ano hrdoſt rozdyma ſrdce; Miloſt zachowati k družcy, ano niekdy ſwi(e)dij nenawiſt; a vklidnoſt zachowati, ano hniew paly; lakomſtwo odehnati, ano zadoſt mieti tahne myſl yako (str. 191) napadlo; Czrſtwu a (k)ypru byti tielem y myſly k dobremu, ano lenoſt tužebna ſwymi okowamy vwazala; Lakotie odolati, ano pochotnoſt krmie a pitie tahne k ſobie. Ay w tom we wſſem czym kto wiecze trpy a przemož, (tiem) wietſſy geſt wytiez. A takt wzdy prawi: ktoz czo trpy, brany ſie z božie miloſti a, aby doſahl ſſlechetnoſti, [A] ſtrada te vtiechy a liboſti, geſſto by gemu hrziechem przyſſla Aneb geſſto by pohaſſowala w niem a^mdleyſſy czinila boży miloſt — wniem Tot ya wazim za nayhodnieyſſie vtrpenie! A przes ^to nehyzdimt y ginych rozliczných vtrpeny. Pokaniet chwalim vtrpenie, aby czlowiek, yakoz ǵt miel w nieczem liboſt bezprzemnu, w niemž ſie tak kochati neſluſſalo, vtrpiel pak y w tô liboſti, W niemž by ſobie mohl y bez hrziechu powoliti, aneb aby proto, ze ſie geſt liboſtnie kochal w neſprawne vtieſſe, Vtrpenim niekakym, przikrym pokanim potrapil ſobie. Y to ǵt dobre vtrpenie [w] nyekteru praczy podnyknuti, aby mieſta nemiely a moczy niekterzy obykly hrzieſſy.

x amldeyſſy A

Dietky. (LXII)

Hlas wola ſwateho Pawla, Ze wſſichny, ktoz chtie ſſlechetnye žywy byti w Gezu kryſtu, trpie protiwnoſt. A když die: wſſychny, newynyma y zadneho. kdyby y gediny byl nicz netrpie protiwneho, Nebylo by rzeczeno prawie, by »wſſichny« trpiely. A zdali (je) nyekto z welikych lidij: z panow y kniezat, z kralow, [nenie] by netrpiel protiwnoſti? Ano by kazdy rad gim vhowil A, acz by chtiel, y neſmie y gedne vcziniti protiwnoſti; A wſſe magy,

czehoz gedine (str. 192) požadagy. A ≡zdaly≡, gſuc w tee rozkoſſy, neyſu žywy ſſlechetnie w Gezu kryſtu?

Otecz ≡

≡ Na poczatcze ſwateho koſtela zgewna protiwenſtwie trpiely ſu dobrzy ode zlych A tak, aby gi[ny]ch przykladem byli druzy trpieti hotowieyſſie a w menſſy teſknoſti byli, Ze ne gedine oni ſami trpie, To gt powiedięl Ale wſſichny, ktoz ſu žywi ſſlechetnye w Gezu kryſtu, trpye. To gt powiediel ſwaty Pawel a prawu prawdu. Neb acz w czas pokoge czierkwi ſwate netrpie žalarzow, biczowanie, muk, ſmrti wierni krzeſtiane; a wſſak geſſtie dobrzy, vprziemy trpie mnohe rozliczne krzywdy od ſwietſkych: poſmiewanie y vkory, Ale ne wſſichny.

Protož pohledayme, ktera gt to protiwnoſt, geſſto gy wſſichny trpie, ktoz ſu ſſlechetny w Gezu kryſtu, Od nyež nenie wynyat y geden. A zdaly gt ta protiwnoſt, O niež die ſwaty Petr, že lotha, muže ſſlechetneho, geſſto geſt bylo protiwno gemu ſlyſſeti a widieti ſſeredneho ſmilſtwa czyny, Muczyli duſſy zlych czynowe a ſtydke rzeczy? Neb y geſſtie trpko geſt dobrym widieti a ſlyſſeti zlych, nebohoboynych rozpuſſtienie a na boh netbanie A do tiech zwlaſſtie, geſſto by podle ſwych ſtawow nad gine miely (býti) duchownieyſſy a rozomnieyſſy. Ale y to nenie ta wſſem obeczna protiwnoſt, O niež geſt rzecz ſwateho Pawla. Neb moz byti niekto w tak ſſlechetnem towarziſtwi, Ze nicz newidij do nich nepodobneho A gedno ty ma przed oczyma ſwe myſly, geſſto ſu ſſlechetnie žywi a newie[die] o lidſke zloſti.

Protož gineho geſſtie wſſem obeczneho po- (str. 193) hledayme, Gehozt ſie y geden bohoboyny czlowiek na tomto ſwietie nemoz ſkryti, Pro nyež take prawieſſe ſwaty Pawel: Neſſtiaſtny ya, y kto mie wyproſti z tiela ſmrti teto? Neb lecz by kto netbal na boh, Netbal prawdy, tak by nemiel toho za protiwnoſt, Czo zla žadoſt a nehodna myſli hrde a zadoſt tohoto ſwieta a zadoſt tieleſna zbuzie w ſrdcy, Gemuzto die ſwaty Pawel, ze geſt w ſwem tielu przyrozenie giž poruſſeno. Giny widiel zakō, geſſto ſie w myſly protiwi zakonu božie[y] a w hrziech tahne. A t(o) geſt rozwrt w ſobie welika protiwnoſt czlowieku bohoboynemu, kdyz tielo žada proti duchu z neſwornoſti rozwrt(i) wuole. Neb ma czlowiek v woly trogy zadoſt a ta w ny tu rozwrt czyni. Neb kazda z nich k ſobie gy tahne: Gedna geſt tieleſna, druha zwierzeczie A trzetie duchownie. A z tiech trzy zadoſti kazda gynemu chce nezly dwie druzie.

Tieleſna zadoſt tahne wuoly ode wſſeho, czo geſt tielu praczno a protiwno, A k tomu gy tahne, geſſto ge lybo na to oku zrzieti a vchu ſlyſſeti, noſu wonyeti, Vſtom chut mieti a dotknuti ſie toho lahodno tielu a neda ſie na to rozmyſliti: ſluſſiely to czy neſluſſie? A z toho pochodij wſſeteczna marnoſt y rozliczne wieczie ſmy(s)lne: obžerſtwo, ſmilſtwo, lenoſt. A ta žadoſt bywa tak klopotna a ſylna, Ze, kdyz po ſobie woly potahne, vczyni nehodu mnohokrat y tielu, Yakoz bywa, ze opilij a obzerňy obtiežy tielo; Neb dotud bude (str. 194) czeſati libo, až przeczes zboly. Zwierzeczie zadoſt przywodij zawiſt, hniew, hrdoſt, lakomſtwo. Widame zwierzata hrde myſly, geſſto wytiezſtwo milugy a tepu ſie ꝑto, Yakoz widame do kokotow, že vczinie y tielu

tiežko. A niektera pro hniew neb pro zawiſt a take niektera, lakomie hromazdiecz wiecze než gim trzeba, praczugij tiezko. A tak (t)ie dwie zadoſti y w nas ſta protiwnie ſobie. Duchownie zadoſti nemagi zwieržata gina, gedno czlowiek. ta nicz nezada tieleſneho, nicz toho, czoz k ſwietu ſluſſie, a tahne woly ode wſſeho, k niemuž gy tahneta onie dwie zadoſti. A tak v woly czinie rozwrt ty trzy žadoſti. a to trpieti geſt obeczna protiwnoſt.

Dietky. (lxiii)

GEdnoly ma czlowiek duchowny zadoſti powoliti a wzdyli ma trapiti dwie onye?

Otecz. Ne, ne tak! Na tot g̃t dan czlowieku rozum, aby gym rozſudil prawdu y mezy tiemy trzmy zadoſtmy. Niękterez g̃t mymo prawdu nepowoliti. Prawda geſt, tielo ma ſwu pohodu mieti A nema take myſl przieliſſnu pokoru a vtulnoſti potlaczena byti, Až by nemiel tiech pod ſebu, geſſto ma mieti podle rzadu ſtawu ſweho. A take nemame duchownie zadoſti pohaſſowati podle žadoſti tieleſne aneb zwierzieczie. Ale mohl by duch tak bezprziemnye zadati proti tielu aneb proti one zwieržeczie zadoſti, že by rzad nebyl. Wſſie wieczy neſluſſie przemoczy tiela, nebt ſkroczena magi byti, ale ne pohu- (str. 195) bena.

Diwny pak geſt w tom nerozum lidſky, že ni(e)kdy ſtarzy nemoczny, w nichz geſt potuchla tieleſna buynoſt, muczie ſie poſty bezprzemnymi a neſkrownym vtrpenim, A tiem ſobie nabozenſtwie pohubugy, rozum tratie, w pamieti mdlegy. A pak buyni, ſylni, gimyž toczy tieleſna wzteklоſt, nechtie krotiti poſtem aneb giny̑ vtrpenim tiela ſweho. A magit[iako] magit gedny byti nad druhymi. Nemat przielyſſna pokora zborzyti toho ani nemudra dobrota, by hnyew zleho neſhladil a neodehnal.

Ale y tomu geſt rozomieti potrzebne, ze pro cztweru wiecz ſluſſie duchu w zadoſti geho naložyti:

Nayprwe, že geſt duoſtoynieyſſie wiecz duſſe nez tielo. A kto toho newidij, Ze tielo bez duſſe geſt yako peň kakys a w male chwyly bude ſmrduta a ohyzdna mrcha A, czož g̃t kdy kraſne tielo, tu wſſiczku kraſu ma od duſſe? Protoz rzad geſt, at by duſſe panowala a tielo aby gie ſluzylo; A ktoz panuge, toho wuole ma przedgiti. Nez, kdyz by ſweho ſluhu tak przieliſs chtiel pan obtiežyti, ze by pak ſkrze to nemohl mieti geho ſluzby, ktoz by przal tomu panu, wyſtrziehl by geho toho wiecze pron než pro ſluhu. Takez mame ſpieſſe duchowni zadoſti powoliti než tieleſne; Gͤdine kdyz by duch chtiel tielo bezprzemnie w ſwe prudkoſti pohubiti, že by pak duſſe ku pilnieyſſiemu nemohla geho ſlužby mieti a pomoczy.

Druhe proto ſpieſſe ſluſſie po duchowni zadoſti poſtupiti nez po tie- (str. 196) leſne, Neb tielo geſt hlupa wiecz a w duſſy g̃t ſmyſl, w duſſy rozum A duſſe zada duoſtoynieyſſieho, vžytecznieyſſieho a trpnieyſſieho. Mnohokrat tielo netolik duſſy, ale y ſobie zada ſſkodneho, Jakoz byech rzekl o opilczych. A wrobuge duſſy ſwietu a hrziechu y tieleſna zadoſt y zwierzeczie, nebudely

ſmyſlem s pomoczy bozy odtažena. Neb ktoz ſie vprwe neprotiwi zadoſti tiela neb zwierzeczie, ten powoly y k nepotrzebnemu, Až pak ta zadoſt trzetie bude, ze w obyczey weyde; a gedwa neſnadnie, tiežcze mož ginym dobrym zly obiczey przemožen byti. ale duſſe duoſtoynych wieczy zada a vzytecznyh, kdy by tieto dwie zadoſti gie neodtahowale. Neb žadoſt duſſe byla by miloſt porzadna, radoſt, pokoy, trpedlnoſt, nerozpacznoſt, dobrota, ſſlechetnoſt, vklidnoſt, wiera, ſmiernoſt, sdrženie, cziſtota A ta ſwobodnoſt, geſſto gie nemož ginde dogiti ſtworzenie, gedine w boze. A protož pſano geſt: Zlorzeczeny, ktoz ſlužy nyžſſiemu ſebe. A tak duſſe byla by zlorzeczena, kdy by ſie [ne]wrobyla w ſluzbu tielu ſwemu a nemagicz nad nim panowati a yako pany potrzebu geho obmyſlyti; A tez, kdy by dala one zwierzeczy zadoſti panowati nad ſebu, Neb by, ſwe duoſtoynieyſſie pohaſiecz y vzytecznieyſſie zadoſti, tieleſnie hrubie zadala a zwierzeczſky, A tielo nazwana byla. Neb, když die piſmo: »Tielo zada«, Mienit, že duſſe tieleſnie zada, Tielu ſie wrobiwſſy bezprziemnu miloſti.

Y to geſt take, ze geſt trpnieyſſie, czoz duch czlowieczy (str. 197) žada, neniely poroben tielu. Neb ty wſſeczky wieczy, gichz tieleſnie zada neb zwierzeczſky, netrwagy dale, gedine do žywota A ſmrt wſſe oteyme do oſtatka. A czo g̃t toho, geſſto, doſahna czlowiek, gehoz žadal, ztrati[ti] prwe, nežly vmrze? Ale wole duchu vprziemeho a proſteho a gehoz zada, to ma wiecz trwati.

Trzetie proto ſluſſie ſpieſſe poſtupiti po zadoſti duchowni než po tieleſne aneb po zwierzeczy; Neb, yakoz prawi ſwaty Pawel: Ktoz ſu w tiele, nemohu ſie libiti bohu, totiž ty duſſe, geſſto ſu ſie poddaly tak žadoſtem tieleſnym. A die take o zwierzecy žadoſti: Zwierzeczy czlowiek nepochyti toho, czo ſluſſie k bohu. ale g̃t nad ty zadoſti rozum, aby rozſudil, po kterych by wole plna poſtupila. Budet trczeti w zadoſti =zle= neb dobre. Oblibiſſly zde zlee, winnat bude; Pakly dobre, tehdy chwala.

A ten ſwar w myſly geſt wſſech bohoboynych welika protiwnoſt; Neb ſie bogie, by gich zle nepodtrhlo, neprzemohlo, neoklamalo. A take tiezke wzdy boyowati, wzdy ſie mnohym nehodnym a rozlicznym žadoſtem protiwiti: Anot pycha chcze pokoru przemoczy, zawiſt nad miloſti chce byti, Geſſto k blyžnyemu ma byti hniew nad vklidnoſti, lenoſt nad kyproſti, lakomſtwo nad netbanim ſbožie, lakotne obžerſtwo nad ſmiernoſti w pokrmu a w piti, Smilna neczyſtota tiela nad zdrženim od toho ſkutku ſſeredſtwie. A nad to: tot ſu yako kňiežata hrziechow ginych a hlawy tiech ſedm. kazdyt z nich ma ſwe wlaſſtie, (str. 198) ſ nymyž w boy gde A czyni nepokoy w ſwiedomi dobrych a protiwnoſt, geſſto gy od niektereho z toho kazdy trpy, ktož chce ſſlechetnie žyw byti w Gezu kryſtu, w bazny geho.

Dietky. (LXIV)

Ee powiez nam nietczo o tom, kak tiech ſedm wlaſtych a vhlawnych hrziechow bogugy proti ſſlechetnoſtem a nepokoy czinie dobrym, abychõ ge take vmiely podobnie potkati a nebyly oklamani!

Otecz. Znamenayte, aby ſie vmiely wyſtrziehati, kakt ten ſwar a nepokoy leſtnym vmyſlem pycha poczyna A chtiecz niekake prawdy podobnoſti rozum oſlepiti a k ſobie powolenie ſrdeczne czlowieczie przytahnuti; Ana geſt tak y andiela ſ nebe ſwrhla, Czlowieka z rage wypudila a lupy na ceſtie ſpaſenie a przebigie z duchownich darow. A ne gedinet gde w hrdych ſwietſkych ruſſiech, ale y w ſſerych y w kuklach zakonnych y wylkach geptiſſſkych y w ſproſtnych ruſſkach newalenych, neſſkrobenych, Neb bywagit y pokoru nemudrzy piſſny.

Y bude rżeczy leſtna pycha w nieczym ſrdcy: Co ſie daſs ginym rownati ſobie? Wſſaks lepſſieho vrozenie, wſſaks bohatiegy, maſs wiece przatel a poſtatnieyſſich, ſylnyeyſſy ſy nebo mudrzeyſſy, wzacznieyſſy, kraſſy, ſlicznieyſſy, wyſſiehos ſtawu, Duchownieyſſy ſy, wiecze ſie poſtiſs A ty wiece vmieſs. a tak czos bud gineho bude w ſrdcy pycha ſſtiebetati, Netbagicz w ſwietſkemly biehu czy w duchownym, (str. 199) leda ſrdcze nieczym podneſla, czijž mohucz, podle ſtawu geho, aby ſie wyſſe važyl, než geſt, a gineho lehče proti ſobie; Ne, yakož radij ſwaty Pawel, geſſto die, Aby gedê druheho nad ſie važil, aby tak czeſt we wſſech byla a ſſlechetnoſt. Neb die pohâſky mudržecz: Czeſt geſt w tom, ktož cztij druheho.

Ale tiech geſt ſrdce pycha nakazyla, Geſſto necztie ginych; ale tupie proti ſobie, (řkúce): My ſme kniežie a nyeſtieyka geſt chlap; My ſme zakona potwrzeneho, Ono beghard; ano ſnad konwerſs wzaczniegy bohu, Geſtly dobry, boho(bo)yny, nabozny, nezly kniez leczkakys. lepy geſt dobry nezakonnyk než zakonnyk, geſſto nedrzy zakona ſweho a duchowenſtwie mage w mrzkoſt. A tak, by pycha ſrdeczna dala, Netupil by gedê druheho, ale nad ſie by gey važil w nieczem. Neb y menſſy nietczo miewa, geſſto wietcziemu nenie dano; a onen ſie w gednom liby bohu, druhy w druhem. Protoz ne krzyw[d]iet geſt vczil ſwaty Pawel, wele, aby geden druheho wazyl nad ſie. Amen.

DIETKY. (LXV)

DJely czo pokora proti pyſſe?

Otecz odpowieda a rzka: Take ſwu wnitrzni rzeczy bude czlowieku pokora rzecy: Neday ſie pyſſe podweſti; Pomny, zes czlowiek z zemie, hnys a prach, z ženy ſie narodiw, kratky cžas zyw ſa, a naplnien ſy hubenſtwa mnoho. A pakly czo maſs mymo gyne, tiem ſy wiecze powinen bohu. komut wiecze dadie, od toho wiece potrzebugy; A (str. 200) nicz nemaſs, geſſtot by nebylo od boha dano. Vczinilſſli czo dobreho, dart geſt to geho. A kdy by gyz wſſe vczinil, czo geſt boh kazal, Co geſt radil nayſwrchowanieyſſieho, Welika by to wiecz byla, ze by to vczinil, geſſto by miel vcziniti? A yakozt rzku, wſſak by to bylo geho darem a wiece by miel diekowati. A nad to nemny, By gedno ty ſam miel božie dary Anebo by to, czoz ty maſs, bylo bohu naywzacznieyſſie A yako by ty to lepe obratil, czozt geſt boh dal, než by to giny vczinil. Y ginymt boh ſwe dary dawa. A kto to wie, czie ſu wzacznieyſſie a kto ſweho vžywe lepe A neb czieho lepe vžywu gyny? Pomny,

pomny, žet zagiſte newie czlowiek, Geſtly hoden miloſti božie cžy nenawiſti; Ale ze geſt wſſe ſchowano k buduczíemu czaſu w negiſtoty(e). O czo ſie geſt gich odwratilo, geſſto chwalnie počžynachu to, czo geſt dobre! A gednoly lodij w morzy y s kupy zahyne a gyž niekdy blyz v brzeha? A take niekterzy, zle bywſſe zywi, oprawie to z božy pomoczy napoſledy.

Protozt radim: nehrday ginymi a toho, acz czo maſs, nepropychuy. Wiez to giſtie: Nezachowalit pokora w tobie tiech bozich darow, kteret geſt dal, wieczely maſs, [a] wiecze ztratiſs. A zdaly ſy wietſſy, gſa na zemy, nez andiel w neby? A kdyz ge andiel pro pychu ſ nebe ſtrczen, kak mnyſs, by w pyſſne myſly mohl w tu wyſoſt? kdyz geſt mohla ta yaſna hwiezda, rano zbiehſſy, ſweho ſwietla kraſu potratiti, (str. 201) Kak ty, w pyſſne myſly naſleduge ſtrczeneho dolow we tmy pro pychu, chczeſs przigiti k tee wyſoſti a ſwietel byti?

Protoz po tom neydij, geſſto geſt z hory, z krage ſwietla we tmu dolow vpadl; Ale poſluchay miſtra ſwietle prawdy, geſſtot die ke wſſē: Kto po mnie gde, neyde we tmie, Ale wieczneho žywota ſwietlo bude mieti. A w czem giti po niem, to nam take vkazuge a rzka: Vczte ſie ote mne, neb tichyt ſem a pokorneho ſrdce, A naleznete odpoczynutie ſwŷ duſſem. O ſlyſs ſrdcze pyſſne, czot die wiecze miſtr pokory: ktoz ſie wyſſy, ponyzen bude; a ktoz ſie nyžy, bude powyſſen. A tak die ſkrze proroka: Na kom moy duch odpoczyne? gedine na pokoynem a pokornem. Slyſs, czot die ſwaty Pawel take o pokorze, chtie k nye lidij powabiti. diet: ſyn božy, gſa rowen bohu otczy, pokorzil ſie; czlowieczenſtwie przygem, poſluſſen byl az do ſmrti a ſmrti na krzyzy. A kdyz ſie ḡt bozſka welebnoſt tak ponyžyla, czym chce lutowa czlowieczie krzehkoſt byti purna?

DIETKY. (LXVI)

BYeſſe rzekl drziewe, Ze tiechto vhlawnych hrziechow, z nychz pycha geſt geden, každy ma ſwe zwlaſſtie gine hrziechy, ſ nymiž gde proti pokorze a proti tiem ſſlechetnoſtem, geſſto take pr°chc pochodie z pokory. Powiez nam o tom, at ſrozomieme, kak geſt to!

OTECZ. Pycha geſt hlawa ginych vhlawnych hrziechow Yako kral ginych kniežat; Neb yakz pycha, tak ho- (str. 202) towa zawiſt. pyſſny zawidij, možly kto naden aneb ſ nym rowen byti; brzo hniewiw bude, Z hniewu kakas tužebnoſt ſmutna a lenoſt w ſmutku. A chtie nyekake vtieſſe ſmutny, brzo ſie dá na lakomſtwo a na lakotu a z lakoty hotowo ſmilſtwo. Tiecht kazdy hrziech ma opiet ſwe zwlaſſtie ku pomoczy, geſſto z nyeho pochodie a ſ nym borz(i)e ſſlechetnoſti. A tak podle pych(y) yako domaczie gegie czeled gde: Chwala marna, chtiecz bazen božy wyhnati z ſrdce, geſſto gy magy pokorni. A gde s pychu take pokrytſtwo, geſſto prawe borzy duchowenſtwie, geſſto geſt w pokornych. A gde take s pychu pohrzenie ſtarſſim, geſſto borzy poſluſſenſtwie, gehoz ſu pokorni pilni.

A tak gieſſitna a marna chwala podſſtiwa ſrdcze, rkucz: Vkaz ſie hrdie w ruſſie, we ztrawie, w hoyne czeledij. Bud zrziedl[n]en, budeſs mieti od lidij

chwalu. Vkaž zgewnie fwe dobre czyny, fwu fflechetnoft, fwu dobrotu, Budefs fluti dobrym, lidem budefs myl, budu tie cztiti a chwaliti. Druh druhu o tobie rozprawieti bude. a czo lepffieho než dobre flowo? Ale proti tomu bazen bozie, wyftupiecz, ma rzecy: Neodmluwamt, by nyekteremu ftawu nebylo to hodne a dobre nebyti ffpatnu v rucha, v ztrawy, v czeledij; Neb ohyzda geft ffpatnoft. Ale poniewadž ğt frdce lidfke pochyleno k hrdofti, ma fie czlowiek owffem pilnye ftrzieczy gie, kdyz fie mufy podle ftawu fweho vkazati nad gine aneb s ginymi (str. 203) tehoz ftawu znamenitie.

Tak ona kralowa hefter bywala w korunie a w drahe przyprawie, Ale die tak o tom w fwe modlitbie: Ty wiefs, bože, zet mam w mrzkoft znamenie pychy a fwe chwaly, gefto gy mam mam na fwe hlawy(e) we dnech meho vkazanie. A tak mi geft to ohawno yako rucho neczyfte zeny, anyt ho nofŷ tiech dny, kdyzt mohu toho prazdna byti w fwem pokogy.

A (tak) we wffem czyn, czoz mozefs dobreho, gefftot fluffie k twemu ftawu; Neb ne dofpatit fie ğt, ale dopraczowati kralowftwie nebefkeho. Ale, czoz czynifs, neczyn pro marnu chwalu lidfku, gefftot mine, ale pro wiecznu od boha chwalu, at by twa prawda od wieczne prawdy chwalu miela, žes to czinil, czozs miel cžiniti. Ee tee wieczne chwaly, gefftot ma trwati a gefftot ma przygiti od naywyffieho przed twymi przately, w nyz wiecznu radoft budefs mieti, Nedaway za žadoft marne chwaly!

Ay kral Afwerus chlubny gyž mynul, dawno minula vtiecha geho! Tez Alexander. A welmy chtiely flowutnij byti. Co ğt gim fkrze to oftalo dobreho? Gmena gich gefftie pamatugy: Gedny chwalecze gich blaznowftwo A druzy nechwalecz marnofti. Necht by pak chwalili wffichny, daremnie geft chwala, czehoz prawda wffie prawdy nepochwaly. Neb, acz lide koho budu chwaliti, gehoz boh hyzdij, lidee geho neobranie, kdyz gey bude boh fuditi. Protož nehonos fie w fwych dobrych czynech, (str. 204) Nehleday zde gymi fwe chwaly; tay, czyniffly czo mymo gine. Paklyt fie pronefe — ne (k) t(v)e zadofti, by fie chtiel kochati w tee libofti — Ze mafs zde od lidij chwalu, nebudefs winen.

dwet geft naffeho fpafytele przykazanie a zdat fie protiwne fobie, A wffak ğt podle vmyfla rozlicznofti obe prawda. Gedno geft rzekl: Newiez twa lewicze, czot czyny prawice twa; Ale bud twa almužni|a z| w fkrytie a otecz twoy, genz gy w fkrytie widij, dat odplatu. A druhe ğt rzekl: Tak fie fwiet fprawedlnoft waffe przed lidmy, at lide, widucz dobre waffe czyny, chwalu genž wzdadie otczy waffemu, geft w neby. A wffak fie geft toho pilnye ftrzieczy, gefto geft rzekl kryftus o nyekterych, vmyfl gich znage: Wffeczky fwe czyni czynie, aby od lidij chwaleny byli; Wierniet wam prawim, žet fu wziely fwu odplatu. Ale rozdielt geft: ktoz chcze z fwych fkutkow od lidij fwe chwaly A kto y fwe chwaly hleda božie chwaly. Vmiet to boh rozeznati. A to(ho) fie fluffie nabožnym zwlafftie ftrzieczy, aby diwow a zazrakow nezadaly, aby z tiech nebyly, O nychz die pifmo: Widiel fem ffatana yako blefk z nebe padnucze, totiz z fwatofti w chlubu.

Pokrytftwo pyffe pomahage, bude rzeczy w frdczy czlowieku: Neyfyly nabožen, newonielit duchowenftwie, ale vkaž do febe tu poftawu, gefftot duchowny magy a nabozny. ktot frdcze widij, tak, yakzt tie vzrzie, budu tie

mieti? Ale prawda praweho duchowenſtwie die proti (str. 205) tomu: Lepet g̃t, neyſyly dobry, ſnaž ſie, aby byl. Vkažeſſly leſtnu poſtawu, by byl dobry a neyſa, ſam na ſie ſud wydaſs. Neb wieſs, ze geſt dobre byti dobrym; A przes to nechczeſs dobrŷ byti A zleho prziczynieſs ke zlemu: k ſwe nedobrotie lſti kržyweho vkazanie, A wyſſe waže, aby tie lide miely za dobreho, nez boh, geſſto ma naypoſlez ſuditi wſſeliku nevprziemoſt. Neniet to darmo, zet tak znamenitie kara ſyn boży lyczomiernyky a pokrytcze a rzka: Bieda wam, geſſto to, czo g̃t ſwrchu, wnye czinite cziſto a wnitrz ſte plny neczyſtoty. Takez wy zdate ſie na poſtawie prawi a gſucz plny pokrytſtwa a neprawoſti. O tiecht g̃t rzekl y to kryſtus, ze w owczy kožy przychazegy, ale wnitrz ſu liti wlczie. a tak falſſem ſprawedlnoſt vkazana dwogita g̃t neſprawedlnoſt. Anyz mnyete, byt gedno mezy duchownymi pokrytſtwo bylo a liczomierzſtwo. Geſtit ho doſti y mezy ſwietſkymi y v dworow, Ze ſie negeden ſtawie druhemu yako przietel a wlk ſa w ſrdcy. Ee yakoz geſt brzydko lyczomiernykem ſluti a pokrytczem, By tak bylo ynhed zde [tak] brzydko tiem byti tomu, ktoz (jím) geſt: Zdali by menye bylo toho faleſſneho pokrytſtwa a liczomierzſtwa a wiecze prawdy?

pohrzenie ſtarſſim take gde s pychu a die w ſrdcy: Czo chceſs otcze poſluchati, wſſakt giž nema ſmyſla, aneb ginych ſwych ſtarſſich nebo knieży? wieſs lepe mnohe wieczy nezly ony, boha poſluchay; Wſſak wieſs, czo g̃t boh przikazal, a netbay na nye. Ale ma rzecy poſluſſenſtwie proti tomu: (str. 206) kdyz wieſs, ze geſt byti božiemu przikazani poddanu, tehdy byti geſt czlo-
=ſtaroſty=, wiecziemu przikazowani poſluſſnu. Wſſak geſt boh kazal⁼otcze a materz, cztiti. A rzek kryſtus ku prwnim ſtaroſtam koſtela ſweho: Kto was poſlucha, mne poſlucha; A ktoz wami hrda, mnu hrda. A pakly (by) ten ſtaroſta, geſſto geſt nad kym, nebyl duoſtoyny; Mat duoſtogenſtwo od vrzadu. Buoht mož, komuž chce a kterez chcze a když chcze, ſwe vrzady poruczyti. Protož, acz by vrzednik duoſtogen ‸ſie nezdal komu, by ho poſluchal; Wſſak ho poſluchag[y] pro duoſtoynoſt toho, geſſtot ſkrze nieho przikazuge. Swaty Pawel prawi: Neniet (moci), gedno od boha; a czo geſt od boha, to geſt zporzyzeň(i)e; A ktož ſie moczy protiwi, boziemu ſie zporzyzeni protiwi. Ne nạ̈d| to poddani zrzieti magi, kake (by) ſtaroſty mieli byti; Ale na to, czo gim vrzadem ſwym rozkazugy. A kryſtus dal o zlych ſtaroſtach obeczne nauczenie, rzka: Czot wam kažy, czinte; ale, czozt oni cžinie, toho neczynte.

Dietky. (lxvii)

Gyz powiez nietczo o zawiſti, geſſto geſt druhy hrziech vhlawny, a o tiech czelednych gegie, geſſto ſ ny gdu!

Otecz. S zawiſti gde nenawiſt a pokutnie, kromie ocžy družcze, [a] cztij geho vtrhanye. A tak zawiſt bude nayprw ržecy: Oy kak geſt to zlé, ze ſie tomuto neb tomuto dobrze wede, že gemu gde pod ruku vmyſl geho! Ay by gemu vbylo ſſtieſtie geho! ay kakt ᶻ hubene wiecy brzo wzgide a wzhoru wzbieže! Ale ktoz by⁼ blyžnyeᵛ (str. 207) miel miloſt, yakoz boh wely, Nebylo

by w zawiſti horzko ſrdcze geho, ale vtieſſeno w dobrem blyznyeho, A wzdal by chwalu hoſpodinu w te vtieſſe, Yakoz wely ſwaty Pawel, Aby czlowiek weſel byl vtieſſenim blyžnyeho a truchel w zamutcze geho. O ſwata, prawa miloſti, kaks pochotna, ale zawiſt zlorzeczena! Tiezky geſt ſrdeczny oſtenecz.

A pakly kto zawidij, ze onen ma to, geſſto by on chtiel [to] mieti, Nezaday mieſta a vrzadu wyſokeho. Malit twe ſrdce ktere ſſlechetnoſti, nyže ſa, držyſs ge lepe. cžym wyſſe, tiem ſylnieyſſy wiege wietr a dme, A s wyſoka ſſkodnieyſſy vpad. wſſak tie y kazdeho widij pan boh a, w czemz raczy koho, w tom powyſſy. Czo ſie protiwi čzie ſrdce woly geho? komuž boh, tomu y wſſiczkny ſwieti. Proczež pak chczeſs ſie ſwatych božych odluczyti? razyt, aby ſie neluczil od nych. komuzt boh czo przege, przeyz y ty gemu s ſwatymi geho. Nenaſledug toho, o niemž g̃t pſano: Zawiſti dyabelſku ſmrt w ſwiet weſſla. A ktoz w tom geho naſledugy, ſu s geho ſtrany.

Nenawiſt blyžnyeho, ta ſie miloſti protiwi Owſſem, z zawiſti gducz nebo z hniewu, A die w ſrdczy: Oy by z ſwieta ſpadl, an mi tak tiežek, tak protiwen w tomto neb w tomto; mym ſie newrownawa obyczeyom, yako by gedno ſam ſluſſal k bohu. Ale ktož by prawu a ſylnu miel miloſt druzcze ſweho, Netolik proto, czoz by w nyem dobre bylo, nemiel (by) w nenawiſt geho; Ale, aczt by tie y zprawowal y poſmiewalt ſie (str. 208) Y, čzymžt moha, nepokoy czinil, Wſſak by w niem miel aſpon božy obraz myl byti. ke zloſti y gednoho nema byti miloſt, ale czlowiek nema byti nenawidien; Ano kryſtus napomina, rzka: Milugte ſwe neprzately, dobrze gim czinte, geſſtot was nenawidie; A proſte za waſſe protiwnyky a budete ſynowe otcze waſſeho, geſſto geſt w nebeſiech. A ſam, pnye na kržyžy, proſyl za ty, geſſto gey krzyzowaly. Vczy ſwaty Pawel, kak ſie mieti k neprzatelom, a rzka: Geſtlit laczen, day gemu pokrm; chczelyt piti, napoy gey. To czynie, horuczie vhle ſhromazdiſs na geho hlawu.

Tuto mozem miloſt vhlim rozomieti a myſl hlawu. A tak, ktoz neprzietely w geho potrzebu vczyny dobrze, miloſt k ſobie vczyni w myſly geho, Ze z neprzietele bude przietel. A pakli by kto byl tak zapekleny w zloſti, že by ſie nehnul miloſti k tomu, geſſto gemu dobrze czyny, A nemage od nieho prziezny: Tent by ſam ſobie k ſwe hodne mucze ſhromazdil horuczie vhle na ſwu hlawu. Protož ne tiem vmyſlem ſluſſie dobrze cziniti neprzietely, aby vpadl v wietſſy hnyew božy; Ale y z ſlitowanie, kdyby widiel nuzy geho, Aneb aby vhle miloſti w nyem roznyetil, dobrotu przem(o)ha zloſt geho.

Ay cot die ſwaty Jan o tiech, geſſto magi w nenawiſti koho? Ktož nenawidij bratra, wrazedlnik g̃t, we tmie g̃t a newie, kam gde; Tma geſt oczy geho oſlepila. A wiete, ze wrazedlnik nema zywota. Dieſſli pak: (str. 209) »Doſti g̃t ty milowati, ktoz mie milugy; kto mož neprzietele milowati?« Die ſam ſpaſytel: Budetely gedno ty milowati, geſſto was milugy, kteru budete odplatu mieti? Tot czinie y nekrzeſtiane! To ge prawda: Nemilowalli by kto toho, geſſto by gey milowal — o dobret, prawe mluwim miloſti — hoden by byl wietczie odplaty pokuty, než že by nemilowal neprzietele. Ale wietſſie bude odplata z tee miloſti, geſſto gy kto ma k neprzietely, než z te, geſſto g̃t ku przietely. A yakož die ſwaty Jan: Ten w ſmrti bydly, ktoz nemiluge a ne-

nawidij bratra fweho; Takez die: Ktoz w milofti bydly, w boze bydly. A czo geft dražffieho, czo pochotnieyffieho než fwata, czifta, prawa miloft? Ay kak geft dobre a kak kratochwilne, Prorok die, Bydliti bratrzie w gednotie! Nieczo geft kratochwilne, ale nedobre, a nietczo geft dobre, ale nekratochwilne; ale fpolu g̃t y dobre y kratochwilne bydliti bratrzie w gednotie. O kak fu to fbožny, w gich[*] frdcych rozlita geft miloft duchem fwatym, gefſto geft gim dan! Protoz y die fwaty Petr: Miloft przikrywa mnoho hrziechow.

pokutne vhryzanie rzeczy družcze Welmy rado zawifti fluzy abude tiem podfftiwati A bude tiem podfftiwati a rzka: Y kto mož mlczeti prawdy, lecz by gemu byla krzywda mila? Newiedie, czo chwale w tomto neb w onom; neniet tak dobry; nedobrymt vmyflem to y|czyni, gefftot fie zda dobre do nyeho. A tak w zawifti y w dobrych (str. 210) položy poffkwrnu zly zprawowacz A zawifti fa podnieczen ginych dobremu. Ale fflechetnoft dobreho frdcze die proti tomu: Gine geft pro miloft prawdy, Widili czo do druheho nehodneho, w oczy gey pokarati fwobodnie a fukromie, aby geho nawedl; A geho k geho cztij vmenffeni pokutnie gey zprawowati.

A bywa omluwa, newzdy prawa, tiech pokutnych zprawowaczow, gefſto ne z milofti prawdy, ale z zawifti vtrhagy ginym dobreho flowa. Bude niekto takowy řzecy: Proto gemu w oczy fam nerzku, abych gemu horze nevczinil, fwu gey rzeczy rozhniewage. Mož to niekdy prawda byti. Protož, wieducz koho a w fwoy czas, Geftly tržeba, s rozumem pokarati niekdy z milofti, ale z zawifti nykdy; czti nevtrhati nikomemu, lecz by kym chtiel niekoho pokarati a wyftrzieczy, rzka To, gefſto by zgewne bylo: »zda chcefs byti yako têto? zlet newzdy vtageno bude, Ay kakt o tomto lide mluwie!« A pakli g̃t kto f kym w obyczegy a chcze geho w nyeczem polepffyti, potrefkczy geho fam gediny, Jakožt kryftus včzy: Nevpofluchalit, poymi k fobie druheho, gehozt by fie fnad vftydiel; Paklit y toho nebude tbati, powiez koftelu; Neobratilit fie na to, budiž yako ktos odkuds. ale, ge(stli) kto komu chtie cztij a gmena dobreho vtrhnuti, bude gey kromie oczy zprawowati, Zdaly geho nerozhniewa wiecze, nežli by byl z milofti fam f nim mluwil o to? Neb y ty pokutne (str. 211) rzeczy dochazegit toho, o komt fu byli. A že geft to tak ohyzdne dochazegit toho o komt fu byli a že g̃t to tak ohyzdne cztij druhemu vtrhati, Mluwi boh fkrze proroka: Sedie, proti bratru mluwieffe pokutnie, cztij gemu vtrhage; proti fynu fwe materze kladl fy puotku. to fy vczinil a ya fem mlczal; A tys pak neprawie miel za to, bych podoben byl k tobie. Budu tie karati a twe hrziechy przed tebu poftawî. Totiž mlczimt do czafu; Ale nemny, bycht w tom byl tobie podoben, gefſto ne w očzy, ale gedno kromie oczy vtrhals cztij. Yat wiedie ten czas, zet wffeczky twe neprawofti obratim przed tie, przed twogy očzy, Gefſtos ty byl opowrhl ge za fie. Die opiet pifmo: Ktoz vtrha bratru, z korzen bude wywracen. A die opiet takowym fwaty Pawel: Wizte, kdyz febe vhryzate, aby fpolu nezahynuly! Amen.

Dietky. (lxviii)

Czož pak die hniew a czo ſu take czeled geho?

Otecz. hniew g̃t trzeti hrziech vhlawni A gdu z geho domu: rzecz kakas ſpurna a placha a ſpurnoſt ſrdeczna a žaloſt ſwietſka. To wſſe pochotnu vklydl|noſt myſly chcze zborzyti. Y die hniew w ſrdczy: kak chczeſs trpieti, czot ſie diege od toho neb od toho nelibeho? Jak ſie dluho tomu neoprzieš, zet vczyni nietczo wiecze. Ale vklidnoſt die proti tomu: Rozpomen ſie, co geſt naſs ſpaſytel trpiel pro ny a nam przìklad oſtawil, abychom ſſly tymž ſledem po niem. A die kryſtus: kdyzt ſu hoſpodarze (str. 212) haniely, budut y czeled geho. A což wiece, kdyz ſu mnye czynily protiwnoſt, y wamt budu cziniti. A co my pron trpime, geſſto by on pro ny netrpiel wiece? Trpiel praczy tohoto ſwieta, ano gey zlym nazywagi, že maſſo žerze, že pie wino, Ze g̃t przietel hrzieſſnych a obecnych lidij, ze ſwodij zaſtupy, že ma dyabla w ſobie, až y zradu od ſweho trpiel czeledina; Trpiel po vſyly plwanie, Biczowanie, poſmiewanie, až y ſmrt tiezku a ohawnu s lotry na krzyžy. A nas pak gedine ſlowce protiwne zbudij k hniewu. A wſſak nebudemly ſ nym trpieti, nebudem ſ nym kralowati. A protoz neday ſie y geden hniewu pohaſyti, aſpon gey vſkrowny, Vgmy geho nietczo a opiet takež Strachug ſie pro hniew ſudu božieho. Diet kryſtus: Ktoz ma hniew k bratru, winen geſt, ma ſud trpieti. Totiž geſtly czo nevprziemoſti w hniewu geho. A take včzy kryſtus, aby toho pilen byl, aby y twoy bratr nedržal twu winu hniewu proti tobie. Neb die cztenie: Když ſwoy dar na oltarzy chczeſs položyti a zpomeneſs, ze ſy wynnen nietczo proti bratru, oſtaw ſwoy dar przed oltarzem a gdij, prwe ku pokogy″// bratra ſweho a pak, przygda, offierug ſwoy dar. // przywed =

Ale nyekterzy, ano gich proſie, wſſak nechtie hniewu ſpuſtiti z ſrdcze. Tiem die kryſtus: když wy neodpuſtite, anyžt wam odpuſti nebeſky otecz. Pakli kto die: »Czaſto mie hniewa, ne wzdy (str. 213) mohu odpuſtiti;« K tomu geſt ſam kryſtus, [rzekl] když tazal ſwaty Petr: »Odpuſtimely ſedmkrat blyznie[we]mu za winnu?« Rzekl: »Nerzku ſedmkrat, ale ſedmſetkrat ſedmkrat.« Dluho niekterzy tee krziwdy neodpuſtie, co ſie gim ſtane; ale, czo ſie ſtane proti bohu, to ſkoro. A take czaſto ſie mſtie, kdyz ſie gim ktera krzywda ſtane pod tu omluwu, yako by tee krzywdy mſtily, geſſto ſie geſt ſtala proti bohu; ale boh, genz zrzy k ſrdcy, pozna to wſſeczko. Czo geſt tiem pak rzeczy, geſſto ſie tak dadie hniewu oſlepyti, Ze we zlu rzecz, w poklynanie ſwoy yazyk rozproſtru? Diet gim ſwaty Pawel, Že ani tij budu kralowſtwie božieho mieti. Y ſwaty Yakub hyzdij yakub yazyk rozpuſſtieny, rzka: Nepokoyne zlee, Pln gedu, boha gym chwalyme a pak družcze gim poklyname, genz geſt k obrazu boziemu a k geho podobnoſti ſtworzen. Nemat tak byti! Zdaly ſtudnicze gedniem pramenem ſladku y horzku wodu dawa? Y die gynde piſmo: Smrt y žywot w ruku yazyka.

Z hniewu wychazie purna kakas a placha rzecz a ta bude w omluwie rzeczy: Czo bych kraſyl o nemudrem ſſilency hlupem? lepe nan bukati yako na howado nerozumne. ale tichoſt w vklidne dobrotie myſly die: Neſluſſie

ſproſtneho zplaſſiti wztwrnu rzeczy. Wſſak ſwaty Pawel die: Neſſkrzekay na ſtareho, ale mluw k niemu yako k otczy; S mladymi bud yako s bratry, S ženami ſtarymi yako s materamy. Sluze boziemu (str. 214) neſluſſie ſie ſwarzyti, Ale tich ma byti ke wſſem, vcze gine w dobrotie. A pakli bude trzeba niekoho z čzeho pokarati, y to w tichoſti.

purnoſt kakas w ſrdczy bywa z hniewu A naywiecz, kdyz zwie, že lide geho pomluwagy, a die w ſrdczy tak: Netbay, necht mluwie, wſſak neyſy winen! Ale komuž geſt milo, aby dal dobry przyklad, ten ma to w myſly, že neſluſſie dati tee przyczyny, By kto mohl o niem zle mluwiti; ale potkaly gey rzecz takowa, ma tiſſe, ne prchawie, ne purnie ſwu newînu vkazati A toho oſtati, acz y zle nenie, geſſto by ginym byl zly przyklad. Vczyt tomu ſwaty Pawel, abychom nedaly ginym prziczyny k zlemu Netolik zlymi czyny, ale ani takymi, geſſto y zlij neyſu a magi zleho podobenſtwiė. A na to y cztenie prawi: Ze, acz muſy to byti, aby bywaly potky ginym ku padani; wſſak bieda gemu, ſkrze kohoz budu.

Zaloſt ſwietſkych wieczy nebywa bez kakeho(s) hniewu. A take po hniewu przychazie ſmutek, geſſto z protiwnych potek na ſwietie bywa. Ale duchownie odtucha w dobre nadiegy ma ten ſmutek odehnati; Neb pro ztraty ſwietſke y pro kterazkoly protiwenſtwie na ſwietie nema ten ſmutek obgieti ſrdcze, geſſto hrziech przywodij a ſmrt czyny. Geſt gyny ſmutek, geſſto geſt pokanim. tent žywot przywodij, geſſto gt w vtieſſe nadiege do božie miloſti. Tohot ſmutku neodmluwam; Ale toho, gimž gu ſwaty Petr neda ſie mutiti, (str. 215) Acz kto trpy yako krzeſtian, a toho ſie wele ſtrzieczy, aby y žadny netrpiel yako zlodiey. Nemienit, by ſie tiem bylo mutiti, Bylo by tu ſmrti krzeſtianu ſnyti, yako gy zlodieyom czinie; Ano y kryſtus obieſſen s lotry a rozliczni ſwieti yako y zlij ſchazely. kteružkoly ſmrti ſprawedlny ſeyde, dobrze gemu bude. Ale mieny, aby ſie nedowinnil yako zlodiey, aby trpiel; A pakly trpy kto, zawiniw, ne proto ſie mutt, ze trpy, ale žet geſt zawinil, at bude ten ſmutek pokaný a w radoſt ſie obrati, když ſkrze to, ze trpy, ſeyde gemu przed g| bohem wynna. A pakly zlodiey netrpy zde, geſſto kterezkoly zle ſkutky diegie, ma ſie zamutiti pokânym ſmutkem, že zle czyni. Neb, aczt buoh nepodda nyekoho lidſkemu ſudu neb pokuty zde neprzepuſti, Neb zde ſie nan zloſt geho nepronese, tiežet toho tam mſtiti bude, zachowalit tu winnu k ſwemu ſudu, acz zde miloſti nenalezne pokânym ſmutkem. A tak winny, když zde trpy pro ſwu winu, mož weſel byti, ze, chcely, ſeyde gemu tiežſſie pokuta onoho ſwieta. A newinni ſprawedliwi owſſem ſie radugi, kdyz trpy na ſwietie, Neb die kryſtus: Kdyz budu wam lide cziniti protiwenſtwie a, lžycz, diegy proti wam wſſelike zle pro mee gmeno, weſelte ſie a radugte; Neb welika geſt w nebeſiech odplatta waſſe. To pomnycze, apoſſtole weſele gdiechu, bywſſe biti od ſtaroſt zydowſkych. Protož nemutt ſie ſprawedlny protiwenſtwî, po nye(m)ž ma byti wieczna radoſt. Amê. (str. 216)

Dietky. (lxix)

O Cztwrtem vhlawnem hrziechu a o geho czeledij take nam powiez!

Otecz. Cztwrty hrziech geſt lenoſt: tuzebnoſt a zuffanie. to dwe lenoſti yako ſlužy, Neb z nie pochodij. A ta lenoſt rozlicznie rozliczne podle gich ſtawow odwodij, aby vzytecznie nepraczowaly, hroziecz zkaženim hlawy nebo oczy aneb czymkoly. Ale ſnažna kyproſt bude rzeczi proti tomu: Czyň czož twa ruka; neb czehož zde ſobie neprzyprawiſs, tam toho nebudeſs mieti. A czo dluhy wiek kladeſs ſobie? Zdaly wieſs, dokud žyw budeſs? nerziekay: »včzinim potom«. Možet ſnad zaytra byti twoy konecz A geſſtie nemaſs tee giſtoty, budeſſly žyw gedinu hodinu. Vžyway oczy, donyž maſs oczy; nebud w nich ſkup: cztij, piſs! Pſanot geſt: Skutczy gich poydu po nich A že ne leni, ne rozkoſſni, ale ſnažni, geſſto naſyle czynie ſobie, doſahnu kralowſtwie nebeſkeho.

Z lenoſti bywa tužebnoſt a z tužebnoſti zadoſt mieſta promienienie a nevſtawnoſt; Neb leni mny, by ginde byla menſſie prace. A tak tá[X]l nevſtawnoſt ponuka, aby czlowiek promienil ſtaw neb mieſto. Y na put wzpobiežie niekdy Aneb, aby o nyeczem czlowiek nepraczowal, wzdal ſbožie, neſlužil ſwietſke hoſpodie. Y mnoho toho y gineho wzbuzie w myſly nevſtawnoſt. Ale die proti tomu vſtawicznoſt: Niczt nenie na ſwietie bez nedoſtatku. ſtrzež ſie, by tie tiežſſie nepotkalo, kdyz ſie hneſs, chtie zbyti niečzeho. Dobrat geſt (str. 217) wiecz vſtawicznoſt. Diet piſmo o nie[m]: Pozehnal ſy, hoſpodine, zemy ſwu. tot ſu božie zemie pozehnana, ktoz ſu vſtanoweni w dobrem yako zemie, geſſto wzdy ſtogy na ſwem mieſtie: nelelee ſie y ſiem y tam yako woda a netočzie ſie yako powietrzie. tat Tat zemie berze od boha pozehnanie, ale mnoho zleho pochodij z nevſtawiczſtwa. Prwy angel hnul ſie (jím) z nebe a czlowiek z rage. Czyli ſu takaz mieſta nalezly ſobie? Lot, ſa mezy zlymi, byl opatren a, ode zlych wyſſed, w zapytij ſie vbezumil ſe dczerama. Zybat take nevſtawiczſtwo niekym y k wyſſiemu ſtawu, geſſto by byl lepy, aby nyžſſy držal prawie. Protož ktoz gt wſtupil v wyſſy bozy ſluzbu mymo gine a pooſtal ſwieta, ee neobwazuy ſie ſwietſkymi wieczmi, aby ſie tomu ſlibil, gemuž ſie geſt dal!

Z lenoſti take pochodij rozpacz a zuffanie. A tot die w ſrdczy: A ty wzdy hrzieſſiſs z ſwe mladoſti anyž wiecz oſtaneſs toho, czozs obykl; Anyz by ſneſl pokanie. byt bylo za wſſe doſti vcziniti, darmo by [byl] poczal, nedokonal by; A czoz (z) ſwe wuole nynie by zameſſkal, toho by nemiel. Ale nadiege wely ſie vteczy k božiemu miloſrdij a rzkucz: A Gedinly geſt weliky hrzieſſnik nawratil ſie k bohu a nalezl miloſt? Ay Dawid ſſerednye ſhrzieſſil, nawratil ſie k bohu a nalezl miloſt. kdyz ſwemu wiernemu byl newieren w ženie geho y w zywotu, zradil gey pro ſſeredne ſwe czyzolozſtwo s geho ženu; A wſſak gey boh k miloſti przíyal. Manaſſes, zprznieny (str. 218) wſſemy hrziechy, pokanim k žywotu przyſſel. Magdalena, zkalena ſmilſtwem necziſtym, božy miloſti zaſlužyla vcziſſtienie. A onen lotr w ſcznany ſwe winny wrazedlneho krwe prolitie w gedne hodinie a ynhed s krzyže ſſiel do rage. Ay to nam piſmo

vkazuge, že hrzieſſny, když ſie obrati a wzdychage za ſwe hrziechy, ſpaſen bude. Protož, hrzieſſny, nerozpakuy ſie; acz ſie wczera k bohu neobratil, Dnes ſie obrat. A ze nenie giſt, budely aſpon geden den mieti k ſwemu polepſſenie, Nemeſſkay, neodkladay A poczna, rczy: gyz ſem počžal. Á ta geſt promiena ruku boży. Amen.

Dietky. (lxx)

Gyž o lakomſtwu a o družynie geho, geſſto ſie przydržy geho, take rczy nietczo!

Otecz. Welikyt czyni nepokoy lakomſtwo, když ponuczie, aby czlowiek doſahl, gehož nema; oſtrziehal, czoz ma. A gde leſtnymi mnohymi omluwami. Niekdy hrozy nedoſtatky, niekdy bude rzecy: Dobyway, tahny k ſobie. ginit nevmiegy vžyti toho, czot magy; Ale ty, kdyz budeſs mieti, vžyweſs, ſpoſobiſs dobrze a na dobre obratiſs.

Ale die Netbanie ſwieta proti lakomſtwu: dobre geſt, ktož ſbozie ma, aby ge poſobil dobrze vmyſlem dobrym. vžytka gym hledage wieczneho, ſweho y ginych, almužny czinie, rozpoſobuge ge yako ſſaffarz boży. Ale lepſſiet geſt wſſeho ſie chutnye (vz)dati, bohu oſtanucz wſſeho. Diet kryſtus: Chceſs(li) dokonanye dobry byti, gdij, proday wſſe a day (str. 219) chudym a gdij po mnye a budeſs w nebeſych odplatu mieti. Nerodte welmy pilnie ſnažni byti, czo by gedly a pili a k odiewu mieli; Nayprwe hledayte kralowſtwa nebeſkeho a wſſet wam toto bude przydano. O kaky to ſlib! ktoz nicz nezadagy mymo kryſta, ſu tiemto ſlybem wſſy potrzebu vgiſſtieni: Geſſto, nicz nemagicz, wſſe magy, czehoz gim ĝt trzeba; geſſto, magicz pokrm ạḍ a odiew, w tô magi doſti. O ktozt by tij byli, tijt by lakomſtwo owſſem przemohly!

Ale ne wſſem ĝt to hodno, ne wſſe ſu vmyſlow tak ſſtalych, by, pocznucz tak ſwrchowanu wiecz, konali chwalnie. Ani geſt wſſê toho przikazal kryſtus; Ale wiediel, ktere geſt wytieze wybral k tomu, aby, wſſe opuſſtiecz, ſſly po ſwietu, kažicz ſlowo božie; Nemagicz pecze, czo by gedly a pili, w czem by chodili; ale nayprwe hledali kralowſtwie bozieho a ſprawedlnoſti geho a na boży miloſt wazycz ſie, czym by mohly zywi byti. A geſſtie ſu zakoni niekterzy na ten vmyſl vſtaweni. Ale, ktoz nenie ſtawu toho a newnikl w to ſwrchowanie A tee nenie niektere potrzeby zwlaſſtie, aby wſſe(ho se) wzdal, tohot neradim vcziniti. A pakli boh kteru ſtranu przepuſti chudobu, tuž gy y trp s hoſpodinem. lepe nietczo ſweho mieti, ſprawedliwi(e) mohucz drzeti, nezalibiecz tee chudoby naywyſſie, než, nicz owſſem nemagicz, na wſſak czas byti pilnu, aby odniekud nietczo prziſſlo. Zdalit ſie pracze mieti nietczo neb ſluzyti, (str. 220) aby miel potrzebu, wiz, byt s chudobu wietſſie nebyla. Bywat, že, wniknucz w ch(u)d(ob)u z ſwe wuole, aby ſſly po kryſtu, Pak wſſim vmyſlem po tom gedine poydu aneb wiecze po tom než po kryſtu, aby gim dano bylo, a budu ty v mrzkoſt mieti, ktoz gim nedawagi. Protož, gižli kto w tu ſwrchowanu chudobu wnykne, gdyž po kryſtu. A y ti, geſſto mohu držeti ſbožie ſprawedliwe, lakome ſie žadoſti lakome ſie zadoſti ſtrzezte. Diet zaltarž: Poydelit ſbozie yako plowa, nerodte ſrdce przyložyti. Die ſwaty Pa-

wel: ktoz chtie bohati byti, padagi w rozliczna pokuſſenie a w dyabelſka oſydla a we mnohe ſſkodne zadoſti, geſſto topie lidij w zatracenie.

Lakomſtwo geſt ohyzdna wiecz. Neb lakomecz tu czeſt, geſſto na buoh ſluſſie, wzdawa ſbožy, wiece ge miluge nez boha, wietczy w nyem nadiegy klada než w bože. A kdyz g̃t ſwietſkym lakoma zadoſt tak ſſkodna, Czo pak ti, geſſto chtie duchowni byti, mieli by gy pohaſyti, ſmluw neborzyti; czoz ſie geſt gednu libilo, w tô ſtati! A to geſt wiece trzeba než aby, magicz pokrm a odiew, na tom miely doſti.

Ale die niekto: Proto dobywam, abych to lepe obratil! ktoz by z ſwietſkych miel ten vmyſl a prawdu dobywal, neborze ſmluw, geſſto byl ſmluwil, nehyzdil bych. Neb y ſwaty Pawel ponuka lidu, aby dielaly rukama a praczowali w tom, czo g̃t dobré; aby miely, czim by pomohly potrzebnemu. A pak ten, geſſto chce duchow- (str. 221) nie žyw byti, obwiežely ſie praczmi tiemi, po ſbožy ſtoge, ztratit pokoy a duchowni chut A menſſy zyſk wezme nezly ztratu A da do ſebe ada do ſebe y do ginych tehoz ſtawu prziklad zly. A mny niekto, by lepe obratil ſbožie, ano ſnad bude horze. Mnohet g̃t toho toho oklamanie. y zaduſſie niektera, geſſto chtie(cſ) vmrzieti vſtawugi, mnohokrat ginak wychazegy, než ten mny, ježto rozkazuge. mali kto czo, za zdrawie, za pamieti zpoſob, czož mož, a neſtoy po tom, aby mnoho rozdawal, chtie vmrzieti. Ay y dnes w koſtele zpiewagy, chwalecz ſwateho Auguſtyna, zet geſt, gſa biſkup, yako chudy vmierage, y zadneho nevczinil odkazanie. Giſtie, ktoz ſie mož s duchowni wieczy obierati, neobwazug ſie pro tieleſne ſbožie ſwietſkymi praczmy. A at wſſẽ rzku wobecz o lakomſtwu: hromazdij czlowiek a newie komu, Nah przide na ſwiet a nah ſ nyeho ſeyde. a cžie to bude, czo geſt nahromazdil? Yakoz nicz neprzineſl na ſwiet, tak ſ nyeho nicz neponeſe, než ze ſkutky kazdeho po niem poydu.

k lakomſtwu ſluſſie ſkupa twrdoſt. ta ſtogy proti ſſtiedroſti, omluwagiczy y almužny. Ale ſſtiedre miloſrdenſtwie take ſwe liczij. Pak ſwaty Pawel dawa mieru a prawidlo mezy tiem, z niehoz neſluſſie wygiti, A die: wole dobra, kdyz g̃t podle moczy, geſt wzaczna bohu; ale ne podle toho, geſſto nema. Netakt totiž welim dawati almužny, aby ginym bylo oblehczenie (str. 222) a wam ſuženie, Ale rownoſt w tomto cžaſu bud: to, czož wam zbywa, at [to] ginych naplni nedoſtatek. Temuž vczil ſyna ſprawedlny Dobeſs a rzka: Budeſſly mnoho mieti, daway hoynie; a pakli malo, y toho rad vdieley. Diet take kryſtus: Dayte almužnu a wſſet wam bude cziſto. A prawi piſmo: Sud bez miloſrdenſtwie bude tomu, ktoz neczinie miloſrdenſtwie. A protož vlom lacznemu chleba ſweho; Vwed w dom ſwoy, geſſtot ſie newie kam dieti; Vzrzyſſly naheho, przyodiey geho ſwym tielem, w niẽ nepohrduy. Sluſſie y to pomnieti, že ne tiem hyzdij piſmo onoho bohatcze, by czyzie bral, ale ze, nuzneho lazara wida, ſweho gemu nevdielil. y przyſſlo na to, ze, kdyz malych wieczy nedawal, pak naymenſſich žadal, a take nedano gemu. Neb wieczny ſudcze a ſprawedliwy, kdyz ty, geſſto miloſrdne czynili ſkutky, pogme do kralowſtwie ſweho w radoſt, Ty poſſle do ohnie pekelneho, geſſto ſkutkow neczinili miloſrdnych.

leſt a kradež lakomſtwa ſie take przydržie a rzku w ſrdczy: zadrz, vtrhny, vžyw vrzadu, aby aſpoň znamych pržatel mohl pocztiti. Ale newinnoſt die proti tomu: Lepe ĝt chudu byti a y žadnemu ſie cyzym ſl neſlibyti než ſwoy vrzad leſtnye weſti, kraducz toho, genž geſt vwierzil a wladarzem tie vcžinil. lepe geſt malo ſprawedlnemu nad welike ſbožie hrzieſſnych. Neb ten den przide, zet každa newiera zgewna bude; A to bude przeneſſtiaſtny, gehož neprawoſt nebeſa (str. 223) budu zwieſtowati, przed nimž wrata kralowſtwie nebeſkeho zawrziena budu. a tent ge zawiera ſobie, ktož lſtij neb kakzkoly neprawie zadrzie cyzieho. Protoz die ſwaty Pawel: Procz radſſe krzywdy netrpite, ale ſamy cžynyte leſt? Zdaly newiete, že neprawi nebudu mieti kralowſtwa božieho ani lupežnicy ani zlodiege?

Lež take nyekdy kdẹ gde z lakomſtwa, acž y z hrdoſti chlubnie take lež bywa; neb liczomiernye A tak rozlicznie w ſrdczy mluwie y yako z hrdoſti y z liczomierſtwa y z lakomſtwa, yakz kdy gde odkud, yako by ržecž krzywa a leſtna neſſkodila. ale mnoho ĝt toho, geſſto ſprawedlywie proti lžy mluwy prawda. Nebo mnoho zleho czyni rzecz krzywa. Lež czini, že pak y prawdie ne tak ſnadnie lide vwierzie. A owſſem ktož w kržywych ržecžech poznan bude, kto wie, kdy on prawdu powie? A když gyž nebudu wierzyti komu, lepe by bylo, by nyem byl. Anyž ſie czo tak zrziemye protiwi prawdie yako lež. A kto lež mluwi aneb chytru ržecžy druheho chcze obelſtiti, wiedieti mož, že zle czyni. Neb to druhemu czyni, gehoz by nechtiel, by gemu bylo vczinieno. a ktoz by chtiel krzywu rzeczy obelſſtien byti? J die piſmo: Vſta, geſſto lžy, zabiegi duſſy; A ze ztrati boh wſſeczky, ktoz lež mluwie; a že czlowiek lſtiwy mrzy boha A že lſtiwych diel bude w gezeru ohniem wruczie ſyry. Amê.

Dietky. (lxxi)

O Sſeſtem vhlawnem hrziechu a o tiech, geſſto gdu z nyeho, take nam powiez! (str. 224)

Otecz. Ten hrziech geſt lakota, to geſt kochanie w gedeni a "piti ne pro potrzebu, ale gedno pro chut. Ta lakota die w ſrdczy: Wſſak geſt boh ſtworzil lidem piti dobre a gieſti: Gezte a pite a weſely budte. Ale die ſmiernoſt proti tomu: Ma czlowiek gieſti a piti, aby trwal w zdrawi a dieky wzdawal bohu y z te pohody. Ale chcze proto boh ſmiernoſti od czlowieka, aby pro chut nedawal obzerſtwu ſebe, Nevlehl bezprziemnye k tee lyboſti, geſſto geſt w gedeni neb w piti; Ne, aby proto chtiel žyw byti, aby gedl a pil; ale aby proto gedl a pil, aby zyw byl. ktoz ſmyſl a zdrawie pro obžeřſtwo ſtrati, Vkazalt geſt, že lakota panuge nad nim, Jakoz widame do opilczow a geſſto až y w nemoczy vpadagy, gſucz obžeřňy. Protož kryſtus die: Wizte, byt tiela waſſe nebyla obtiežena w lahodnem gedeni a w piti. A die: Ze Sodoma, to zle a ſſeredne mieſto, naywiecz zbuyalo a zhynulo pro weliku ſytoſt. Protož yako nemoczny k lekarzſtwi, tak ma kazdy gedno pro potržebu przyſtupiti ku pokrmu. A ten lakotu naylep pržemoz, ktoz neſtogy po rozkoſſnych krmiech, lecz kdy pro hoſti neb pro nemocz.

Z obžerſtwa nelepee weſele pochodij czaſto, Yako ǵt pſano: Sedl lid a gedl a pil a wſtaly hragicz. To weſele berze omluwu, Ze w miloſti przieznìwe gedê druheho chcze vtieſſyti. Ale duchownye truchloſt, giž geſt ſlibeno vtieſſenie, die proti tomu: Y odkud geſt przyſſla ta radoſt a zdalis giž dyabla przemohl, Zdaly na (str. 225) pekelne muky giž nemaſs pecze A zdalis giz z bezbydle wratil ſie (k) ſwe wlaſti y zdaly maš giſtoſt, žes zwolen k nebeſkeho kralowſtwa wieczne radoſti? kaks giz toho zapomenul, geſſto geſt rzekl kryſtus: Swiet ſie bude radowati a wy truchleti, ale truchloſt waſſe obrati ſie w radoſt. Nemudret geſt, ſwazanu gſucz w temnem zalarzy a newieducz, na ſmrtly wygiti z nieho, y weſeliti ſie w kakes marnoſti z obžeřſtwa.

a w tom weſely marnem take bywa mnoho mluwenie a die w ſrdczy: Newadij ryczeti w kratochwyly, nemluwiecz k ſſkodie y zadnemu. Ale ſmiernoſt w rzeczy die: pſano geſt, Ze mnoho mluwenie nebude bez hrziecha. A czaſto od dobreho rzecz ſie poczne a, nebudely vſkrowniena, we zlem ſie ſkona. A gižly ſie zlé a ſſkodnee rzečžy wyſtrzeže, kto mnoho mluwie; ale marne a prazdne ſie newyſtrzieže, z nyež ǵt take poczet wydati, yakoz piſmo ſwiedčžy.

Dietky. (lxxii)

Gyz o ſedmem vhlawnem hrziechu powiez take a o czelednych geho!

Otecz. ſmilſtwo geſt ten hrziech a w tom geſt nayznamenitieyſſy ſſerednoſt tieleſne neczyſtoty. Ta die w ſrdcy: Wſſak geſt boh ženu a muže ſtworzil, kak to mož byti weliky hrziech? Ale tomu geſt (tak) rozomieti, Že geſt ten ſkutek giž w poruſſeni tiela wzdy zly, ale ne wzdy geſt hrziech. Neb geſt gedine w manzelſtwi ſwym čžaſem a rzadem prziezrzien a tu a tak ǵt bez hrziechu. Ale ze y tu geſt tieleſne [ža] žadoſti ſſeredſtwo, vkazal boh cziſtotu zdrzenie (str. 226) od toho čžynu. Chczely kto pro kralowſtwo nebeſke zdržeti ſie, odplatu za to zwlaſſtni wezme; A pakli kto bude zyw neczistie, oplzle, ſmylnye, budet poddan|j tiežkŷ mukam.

Smilſtwo geſt take ſrdeczna neczistota. A mny niekto, ſlyſſe tieleſne žadoſti pochlebenſtwie, by mala wiecz byla ſmilniti ſrdcem, ſkutka ſie ſtrzehucz tieleſneho? Ale neniet mala. Nedarmo ǵt rzekl kryſtus: ktož zrzy na ženň w žadoſti ſrdcem ſwym, ſmilnil geſt ſ ny. Takt ya tiem ſlowom rozumiegy. Protož die Job: Smluwu mam s očžyma myma, abych nemyſlil o dieweczce. kteru by miel we mnye ſtranu ſwrchny hoſpodin a diediczſtwo wſſemohuczie z wyſoſti? Neb ne neczistemu ſrdcy, ale cziſtemu ſlibeno geſt widienie boha.

z Smylne myſly pochodij žadoſtna miloſt tohoto ſwieta, w niemž ſu tielu libe wiecy; A ſmyly ge czlowiek a obliby gich libeznoſt a bude rzeczy: Y czo mož byti libieyſſieho než to, czoz widime na ſwietie zde? O kak ǵt diwnie nebe ſwiet w ſobie obkliczilo, pochotno myſliti, poržadu ſie diwagicz wſſeho ſwieta a ſlyſſiecz o niem y ono: Ano gedno pro nowyny dobro žywu byti! kak przekraſne ſ̥lụnčẓẹ ſluneczne ſwietlo, kak ſie diwnie mieſiecz mieny, kak mnoha rozlicznoſt w hwiezdach a diwny gich bieh a wſſe ma ſwe kratochwile! Ee by wzdy bylo tak zde byti!

Ale k tiem rzeczem die miloſt wieczneho bydla nebeſkeho: Rozmyſl ſie možly to kto wſſe a trpnie (str. 227) na ſwietie mieti [ktery czlowiek], gehoz zada? Protož welika geſt zadoſt k ſwietſkym wieczem, donidž gich kto nepoymiege; ale, yakz bude to walnie mieti, oblaczynie gemu, gehoz welmi drzewe zadal. Anyž mož kto zde na ſwietie byti bez protiwnych puotek, až pak y ſmrt wezme gemu wſſe, czo ğt zde milowal, a konecz vczyni liboſti geho. Ale tij, ktož proň zde netbali vtieſſenie, p[r]o zdeyſſie praczy v wiecznem pokogy hodowati budu. Radoſt bude z nebezpeczenſtᵉ v bezpeczſtwi byti, v pokogi po praczy, W radoſti po truchloſti a v weſely po tužebnê ſmutku. Radoſt bude ſtati den ſudny na prawiczy we czti a w chwale bozych ſynow; Ano poſmiewaczy ſluh bozich patrzie na to, widucze w tom ſwu nemudroſt, že ſu tak po ſwietu ſtaly a miely w poſmiech božie ſluhy. O kak ſie diwnie tam obražie a rozmnožuge radoſt z radoſti! A tak kazdy pln radoſti bude a tee vtiechy, geſſto geſt buoh przyprawil tiem, ktoz gey milugi. Wzdychaſſe kral Dawid po tee radoſti, ač y mnoho mage zde ſbožie tohoto ſwieta, a rzka: Y czo geſt toho, bych w neby nemiel, kdy bych byl ſ tebu; a czemu ğt mi kromie tebe byti na zemy? A kakzkoly mnoho miel krmy k ſwemu ſtolu, Wſſak prawieſſe: Teprw ſie naſytim, kdyz ſie vkaze twa chwala Y kdy przydu a vkažy ſie przed oblyczegem božym. W tom tuženi y to mluwieſſe: Ee horže, kak ſie geſt prodlilo mee bezbydle! pro tu wiecznu a odiwnu radoſt zadaſſe ſwaty (str. 228) Pawel, By, rozlucze ſie ſ tielem, y byl s kryſtem. Gehoz nam dopomahay otecz, ſyn y duch ſwaty. Amen.

MNoho geſt y ginych lſti dyabelſkych, gimiž odtahuge dobre od ſſlechetnoſti a w hrziech zawodij. A kdyz niekdy dobry pozna, ze geſt byl przeluzen, a mnyel, by praw byl, Protiwnu teſknoſt z toho bude mieti, ze ğt lſti zleho ducha tak obelſſtien; Neb dobry nemož ginak oklaman byti, gedine w dobreho podobnoſti. Protož trzebat geſt dobrym przy ſobie byti. Zly dyabel kdyz dobreho w czem oklama, yakot by ſie gemu zwierzyna nahodila. Ne takt tba zlych, nebt ſu to geho pkrm pokrm wezdayſſy. Protoz dobry ma, ač y s praczy, w mudroſti odhoniti leſtna podſſtiwanie zleho ducha a w prawdie ſtati.

A acz koho nebeſke odplaty radoſt neprzytahne, aby aſpon, y trpie protiwnoſt, zyw byl v prawdie, acz geſt y praczno: Nebud nepraw proti bohu. Neb bieda wſſelike neprawoſti, geſſto ſie protiwi prawdie! Neb wole protiwna prawdie ſama w ſobie muſy neſti tiezku muku, neb naypoſlez oſtogy prawda A wole protiwna prawdie na wieky od prawdy trpieti bude, wzdy tomu chtiecz, gehož nebude, a prawdie nechtiecz, geſſto wzdy bude. Neb prawe ſ neprawym neſrowna ſie a wſſudy a wzdy oſtane prawda. A yako tiezko ſie dawiti proti oſtnu, tak bude tiezko wſſelike krzywotie proti prawdie. A nicz ſylnieyſſieho nenie než prawda. Y (str. 229) bude ſwietlem prawdy wſſelike ſſeredſtwo, geſſto ma neprawoſt w ſobie, okazano k ſwe potupie A ſylu prawdy trpieti bude. A ꝑtoz blaze gemu, ktož ſtrpy s prawdu y protiwêſtwie; Nebo, když zkuſſen bude, nalezne pokoy a vtiechu wieczne radoſti we czti a w chwale. Gehoz nam pomoz, hoſpodine! Amen.

Besední řeči Tomáše ze Štítného. (Rukopis Budyšinský str. 1.)

Przedmluwa na tyto knihy. Mnohž
w prwniech zawiera o čem tieži synowe otce
w druhych tieze dusse swiedomie. Kom za
se čim odpowiedati

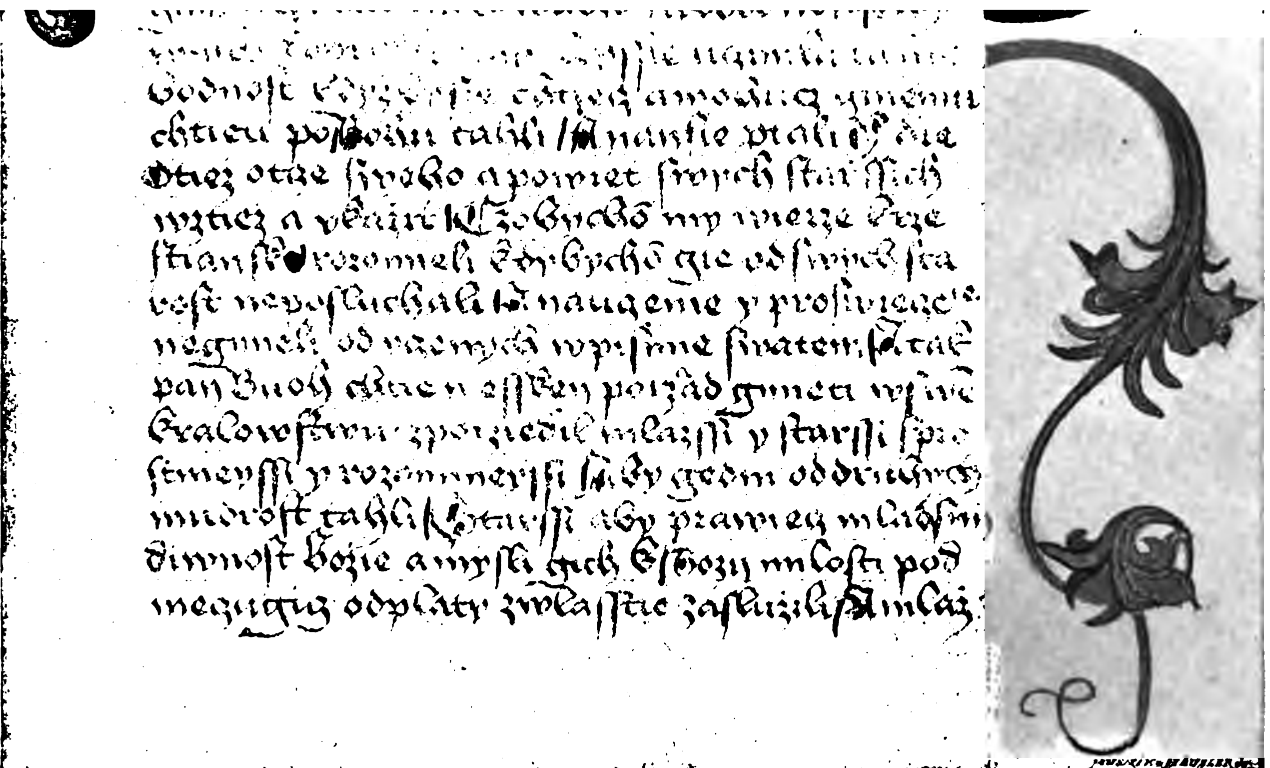
Daru Božieho do
bri ssaffarz a sluha
s nadiegi sboží ma
gy hřiwni od Božia
poručenij nechtiel
gie pohopati Ale gie
wzem oddalse na tie
žem aby panu swe
zme užitek zyskal
a prynesl. Byl za ča
su krale Waglawa Czeskeho tzetieho pa
nosse geden slowutny Thoma z Sstitneho
litterat dobry w swych letech poctiwie a
w swem slechetnem žiwotu do starosti za
chowaly. A weda žiwot bohomyslny a po
kony na swe twrzy složil a wyložil tyto

ale w ſtare geſke rzeči nalezenych kteryz
gaſto čta porozomeeš take gſa rozumi
mluwi rzeczi oktaſſlemu a milkuſtwo kterychz
to piſma ſwateho ſtareho y noweho zakona
y doktorow ſwatych pozywagie Kterezto roz
dielil geſt w etroge kniehy Gſut na mno
ho mieſtech a zwlaſſtie na počatku rozom
ow wtipnych a wyſokych prawdy genz gſu
zywotow k Bohu pozdwyzenych a myſli ſwu
A genz magi o Bohu wyſſie poznanie nez
ſproſtni Protoz komuz by zdali u prwu tiez
ky a neſnadny nerozpakug ſie Protoz przetep

Publikace České Akademie. Třída III. r. 1897.

Tiskem J. Otty v Praze.

Besední řeči Tomáše ze Štítného. (Rukopis Budyšinský str. 3.)

Publikace České Akademie. Třída III. r. 1897.

Tiskem J. Otty v Praze.

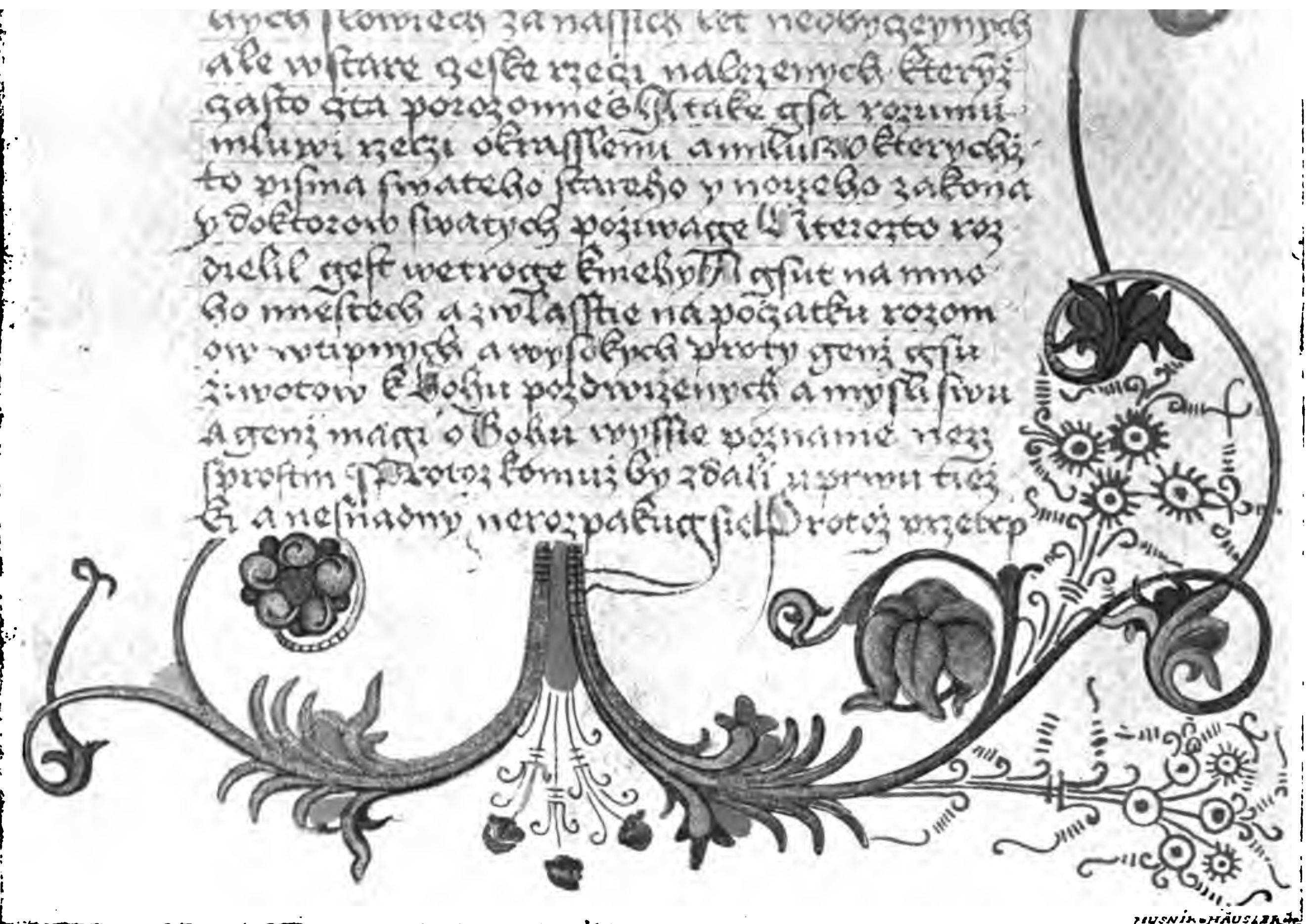
Ale k tiem rzeczem die miloſt wieczneho bydla nebeſkeho: Rozmyſl ſie možly to kto wſſe a trpnie (str. 227) na ſwietie mieti [ktery czlowiek], gehoz zada? Protož welika geſt zadoſt k ſwietſkym wieczem, donidž gich kto nepoymiege; ale, yakz bude to walnie mieti, oblaczynie gemu, gehoz welmi drzewe zadal. Anyž mož kto zde na ſwietie byti bez protiwnych puotek, až pak y ſmrt wezme gemu wſſe, czo g̃t zde milowal, a konecz vczyni liboſti geho. Ale tij, ktož proň zde netbali vtieſſenie, p[r]o zdeyſſie praczy v wieczncm pokogy hodowati budu. Radoſt bude z nebezpeczenſt^e v bezpeczſtwi byti, v pokogi po praczy, W radoſti po truchloſti a v weſely po tužebnê ſmutku. Radoſt bude ſtati den ſudny na prawiczy we czti a w chwale bozych ſynow; Ano poſmiewačžy ſluh bozich patrzie na to, widucze w tom ſwu nemudroſt, že ſu tak po ſwietu ſtaly a miely w poſmiech božie ſluhy. O kak ſie diwnie tam obražie a rozmnožuge radoſt z radoſti! A tak kazdy pln radoſti bude a tee vtiechy, geſſto geſt buoh przyprawil tiem, ktoz gey milugi. Wzdychaſſe kral Dawid po tee radoſti, ač y mnoho mage zde ſbožie tohoto ſwieta, a rzka: Y czo geſt toho, bych w neby nemiel, kdy bych byl ſ tebu; a czemu g̃t mi kromie tebe byti na zemy? A kakzkoly mnoho miel krmy k ſwemu ſtolu, Wſſak prawieſſe: Teprw ſie naſytim, kdyz ſie vkaze twa chwala Y kdy przydu a vkažy ſie przed oblyczegem božym. W tom tuženi y to mluwieſſe: Ee horže, kak ſie geſt prodlilo mee bezbydle! pro tu wiecznu a odiwnu radoſt zadaſſe ſwaty (str. 228) Pawel, By, rozlucze ſie ſ tielem, y byl s kryſtem. Gehoz nam dopomahay otecz, ſyn y duch ſwaty. Amen.

MNoho geſt y ginych lſti dyabelſkych, gimiž odtahuge dobre od ſſlechetnoſti a w hrziech zawodij. A kdyz niekdy dobry pozna, ze geſt byl przeluzen, a mnyel, by praw byl, Protiwnu teſknoſt z toho bude mieti, ze g̃t lſti zleho ducha tak obelſſtien; Neb dobry nemož ginak oklaman byti, gedine w dobreho podobnoſti. Protož trzebat geſt dobrym przy ſobie byti. Zly dyabel kdyz dobreho w czem oklama, yakot by ſie gemu zwierzyna nahodila. Ne takt tba zlych, nebt ſu to geho p̣kṛṃ pokrm wezdayſſy. Protoz dobry ma, acž y s praczy, w mudroſti odhoniti leſtna podſſtiwanie zleho ducha a w prawdie ſtati.

A acz koho nebeſke odplaty radoſt neprzytahne, aby aſpon, y trpie protiwnoſt, zyw byl v prawdie, acz geſt y praczno: Nebud nepraw proti bohu. Neb bieda wſſelike neprawoſti, geſſto ſie protiwi prawdie! Neb wole protiwna prawdie ſama w ſobie muſy neſti tiezku muku, neb naypoſlez oſtogy prawda A wole protiwna prawdie na wieky od prawdy trpieti bude, wzdy tomu chtiecz, gehož nebude, a prawdie nechtiecz, geſſto wzdy bude. Neb prawe ſ neprawym neſrowna ſie a wſſudy a wzdy oſtane prawda. A yako tiezko ſie dawiti proti oſtnu, tak bude tiezko wſſelike krzywotie proti prawdie. A nicz ſylnieyſſieho nenie než prawda. Y (str. 229) bude ſwietlem prawdy wſſelike ſſeredſtwo, geſſto ma neprawoſt w ſobie, okazano k ſwe potupie A ſylu prawdy trpieti bude. A ꝑtoz blaze gemu, ktož ſtrpy s prawdu y protiwêſtwie; Nebo, když zkuſſen bude, nalezne pokoy a vtiechu wieczne radoſti we czti a w chwale. Gehoz nam pomoz, hoſpodine! Amen.

Besední řeči Tomáše ze Štítného. (Rukopis Budyšínský str. 1.)

Przedmluwa na tyto knihy. Knihy
w prwnich zawiera o czem tiezi synowe otcze
w druhych tieze dusse swiedomie. Kom za
se czim odpowiedati.
Daru Bozieho do
bri ssaffarz a sluha
se nadiegi Bozie ma
gy hriwnu od Boha
poruczenu nechtiel
gie pokopati Ale gie
wzem oddalse na tie
zem aby panu swe
zme uzitek zyskal
a prinesl. Byl za cza
su krale Waclawa Czeskeho trzetieho pa
nosse gyeden slowutny Thoma z Sstitneho
litterat dobry w swych letech poctiwie a
w swem slechetnem ziwotu do starosti za
chowaly. A weda ziwot bohomyslny a po
koyny na swe twrzy. Slozil a wylozil tyto
knihy czeskym iazykem. A acz koli w dru

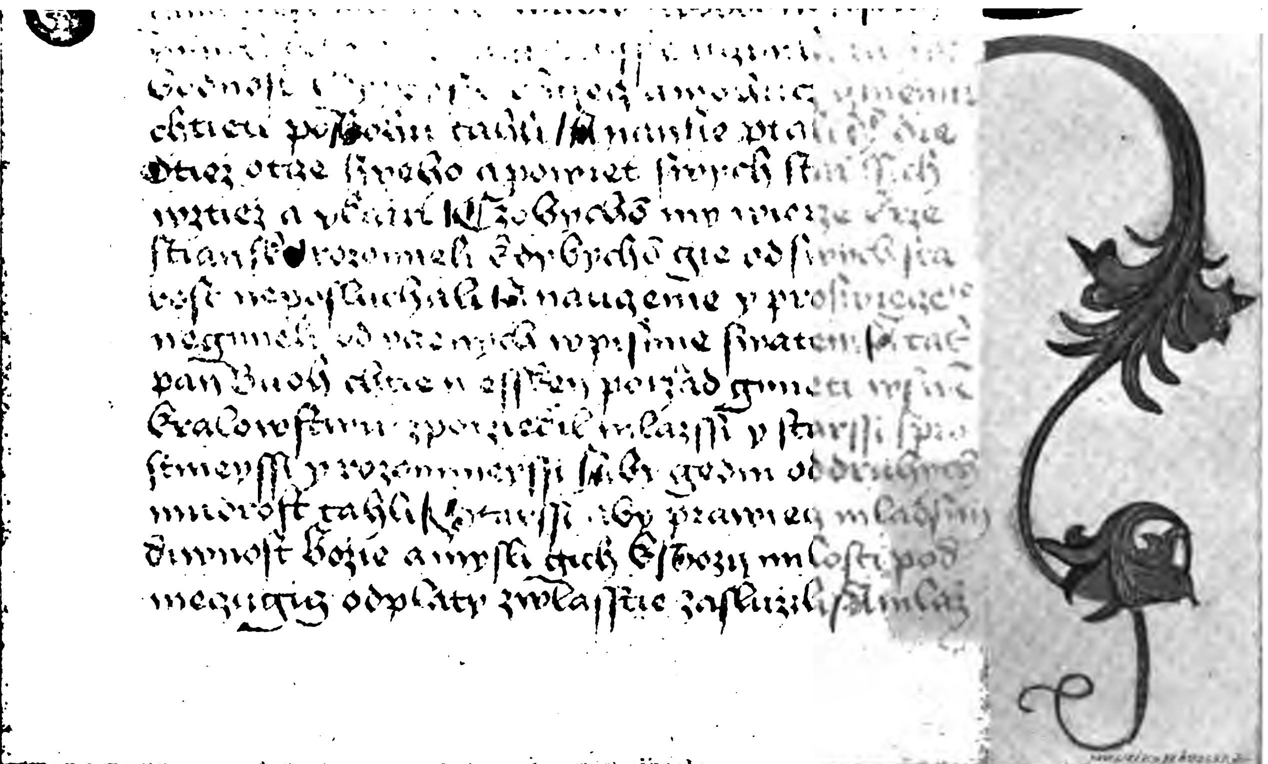

…ych slowiech za nassich let neobyčegnych
ale w stare česke řeči nalezenych kteryž
gasto gsta porozomneli take gsa rozumu
mluwi řeči ostrassenu a miluz o kterychž
to pisma swateho stareho y noweho zakona
y doktorow swatych poziwagie. Kterežto roz
dielil gest we troge knihy. Gsut na mno
ho miestech a zwlasstie na počatku rozom
ow wtipnych a wysokych proty genž gsu
žiwotow k Bohu pozdwiženych a mysli swu
A genž magi o Bohu wyssie poznanie než
s prostym. Protož komuž by zdali u prwni tiež
ki a nesnadny nerozpakug sie. Protož wzetep

TAB. II.

Besední řeči Tomáše ze Štítného. (Rukopis Budyšinský str. 3.)

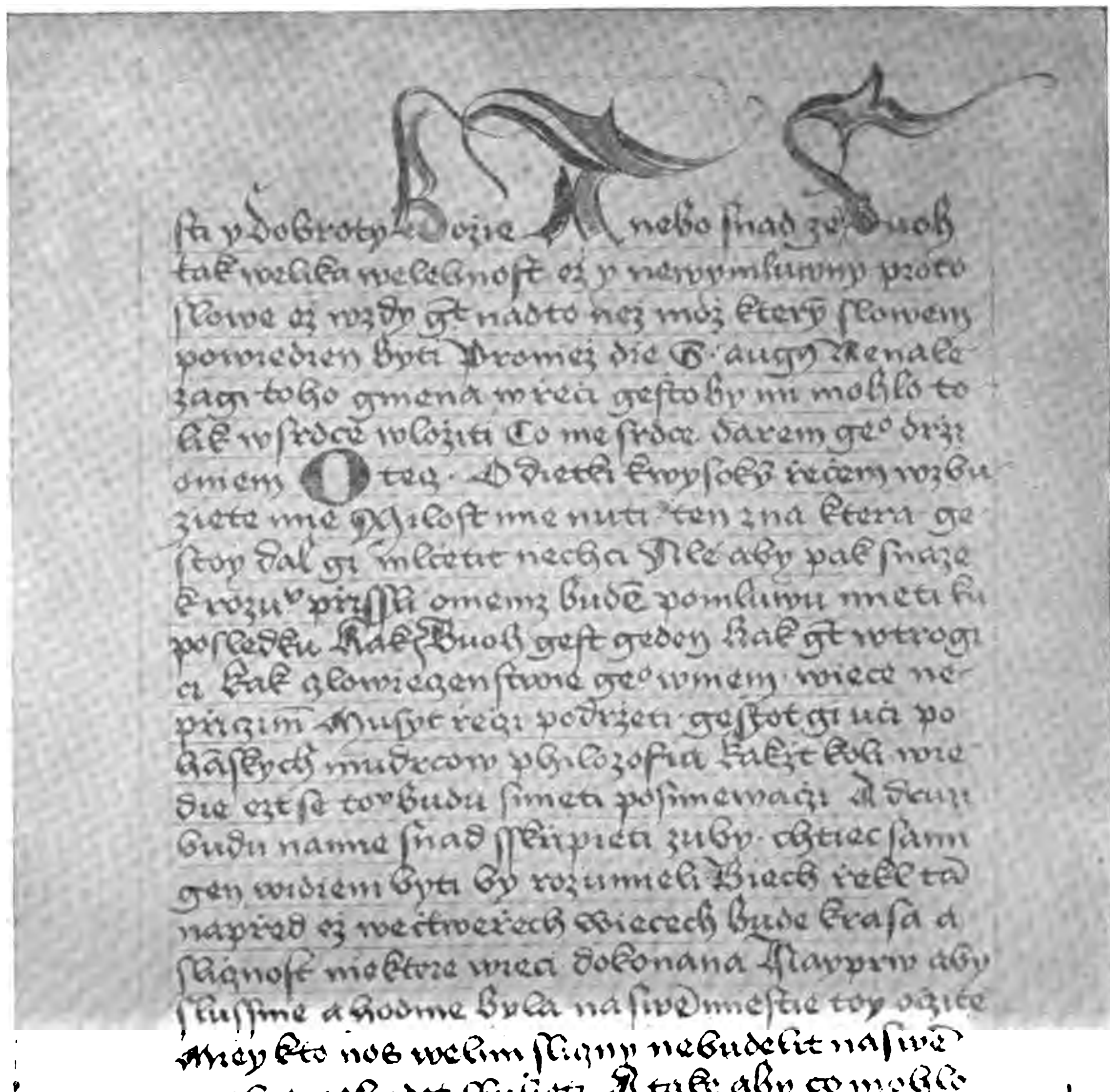

Publikace České Akademie. Třída III. r. 1897.

Tiskem J. Otty v Praze.

Besední řeči Tomáše ze Štítného. (Rukopis Budyšínský str. 32.)

[illegible]
byti slussie a hodne na swe miestie a wssy w
seckh swych stran slozenie hodne gmieti a pew
ne aby pristupmie ty strany slozeny byly
Znamenaytez w wssecku pokoru swieta wsseho
kak gt hodne wlozen wesken stwor na swem
miestie kak pewnie kak slussie pirssy strany
k strana A zim to lepe mozte a wtipnoge zna
menati kak gt u welike mudrosti swiet zpore
zen tiem wietti pirzinu budete gmieti newym
luwnie bozie mudrosti diwitise widiecz kak da
leko vmyslem kak diwnu mudrosti wesken
kruh wsseho stworu spogen spolu a tak slussie

Publikace České Akademie. Třída III. r. 1897.

Tiskem J. Otty v Praze.

Besední řeči Tomáše ze Štítného. (Rukopis Budyšinský str. 118.)

Publikace České Akademie. Třída III. r. 1897.

Tiskem J. Otty v Praze.

